

Chama

Ioannis Seno

Castro.

I. H. S.

Clinax Joannis Scholastici. MSS. et Moralitates.

Reverendi Patris Simon de Laca. Sordis. MSS.

Año

(Archievo de Loyola).

ms

CLIMAX IOANNIS SCHO

*lastici ab Ambrosio monacho Ca-
maldulensi è græco in lati-
num conuersus, et nunc
primum editus.*

M D X X I.

Vitæ p. Ioan

Nejn Concordi 1678

*Non sine priuilegio, multâq; pecuniaria,
et excom. pœna, ut in priu. cont.*

REVERENDO D. ANDREAE LIPO,
 MANO S. TRINIT. VEN. PRIO,
 RI OPTIMO IO. ANT. ET
 FRATRES SABIENS.
 S. P. D.

LIBELLVS Ioannis Scholastici, cui titulus est
 Climax, utilisimus ad institutionem uitæ christi-
 anæ semper est habitus. sed is, qui passim legi-
 tur, ad Latinos interpretis insciti a corruptissimus
 peruenit, deinde libratorum uitio tam deforma-
 tus est, uix ut possit intelligi. Itaq; cū audissemus,
 hoc opusculum ab Ambrosio Camaldulensi com-
 mode cōuersum, dedimus enixe operam, ut luci-
 brationem uiri doctissimi inuestigaremus, & in-
 uentam e' latebris in uulgus emēdatissimā ede-
 remus, nam cū res christiana eo iam redacta sit,
 ut pleriq; omnes opibus, ambitione, ac foedis uo-
 lupratibus summum bonum metiantur, eo nobis
 impensius enitendū est, ne, si qua pars etiamnum
 sincera est, pestiferæ opinionis contagione cor-
 rumpatur. quod quidē nulla re nos facilius posse
 consequi uidetur. nunc, quā in edendis sanctorum ui-
 rorum monumentis, ut eorum frequenti lectione
 discant homines, umbras rerum terrenarū asper-
 nari, & ad ueram felicitatem, quæ in dei contem-
 platione sita est, totis uiribus aspirare. Hunc uero
 libellum ad te potissimum misimus Lipomane
 Venerande, tum ut amorem in te nostrum atque
 obseruatiā hoc saltem munere testaremur, tum
 quod auspicijs uiri religiosissimi qualē te esse per-
 spicuum est: uiri item religiosissimi ac sanctissimi
 præcepta in lucem prodire debuerunt. Vale.

INDEX HVIVS OPERIS.

Proœmium.	carte.	3
Vita Ioannis scholastici.		9
Epistola Ioānis abbatis Raithu ad Io. Abba- tē Mōtis Sinai Scholasticū nuncupatū.		13
Sermo primus de ianis uitæ abrenūtiatiōe.		16
De uacuitate affectionū. Sermo. II.		22
De peregrinatione. Sermo. III.		25
De Somniis quæ rudes adhuc sequi solēt.		28
De Beata semper'q; memorabili obedientia Sermo. IIII.		29
De acurata & sollicita pœnitentia.	V.	56
De memoria mortis.	Gr. VI.	65
De luctu gaudij opifice.	Gr. VII.	68
De iræ uacuitate & māsuetudine.	G. VIII.	76
De memoria iniuriarum.	Gr. IX.	80
De detractione.	Gr. X.	81
De loquacitate.	Gr. XI.	83
De mendacio.	Gr. XII.	84
De accidia.	Gr. XIII.	85
De famosissima ac neq; dña gula.	gr. xiiii.	87
De incorruptibili pudicitia & castitate, quam mortales atq; corruptibiles laboribus sibi ac sudoribus quæunt.	Gr. xv.	91
De auaritia, ubi & de nuditate rerum o- mnium.	Gr. xvi.	103
De nuditate.		104
De insensibilitate uidelicet mortificatiōe aiæ & morte mētis añ mortē corporis.	gr. xvii.	105
De somno & oratione & psalmodia in cop- uentu.	Gr. xviii.	107

I N D E X

De corporalibus vigiliis qualiter arripienda
& exercende sint. Gr. xix. 108

De ignaua formidine. Gr. xx. 110

De multiformi cenodoxia Gr. xxi. 111

De superbia. Gr. xxii. 115

De ineffabilibus cogitationibus blasphemie.
Gr. xxiii. 118

De mansuetudine & innocentia quaesitis non
naturalibus & de nequitia. Gr. xxiiii. 120

De victrice passionum omnium altissima hu
militate. Gr. xxv. 122

De discretioe cogi. vitioruq; vit. Gr. xxvi. 130

De discretionem ad discernendum facili. 142

Copiediosa supradictorum recapitulatio. 152

De sacra corporis & aie quiete. Gr. xxvii. 155

De differentia, & discretionem quietis. 158

De sacra & virtutum matre beata oratione
vtq; in ea intellectualiter ac sensibiliter as
sistatur. Gr. xxviii. 165

De terrestri caelo beata tranquillitate, & per
fectione & resurrectione anime ante comu
nem resurrectionem. Gr. xxix. 171

De vinculo trium principalium virtutu fidei
spei & charitatis. Gr. xxx. 174

Eiusdem ad pastorem sermo, in quo docetur qua
lis esse debeat rationalium omnium pastor. 178

Comedatio eiusdem Ioannis Scholastici libriq;
a se editi a Ioanne Abbate Raithensis mo
nasterii, vbi liber fere totus breuissime ac
mystice exponitur laudaturq; scribens. 189

3

CLIMAX IOANNIS SCHOLASTI
ci, qui ab eloquentissimo ac modestissi
mo fratre Ambrosio monacho &
generali ordinis Camaldu
lensis e graeco in lati
nu traductus est.

DOMINO AMANTISSIMO ET ME
rito venerabili patri Mattheo Ambrosius.

ORTATVS es domine
amantissime, & merito ve
nerabilis pater, vt fratrum
nostrorum comodis con
fulens, beatissimi viri Ioan
nis, cui ob insignem put
eruditionem scholastici co
gnomen fuit: opus illud egregium, in quo to
tius monastice perfectionis norma rectissime
traditur: meo labore, & studio in latinum no
ua translatione conuertere. Aiebas enim prio
rem illam interpretationem tibi parum satis
facere: videriq; ad intelligendum difficillima
difficultatis ipsius causam prudissime conii
ciens: quod is scilicet, qui prior transtulit: qui
cunq; tandem ille fuerit (nam temere id defi
nere non audeo) nimium inhaesisset literae:
atq; contra veterum eruditorum praepcepta de
verbo ad verbum transtulisset. Expetebasq; a
me:

me: vt sensum illius viri apertius, atq; lucidius
 promerem. Id ego negocium, & si præterquã
 quod erat laboriosum, plurimorum etiam pa-
 tere morsibus non ignorabam: (neq; enim
 deerant, qui me superfluũ quendam, & quod
 grauius sonat, arrogantem & temerarium in-
 simulẽt: qui post priorem illum interpretem,
 quem afflatum sancto spiritu id opus transtu-
 lisse, pertinacius fortasse, quã consideratius
 asseuerabunt: denuo transserre ausus sim) ne
 tamen diu reluctando criminis in te fierem
 reus: neu fratrum nostrorum, qui id tecũ au-
 dissime expetebant, quiq; mihi vita mea cario-
 res sunt: votis deessent: fretus oratiõibus: atq;
 auctoritate tua, me totum ad obtemperan-
 dum contuli: ipsumq; opus ex integro con-
 uerti: prioris illius interpretis vestigia omnino
 deferens, sensumq; lucide, quantum pro inge-
 nii tenuitate licuit, exprimere conatus. Sane
 istiusmodi hominibus, qui laborem hunc no-
 strum, siue charitate instincti, mihiq; a vanita-
 te metuentes, siue stomacho suo seruietes,
 inutilem, & minime necessarium dicturi sunt:
 pro me ipse respondebis. Aequissimũ enim
 meo quidem iudicio videtur: vt tibi curam
 hanc totam respondendi permittam: qui me
 ad id opus vel iubẽtis imperio, vel affectu blã-
 dientis hortatus es: vt scelus maximum existi-
 marem votis tuis diutius reluctari. Sciant ta-
 men

men qui erunt ad vituperandum proniores:
 me non sine ratione hoc fecisse. Cum enim
 sim, quod ingenue ac libenter confiteor: iuris
 tui: quid mihi minus integrum esse potius:
 quanti, non dicam iussioni, sed vel voluntati
 tuẽ contradicere? Aut igitur isti quid sit virtus
 obedientiẽ, ignorant: aut calumniari irratio-
 nabiliter videntur. Præterea translationem il-
 lam esse obscurissimam, ne ipsi quidem nega-
 bunt. Quod ergo crimen meum est: si quod
 ille obscurius transfulit: apertius ipse, & ali-
 quanto etiã latinus conuertere conatus sum?
 porro quã fuerit interpret ipse eruditus: quid
 attinet dicere? Contendant isti peritissimum
 illum in vtraq; lingua extitisse. ego ab illis
 longe dissentiens, in neutra satis plenum fuis-
 se veraciter asseuerabo. Nam græca pleraque
 non recte intellexisse, cuiuslibet eius linguẽ vel
 mediocriter perito facile p̄stabit: & latina eru-
 dite posuisse qui affirmat: sese imperitissimũ
 esse, haud obscure significat. Sanctissimum il-
 lum virum fuisse asserant: facile ac perlubẽter
 consentiam: non tamen, quia sanctus fuerit:
 eruditum etiam fuisse sequitur: atq; idoneum
 ad transferendum. Aliud enim sanctitas est:
 atq; aliud eruditio. Immo vero, si sanctus fuit:
 ne id quidem tentare debuit, quod commo-
 de implere non posset: neq; id onus subire,
 quod virium suarum excederet modum. Fa-
 cit enim

cit enim iniuriam doctissimo viro: qui illum
 imperite, ac rustice loquētem reddit. Sed hæc
 fortasse liberius, quàm verecundiæ meæ con-
 ueniebat, necessatio tamen (vt reor) a me di-
 cta sunt: ne sine causa me transulisse homi-
 nes existiment. Habes pater optime quid hu-
 iusmodi hominibus, quantum ego arbitror:
 rite respondere possis. tibi enim (vt dixi) cu-
 ram istam delegaui. Reliquum est: vt nos si-
 cut verbis instruis; ita orationibus iuues, quo
 pelagus istius seculi vndosum, ac procellis fe-
 uientibus inuium precum tuarum remigio tu-
 to traicere possimus. Sanctā, venerandam q̄
 canitiem tuam **CHRISTVS** dominus no-
 ster q̄no longiore tranquillam tueatur, domi-
 ne venerabilis, ac merito desiderabilis pater.

Vita

VAENAM hunc diuinum
 virum ciuitas tulerit: atque
 ante cœlestis militiæ glorio-
 sam exercitationem educaue-
 rit: non facile dixerim: cum
 id mihi non fatis diligenter
 exploratum sit. quanam vero modo ipsum
 ferat: aternis q̄, & immortalibus delitiis pa-
 scat: longe ante nos beatus Paulus expressit.
 Est enim & ipse penitus cœlestis illius Hieru-
 salē effectus municeps, in qua ecclesia primi-
 tiuorum est. quorum, inquit, conuersatio in
 cœlis est. ubi sensu purgatissimo, atque ab o-
 mni materia remoto, diuina insatiabiliter hau-
 riens, pulchritudines q̄ inuisibiles contem-
 plans, digna sudorum præmia recipit: labo-
 rum q̄ mercedem quietissimam refert. Nam
 cœlestis regni hæreditate potitus cū illis iam
 in aeternum tripudiat: iungit q̄ lætitiā: quo-
 rum spes stetit in directo. Quonam vero mo-
 do beatitudinem istam sibi cōparauerit: iam
 dicere instituam. Hic, cum per aetatem corpo-
 ream **XVI** ferme esset annorum: se ipsum
 obtulit **CHRISTO** sacrificium gratum,
 atque acceptabile: monasticæ vitæ iugo col-
 la subiiciens

b la subiiciens

la subiicens, in monte Sina: eo puto consilio: vt ipsa visibilis loci commoratione admonitus, ad inuisibilem Deum facile dirigeretur, & aptius perduceretur. Atq; peregrinationem, vt intellectualium adolescentularum magistram, imprimis adamauit: per quam turpi, & noxia confidentia omni reiecta, humilitate q; honestissima assumpta, daemone illur, a quo nonnunquam vt nobis ipsis placeamus, nobis q; cofidamus inducimur: ab se penitus eliminans, ipso quoq; cordis adito coercuit. Inclinans vero ceruicem, & confidens in domino, ac ei, qui se susceperat, patri veluti optimo cuidam gubernatori se totum permittens, altissimos, atq; seuisimos vitæ presentis fluctus sine periculo traiciebat. Adeo vero perfecte mundo, propriis q; voluntatibus mortuus erat: vt expertem rationis, ac voluntatis animam quandam habere videretur, atq; proprietate naturali omnino liberatâ. Id q; cum ante hanc coelestem simplicitatem mundana sapientia fuerit non imperitus. quod sane mirabilius est, Philosophiæ enim tumor a Christi humilitate, vt alia plurima, longissime remotus est. Decem igitur & nouem annis ita conuersatus, ac beatae subiunctionis exemplar omnibus factus, cum iam is, qui se exercuerat, sanctus senior migrasset ad Christum: & ipse ad vitæ solitariæ stadium egreditur, illius orationibus

tionibus vt armis potentissimis fretus ad destructionem munitioum sathanæ. Quinto autem ab ecclesia lapide palestra suæ domiciliū constituit, loco, cui Tholas nomen est: ibi q; quadraginta annos summa animi magnitudine, & alacritate transegit, ardentissimo amore, ac diuinæ charitatis igne semper æstuans. Iam vero quis possit quatos illic per tulit labores, digne aut verbis, aut plausibus prosequi? Quomodo enim afferri illud in lucem poterit: cū omnis eius labor clam, & sine arbitris exactus sit? Veruntamen ex primitiis quibusdam, & veluti paruis occasionibus beatissimi viri sanctum institutū audiamus. Edibat quidem ex oibus, quæ sibi per professionis suæ votum edere licebat: sed modice omnino: vt & ex hoc factum, atq; elationis cornu sapientissime deiceret: breuitate quidem vitæ insanam gulæ rabiem penitus affligens, atq; illi per inedia clamans, tace, obmutescere: & ex omnibus modice gustando tyrannidem inanis gloriæ sub iugum mittens. Solitudine præterea, & raro hominum ingressu, fornacis huius flammam, luxuriam scilicet, adeo extinxit: vt omnino obstructa sedaretur: nullas q; iam sibi molestias irrogaret. Cupiditatem vero, quam idolorum veneratio, nē apostolus esse diffiniuit: misericordia dei, rerum q; necessitate exiguitate fortissime fortis iste

tis iste superauit. Accidiam vero, defidiam'q;
 animi, quam merito iugem animæ mortem
 dixerim: mortis memoria, iugi'que pietatis
 exercitatione deuittauit. Cum'q; nullius mor-
 talis rei affectione teneretur: æternorum'q;
 solum sensu pasceretur: noxiæ tristitiæ vin-
 culis liber euasit. Iracundiæ vero tyrannidē
 in seipso per obedientiæ gladium occiderat.
 Rato præterea processu corporis, rariore' que
 sermonis inanis gloriæ sanguisugam araneæ
 simillimam mortificauit. Quid octaui uitii fu-
 premam, diligentissimam'q; emundationem
 superbiæ scilicet prosequar: quā cepit quidem
 per obedientiæ mansuetudinem nouus hic
 Beseleel: perfecit vero cœlestis Hierusalem do-
 minus præsentia sua adueniēs: humilitatem'q;
 aduersus illam exaltans: qua sine diabolum,
 eius'q; conformem classem destrui possibile
 non est. Vbi vero in huius coronæ conte-
 xtu ponam lachrimarum illius fontem? Rem
 quidem raram, & que in multis non facile in-
 uenitur: quarum hodie quoq; superest secre-
 ta officina, spelunca breuissima in extremitate
 quadam ad radices montis posita: tantum'q;
 ab illius, atq; omni alia cellula remota: quan-
 tum ad obstruendas gloriæ inanis aures satis
 esse videbatur. Ad cœlum vero vsque gemit-
 tibus, suspiriis, singultibus, precibus'q;, & eius
 modi reliquis, quæ ab iis fieri solent, qui gla-
 diis,

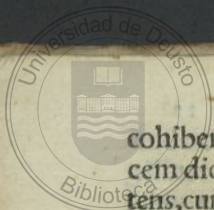
diis, cauteriis'q; punguntur: & quibus effo-
 diuntur oculi: pertingens. somni quidē tan-
 tum capiebat: quantum sufficere posse arbi-
 trabatur ad seruandam intellectus, animi'que
 substantiam: ne per enormitatem vigiliarū
 contabesceret. Ante somnum vero vt pluri-
 mum orationibus vacans, libellos etiam cō-
 scribere solitus erat: quo solo opere accidie
 langorem ab se fugabat. Porro' cursus eius
 omnis perpetua erat oratio, amor'q; incom-
 parabilis ad Deum. Hunc enim die, noctu'que
 mundissimo in castitatis speculo intuens, fatie-
 tatem ullam capere nolebat: immo vero (vt
 magis proprie eloquar) non poterat. Huius
 aliquando diui patris vitam imitari cupiens,
 eius'q; disciplinis imbui, atq; ab eo vere philo-
 sophiæ elementa percipere quidam ex iis, qui
 vitam solitariam delegerant: Moses nomine,
 pleros'q; sanctorum patrum precatores exhibuit:
 per quos illum vt se in discipulum susci-
 peret, summis precibus orauit. Igitur illorum
 precibus fretus, a' sancto viro vt optauerat sus-
 ceptus est. Huic aliquando pater sanctus præce-
 perat: vt quodam ex loco pinguis glebæ ma-
 teriā cōueheret pro lætiori hortuli, olerum'q;
 cultura. Perueniens igitur Moses ad denota-
 tum sibi locum, quod iussus fuerat, impigre
 exequabatur. Sed cum iam meridianum tem-
 pus adesset: & Solis incendio fornacis in mo-
 di

rem locus ille ignesceret (erat enim mēsis Au-
 gustus) victus Moses, & ex transuersione fa-
 tigatus aliquantula requie sibi opus esse de-
 creuit. Atq; sub imanis saxi ymbra seipsum
 demittens obdormire cepit. Sed clementissi-
 mus deus fideles seruos suos in nullo contri-
 stari permittēs, cū iam iam periclitaretur Mo-
 ses: consueta illum misericordia hoc modo
 praeoccupat. Magnus hic pater noster Ioan-
 nes, cum in cellula sua degeret: sibi ipsi, & deo
 vt consueuerat vacans, in somnum quēdam
 tenuissimum incidit: vidit'q; per visum vi-
 rum quendam augustiore facie, & habitu se
 excitantem: somnos'q; sibi exprobrantem, ac
 dicentem: Tu ne Ioānes ita secure obdormis:
 & Moses periculo proximus est? Citius itaq;
 euigilans, oratione statim armatur, intentissi-
 me pro discipulo supplicans: Quem postmo-
 dum ad vesperam reuertentem interrogat:
 num aliquid sibi aduersum, atq; insperatum
 contigisset: Tum ille Saxum, inquit, mirę ma-
 gnitudinis parum abfuit, quin me demoli-
 ret, & penitus conteteret: cum sub illo profun-
 de obdormirem: nisi vocem tuam audire me
 existimans, ex loco concitus saltu timore ple-
 no desilissem. Quo facto, continuo saxū illud
 rūpe euulsum, ac terrę affixum conspexi. Quo
 audito vir dei vere mente humilis, nihil ex
 iis, quæ viderat, discipulo annuncians, occul-
 tis, clamoribus,

tis clamoribus, & intimæ charitatis vocibus
 hymnum dicens, gratias vberimas retulit
 deo: Erat etiam vir sanctus occultorum vul-
 nerum medicus. Monachus enim qdam Isaac
 nomine, cum aliquando graui carnis aestua-
 ret incendio: cursu ad illum peruenit, vndiq;
 mœrore circūfusus: intestinum'q; bellum, sin-
 gultibus & lacrimis vtens, patefecit. Eius
 itaq; fidem, & humilitatem vir dei admira-
 tus, blande illum iis vocibus consolabatur,
 dicens. Stemus, inquit, ambo ad orationem
 fili: & omnino clemens ac misericors domi-
 nus preces non despiciet nostras: quod cum
 factum fuisset: nec dum oratione completa,
 adhuc prono in faciem infirmo fratre pro-
 strato, voluntatem serui sui dominus fecit:
 vt ex hoc prophetam suum vera dixisse osten-
 deret: serpens'q; carnis effugit flagellis inten-
 tissime orationis edomitus. Porro is, qui ha-
 ctenus fuerat æger, liberatum se ægritudine
 conspiciens, omniq; iam eiusmodi perturba-
 tione curatū obstupuit valde: deoq; & illius
 inclyto famulo gratias retulit.

Vm vero præterea venerandus hic
 c pater verbo gratiæ ad se venientes af-
 fatim exsatiaret: ac doctrinæ fluentia
 largissime profunderet: maligni quidam ho-
 mines inuidiæ facibus inflāmati, tantam'q;
 frugem, quanta ex illius doctrina gignebatur,
 b 4 cohibere

cohibere molientes, loquacem illum, ac nugacem dicere coeperunt. quod ille animaduertens, cuncta q̄ in eo, qui se cōfortabat, CHRISTO posse edoctus, nec solum per sermonis exhortationem eos, qui ad se vtilitatis suę causa veniebāt, erudire volens, sed multo potius per silētium, & per operum philosophiam: vt (sicut scriptum est) abscinderet occasione querentium: vsq; ad certum tempus tacere instituit: mellisfluum q; doctrinæ fluuium cōpescere satius esse, & melius existimans hoc interim detrimento affici studiosos bonorum amatores: quibus fortasse per silentium amplius profuturus erat: quā ingratos illos iudices amplius irritari: ne vltius eorum malitia, & malevolentia excurreret. Quocirca & illi reueriti humilitatem, ac modestiam viri, conscii que sibi, quod eiusmodi vtilitatis fontem obturauerant: quanti q; detrimenti causa omnibus extiterant: ad virum supplices adueniunt: doctrinæ q; sermonem communi voto cum aliis exposcunt. Cessit igitur statim: vt qui contradicere non norat: & denuo prioris status arripuit normā. Cum igitur ita bonis omnibus excelleret: vt similis illi inueniri non posset: vno simul omnes voto, vno q; affectu, tanquam nouum quēdam Mosen inuitum illum ad fratrum magistratū, & regimen assumpserunt: lucernam (vt ita dixerim)

xerim) super principatus candelabrum eleuantes: optimi sanè taliū iudices, nec spe sua frustrati sunt. Ascendit enim & ipse ad mōtem, sacratam q; caliginem subiens, dei manibus conscriptam legem suscipit: dei que contemplatione fruens, & intellectualibus gradibus scandens, verbo dei aperuit os suum: & spiritum attrahens, eructauit verbū bonum de bono thesauro cordis sui. Sic igitur impleuit finem visibilis vitæ in principatu Israelitarum monachorū: in hoc solum a Mose differēs: quod supernam Hierusalem summa facilitate cōscendit. Ille enim nescio quo modo etiam terrena frustratus est. Attestantur autem iis, quæ diximus, quotquot per eum spiritus sancti eloquiis, & gratia potiti sunt: plurimi que ex iis eius doctrina saluati sunt: hodie q; saluantur. Testis optimus sapientis huius salutis, simul q; sapientiæ nouus Dauid. Testis itē & pastor noster optimus Ioannes: a quo magis ille exoratus de Sinai monte descendens, veluti nouus alius dei speculator suas a deo inscriptas tabulas ostendit nobis, extrinsecus quidem actiue vitæ, intrinsecus vero contemplatiue doctrinas continentes.

Epistola

EPISTOLA IOANNIS ABBATIS
Raithu ad Ioannem Abbatem Montis
Sinai Scholasticum nūcupatum.

DOMINO SINGVLARITER MI-
rabili, æquali angelis, patri patrum, & doctore
eximio Ioāni abbati montis Sinai Ioānes pec-
cator abbas Raithu in Dño Salutem.

GNOSCENTES nos a' perfe-
a ctione longius remoti tuam di-
fcussionis gnaram, singularem'q;
ac virtutibus cæteris ornatā obe-
dientiam, in ea præfertim parte, in qua te cum
talento tibi a' deo tradito lucrari conuenit:
huiusmodi supplicatione vtimur, prophetici
illius dicti memores. Interroga patrem tuum:
& annuntiabit tibi: seniores tuos: & dicent
tibi. Quocirca tibi veluti communi omnium
patri, cunctis'q; in exercitationis lucta senio-
ri, mentis'q; acumine ac virtutibus omnibus
& perfectione doctrinæ prædito, per nostras
litteras procidimus: virtutumq; tuarum cul-
men exoramus: vt nobis imperitis, & rudibus
ea perscribas, quæ in diuina speculatione, sicut
ille olim Moses, in hoc ipso monte vidisti:
ac veluti tabulas quasdā diuinitus scriptas li-
brum ad nos a' te dimittas: atq; in doctrina
nouo Israeli proponas: eis scilicet, qui perfecte
atq; integre de spiritali Aegypto, atq; vitæ hu-
ius mari

ius mari exierunt. Sicut igitur deiloqua lin-
gua instar virgæ frētus mirabilia in mari ges-
sisti: ita nunc quoq; exoratus, ne quasimus
declines monasticæ perfectioni conuenientia,
vt reuera summus magister impigre simul,
summa'q; cum moderatione describere in sa-
lutem, & cōsolationem omnium, qui sanctam
hanc atq; angelicam conuersationem eleger-
runt. Neq; assentādi gratia istud a' nobis dici
arbitreris: nosti quippe o' sanctū caput istius-
modi adulationes alienissimas esse a' proposi-
to atq; instituto nostro: sed illud nos dicere
existima, quod certissime omnes & vident, &
intelligunt, & dicunt. Idcirco confidimus in
domino cito suscipere, atq; complecti quos
speramus, inscultos tabulis generandos api-
ces: quibus ii veraciter ducantur, qui sine erro-
re sequi eos cupiunt: ac veluti quandam sca-
lam vsq; ad cœli ianuas erectam, eos'q; qui cu-
piunt ascendere, innocuos, illasos'q; perducē-
tem transcendentem libere, & absq; vlllo impe-
dimento spiritalia nequitie, & mundi recto-
res tenebrarū, & principes aëris. Nemp̄ enim
si Iacob ille, pastor ouium cum esset: adeo ter-
ribilem in scala visionem conspexit: multo
pfecto magis rationalium pecorū magister
non visione solū, sed veritate quoq; ascensum
ad deū tutū, & errore omni liberum ostēdet.
Vale in dño charissime, ac nimiū venerāde p̄r.
Ioannes

C L I
I O A N N E S I O A N N I
S A L V T E M

Ccepi cōueniētissimam honestissimo
2 tuo, atq; impassibili instituto, mūdo q; & humili cordi, quā ad nos pauperes & virtutibus inopes scripsisti venerandā epistolam tuam: immo vero præceptū, ac vires nostras excedentem iussionem. Tuum enim erat reuera tuum, tuæ q; sanctæ animæ proprium, a' nobis rudibus, verbo q; & opere imperitissimis doctrinæ, atq; correptionis præcepta requirere. familiare enim tibi semper fuit, nobis per te ipsum pponere humilitatis exempla. Sed nos, ut id fateamur, quod uerissimum est: nisi metus, atq; ingens periculum esset, iugum sanctæ obedientiæ, quæ virtutum omnium mater est, a' nobis excutere, nūquam profecto ea, quæ supra vires nostras sunt, tentare ausi fuisset. Oportebat enim o' admirabilis pater, cōueniens q; erat, hæc te ab illis potius quærere, qui ea iam dudum coluissent. nos enim in discipulorum adhuc ordine adnumerandi sumus. Quoniam vero deiferi patres nostri, veracis q; scientiæ magistri obedientiam diffiniunt in eis rebus, quæ supra vires sunt, nihil discernendo obtemperare præcipientibus: imbecillitatem nostram obliui, ea, quæ supra nos sunt, audacter tentare aggressi

aggressi fumus: non quidem vt aliquid, quod tibi profuturum sit, nos dicturos putemus: aut certe explanaturos illud, quod ipse longe melius noris quā nos, o' diuum sacrūq; caput: (mibi enim persuasum est, puto autem quod & prudentium singulis, mundissimum tuæ mentis oculum ab omni terrena & tenebrosa tenebrificarum perturbationum conspersione libere, & absq; vllius obicis retardatione diuinam intueri lucem: atq; ab ipsa omnino illustrari) caterū (vt dixi) inobedientia mortem reformidans, & veluti metu ad obediendum impulsus, timore simul atq; desiderio tuæ sanctæ iussioni obtemperare iustitui: vt gratus, obediens, ac pictoris optimi inutilis filius exili, & admodum tenui sciētia mea, gracili q; oblatione, solo atramento simpliciter viuentia eloquia adūbrans. tibi vero iam relinquens o' magistro summe, & aggregationis princeps, ista & ornare, & clarius deferere: atq; ea, quæ defunt, implere tanquā feruatori spiritalis legis. Hunc tamen sanè conatum nostrum nō ideo misimus ad te, tanquā tibi futurum emolumento: (absit id penitus. Hoc enim esset extreme demētiae: cum ipse in CHRISTO idoneus sis non solum alios, verum & nos ipsos moribus sacris, & doctrinis erudire) sed illum conuocata a' deo congregationi, quæ vna nobis cum abs te doctorum

rum optime instituitur: transmisimus: quorum precibus quasi quibusdam spei intellectualibus manibus imperitiæ mole leuigatus, iamq; calami velum explicans, atq; optimo gubernatori CHRISTO verbi gubernacula permittens, votis omnibus fretus iussione tua, huius ad illos sermonis iam initium facio. Obsecro autem omnes, quorum in manus liber iste venerit: vt si quid in illo utile fortassis inuenerint: id optimi praeceptoris nostri esse, non ingrate intelligat: nobis vero solius conatus remunerationem a deo donari intentissima oratione deposcant: non iis, quae dicuntur, incendentes (sunt enim re vera vilissima, atq; omni ignoratione & simplicitate plena) sed propositum, & alacritatem, vt illius ex euangelio viduae suscipientes. Neq; enim munerum, & laborum multitudini deus mercedem reddit: sed alacri proposito, & feruentissima voluntati.

Sermo

VM summa incomprehensibilis, atq; incircumscriptæ bonitatis Deus noster rex (est enim conuenientissimum, vt ad Dei seruos loqui instituētes, a Deo ipso sumamus orationis exordium) cunctas ab se conditas rationales creaturas liberi arbitrii dignitate honorauerit: alii quidē amici illius sunt: alii vero fideles, ac legitimi serui: quidam penitus inutiles: alii vero ab illo profus alieni: nonnulli, quamuis imbecilles, tamen aduersarii. & amicos quidem dei proprie, o facrum caput, nos rusticiores esse arbitramur eas, quae circa illum sunt, intellectuales, incorporeasq; substantias: Fideles autem seruos, eos, qui sanctissime illius voluntati obtemperauerunt: & impigre, atq; infatigabiliter obtemperant. Porro inutiles seruos, quotquot baptismate dignati pacta & conuenta cum illo legitime non seruauerunt. Alienos vero a Deo, atq; inimicos intelligimus, quoscunq; a recta fide deuiasse cernimus. Hostes autem sunt ii, qui praecepta Dei non solum repulerunt: atq; a semetipsis abiecerunt: vt eos quoque validissime oppugnant: qui ea perficere

perficere contendunt. Quoniam igitur eorum singulis, quos modo memorauimus: proprius, & peculiaris debetur sermo: nobis vero imperitis ad præsens de omnibus profequi vtile non est: age iam age ad eos, qui nos pie violentissimo charitatis iure subegerunt: & fideliter coegerunt: fidelissimos famulos dei indignam manum nostram per obedientiam indiscussam extendentes, & ab illorum scientia susceptum verbi calamum subtristi, & perlucidæ humilitati intingentes, huncq; in illorum lenibus, & candidissimis cordibus, velut in chartis quibusdam: immo vero spiritualibus tabulis cōdentes, diuinaq; eloquia pingentes, hoc orationis nostræ initium summamus. Omnibus, qui voluntate, & libero arbitrio vtuntur: deus cōmuniter proponitur: omnibus vita: omnibus salus: Fidelibus, infidelibus, iustis, iniquis, piis, impiis, vitiosis, vitiis carentibus, secularibus, monachis, sapientibus, rudibus, sanis, imbecillibus, iuuenibus, prouectionibus, non aliter quàm infusio lucis, & Solis aspectus, temporumq; vicissitudines. Neq; enim est personarum acceptio apud deum. Impius est rationalis mortalisq; natura sponte uitam fugiens, creatoremq; suum, qui semper est, veluti non esse existimans. Iniquus est, qui legem dei ad intellectum suum malum violenter intorquet:

quet: & cum sit contrariæ hereseos, Deo se credere putat. Christianus est, q̄ CHRISTVM, quantum homini possibile est, imitari nititur verbis, & operibus, & tota intentione animi: in sanctam Trinitatem recte, atq; incomprehensibiliter credens. Dei amator est, qui naturalium omnium rerum, & earum, quæ per leges sine peccato permittuntur, particeps, bona, quæ potest operari, non negligit. Continens est, qui in medio tentationum, & laqueorum versatur: moresq; tranquillos, turbisq; ac turbulentibus liberos viribus omnibus imitari, & assequi contendit. Monachus est ordo & status angelicus in corpore materiali & fordido consumatus. Monachus est, qui solū ad deum acie mentis intentus, illū semper orat in omni tempore, & loco, & re. Monachus est perpetua naturæ violentia, sensuumq; vigilantissima & indefessa custodia. Monachus est castificatum corpus, expiatum os, animusque diuino semper lumine irradiatus. Monachus est afflētus & mœrens animus: qui iugi mortis memoria, siue vigilans, siue obdormiens, seipsum semper exercet. Mūdi derelictio est spontaneum odium, abnegatioq; naturæ ex desiderio fruendi eis rebus, quæ supra naturam sunt, tanquam ex sua stirpe progenita. Quicunq; vitæ præsentis cōmoda sponte alacriterq; relinquunt: prorsus aut futuri regni gratia, aut
c̄ ex peccatore

ex peccatorum multitudinis memoria, aut sola diuine charitatis causa istud faciunt. Porro si quis nulla ex prædictis intentionibus ducere id fecit: huius irrationabilis est renunciatio. Veruntamen finem cursus, qualemcumque inuenit, Agonitheta noster optimus approbat. Imitetur is, qui peccatorum suorum onus deponere festinat: eos, qui extra ciuitatem ante sepulchra sedent: nec desistat effundere feruidas, & igneas lacrimarum guttas, cordisque tacitos mugitus, quoad ipse quoque ueniētem videat I E S U M, lapidemque cæcitatibus corde remouentem, & Lazarum, animum scilicet nostrum, peccatorum uinculis liberantem, ministris quoque angelis iubentem. Soluite illum uictiorum nodis: & finite ad beatam, placidamque tranquillitatem ire. Sin uero alias fecerit: nihil omnino proficiet. Quicumque ex Aegypto egredi, Pharaonem quoque cupimus effugere: prorsus Mose aliquo ad deum, ac post deum mediatore nobis opus est: qui pro nobis medius inter actionem, & contemplationem stans, manus extendat ad deum: ut hoc ducere directi, peccatorum traiciamus mare, atque Amalec uictiorum principem fugemus. Seducti igitur sunt, qui sibi ipsis confidentes, nullo sibi ducere opus esse arbitrati sunt. Et illi quidem, qui ex Aegypto egressi sunt: Mosen: qui uero ex Sodomis fugerunt: angelum dei habuere ducem.

cem. Atque si quidem, qui ex Aegypto profecti sunt: eos significat, qui animatum suarum morbos per medicorum curam, & diligentiam sanare cupiunt. qui uero ex Sodomis fugere: illos designant, qui miseri immunditiam corporis exuere uotis omnibus desiderant. quocirca angelis etiam uidelicet æquali (ut ita dixerim) adiutore homine opus habent. Nam secundum uulnerum putredinem peritissimo etiam artifice, & medico egemus. Summa re uera uolentia, indefessis quoque & iugibus laboribus illis opus est, qui in cælum ascendere cum corpore nituntur: idque maxime in principiis renunciationis suæ: donec mores nostri assueti uoluptatibus, & cor nostrum hactenus sine doloris sensu in amorem dei, castitatisque sanctificationem per intentissimum luctum conuertantur. Labor enim re uera, & ingens labor, summa quoque amaritudo proponitur: atque eis maxime, qui negligentius sunt affecti: quoad macello, & uoracitati assuetum canem nostrum, animum scilicet, speculationis & castitatis studiosum efficiamus per simplicitatem, & profundam iræ extinctionem, cautissimam quoque diligentiam. Confidamus tamen, quotquot uitiis pulsamur: etiam si nodum satis uirum contra hæc adepti sumus: fide quoque firmissima infirmitatem nostram, & animam langorem CHRISTO supplici confessione offeramus.

mus: & omnino ipsius adiutorium ultra me-
 rita nostra reportabimus: si tamen nos met
 ipsos iugiter in humilitatis profundum deie-
 cerimus. Non ignorēt, qui ad honestissimum
 istud, durum q; & arduum, sed leue certamen
 accedunt: quod in ignem insilire pergunt: si
 quidem in diuini amoris ignem in seipsis ha-
 bitare cupiunt. Probet vero seipsum vnus-
 quisq; & sic de pane illius cum amaritudini-
 bus comedat: & de calice illius cum lacri-
 mis bibat: ne ad iudicium sibi ipsi militet. Si
 non omnis, qui baptisma consequitur, saluus
 est. Silebo reliqua: cuncta abnegabunt: omnia
 despicient: omnia irridebunt. vniuersa execu-
 tiant, qui fundamētum optimum iactare per-
 gunt. Porro fundamentum optimum triplex
 est: tribusq; columnis fulcitur: Innocentia,
 Ieiunio, & Pudicitia. Omnes, qui in CHRI-
 STO infantes sunt: ab iis tribus incipiant:
 atq; infantes per aetatem sibi ad exemplum
 sumant. Nihil in illis inuenitur callidum: ni-
 hil durum: nihil simulatum. non auaritia in-
 satiabilis: non venter inexplebilis: non ar-
 dens in corpore libidinis cōmotio. Caterum
 secundum escarum incrementa ferē etiam li-
 bidinis incentiua subcrescunt. Odiosum
 sane, periculi q; plenissimum est: ab ipso sta-
 tim conflictus ingressu, laceffere luctantem.
Est enim id futurae necis non obscurum ar-
gumentum.

gumentum. Erit nobis omnino perutile: for-
 te, & validum renunciationis initium arri-
 pere: etiam si postmodum mollescere con-
 tingat. Anima enim, quę viriliter pugnare cœ-
 perit: rursus q; debilitata cesserit: antiquę vir-
 tutis, & studii memoria quasi stimulo quo-
 dam & flagello vulneratur. Atq; ex hoc non-
 nunquam plurimi pristinum vigorem rece-
 perunt: prioresq; pennas resumpserunt. Quo-
 ties igitur anima seipsam prodiderit: calo-
 rem q; illum amabilem, ac beatissimum ami-
 serit: inquirat diligenter qua ex causa id sibi
 contigerit: atq; aduersus illam bellum omne,
 ac studium summis viribus resumat. neque
 enim poterit per aliam portam illum reuoca-
 re, nisi per quam egressus est. Qui ex timore
 initium renunciationis accepit: thymiamati
 ardenti similis fortasse videatur: quod initio
 quidem ab odoris suauitate cœpit: postmo-
 dum vero in fumum desit. Qui vero ob mer-
 cedis spem: mola asinaria profecto est: quę
 semper similiter mouetur. Qui autem ex di-
 uina charitate seculo abrenunciauit: ab ipsis
 statim initiis ignem promeruit: qui fortassis
 in syluam iniectus, rogam semper vehemen-
 tiorem vltius excuscat. Sunt nonnulli, qui
 supra lapides lateres ædificant. Sunt item alii,
 qui super terram columnas erigunt. Et sunt
 alii, qui, cum modicum itineris pedibus fece-
 rint:

runt: cōcalectis iam artubus, & neruis, ocytis postmodum proficiscuntur. Qui legit, intelligat, quid sermo iste significet. Tanquam a Deo, & rege nostro vocati curramus alacriter: ne, si forte pauco tempore vixerimus: in die mortis infructuosi inueniamur: & fame pereamus. Ita deo, & domino nostro placere satagamus: vt regi suo milites. Nam post militiam tūc demum a nobis diligentissima seruitus requiritur. Metuamus dominum: sicut facimus bestias. Vidi enim viros furari cupientes: qui, cum Dei metu a scelere non reuocarentur: canum latratibus perterriti, statim reuersi sunt: quod q̄ Dei timor non fecerat: id canum metus effecit. Diligamus dominum: sicut amicos colimus. Vidi enim sepe nonnullos: qui, cum Deum suis sceleribus ad triftitiam prouocassent: nullam reconciliationis curam habuerunt. Cum vero caros suos in aliqua vel leuissima re irritauissent: omni industria, omni intentione animi, omni afflictione, omni confessione delicti, per seipfos, per amicos, per cognatos, per munerum largitionem cuncta moliti sunt: vt illos in antiquam charitatem reuocarent. Prorsus vero in ipsis abrenunciationis initiis non sine labore, & violentia, & amaritudine virtutes operamur. Cum autem iam proficere cōperimus: sine mōre, vel certe cum minimo mōre in ipsis

in ipsis exercemur. At vero cum mortalis sensus noster penitus fuerit absorptus, atq; ab alacritate nostra superatus: tunc iam eas cū omni gaudio, & studio, & desiderio, & diuinæ charitatis flamma perficimus. Quanto sunt laudibus dignissimi: qui ab ipsis confestim initiis cum gaudio & alacritate summa virtutes omnes arripiunt: & Dei mandata perficiunt: tanto sunt miserabiles existimandi, qui, cum in hac exercitatione diutius vixerunt: agre adhuc, & cum labore illas subeunt: si tamen vel tandem subeant. Ne illa quidem renunciationum genera vituperemus, aut condemnemus, quæ casu fiunt. Vidi enim quosdā fugientes, cum procedenti regi inuiti occurrissent: repente in illius obsequium, atq; inter illius milites adscribi: regiam q̄ vna ingredi: atq; inter illius conuiuas numerari. Vidi semel in terram de agricolæ manu negligenter lapsum fructum latissimum, ac plurimum tulisse. Sicut etiam econtra vidi nonnunquam in tabernam medicorum quendam alterius cuiuspiam necessitatis causa aduenisse: ibi que medici solertia, & comitate deprehensum, lumbinibus etiam suis iniectam amisisse caliginem. Sic q̄ fit vt in plerisq; ea & firmiora sint, & magis rata, quæ inuitis accidunt: quam quæ illis ex sententia proueniunt. Nemo pondus, multitudinem q̄ peccatorum obtēdens, c 4 indignum

indignum se monastica professione dicat: nec se ita decipiat: vt se ipsum humilem existimet: si, vt fruatur voluptatibus, arduam virtutis semitam ingredi detrectat, pretendens occasiones in peccatis. Nam vbi putredinis plurimum est: ibi maxima medicorum arte opus est: vt ea putredo omnis depuretur. qui enim sani sunt: medicorum tabernas non adeunt. Si vocante nos terreno, & mortali rege, & in suum obsequium coram se militare iubente, nihil moraremur: neq; occasiones quæremus: sed omnibus dimissis, illi summa alacritate pareamus: attendamus nobis ipsis: caueamus q; diligenter: ne forte rege regum, & domino dominantium, & deo deorum vocante nos ad cœlestem hunc ordinem, per nostram desidiam, & negligentiam obtemperare recusemus: & postmodû ante tribunal illud horrendum inexcusabiles inueniamur. Fieri quidem potest vt is, qui sæculi negociis, & ferreis curis se deuinxit: incedat: sed tamen non libere. Nam & ii, quorum pedes ferro compediti sunt: sæpe incedunt: & semp offendunt: vulnera q; suscipiunt. Is quidē, qui sine vxore in mundo degit, solis negociis obligatus: ei similis est: cui ferreis nexibus manus circûligatę sūt. ideo q; si ad solitariam, vel monasticam vitam currete voluerit: nõ prohibetur. Qui vero vxori coniunctus est: ei, qui vinctos habet pedes,

pedes, & manus: similis videtur. Audiui ego quosdam in mûdo negligentes, cum dicerent ad me. Quomodo possumus coniugibus vna cohabitantes, curis q; reipub. circumuallati, vt tam monasticam arripere? Ad quos ego, Omnia in quã bona, quæ facere potestis, facite: maledicta in nullum iaciatis. nemini mentiamini. furto abstinete. contra nullum eleuemini. neminem odoritis. ecclesias, & collectas frequentate. indigentibus misericordiam præstate. neminem scâdalizetis. alienæ parti ne propinquetis. contenti q; estote vxorum vestrarum stipendiis. Ista si feceritis: non longe eritis a regno cœlorum. Cum gaudio, & metu ad egregium istud certamen accingamur, inimicos nostros nulla ratione formidantes. Intuentur enim illi, & si non videantur a nobis: animarum nostrarum vultus: & si illos viderint formidine contrahi, vel immutari: contra nos acerbius armantur. Intelligunt enim versutissimi timorem nostrum. magno igitur animo aduersus illos arma capiamus. ei enim, qui alacriter pugnat: nullus oppugnando præualet. Mira dispensatione dominus rudibus adhuc militibus suis bella temperauit: ne initio statim prælii magnitudine deterriti ad scæculum redirent. Quocirca gaudete in domino semper omnes serui Dei. hoc in vobis primum signum supernæ aduersum vos pietatis,

CL I
tatis, & charitatis, quod q̄ ille vos vocauit, agnoscentes. Et hoc item facere Deus sapius agnoscitur. Cum enim fortes animas viderit ab exordiis: statim bello illas vehementiore pulsari permisit: eas celeriter coronare cupiēs. Abscondit dominus a seculatibus stadii difficultatem: imo vero facilitatem. Si enim hanc nouissent: nunquam profecto abrenunciasset omnis caro. Da labores iuuetutis tuæ CHR ISTO: & in senectute gaudebis super pacatissimæ quietis opibus. Ea, quæ in iuuentute congregauerimus: cum ex senectute postmodum debiles facti fuerimus: nos nutriunt, & consolantur. Laboremus iuuenes ardentem: curramus sobrie, & vigilanter. Mors enim incerta horis omnibus imminet. Hostes te uera nequissimos habemus, acerrimos, verutos, calidos, validissimos, nunquam dormientes, inuisibiles, omni materiæ impedimento liberos, ignem in manibus tenentes, templum q̄ Dei per flammam, quæ in eis est, incendere omnino studio desiderantes. Nemo, cum iuuenis est, inimicos suos demones audiat, dicentes: noli carnem tuam ita atterere, ne morbos, & egritudines incurras. Vix enim reperietur, hac præcipue ætate, qui hanc mortificare delegerit: etiam si se multis, & lautioribus cibis priuauerit. Hęc enim sanè est demonis astutia: id q̄ nisibus omnibus contendit: vt ingressum certaminis

taminis nostri mollem, & negligentię plenissimum faciat: finem q̄ postmodũ initio consentientem. Ante omnia istud & inquirent, & faciant diligentissime ii, qui CHR ISTO seruire fideliter cupiunt: vt loca, mores, sessiones, ac studia, quæ sibi ex patrum spiritualium sententia, & ex cognitione propria competere peruiderint: eligant. Neq̄ enim omnium est, in cœnobiis degere: atq̄ eorum maxime, qui gulę illecebris pulsantur: neq̄ rursus omnium est, vitæ solitariæ quietem sequi: & eorum in primis, qui ad iracundiam procliuiosiores sunt. Vnusquisque diligenter inspiciat, cui statui aptior sit. In tribus maxime principalibus statibus monastica omnis continetur vita. In anachoreseos, vel secessionis certamine, & solitudine. In vnus, vel duorum contubernio in solitudine, in cœnobia cum tollerantia cõmoratione. Ne declines, inquit Ecclesiastes, ad dexteram, vel ad sinistram: sed via regia ingredi. Medius enim prædictorum statuum aptissimus plurimis fuit. Ve enim solus, inquit, quoniam si in accidiam ceciderit, aut somnum, aut desidiam, aut desperationem: non est in hominibus qui illum erigat. Vbi vero sunt cõgregati duo, vel tres in nomine meo: ibi sum in medio eorum: ait dominus. Quis est ergo fidelis & prudens monachus: qui feruorem suum seruauit inextinguibilem: & in dies

in dies vsq; ad finem vitæ suæ ignem igni
adiicere, feruorem feruori, desiderium desi-
derio, ac studium studio nunquam desit?

De Vacuitate Affectionum. SERMO II

Vi deum in veritate diligit: qui fu-
turo regno perfrui veraciter querit:
qui p peccatis suis veraciter dolet:
qui reuera supplicii, futuri q; iudicii
memoria tagitur: qui te vera metū mortis af-
sumpsit: nihil iam in presenti sæculo diligit:
nullius rei curis angetur: non pecuniarum: nō
predior: non parentū: non mūdanae glorig:
non amicorum: non fratrum: non vllius o-
mnino terrena, ac mortalis rei: sed omnem
huiusmodi affectū, omnem harum rerum cu-
ram abse excutiens, & execrans, præterea & car-
nem suam odio habens, nudus, securus, impi-
ger **C H R I S T V M** sequitur, in coelum sem-
per adspiciens, atq; inde adiutorium expectās,
secundum Dauid verba dicentis: Adhæsit ani-
ma mea post te: Alterius q; memorabilis vi-
ri sententiam: qui dixit. Ego autem non
laboraui te sequens: & diem, aut requiem ho-
minis non desiderauī domine. Confusio sa-
ne maxima est, iis omnibus, q̄ prædicta sunt,
omissis post vocationem, qua non homo, sed
dominus vocauit: nos alicuius alterius rei cu-
ram gerere: quæ nobis in hora vltimæ neces-
sitatis,

fitatis, & obitus prodesse nō possit. hoc enim
est, quod dixit dominus: Conuertere retro: nec
inueniri aptum in regno cœlorum: nō igno-
rās dominus lubricum nostri tyrocini: vt q;
facile, si sæcularium contubernio, & familiari
congressu vtamur: rursus ad sæculum cōuer-
timur. Ad quendam, qui sibi dixerat, permit-
te mihi, vt abeam: & sepeliam patrem meū:
ait. Sine mortuos vt sepeliant mortuos suos.
Solent dæmones, cum iam sæculo abrenun-
ciauerimus: nobis misericordes, ac pios ex sæ-
cularibus proponere: atq; vt illos beatos, nos
contra miseros existimemus, ingerere: qui o-
mni eiusmodi virtute destituti sumus. Ea vtq;
intentione inimici nobis hæc suggerunt: vt
per adulteram humilitatem nos aut ad sæcu-
lum reuocent: aut, si permanserimus mona-
chi: in desperationem præcipitent. Sunt qui
sæculares homines elationis causa despiciāt:
& nihili existiment. Sunt item qui vt despe-
rationis prærupta diffugiant: & spem amplo-
rem sibi acquirant: absentes eos similiter con-
temnūt. Audiamus quid adolefcenti illi, qui
cuncta fere mandata impleuerat, dixerit do-
minus. Vnum tibi deest. Vade: & vende
omnia bona tua: & da pauperibus: & te ipsū
pauperem constitue: aliena q; misericordia
indigentem. Si prompte, & celeriter currere
volumus: intentius inspiciamus: quomodo
omnes

omnes in sæculo morantes & viuentes mor-
tuos dominus dixerit, dicens ad quendam .
Sine faculares mortuos sepelire corporaliter
mortuos . Nihil adolescentem illum, quominus
baptisma fusciperet, impediere diuitiæ .
quam igitur inanes sunt, qui dicunt: quod ba-
pismatis gratia dominus illi diuitias vende-
re præceperat. Sufficiat nobis, vt gloriam pro-
fessionis nostræ certius nouerimus, huiusce te-
stimoniū. Qui in mundo degunt: vigiliis'q;, &
& ieiuniis, & laboribus, aliis'q; afflictioibus
seipfos conterunt: cum ad vitam monacho-
rum, veluti ad quandam probationis officina-
nam, vel stadium secedunt: priorem exercita-
tionem suam vt adulteram, & fictam non ar-
ripiunt. Vidi plurima, varia'q; virtutum ger-
mina ab iis, qui in sæculo degunt, plantari: &
ex inani gloria, tanquam ex cloaca, & cœno ir-
rigati: & ex ostentatione circumfodi: atq; ex
laudibus humanis stercoreati. Quæ tamen trās-
lata postmodum in desertum solum, atq; sæcu-
li hominibus inuium, omni'q; inanis gloriæ
cœnulentum aqua vacuum: confestim exsica-
ta sunt. Neq; enim solent aquis proximæ ar-
bores inclusis, & in aquosis exercitationum lo-
cis fructum afferre. Siquis mundum omnino
odit: hic tristitiam effugit: porro si quis qua-
libet affectione visibilium rerū mordetur: tri-
stitia nondū liberatus est. Quomodo enim nō
contristabitur:

contristabitur: si eo, quod diligit, priuetur. In
omnibus quidem grandi nobis vigilantia, &
sobrietate opus est. sed hoc ante omnia vigi-
lantissime attendere & cauere debemus. Pluri-
mos in sæculo aspexi præ sollicitudinibus, &
curis, occupationibus'q;, & vigiliis mundanis
proprii corporis insanos motus effugisse: eos
ipsos tamen, cum exuti curis omnibus ad mo-
nasticam vitam conuolassent: turpiter, ac mi-
serabiliter corporis cōmotione fordidatos.
Attendamus nobis ipsis: ne forte, dum angu-
stam & arduam viam nos pergere asserimus:
latam, & spatiosam teneamus: nos'q; ipsos se-
ducamus. Angustam viam tibi indicat ven-
tris afflictio, pernoctatio stabilis, aquæ men-
sura, panis inedia, ignominie salubre & purga-
tium poculum, subsannationes, irrisiones, lu-
dibria, abscissiones propriarum voluntatum,
offensionum tollerantia, contemptus nostri.
sine murmuratione tolleratio, vim sibi in tol-
lerando contumelias inferre, iniurias fortiter
perpeti, detrahentibus non indignari, conte-
mptibus non succensere, condemnantibus
humilitatem exhibere. Beati, qui prædi-
ctam viam pergunt: quoniam ipsorum est re-
gnum cœlorum. Nemo in cœlestem thala-
mum coronatus ingreditur: nisi qui primā,
& secūdam, & tertiam abrenunciationem im-
pleuerit: vt scilicet primo abrenunciet rebus
omnibus,

omnibus, & hominibus, & parentibus: Secūdo voluntati proprię: tertio inani glorię, quę solet obedientiam subsequi. Exite de medio eorum, & separamini: & immunditiam saculi nolite tangere: dicit dominus. Quis enim apud illos miracula vnquam fecit: quis mortuos suscitauit: quis demones expulit: profecto nullus. Hęc enim sunt monachorum insignia: quę mundus capere non potest. nam si posset: superflua esset exercitatio: videlicet cessio. Quoties post abrenunciationem nostram demones parentum, aut fratrum memoria corda nostra importune concalefacere cęperint: tunc maxime aduersus eos orationis arma capiamus: atq; sempiterni ignis memoria nos ipsos incendamus: vt huius consideratione improbum, importunumq; cordis ignem extinguamus. Siquis eius rei nulla se affectione tangi putat, cuius priuatione tristatur: huiusmodi perfecte decipitur. Quicūq; iuuenes corporum amoribus, & delitiis infane addicti, postmodū vitam monasticam adire cupiunt: tota intentione animi, omniq; vigilancia seipfos exercere studeant: sibiq; delitiis omnibus, & vitiis abstinendum persuadeant: ne forte fiant illorum nouissima deteriora prioribus. Portus enim & salutis, & periculorum causa est. atque hoc nouerunt, qui intellectuale istud mare nauigant. Miserabili sane

sane' spectaculum: eos in portu naufragium passos adspicere: qui in mari saluati fuerant.

DE PEREGRINATIONE Sermo III

Peregrinatio est omnium, quę sunt in patria, constantissima desertio: quibus a pietatis destinatione atq; exercitatione impedimur. Peregrinatio est omni cōfidentia noxia vacuus affectus, ignota sapientia, publicum fugiens, prudentia secreta, vita inuisibilis, destinatio occulta, cogitatio vilitatis, appetitus angustia, desiderium diuini affectus, argumentum, amoris copia, inanis glorię abnegatio, silentii profundum. Solet fere & ista vitę ratio in initiis sedulo ac vehemēter perturbare amatores domini, veluti in diuino igne, videlicet elongatio a patria & suis, intentione persequendę vilitatis, atq; afflictionis prouocans huiusmodi boni amatores. Veruntamen quanto ea maior est, & laudibus dignior: tanto discernenda cautius est. Neq; enim omnis peregrinatio, si summis (vt ita dixerim) labiis fiat: probabilis est. Nam si omnis propheta sine honore est in patria sua: vt ait dominus: caueamus ne forte peregrinatio fiat nobis inanis glorię occasio. Peregrinatio enim vera est oīum prorsus rerum separatio, ea ratiōe suscepta: vt nunquam cogitatio nostra a deo separetur.

d Peregrinus

Peregrinus est luctus perpetui, & penitus in memoria conditi amator. Peregrinus est, qui omnem suorum, alienorumq; affectum ac memoriam fugit. Cum ad peregrinationem, vel ad solitudinem properas: noli expectare, dum tecum pertrahas affixas sæculo animas. fur enim ex improviso subrepat. Multi quippe, cum negligentes quosq; & desidiosos secum seruare molirentur: cum illis vna periere: extincto iam ex diuturnitate diuini amoris igne. Statim vt susceperis flammam, curre. nescis enim vtrum breui extinguenda sit: ne forte in tenebris te deserat. Seruare alios, nō omnes exigimur: Ait enim sanctus apostolus. Itaq; vnusquisq; nostrum fratres pro se ipso rationem deo reddet. Et iterum. qui doces alium: teipsum non doces. tanquam dicat. De aliis quidem nescio. Se ipsos autem omnino norunt omnes. Qui peregrinationem amplecti instituis: caue girovagum, & studio sum: voluptatis dæmonem. solet enim peregrinatio ei præbere occasionē. Præclarum est: nullis rerum mortalium affici. sed huius virtutis peregrinatio mater est. Qui propter dominum peregrinatur: habitus omnes, affectusq; sæculi deponat: ne perturbacionibus ludibrio sit. Qui a sæculo peregrinatur: mundum iam nullatenus attingat. Solēt enim diu sopita vitia facillime reuiuiscere.

Eua

Eua paradiso inuita exulat. Monachus patria sua sponte se abdicat. Illa enim rursus ad concupiscendum inobedientiæ lignum pertracta fuisset. hic autem periculum profecto a carnalibus propinquis sustinuisset. fuge non feracius quam in infestissimum flagellum ruina, proxima loca. eius enim fructus, qui nō adest, nō vsque adeo desiderio mouemur. Neq; hic fallaciæ furum modus te velim lateat. Sugerunt plerunq; nobis, vt a secularibus nō separemur: mercedem inde maximam nos concuturos asserentes: si videntes foeminas, nos ipsos contineamus: ac reluctando concupiscentiam superemus. quibus minime parēdum est. immo vero contra omnino faciendū. Cū annos aliquot remoti a patria egerimus: parumq; aliquid religionis, vel compunctionis, vel continentia nobis ipsis acquiescerimus: tunc iam cogitationes vanitatis acriter incumbunt. vtq; iam teuertamur in patriam, importune suggerunt, ad aedificatiōē, formamq; & vtilitatem plurimorū: qui actus nostros, & opera illicita nouerūt. quod siquā dicendi facultatem, aut tenuem scientiam fuerimus adepti: tunc iam vt seruatores animarum, & magistros, ad sæculum redire persuadent: vt quæ in portu bene congregata sunt, pessime in pelago dispergant. Non vxorem Loth, sed ipsum imitari studeamus. Anima

d 2 quippe,

quippe, quæ illuc, vnde exierat, conuerſa fue-
 rit: vt ſal infatuabitur: iam q̄ immobilis ma-
 nebit. Fuge Aegyptum: atq; ita fuge: vt nū-
 quam illuc reuertaris. Corda enim, quę illuc
 reuerſa ſunt: pacatiſſimam, quietiſſimam q̄
 terram Hieruſalem nō aspexerunt. Illicitum
 tamen nō eſt vt ii, qui initio conuerſionis ob-
 tuendam ſpiritualem infantiam ſua omnia, pa-
 triam q̄ reliquerūt: cum perfecte purgati fue-
 rint: ad eam vtiliter redeant: ea ſcilicet inten-
 tione: vt, cum ipſi ſalute potiti fuerint: non-
 nullis etiam ſalutis cauſa ſiant. Siquidem &
 Moſes ille, qui deum viderat: ad ſalutem gen-
 tis ſuæ a deo miſſus, plurima in Aegypto peri-
 cula, videlicet in mūdo tenebras pertulit. Vti-
 lius eſt parentes mœrore afficere: quā̄m do-
 minum. Ille enim nos formauit ſimul, & rede-
 mit. Illi vero, quos dilexerunt: nonnunquā
 perdiderunt: ſuppliciiſq; ſempiternis tradide-
 runt. Peregrinus ille eſt, qui veluti alterius lin-
 guę inter ignotæ ſibi linguę homines in ſui
 agnitione ſecū̄ habitat: non quo propinquos
 noſtros, & patrios agros oderimus: idcirco
 ab illis ſecedimus: abſit id penitus: ſed vt de-
 trimētum, quod ab illis in nos manare ſolet:
 fugiamus. Qua in re, ſicut ſerē̄ in omnibus a-
 liis, dominus noſter magiſter, & documentū
 eſt: qui & ipſe ſæpenumero parentes reliquiſ-
 ſe deprehenditur: & cum a quibſdam audiſ-

ſet: Ecce

ſet: Ecce mater tua, & fratres tui quærunt te.
 Mox p̄ceptor noſter optimus impaſſibile no-
 bis odium iſinuauit, dicens. Mater mea & fra-
 tres mei ſunt ii, qui faciunt voluntatem patris
 mei, qui in cœlis eſt. Ille tibi pater ſit: qui ad
 deponendam peccatorum ſarcinam conlabo-
 rare tibi & poteſt, & vult. Mater vero com-
 punctio ſacra: quæ te poſſit fordibus abluere.
 frater autem iſ: qui tecum ad cœleſtem cur-
 ſum perficiendum laborat, & certat. Sociam
 tibi, & vxorem quære, quæ nunquam a te ſe-
 paretur, memoriā mortis. porro filii tibi a-
 mantiffimi ſint gemitus cordis. ſeruum poſſi-
 de corpus tuum. Amicos vero ſanctas virtu-
 tes angelicas: quæ tibi exitus tui tempore au-
 xiliari poterunt: ſi eas modo tibi amicas fa-
 miliarius feceris. Hæc eſt ſane generatio quę
 rentium dominū. Affectus dei parentum ex-
 cludit affectum. qui vero vtrūq; ſe habere di-
 cit: ipſe ſe decipit: cum audiat dominum di-
 centem. Non poteſtis duobus dominis ſer-
 uire. & reliqua. Non veni, inquit dominus,
 pacem mittere: ſed gladium, & pugnā. Sepa-
 rare enim veni amatores dei ab amatoribus
 ſæculi: terrenos & materiales ab iis, qui terre-
 na omnia, omnem q̄ materiā ſuperauerunt:
 gloriæ auidos ab humilibus. lætatur enim do-
 minus in hac contentione, & ſeparatiōe: dum
 ſit propter illius charitatem. Caue obſecro:

d 3 ne forte

ne forte cuncta aquarū tibi plena esse videantur: si propinquorum affectu & amore tenearis: atq; diluuiū amoris sæculi vna cum eis pereas. Noli miserari parentum, aut amicorū lacrimas, alioquin in eternum lacrimaberis. Quoties te vt apes circūdederint, immo vero vt vespe, ac sup te lamentari cœperint propinqui tui: cōstanter, ac celerrime aciem cordis ad mortis, atq; operum tuorum considerationem conuerte: vt dolore dolorem possis excludere, pollicentur nobis subdole nostris, & nō nostris, lata omnia & iucūda se exhibituros, ea sanē intentione: vt cursum nostrū optimum præpediant: sicq; inde iam ad suā voluntatem pertrahant. Sit autem nostra secessio ad eas partes, quæ & humiliores sint, & minus celebres, & ab omni sæculi consolatione remotiores. Absconde quātum potes: nec præ te feras ingenuitatem, & claritatē generis: ne aliter in ore, aliter in rebus affectus inueniatis. Nullus ita se ipsum peregrinationi exposuit: vt magnus ille patriarcha, cui dictum est. Egredere de terratua, & de cognatiōe tua, & de domo patris tui: cum profecto in barbaram, atq; alterius linguæ terrā vocaretur. Cuius tamen mirabilem peregrinationē qui pro viribus imitari studuerunt: eos nonnūquam dominus insigni gloria affectit: & si hanc diuinitus concessam gloriam conueniat per humilitatis

militatis clipeum fugere, & declinare. quoties nos demones peregrinationis, aut magnæ alicuius virtutis laudant: toties illius, qui de cœlis ad terras propter nos peregrinatus est: inuentissima cogitatione meminerimus: inuenimusq; nos ipsos in sæculū sæculi tantę propter nos assumptæ peregrinationis non posse satisfacere. Grauis est, & omnino vitabilis ad propinquorum, vel etiam extraneorū aliquē immoderata affectio: cum ea nos ad sæculum sensim possit attrahere: ignemq; compūctionis nostræ penitus extinguere. Sicut impossibile est vno oculo in cœlum, altero in terram respicere: ita fieri nō potest, vt is in anima nō periclitetur: qui corpore & cogitatione ab omnibus & propinquis & extraneis non se peregrinam fecerit. Labore ingenti & fatione mores graues & optimos acquirimus: & quos multo labore quæsiuimus: fieri potest, vt vno temporis momento amittamus. Corrumpunt enim mores bonos colloquia mala, sæcularia simul, & turpia. Qui post abrenūciationem cum sæcularibus versatur: siue iuxta illos cōmanet: prorsus in eosdem laqueos incidet: aut cor in eiusmodi cogitatione inquinabit: aut certe, si non inquinatus fuerit: eos, qui inquinantur, iudicans, atque condemnans, & ipse inquinabitur.

De Somniis, quæ rudes adhuc sequi solent.

q Vod nostræ cognitiõis intellectus imperfectus sit, atq; omni ignorantia repletus, occultari non potest. Guttur enim cibos, auris autem intelligentias diiudicat: & imbecillitatem quidem oculorum manifestat Sol: ignorantiam vero animæ patefaciunt verba. Veruntamen charitatis lex etiam ad ea, quæ vires nostras superant: differenda nos cogit. Reor igitur (& si certo statuere non audeo) consequens esse etiã de somniis hic pauca inferere: vt huius quoq; fallaciæ malignorũ non simus penitus ignari. Somnium est animi motus in immobilitate, & quiete corporis. Phantasia est oculorum seductio in sopita mente. Phantasia est animi excessus, vigilante corpore. Phantasia est speculatio parum subsistens. Causa, ob quã in hoc loco de somniis nobis dicendum arbitrati sumus: aperta est. Cum enim relictis domibus, & propinquis nostris, diuinæ charitatis causa nos ipsos peregrinationi exposuerimus: tunc iam demones in somniis perturbare nos moliantur: propinquos nobis subinsinuant aut plorantes, aut morientes, aut nostri causa angore aliquo, ve etiam detrimento fatigatos. Qui igitur somniis credit: similis est ei, qui post vmbra[m] suam currit: & eam apprehendere

prehendere nititur: Dæmones inanis gloriæ in somniis propheta, quæ futura sunt, vt astutissimi coniciunt: atq; ea nobis per somnium prænũtiant: vt cũ impleta fuerint quæ p[er] quietem vidimus: stupore maximo detineamur: & quasi iam simus propheticæ gratiæ proximi: cogitatione tumescere incipiamus. In iis, qui sibi credunt: dæmon sepe propheta fuit, porro eis, qui se spernunt: semper mentitus est. Spiritus enim cum sit: quæ intra hunc ærem sunt, videt omnia: & cũ intellexerit moriturũ aliquem: id per visum leuioribus prædicat. Nihil futurorum ex præsciẽtia nouerũt. Nãq; & venefici mortẽ nobis prædicere vtique possent. In angelum lucis, & martyrum speciem sæpius transfigurantur: accedentes quæ se ipsos nobis per somnium ostendunt. excitatos vero elatione, & gaudio præcipitãt. hoc autem tibi erit deceptionis signum. Cruciatu, & iudicia, & separationes per visum nobis angeli ostendunt: atq; experrectos trementes mœstosq; relinquũt. Cum in somnõ dæmonibus credere cœperimus: tunc iam & vigilantes ab ipsis illudemur. Qui somniis credit: per omnia reprobu, & stultu est, qui vero eis nulla ratione credit: hic re vera philosophu habendus est. Solis eis crede: qui tibi cruciatu ac iudiciũ denuntiant. Quod si te desperatio perturbat: & istud a dæmonibus est.

De Beata

C L I
 DE BEATA SEMPER Q. ME-
 MORABILI OBEDIENTIA
 Sermo IIII

n Vnc iam nobis ad CHRISTI pu-
 giles, ac pietatis athletas procedēs
 sermo deinceps aptissime occurrit.
 Omnem quippe fructum præcedit
 flos: omnem quæ obedientiã peregrinatio aut
 corporis, aut voluntatis. In his enim duabus
 virtutibus veluti in aureis pennis ad cœlum
 impigre se sancti viri anima sustulit: de qua
 spiritu sancto adflatus quidã fortasse cecinit.
 Quis dabit mihi pēnas sicut columbæ: & vo-
 labo per actiuam vitam: & per contemplatio-
 nem, & humilitatem requiescam? Ne ipsum
 quidem fortissimorum bellatorum habitum
 negligenter prætereundum existimemus: vt
 illi clipeum teneant: fidem scilicet ad Deum,
 atq; ad exercitationis suę magistrū: per ipsum
 (vt ita dixerim) omnem infidelitatis, oēm quæ
 præuaricationis cogitationem repellētes: gla-
 dium quæ spiritus assidue vibrent: voluntates
 suas omnes sibi propinquantes necaturi: lori-
 cas quæ ferreas, patientiæ scilicet, ac mansuetudi-
 nis se induant: per quas omnem contumeliã,
 & aculeum sermonis quæ iaculum repellāt. Ha-
 beant & galeam salutis orationum patris spi-
 ritualis præsidium. Stant præterea non iunctis
 pedibus

pedibus: sed alterū quidem ad ministeria præ-
 tendunt: alterum vero fixum in orationibus,
 atq; immobilem tenent. Obedientia est ani-
 mæ proprię perfecta abnegatio per corpus cer-
 tius ostensa: aut forte versa vice. Obedientia
 est mortificatio membrorum in viuente ani-
 mo. Obedientia est inexaminatus, atq; indis-
 cussus motus, spontanea mors, vita curiosita-
 te carens, securum periculum, immediata ad
 Deū excusatio, metus mortis cōtemptio, tuta
 nauigatio, confectū dormiendo iter. Obedien-
 tia est sepulchrum voluntatis, & excitatio hu-
 militatis. Nihil resistit: nihil discernit: mor-
 tuus in bonis, aut iis, quæ videntur mala. Nā
 qui pie animam suam mortificauerit: securus
 pro omnibus rationem reddet. Obedientia
 est discretionis depositio inter diuitias discre-
 tionis. Initium quidem mortificationis
 vel membrorum corporis, vel animæ volun-
 tatis, labor est. Mediū vero, interdum labor,
 interdum requies. Finis autem omni iam mo-
 tus perturbatione, omni quæ laboris sensu va-
 cat. Tunc demum & labore, & dolore fatiga-
 ri deprehenditur viuens hic beatus mortuus:
 cum se animaduertit volūtatē propriæ ob-
 temperasse: metuens scilicet propriæ volun-
 tatis onus. Quicumque ad intellectualis cōfes-
 sionis stadium exui conamini: quicumque iugū
 CHRISTI super ceruices vestras tollere cu-
 pitis:

C L I

pitis : quiq; sarcinam vestram alterius collo
 imponere satagitis : quicunq; venditiones ve
 stras sponte scribere curatis : vt pro illis in æ
 ternam libertatem conscribamini : quicunq;
 aliorum manibus sublatis, & natantes magnū
 hoc mare traicitis : scitote, quod breuē quan
 dam, & asperam viam pergere conamini : in
 qua vnus & solus latet error : quem Græci *ἰ
 διογυθία*, nos suam cuiusq; moderationem
 dicere possumus : cum scilicet quisq; sibi ido
 neus ad se regendum & moderandū videtur
 quem qui effugerit : ad ea, quæ honesta, & spi
 ritualia sunt, ac diuinæ maiestatis oculis gratif
 sima : ferè ante perueniet, quam ire coeperit.
 Obedientia enim est nunquā sibi ne in iis qui
 dem, quæ videantur optima : vsq; ad cōsuma
 tionem vitæ credere. Cum igitur ceruicem no
 stram in domino inclinare, atq; alteri credere
 desiderio, acquirendę humilitatis, ac propriæ
 salutis gratia instituimus : ante huius militię
 ingressum, si qua in nobis est calliditas, & pru
 dentia : gubernatorem cautissime examine
 mus, & discernamus : atq; (vt ita dixerim) ten
 temus : ne forte nautam pro gubernatore, lan
 guentem pro medico, vitiosum pro vitis ca
 rente, postremo infestum pelagus pro placid
 issimo portu ignari deligamus : nobis que
 ipsi paratum promptumq; naufragium con
 stituamus. Cum Vero pietatis, & obedientię
 stadium

stadium fuerimus ingressi : minime iam opti
 mū institutorem nostrū in aliquo penitus di
 iudicare licebit; etiam si in illo (homo enim
 est) modica aliqua delicta animaduertimus.
 Sin vero alias fecerimus : nihil nobis obediē
 tia prodesse poterit. Neesse omnino est, vt
 qui fidem certā, & inuiolabilem ad magistrōs
 suos habere cupiunt : eorum recte facta pfun
 do corde hauriant : ea'q; indelebiliter memo
 riæ mandent : vt, cum dæmones infidelitatē
 aduersus eos vllam nostris cordibus inferere
 conati fuerint : ex iis, quę memoria tenemus
 illorum ora obstruamus. Quāto enim in cor
 de fuerit viridior fides : tanto corpus ad offi
 cia omnia, & ministeria promptius occurrit.
 Qui vero in infidelitatem offenderit : lapsus
 est. Omne enim, quod fidei caret fundamen
 to : peccatum est. Cum tibi cogitatio sugge
 rit, vt prelatum aut diiudices, aut damnes : ab
 ea nō secus, quam a fornicatione desili : neq;
 prorsus huic serpenti requiem prestes : non lo
 cum, non ingressum, nō initium. Loquere ad
 huiusmodi draconem : atq; cum iis verbis in
 cesse. O' malignissime seductor : non ego du
 cem meum iudicandum suscepi : sed ille me :
 nō ego illius, sed ille mei iudex est. Arma qui
 dem iuuenum psalmorum cantus : murū ve
 ro orationem : lauacrum autem mūdissimas
 lacrimas esse, patres definiunt : beatam vero
 obedientiam

obedientiam confessionem censent : qua sine vitiosorum nemo dominum videre merebitur. Qui subiectus est : atq; alterius pareat imperio : ipse aduersum seipsum sententiam fert. Nam siquidem propter dominum perfecte obedierit : etiam si non perfecte obtemperare videatur : omne suum iudicium se exiit. Quod si in quibusdam suam implere voluntatem voluerit : etiam si obedire visus fuerit : ipse sibi onus adiicit . quem tamen si praelatus arguere non destitit : rectissime omnino fecit . sin autem tacuit : nescio quid inde dixerim . Qui in simplicitate in domino subiiciuntur : feliciter cursum peragunt : dum non per superstitionas cauillationes in se demonum versutiam irriant . Ante omnia vero culpas nostras praclaro iudici nostro soli confiteamur : omnibusq; si ita ille iusserit : confiteri parati sumus . Nam in lucem educta vulnera nunquam in deterius proficiunt : sed sanabuntur . Cum in coenobium quoddam venissem : aliquando animaduerti iudicis , pastorisq; optimi terribile iudicium . Nam dum illic moram traherem : contigit quendam ex latronum ordine ad monasticae conuersationis gratiam venire . quem optimus ille pastor , peritissimusq; medicus per dies septem quiete omni frui iussit : vt monasterii statum , normamq; omnem perspiceret . post diem vero septimum seorsum accitum pastor

stor interrogat : num sibi censeret optimum cum illis vna habitare ? Cum vero illum cum omni sinceritate annuētis voce respōdisse cerneret : rursus quid in seculo iniquum operatus esset , interrogat . Postquam ergo illum sibi prompte , & rationabiliter omnia confessum vidit : iterum ad illum tentandi gratia dicebat . Volo , inquit , hęc omni coetu fratrum adstante confitearis , & detegas . Ille re vera sua detestans scelera , omniq; confusione calcata , indubitanter id se facturum pollicitus est : & si vis , inquit , etiam in Alexandria ciuitatis medio id faciam . Deinde collectis pastor in ecclesia omnibus ouibus suis (erant autem numero ducentę triginta) cum consumarentur diuina misteria (erat enim dies dominicus) lecto euangelio : inferri iam reum illum nihil contra querentē iubet : quibusdam illum ex fratribus trahentibus , modiceq; verberantibus , vinctum post terga manus , asperrimoq; cilicio amictum , conspersumq; cinere caput , pferrentem : adeo vt ex ipso aspectu omnes stupefacti , protinus exorto gemitu ingenti proclamarent , ac munitum redderent . Neque enim quisquam illum quid fieret sciebat . Cum vero iam ecclesiae ianuis appropinquare : magna illum , & terribili voce compefcuit sacrum illud caput clementissimi iudicis , Sta , inquit . Es enim indignus , qui huius loci limen attingas . Tum ille

Tum ille pastoris voce perculsus, quæ ad illum ex intima veri medici, sapientissima quæ ratione sonuerat (videbatur enim sibi, ut nobis postea sub iureiurando firmabat, non vocantis hominis, sed terribilis tonitruum vocem audiuisse) tremebundus, & omnino pauore turbatus, in faciem protinus corrui. Cum vero iaceret humi: pavementum quæ madefaceret lacrimis: permittitur tandem a mirabili medico, qui cuncta ad illius salutem moliebatur: formam quæ salutis, ac certissime humilitatis omnibus dari cupiebat: cuncta, quæ gesserat, singulatim, & per species dicere. Ille vero cum horrore ingenti omnia sigillatim confessus est: quæ auditus omnis penitus exhorret: non tantum quæ per corpus præter naturam, ac secundum naturam in rationalibus, & mutis animantibus deliquerat: verum etiam veneficia, & homicidia, & cetera, quæ audire, aut scripturæ tradere, fas non est: nihil omnino reticens. Confessum igitur statim tōderi iubet: fratribus quæ aggregari permisit. Ego vero sancti illius admiratus sapientiam, seorsum interrogavi illum se cretius: cuius rei gratia tam peregrinam iudicii formam exhibuisset. Ille ut verus medicus, duarum, inquit, rerum gratia. Primū quidem: ut confitentem per presentem, temporalem quæ confusionem æterna confusione liberarem: quod & factum est. Neque enim ex pavimento

uimento surrexit o' Ioannes: quoad peccatorum omnium remissione potitus est: neque vltimo huius rei scrupulo velim mouearis. Nam vnus ex fratribus, qui illic aderant: mihi procerum quendam, ac terribilem se vidisse asseruit, conscriptam chartam, & calamus tenentem: & cū frater ille humi prostratus peccatum cōstans pronuntiaret: hoc ille calamo debebat. & merito sane. Dixi enim, inquit, pronuntiabo aduersum me iniquitatem meam domino: & tu remisisti impietatem cordis mei. Secundo sane: quoniam habeo nonnullos, qui peccata quædam necdū confessi sunt. quocirca iam & illos ad confessionem hoc exemplo prouoco: qua sine nullis remissione potietur. Et alia igitur plurima admiranda, & memorabilia in illo dignissimo, semper quæ memorando grege, & pastore perspexi: ex quibus plurima vobis referare animus est. Permāsi enim apud illos tempus non modicum, illorum assidue conuersationem, ac viuendi generis explorans: summa quæ admiratione stupens, quomodo terrestres illi cœlestes angelos imitarentur. Charitatis quidem omnes sibi inuicem insolubili vinculo constringebantur. & (quod est omnino mirabilius) cum tanta charitate iungerentur: nulla apud illos incepta confidentia, nullus ociosus sermo deprehendi poterat. Obseruabant vero id cautissimè me: ut

C L I

me: vt in nullo fratris vulnerarent conscien-
tiam. Quod si quis inter eos quenquam odif-
se inueniretur: hunc pastor vt damnaticium
ad separatam huiusmodi reis monasteriū, ve-
luti in exilium mittebat. Maledixerat aliquā-
do vnus ex illis proximo suo: quē protinus
pater sanctus inde eliminari iussit: æquum nō
esse asserens in monasterio visibilem, atq; in-
uisibilem diabolū perpeti. Vidi ego apud
sanctos illos res maxime sanē vtilis, atq; ad-
miratione dignissimas. Fratrum cœtum in
vnum collectum, CHRIS T I Q. charita-
te deuinctum in vtraq; vita, actiua scilicet, &
contemplatiua mirabilem. Adeo enim se
ipsos singuli diuinis rebus exercebant: vt fe-
rē nihil opus haberent a patre admoneri. sed
se inuicem vltro ad diuinam euigilationē ex-
citarent. Erant enim statuta illis & meditata
& solidata sancta: quedam, & diuinæ exerci-
tationes. Nam si quando contingeret, vt eo-
rum aliquis absente abbate quicquam male-
dici, aut alias noxii, vel ociosi sermonis loqui
cœpisset: occulto nutu latenter eum frater a-
lius grauitatis admonens, illum a cœpto ser-
mone retrahebat. Quod si ille fortassis minus
animaduerteteret: iam qui admonuerat, prostra-
to ante illum toto corpore abibat. Siquid
vero necessarium loquendum erat: omnis il-
lorum collocutio iugis erat mortis admoni-
tio,

I O S C H O L

34

tio, eterni q; iudicii consideratio. Non prate-
ribo silētio coqui monasterii illius admirabi-
lem, singularem q; virtutē. Cum enim illum
animaduerteterem in tam frequēti, perpetuo q;
ministerio iugiter secum habitare, gratiam q;
possidere lacrimarum: orati supplex, vt mihi
quonā modo meruisset istiusmodi gratiā, re-
uelate dignaretur. Qui tandem fatigatus pre-
cibus meis, ita respondit. Nunquam me ho-
minibus seruire arbitratus sum: sed Deo: & in-
dignum me ipsum quiete omni iudicans, ex
huius ignis contemplatione sempiterni incen-
dii iugi memoria cōpungor. Aliud item sin-
gulare virtutis illorum genus referre placet.
Nam ne ad mensam quidem sedentes a spiri-
tali opere cessabant. Ceterum signo quodam,
nutu q; incognito occultē in animo orationis
semetipsos beati illi viri admonebant. Neque
vero ad mensam solum residentes hoc eos fa-
cere animaduerteteres: verum & cū sibi obuia-
rent: aut cum simul conuenirent: id faciebant.
Porro si quis ipsorum in aliquo vnquam de-
liquisset: videres fratres alios votis omnibus
ab illo flagitare, vt sibi curam reddendæ patri-
rationis relinqueret: atq; ab eo debitam incre-
pationis vehementiam perpeti sineret. Quod
tamen discipulorum opus maximus ille vir
cum explorasset: leuiore iam increpationis ge-
nere vtebatur: sciens eum, qui corripiebatur,

infontē esse: neq; tamē quis pprie deliquisset
 ingrebat. Quando vero apud illos locū inue-
 niret aut ociosi sermonis, aut scurrilitatis me-
 moria? Siquis autem ex illorum numero ad-
 uersus fratrem contendere vnquam cōpisset:
 prateriens alter aduoluebatur illorum geni-
 bus: sicq; iracūdiæ motum mitigabat. Quod
 si seruate illos iniuriæ memoriā sensisset: rē
 protinus ad eum deferebat: qui post abbatem
 secundus in monasterii regimine p̄erat: eosq;
 ante occasum solis in gratiam reuocare nite-
 batur. Sin vero illi obdurati amplius exaspe-
 rantur: aut cibum sumere vsq; ad reconci-
 liationem non permittebantur: aut certe mo-
 nasterio expellebantur. Laudabilis sane, me-
 morabilisq; diligentia: ex qua fructus vber-
 rimus gignebatur: atq; noscebatur. Pluri-
 mi apud sanctos illos viros dephēsi sunt actu,
 ac speculatiōe, discretioneq; & humilitate mi-
 rabiles. Videres in eis terribile quoddam, an-
 gelicumq; spectaculum: senes canicie veren-
 dos augustiore facie infantum in morem ad
 obediendū semper paratos huc illucq; discur-
 rere: gloriamq; magnam sibi in humilitate
 cōparare. Vidi illic viros, quinquaginta fere
 annos in obedientiæ certamine egisse: a qui-
 bus cum addiscere orarem quā ex labore isto
 consolationem, quem profectum inuenissent:
 alii quidē in abyssum humilitatis iam se per-
 uenisse

uenisse dicebatur: per quam bellū omne sem-
 per exciuderent, ac superarent: alii sensum o-
 mnem laboris & doloris in maledictis & con-
 tumeliis se perfecte exuisse dicebāt. Vidi alios
 ex illis æterne memorandis viris, angelico a-
 spectu, veneranda canicie, ad pfundissimā in-
 nocentiam, simplicitatemq; sapientiæ plenis-
 simam summa alacritate propofiti, deiq; adiu-
 totio quæsitam, non irrationabilem quādam
 & inspidam, vt in sæculi senibus contingit:
 quales deliros vocare solent: peruenisse: ex-
 trinsecus quidem mites, totos blandos, placi-
 dos, lætos, nihil fictum, nihil negligens, nihil
 adulterum in suis verbis, aut moribus haben-
 tes: rem quidem, quæ in paucis inuenitur.
 interius vero in anima deum ipsum, ac præla-
 tum, infantum in morem ambiētes, mentisq;
 aciem aduersus damones, & vitia audacē fir-
 missimamq; intendentes. Deficiet me vitæ
 meæ tempus, o' sacrum caput, & deo dilecta
 congregatio, si voluero beatorum illorū vir-
 tutes, & ad cœlū vsq; pertingentem vitę san-
 ctitatem enarrare. Sed tamen melius existima-
 ui illorum sudoribus, ac laboribus sermone
 hunc nostrum exornare: quo acrius ad huius
 modi deo gratam imitationem excitemini:
 quam propriis, vilibusq; monitis. Nā absq;
 vlla controuersia id, quod deterius est, a præ-
 stantiore adornatur. Illud autem in primis
 e 3 rogo:

rogo: vt nihil nos fictum, nihil non verum scribere existimetis. Solet quippe infidelitas corrumpere vtilitatem. Igitur ad ea, quæ cœpimus, rursus accingamur. Vir quidam, Isidorus nomine Alexandrinæ ciuitatis primarius in ipso cœnobio ante hos annos sæculo abrenunciavit: quem & ipse illic videre merui. Hunc pastor ille mirabilis suscipiens, aspectuq; ex ipso asperum quendam, & intractabilem, superbumq; ac sæculi dignitate tumidum coniciens, humana arte dæmonum astum sapientissime deiecit. Aitq; ad Isidorum. Si re vera CHRISTI iugum tollere decreuisti: volo vt ante omnia te obedientiæ laboribus exerceas. Cui ille, sicut, inquit, fabro ferrum subiectum est: ita & ego o' sanctissime me ipsum obedientiæ expono. Quo ille respõso, gratissimoq; exemplo curatus, continuo Isidoro exercitii manus admouit, vt ferro: Volo, inquit, frater vt ante monasterii ianuam adstas: omniumq; ingredientium, vel egredientium prouolutus pedibus dicas. Ora pro me pater: quoniam peccator sum. Sic autem ille obediuit, tãquam angelus domino. Itaq; cum septem illic annos peregisset: atq; ad profundissimam humilitatem, compunctionemq; peruenisset: voluit pater post incomparabilem viri tollerantiam, cuius superiori tempore dederat documentum: hunc fratribus cõnumere, & vt

rare, & vt re vera dignissimum etiam ordinatione honorare. Verum ille plurimis multorum, & mei ipsius precibus apud patrem egit, vt ibidem illum sineret, sicuti eatenus fecerat, degere, cursumq; perficere: intelligens, neq; obscure his verbis significans: finem suum iam, ac vocationis diem imminere. quod & factum est. Nam cum in ipso ordine illum permanere magister permisisset: post decimum diem per abiectiõnem, & ignominiam gloriosissime migravit ad CHRISTVM: postq; septimum dormitionis suæ diem, ianitorem quoq; monasterii assumpsit. Dixerat enim ei beatus ille: pollicitusq; fuerat: quod si post excessum suum confidentia vlla ad dominum frui mereretur: inseparabilis ille sibi comes fieret: idq; celeriter. quod & factum est. vt certissimum id nobis meritum eius, & perfectæ obedientiæ, sacræq; ac diuinæ humilitatis esset inditium. Interrogauit ego, cum adhuc superesset: magnum huic, præclarumq; virum: quam exercitationem mens eius habuisset: cū ad portam moraretur? Neq; abscondit a me, cum prodesse mihi cuperet, memorabilis ille, ac dulcissimus pater. Inquit, hoc existimabam: quod pro peccatis meis essem venditus. vñde cum amaritudine summa, & violentia, & sanguine prouoluebar omnium pedibus. Impleueram vix annum: cum sine mœtore

iam, ac tristitia id faciebam: mercedē a Deo
 tollerantiæ expectans. Impleto autem rursus
 alio anno, toto affectu cordis indignum me
 ipsum existimare cœpi cōversatione monaste-
 rii, patrum q̄ aspectu & contubernio, diuino
 rum q̄ participatione sacramentorum: indi-
 gnū item qui in alicuius faciem intēderem.
 Quocirca defixis in terram luminibus, nec ab
 oculis discrepante animo, intrantes ac exeun-
 tes, vt pro me orarent, deprecabar. Cū ad men-
 sam aliquando confedissemus: summus ille
 magister, inclinans suum sacrū os ad aurem
 meā, vis, inquit, tibi ostendam in extrema pro-
 funda q̄ canicie diuinum sensum, atq̄ pruden-
 tiam: Cum q̄ id summis precibus orarem: ad-
 uocat ex proxima mensa quendam Lauren-
 tium nomine: qui quadraginta fere & octo
 annos in monasterio egerat: secundus q̄ erat
 sacrarii presbyter. Qui cū venisset: atq̄ abba-
 ti genibus flexis adstaret: ab illo quidem be-
 nedicitur: sed cum surrexisset: nihil illi peni-
 tus dixit: sed sic ante mensam sine cibo stare
 permisit. erat autem tunc prandii initiū. Itaq̄
 prolixam horam, aut fortasse duas immobi-
 lis stetit: adeo vt ipse quoq̄ erubescerē: neq̄
 in illius faciem intueri præ verecūdia possem.
 erat enim canus totus: octuagesimum q̄ age-
 bat iam ætatis annum. Mansit autem sine re-
 sponso vllō vsq̄ ad refectionis finem: a qua
 cum

cum surgeremus: mittitur iam a sancto illo,
 vt memorato Isidoro diceret xxxix psal-
 mi initium. Non omisi ego, vt sum verfu-
 tissimus, quin senem illum tentarem. Itaque
 cum eam postea interrogarem: quid adstans
 cogitasset? C H R I S T I, inquit, imaginem
 pastori imposui: neq̄ vnquā penitus hoc ab
 illo præceptum exisse: sed a Deo existimaui.
 quare pater Ioannes, non corā mēsa homi-
 num, sed coram altari diuino adstare me pu-
 tans, orabam, nullam q̄ penitus malignā co-
 gitationem aduersus pastorem admittebam
 pro sincera in illum fide mea, & charitate. Di-
 ctum est enim, charitas nō cogitat malū. Sed
 & illud scito pater: quod, cum quis innocen-
 tiæ, & simplicitati se omnino dediderit: nul-
 lum iam maligno contra se aut tempus, aut lo-
 cum dabit. Reuera autem qualis erat iustus
 ille rationabilium pecorum pater, ac per deū
 pastor: talem etiam habebat a Deo sibi tradi-
 tum monasterii dispensatorem, pudicum, &
 moderatum, vt quiuis alius: mitem vero, vt
 admodum pauci. In hunc aliquando ad cate-
 ros: vtilitatem magnus ille inuectus est absq̄
 vlla causa: iussit q̄ de ecclesia proiici intem-
 pestiue sane. Ego, cum scirem eum eius crimi-
 nis, quod sibi pater obiecerat, in fontem: seor-
 sum magno illi dispensatoris comendabam
 innocentiam. Ad quem & ille sapientissime,
 Scio,

Scio, inquit, pater: sed sicut crudele est, ex ore famelici infantis panem rapere: ita & seipsum & operarium ledit, qui animas suscepit regendas: nisi illi coronas, quantas illum sustinere posse nouit: horis singulis prouidere satagit, siue per contumelias, siue per ignominias, siue per abiectiões, siue per ludibria. Tria enim maxime cauenda committit. Primum quidem: quod ipse increpationis mercede priuatur: Secundum: quod, cum aliis ex alterius virtute prodesse posset: id agere omisit: Tertium uero: quod & grauissimum est: quod si non nunquam, qui uidentur esse probatissimi, & laboris patientissimi: si ad tempus negligantur: atque iam ut uirtutibus præditi à prælato non corripiantur: siue probis, atque iniuriis afficiantur: ea, quæ in eis inerat, modestia, & tollerantia destituentur. Nam etsi bona, & frugifera, pinguisque terra est: consueuit tamè aque, ignominie scilicet, defectus illam infructuosam ac syluestrem efficere: spinasque fornicationis, & noxiæ securitatis in ea germinare. Hoc non ignorans magnus ille Apóstolus, Timotheo scribit. Iuste inuehere: argue illos opportune, importune. Ego cum illi spectatissimo duci adhuc resisterem: infirmitatemque ætatis huius allegarem: utque plurimi fere frustra increpiti, immo etiam fortasse non frustra, a grege abrumperentur: ita rursus obiectioni meæ

sapientie

sapientiæ domicilium occurrit. Anima, inquit, quæ propter deum pastori fide & charitate deuincta est: usque ad sanguinem sustinens, nunquam recedet: & maxime si antea ab ipso in suis uulneribus fuerit adiuta, sollatioque ac beneficis affecta: memor eius, qui dixit. Neque angeli, neque principatus, neque uirtutes, neque creatura ulla aliqua a charitate Christi nos separare poterit. Quæ autem ita colligata, & solidata, adglutinataque non fuerit: mirum ualde, si non frustra in loco moram facit. non enim uerè, sed fictè obedientiæ annexa est. Nec sane magnus ille uir spe sua frustratus est, sed direxit, & profecit, atque obtulit CHRISTO immaculatas uictimas. Audire libet sapientiã dei: ad mirarique in uasis fictilibus inuentam. Admirabar ego illic præfens nouiter ex sæculo aduenientium fidem, & tollerantiam, atque in ignominias & contumelias, & aliquãdo etiam persecucionibus insuperabilem patientiam: quas non tantum ab abbate, sed ab eis quoque, qui longe inferiores erant: perpetiebantur. Itaque adificationis gratia quendam ex fratribus scificatus sum, qui annos quindecim egerat in monasterio: Abbatyrum nomine: quem etiã maxime iniuriis affici fere ab omnibus uidebã: nonnunquam uero etiam ex mensa à ministris fugari. Erat enim frater ille naturaliter lingue aliquantulum incontinentis. dicebant

itaque

itaq; ad illum. Quid est frater Abbacyre, quod te quotidie a mensa expelli video: ac non unquam dormire incenatum: Qui ad hæc ita respondit. Crede mihi pater. probant me patres mei: vtrum monachus esse cupiam. nõ vere id faciunt. quam ego patris, aliorumq; intentionem nõ ignorans, leuissime, ac sine vlla molestia omnia tollero: & ecce quintumdecimum iam annum ago, istud cogitans: sicut & ipsi, quando monasterium ingressus sum: mihi dixerunt: quod vsq; ad trigessimum annum renunciantes probare solerent. & recte quidem pater Ioãnes. sine probatione enim aurũ non perficitur. Hic igitur egregius Abbacyrus, secundo anno postquam adueneram in monasterium: migravit ad dominum: hoc patribus, cum deficeret, dicens. gratias ago domino, & vobis patres: quod me ad salutem meam tentatis iugiter: hac enim ex causa immunis a tentatione demonum hætenus mäs. Quem etiã tanquam confessorem cum iis, qui illic obierant, sanctis dignissime equissimus pastor sepeliri iussit. Detrimeto non minimo afficio probitatis emulos: si virtutem certamẽq; Macedonii, qui primus erat monasterii diaconus: monumento silentii sepeliam. Hic dilectus domini aliquando imminẽte sanctę Epiphanię solennitate, abbatem ante duos dies obsecrat: vt se proprię necessitatis gratia Alexandriam

xandriam proficisci sineret: citius tamẽ se ob diei festi ministerium, & preparationem rediturum spondens. Igitur infestus bonis omnibus diabolus diacono impedimento fuit: vt dimissus ab abbate ad monasterium die statuto factę solennitatis non rediret. Igitur post diem vnum peractę festiuitatis reuertentem abbas amouit a ministerio: atq; in vltimo incipientium constituit ordine. Suscepit bonus patientiã diaconus, fortissimusq; tollerantię archidiaconus patris verbum, ac sententiã adeo absq; vlllo moerore: vt quasi nõ ipse, sed alius videretur increpitus. Igitur, cum in tali ordine dies quadraginta peregisset: rursus illũ ad pristinum gradum reduxit sapientissimus pater. Quem item post vnum diem archidiaconus obsecrat: vt se in eadem ignominie humilitate restituat: deliquisse se graue quiddam atq; infandum in ciuitate asserens. Sciens autẽ sanctus hunc non vera prosequi: sed humilitis gratia istud inquirere: cessit operarii honesto desiderio. Vidisses caniciem venerandam degere in incipientium ordine, sincere omnes, vt pro se orarent, deprecantem. Cecidi enim aiebat, in fornicationem inobediencię. Mihi tamen humili reseruauit hic magnus Macedonius: cuius rei gratia ad hanc propositi humilitatem ita sponte accurrisset. Nũquam enim, inquit, ita me bello omni leuigatum sensi: diuiniq;

uini q̄ luminis dulcedinem in me ipso vidi,
 vt nunc. Angelorum est non cadere: forte,
 vt aiunt quidam, non valentium: hominum
 vero cadere: rursus q̄ cum hoc contigerit,
 surgere: demonum vero tantummodo, cum
 semel ceciderint: nunquā penitus resurgere.
 Is autē, cui monasterii dispēfatio credita erat:
 hoc mihi enarravit. Iuuenis, inquit, cū essem:
 atq; in cura animalium degerem: contigit vt
 in grauissimam animę ruinam precipitarem.
 Ego, cui cōsuetudo erat nihil vnquam in cor-
 dis fouea testum seruare: apprehensa cauda,
 quam finem operis appello: medico mox fa-
 cinus meum denudaui. Qui ferena facie sub-
 ridens, leuiter q̄ maxillam meā feriens, Abi,
 inquit, fili: ministerium q̄ tuum, vt prius, exe-
 quere, nihil penitus metuens. Ego itaq; fide
 firmissima roboratus, paucis q̄ diebus sanita-
 tis meę certior factus, viam meam gaudio si-
 mul & tremore plenus currebā. Habet omnis
 creaturę ordo (vt aiunt quidam) differentias
 plurimas. Itaq; quoniam & in illo fratrū cœ-
 tu erant profectuum, sentētiarum q̄ differen-
 tię: siquos forte pater sanctus ostētationi stu-
 dere denotasset: cum sēculares ad monaste-
 rium adueniebant: hac eos arte cutabat: con-
 tumeliis illos in conspectu aduentantium affi-
 ciebat: ministeria q̄ illis ignobiliora iniūge-
 bat. Quo illi increpationis genere ita sanabā-
 tur: vt

tur: vt iam, siqui ex sęculo ad monasteriū ve-
 nissent: aspectum eorum cursu fugerēt: erat q̄
 iucundum spectaculum videre ipsam inanem
 gloriam seipsam persequentem, homines q̄
 fugientem. Noluit me dominus ex eo mona-
 sterio absq; viatico orationum sancti cuiusdā
 viri demigrare: assumpsit q̄ indevirum septi-
 mo die antequam proficiscerer, per cuncta mi-
 rabilem, Menam nomine, secundum post ab-
 batem in monasterii regimine: qui annos iā
 quinquaginta & nouem egerat in monaste-
 rio: omnem q̄ cœnobii administrationem
 executus fuerat. Tertia igitur die celebranti-
 bus nobis consuetū pro dormitione tanti pa-
 tris officiū, subito locus ille, vbi sancti viri cor-
 pus iacebat: miri odoris fragrantia impletus
 est. Permisit igitur magnus ille loculum, in
 quo repositū erat sacrū corpus: detegi. quod
 cum factū esset: vidimus omnes ex illius p̄tio-
 sissimis plantis veluti ex duobus fontibus vn-
 guenti manare suauitatē. Tunc ad omnes mo-
 nasterii magister conuersus, Videtis, inquit, vt
 fatigationum eius, ac laborū sudores, quasi re-
 vera vnguentū pretiosissimū oblati, susceptiq;
 a Deo sunt? Multas quidē & alias huius bea-
 tissimi Menę virtutes nobis loci illius patres
 referebant. Dicebant vero & istud: quod vo-
 lens aliquando insignem illius pater monaste-
 rii, probare patientiam, reuersum ad monaste-
 rium,

C. L. I

rium, prostratum q; abbatu, & benedictionem secundu consuetudinem suscipere orantem, a' vespere vsq; ad collectæ horâ ita illum humi iacere prostratû pmiserit. Tunc vero iam illû benedicens, & veluti ostentationis gratia cû/cta facientē impatientissimû obiurgâs, erexit tandē. Sciebat enim sanctus, quam id fortiter ferret. quocirca & istud ad cunctorû edificatiōnem spectaculû edidit. Huius vero sancti Menę discipulus, qui magistri omnia plenissi me nouerat: & de his certiores nos reddere so lebat: cû illum curiosius interrogarem: an an te abbatem ita pstratus somno depressus fuisset: asseuerabat: illû sic humi iacentem psalterium omne cecinisse. Non omittam sermo nis nostri coronam etiâ p'senti illustrare sma ragdo. Moui ego aliquâdo quibusdâ ex illis fortissimis senibus de solitarię vitæ qete que/ stionem. Illi vero serena, ac subridenti facie leto atq; placidissimo gestu aiüt ad me. Nos o' pater Ioannes, terreni cû simus: terrę etiam propius vitæ institutû cepimus: illud con uenire iudicantes: vt pro mensura infirmita/ tis nostrę etiâ bella subiremus: satius esse exi/ stimantes cum hominibus luctari, qui aliquâ do quidem efferantur: aliquâdo vero mansue scunt: & resipiscunt: q; cum demonibus: qui aduersum nos semp armatur: & sequiüt. Alius vero rursus ex illis sempiternę memorandis

viris

viris cû me in dño plurimum diligeret: me q; familiarissime vteretur: mihi semel placidif/ sine dixit. Si re uera, sapiētissimus cû sis, effe/ ctum virtutem q; verborum eius, qui dixit: omnia possum in eo, qui me cõfortat, C H R I S T O: tota animi intentione complexus es: si spiritus sanctus castitatis rore, vt olim in vir/ ginem, ita superuenit in te: si uirtus patientiæ altissimi obumbravit tibi: accinge sicut vir lumbos tuos obedientię linteo: & a' quietis cœna pfurgens, in spiritu cõtrito fratrû pedes laua: immo vero abiecta mente, fratrum pedi bus aduoluere, statue in cordis tui ianua fere/ ros ianitores, & vigiles. Tene isuperabilē, atq; immobilem mentem in corpore huc illuc q; distracto. exerce in membris agilibus, ac mo/ bilibus intellectualem quietem: atq; id, quod miracula excedit omnia: esto i medio tumul/ tuum impavidus animo: restringe isanam lin/ guam: ne ad contradicendum facile desiliat. pugna aduersus hanc rabidam dominâ in die septuagies septies. affige in animæ ligno, quam crucē dicimus: icudem: videlicet men/ tem vt per alternos malleorū ictus & crepitus percussa ludibriis, & maledictis, irrisõibus q; laceffita, iniuriis affecta, infracta & in nullo le/ sa, seu dissoluta perseuerans, tota lenis & pla/ na, immobilis q; persistat. Exue te voluntati/ bus tuis, vt confusionis amictu: atq; his nudus

f stadium

stadium pietatis ingredi. Indue, quod rarum est, & difficile iueniri potest: ad certaminis magistrum inuolabilem fidei lorica: quam nulla iam infidelitas dissoluere, aut vulnerare possit. Contine freno pudicitiae tactum impudenter proflientem. Reprime perpetua meditatione mortis oculum: ne horis singulis magnitudines ac pulchritudines corporum curiosius intueri velit. Refrena iugi tui ipsius cura curiosum animum: qui, dum sui negligens est, fratrem semper condemnare vult: omnemque dilectionem, & misericordiae affectum ad proximum sincere semper ostende. In hoc enim vere cognoscent omnes amantissime pater, quod CHRISTI discipuli simus: si in vno congregati dilectionem habuerimus ad invicem. Huc huc rursus, aiebat amicus optimus: huc accede nobiscum: quia vna commorare, irrisiones horis singulis, ut aquam viua bibe. Nam cuncta, quae sub caelo sunt, perscrutatus, iucunda & laeta sanctus David nouissime omnium hesitans aiebat. Ecce nunc quid bonum est aut quid iucundum: nihil sane aliud, quam fratres habitare in vnum. quod si nondum huiusmodi patientiae, & obedientiae tam praclaro bono dignati sumus: reliquum est, ut infirmitatem agnoscetes nostram, procul a certaminis stadio in solitudine stemus: atque huiusmodi athletas beatos confiteamur: eisque patientiam imprecemur.

imprecemur. Victus sum fateor Verbis optimi patris, ac praestantissimi magistri: qui mihi euangelica, & prophetica autoritate, ac longe amplius syncerissimi amoris iure repugnerat. Ex quo factum est: ut sanctae obedientiae absque vlla controversia iam palmam non inuitus darem. Vnam adhuc perutile beatorum illorum virtutem memorabo: ac veluti ex paradiso exiens ad ineptam rursus, & dumofam, ac inutilem orationem nostram remeabo. Ad orationem plerumque stantibus nobis, animaduertit pater sanctus quosdam inuicem colloquentes, quos ante fores ecclesiae statuens, iussit ut per septem dies cunctis intrantibus, & exeuntibus prosternerentur, siue illi clerici, siue presbyteri fuissent. Considerans autem ego quendam ex fratribus ad psallendum ceteris attentius adsistentem, atque in principio maxime hymnorum, veluti ad quosdam nutibus suis & facie loquentem, rogabam: ut mihi quid sibi mos ille, & nutus vellet, aperiret. Qui prodesse mihi cupiens, nihilque abscondere decernens. Ego, inquit, pater Ioannes cogitationes meas, & mentem, atque animum colligere a principio collectae consueui: & coram conuocatis eis acclamare. Venite, adoremus: & procidamus CHRISTO regi ac deo nostro. Eum vero, qui parandae fratribus refectioi praeparat: cum curiosius inquirerem: hoc facere animaduerti

I C L I 2 0 1
ad cuius latus cum appēsum cingulo breuem
libellum cōspicerem: didici eum quotidie cogitationes suas in eo notare: has q̄ omnes pastor
tori annunciare solitum. Non solum autem illum, sed & alios q̄namp̄lures id facere ibidem
conspexi. erat enim id (vt comperi) patris
sancti mandatum. Expulsus est aliquādo a patre vnus ex fratribus: qui apud illum proximū
suum, vt nugis & loquacitati deditum criminatus fuerat, qui ad monasterii ianuam septē
dies perseverans orabat, vt ingressu simul, &
venia potiri mereretur: quod cū didicisset studiosus animarum custos: nihil q̄ omnino flex
illis diebus illum comedisse explorasset: hoc illi denunciat: vt si omnino habitare in monasterio
vellet: statuendum se sciret in pœnitentium ordine. Cum igitur hoc libenter amplecteretur
pœnitens: iubet eum pastor ad separatam peccata lugentibus monasterium, deduci.
quod & factum est. Quoniam vero se obtulit occasio, vt dicti monasterii mentionem faceremus: pauca de illo necessario dicēda sunt.
Locus erat vno tantum lapide a magno monasterio distans, carcer appellatus, omni mortali
consolatione destitutus. nō illic vnquam fumi vapor apparebat: non vinum, nō oleum
ad cibum, non aliud quicquam, preter panem, & minuta olera. In hoc si qui post supernam
vocationem deliquissent: ita eos claudebat pater: vt

I O S C H O L 43
ter: vt procedere inde nūquam valerent: non quidem omnes simul: sed seorsum singulos, aut certe multum duos simul. ibi q̄ tādiu morabatur: quoad eum dominus de singulorum remissione certior fieret. Constituerat autem illis, qui præsset loco, magnum & singularem quēdam virum, Isaac nomine: qui perpetuam fere orationem ab iis, qui sibi seruandi tradebatur: exigebat. Erant illis etiā ad accidiam vitandam plurima palmarum folia. Hęc vita, hic status, hoc ppositum est faciem dei iacob re vera inquirentium. Est quidem pclarum: sanctorum labores admirari: imitari vero instituire, salutem pstat. Quoties reprehensi mordemur: atq; angimur: tangat nos memoria nostrorum delictorum: donec violentiam nostram, quam vult a nobis peti, intuens dominus, & peccata nostra, & angentem cor nostrum dolorem vna delear: & in gaudium conuertat. Secundum enim multitudinem dolorum meorum in corde meo, inquit, consolationes tuę latificauerunt animam meam. Tempore idoneo non obliuiscamur eius, qui dicit ad dominū. Quantas ostendisti mihi tribulationes, multas, & malas: & conuersus viuificasti me: & de abyssis terrę, cum corruissem, iterum reduxisti me: Beatus qui propter deum cotidie maledictis, & conuictis lacestus sibi ipsi vim fecerit. Hic enim

cum martyribus tripudiabit: & angelis parenti
confidentiam, & gloriam merebitur. Beatus
monachus, qui seipsum omni ignominia, o
mni q; abiectioe dignū horis singulis aesti
mat. Beatus qui voluntatē suam ad finē vsq;
mortificauit: sui q; ipsius curam omnem, atq;
diligētiam spirituali magistro permisit. Nam
ad crucifixi dexteram constituetur. si quis in
crepationem siue iustam, siue autem iniustam,
ab seipso abiicit: hic salutem suam abnegauit.
Qui vero hāc siue cum labore, siue etiam sine
labore suscipit: cito suorum delictorū venia,
& remissione potietur. Deo eam, quam ad pa
trem tuum habes fidem, synceram q; charita
tem in intimis ostende. & ille hūc occulte cer
tiorē faciet tui in illū affectus, itegerrimē q;
dilectionis: vt tibi posthac vberiori beneuo
lentia, & familiaritate iungatur. Is, qui serpen
tem omnem semper proderē paratus est: cer
tissimē de se fidei argumentum dedit. qui ve
ro illum in sui cordis latebris occultat: adhuc
vagus errat. Siquis amorem suum, ac proprie
dilectionem, quam ad fratres habet, explorare
cupit: tūc inde certior sit: cum se in fratris de
lictis lugere intentius perspexerit: rursus q; in
illius profectibus, & gratiis letari. Is, qui dum
loquitur, verbum suū, quāuis illud sit verum,
firmare voluerit: sciat, se diaboli morbo agro
tare. quod si cum suis equalibus colloquendo
id facit:

id facit: fortasse aliquando maiorum increpa
tione curabitur: sin vero in maiorū, & sapien
tiorum sermone contra sentientium pertinax
in sua opinione perseuerat: humana arte nun
quam sanari poterit. Qui in verbo humilis nō
est: nunquam profecto erit in opere. nam qui
in modico infidelis est: in magno quoq; infi
delis erit: neq; cuiusquā cedit authoritati: fru
stra q; laborabit: neq; ex sancta obediētia quic
quam sibi præter iudicium reportabit. Siquis
conscientiam suam mundissimā in patris spi
ritalis subiectione seruauit: hic iam mortem,
vt somnum, immo vero vt vitam quotidie
intrepidus expectat: certissime sciens obitus
tempore sui ipsius non a se, sed a patre ratio
nem esse requirendam. Siquis in domino
nulla vi impulsus a patre administrationem
suscepit: atq; in ea præter spem, & expectatio
nem suam lapsus in aliquo fuerit: non ei, qui
dedit arma: sed sibi, qui suscepit, ruine causam
imputet. Suscepit enim arma ad pugnandum
contra inimicos: cōuertit autē ea in cor suum:
quod si coactus id fecit: infirmitatem q; suam
iniungenti ministerium prædixit: bono ani
mo sit. Nam & si ceciderit: non morietur. Ne
scio quomodo me pene fugerat o' amantissi
mi, & hunc vobis apponere suauissimum vir
tutis panem. Vidi enim illic obediētes in do
mino: qui seipsum iniuriis, & contumeliis, atq;
f 4 ignominiiis

gnominiis quotidie afficerent: vt cū illæ sibi ab aliis irrogarentur: hoc exercitio non imparati inuenirentur, tanquam assueti non angignominiis. Anima, quæ semper confessionem delictorum meditatur: hac veluti freno à peccatis coërcetur. Nam quæ confiteri detrectamus: ea veluti in tenebris sine vlllo metu perpetrare consueuimus. quoties absente patre eius nobis faciem fingimus: ipsum quæ nobis aditare putamus; congressum quæ omnem, aut sermonem, aut cibum, aut somnum, aut aliud quodlibet eiusmodi, quod sibi ingratum fore putamus: fugimus, & aduersamur: tunc te uera obedientiam liberam, & minime adulteram nos arripuisse sciamus. Nam pueri fegnes & ignaui ex magistri absentia latantur: quam ardentes & industrii summū detrimentum sibi arbitrantur. Interrogati quædam ex illis probatissimis viris: quomodo obedientiæ virtus humilitatē possidet? Qui ait. Etiam si mortuos suscitaret gratus obediens: etiam si lacrimarum possideat donū: etiam si bellorum fremitu permaneat liber: omnia spiritalis patris precibus consecutum se arbitrabitur: atque ita ab inani tumore permanebit liber. Quando enim in illa re effertur, atque gloriari poterit: quam non suo studio, vel merito, sed solo patris adiutorio se egisse constanter tenet. Non nouit solitarius huiusmodi virtutis munus.

quippe

quippe plus in illo iuris habet inanis tumore: cum sibi suggerit proprio illum labore ac studio virtutes patranisse. Cum is, qui subiectus est: duos euaserit laqueos: manebit iam seruus C H R I S T I perpetuus obediens. Contendit dæmon obedientiæ deditos nunc quidē fordidis inquinare humoribus: nunc vero duos corde, & præter morem suum turbulētos, aridos quæ, & infructuosos gulæ deditos, atque ad orationem pigros, somnolētos quæ, & tenebris plenos efficere: vt eos ita affectos, veluti qui ex obedientiæ nihil virtute proficiant: immo vero etiam retroeant: ab instituto certamine retrahat. neque enim eis in mentem venire permittit: quod dum ista, quæ videntur optima: nobis singulari dei dispensatione subtrahuntur: materia nobis profundissimæ humilitatis datur. Repulsus est sepe numero quorundam tollerantia huiusmodi deceptiōis author. Cum post paululum adhuc isto loquente, alius angelus post modicum aditans altero nos modo seducere nititur. Vidi plerosque obedientiæ deditos facile compungi: placidos esse, continentis, studiosos, seruentes: quos patris presidium bello seruauerat: immunes: quibus adstantes demones eos iam esse idoneos, qui ad solitudinem properarent, suggesserunt: velut per eam possent ad fastigium summæ, ac placidissimæ quietis euadere. His illi persuasi ac seducti,

seducti, atq; e portus fida statione ad pelagi profunda transeuntes, tempestate ingruente, solatio gubernatorum destituti, sordido falsoq; mari miserabiliter absorpti sunt. Necessse est enim conuerti mare, & turbari, atq; efferari: vt tunc materiam omnem, quam perturbationum, & vitiorum flumina in ipsum deduxerunt: omnemq; putredinem, & herbam per eadem rursus in terram reiciat. Inueniemus, si diligētius inspiciamus: post feros maris fluctus maximam tranquillitatem sequi solere. Qui patri spirituali nūc quidem obedit: nunc vero inobediens est: is ei comparādus est: qui oculis suis modo collyrium, modo calcē imponit. Vnus enim, inquit, si edificet: & alius destruat: quid nisi labores acquisierunt? Noli o fili atq; deum obediens spiritu elationis decipi: neq; peccata tua, veluti ex persona alterius, magistro denūcies. Neq; enim licet absq; verecundię rubore aeterna confusione liberari. Aperi, denuda, detege medico vulnus tuū: dic age, noli confundi. Meum vulnus est pater, mea plaga: cuius mihi causa fuit, non alterius, sed mea negligentia. nemo huius author extitit: non homo: non spiritus: non corpus: non aliud quicquam, nisi desidia mea.

Esto, dum confiteris: habitu, specie, cogitatione vt cōdemnatus reus, demissis in terram luminibus: atq; si fieri potest, magistri ac meo dici

dici pedes, vt CHRISTI pedes lacrimis riga. Solent nonnūquam demones nos, vt aut non confiteamur hortari: aut certe vt hoc veluti ex alterius persona faciamus: siue vt alios quosdam peccati nostri insimulemus auctores. Si, vt certum est, consuetudo plurimum valet: & cuncta ex ea pendēt: eamq; sequuntur: omnino longe amplius ea valebit in bonis: cum potentissimum habeat adiutorem deum. Noli o fili in annis plurimis laborans lacessere: donec in teipso beatissimam inuenias requiē. quod si teipsum initio toto animo ignominius exposuisti: ne indignum putes adiutori ac magistro tuo, tanquā deo vultu, animoq; demisso culpas tuas confiteri. Vidi enim reos quosq; miserabili omnino habitu, vehementiori q; confessionis, & supplicationis vi: duritiam ac seueritatem emollisse iudicis: illiusq; iracundiam in misericordiam conuertisse. Quocirca Ioannes quoq; domini praecursor, antequam baptismi lauacra donaret: ab accedentibus confessionis humilitatem requirebat: non quidem vilo horum ipse indigens: sed illorū saluti modis omnibus consulens, nec metu vilo, aut admiratione teneamur: si etiam post cōfessionem oppugnamur. Praestat enim cum iniquatione carnis, quam cum elatione mentis habere conflictum. Noli citius accurrere: neq; eleueris facile: cum enar-

fare audis solitariorum, atq; anachoritaru pa-
 trum vitas. Tu enim protomartyris militia
 incedis; neq; si cadere in conflictu contingat:
 fraterna ex acie excedendum est. nam tuc ma-
 xime indigemus medico: cum vulnera susce-
 pimus. Is enim, qui adiutorio subnixus pedem
 in lapide offendit: si adiutorio destitutus esset:
 non offenderet solum: sed omnino morere-
 tur. quoties lapsi ceciderimus: ocyus damo-
 nes, atq; acrius instant: ac veluti rationabilem,
 immo vero irrationabilem occasionem na-
 cti, tunc iam nobis quietem solitudinis fugge-
 runt, ea intentione: vt ruinae nostrae vulnera
 etiam adiiciant. Cum se medicus de virium
 suarum impotentia excusat: tuc ad alium ne-
 cessario eundum est. Nam sine medici peritia
 pauci curantur, quis ille erit: qui aduersetur ira
 diffiniuntibus nobis eam nauem, quam guber-
 nator optimus ac peritissimus regat: si naufra-
 gium incidat: omnino perituram, ac si guber-
 natore destituta esset? Ex obedientia humili-
 tas, ex humilitate vero placida animi traquil-
 litas nascitur. Quippe in humilitate nostra me-
 mor fuit nostri dominus: & redemit nos de
 inimicis nostris. nihil igitur dicere prohibet,
 ex obedientia tranquillitatem nasci: per quam
 finis humilitatis acquiritur. haec enim illa in-
 choat: sicut Moses legem, perficit autem filia
 matrem: sicuti Maria synagogam. Supplicio
 re uera

re uera omni digni apud deum sunt illi agro-
 ti: qui medici peritiam vtiliter experti, ante-
 quam perfecte reddantur sanitati: hunc dese-
 runt: alterum q; illi praefereunt. Noli eius ma-
 nus fugere, qui te obtulit domino. neq; enim
 alium ita vt illum in vita tua reuereberis. Ne-
 quaquam tutum est imperito & gregario mi-
 liti ad gladiatorium certamen descendere. ita
 ne monacho quidem tutu est rudi adhuc, per-
 turbationum q; animae ignaro, neq; in iis an-
 tea exercitato ad solitudinem contendere. ille
 enim in corpore, hic vero in anima periclita-
 bitur. Boni, inquit scriptura, duo super vnum.
 hoc est. Bonum est filio vna cum patris adiu-
 torio per operatiõem sancti spiritus aduersus
 anticipationes, siue vitiosam consuetudinem
 pugnare. Qui caecum duce, pastore gregẽ, viae
 ignarum ductore, infantem patre suo, agro-
 tum medico, gubernatore nauem destituit, &
 fraudat: vtriusq; periculũ parat. Qui vero sine
 patris auxilio contra spiritus nequam pugna-
 re nititur: ab illis occiditur. Ii quidem, qui ad
 medicorum tabernas initio adueniunt: dolo-
 res suos: qui vero ad subiectionem accedunt:
 eam, quae in se est, humilitatem notent. Nam
 illis quidem dolorum leuigatio, istis vero suae
 reprehensionis adiectio certissimum signum
 sanitatis est. Sit tibi conscientia subiectionis
 speculum: & satis est. Ii quidem, qui in solitu-
 dine

dine patri subiecti sunt: daemones tantum aduersarios habent. qui vero in congregatione sunt: demonibus vna, atq; hominibus colluctantur: & priores illi quidem ex iugi conspectu praeceptoris diligentius illius mandata custodiunt: sequentes vero nonnunquam per illius absentiam ea paululum transgrediuntur. Verum si studiosi, laborumq; patientes fuerint: per offensionum tollerantiam defectum illum copiosissime suppleant: coronasq; duplices referunt. Omni custodia seruemus nosmetipsos. Portus enim nauibus repletus eas facile conterere, ac demoliri solet: atq; illas maxime, quae ab iracundia, veluti a verme aliquo latenter perforatae fuerint. Dum sub magistri manu sumus: silentio supremo ignorantiam semper pretendentes nos ipsos assuefaciamus. Vir enim tacitus philosophiae filius: plurimamq; semper scientiam possidet. Vidi eum, qui subitus erat: verbum ex ore magistri rapuisse: de quo eius subiectione desperavi: animaduertens illum ex ea superbiam potius, quam humilitatem acquisisse. Omni vigilatia prospiciamus: omni diligentia obseruemus: omniq; custodia prouideamus: quoniam, aut quanto ministerium orationi preferendum sit, neque enim sane id semper faciendum est. Attende tibi ipsi: quando in conspectu fratrum tuorum aditas: ut non velis eis iustior videri in nullo penitus. Duo enim mala facis: dum &

illos

illos ex hoc tuo falso ac ficto studio conturbas: & tibi ex omni loco arrogantiam, & superbiam conquiris. Esto animo studiosus, ac sollicitus: neque id penitus corpore significes: non habitu, non sermone, non signo. istud quoque si proximum tuum spernere, ac minimi existimare quieueris. quod si hastenus ad id pronus existis: esto fratribus tuis per omnia similis: neque per elationem dissimilis. Vidi plerumque improbum discipulum cum de magistri virtutibus coram hominibus quibusdam loqueretur: gloriantem, qui tamen, dum sibi ex aliena fruge gloriam videretur acquisisse: ignominiam potius retulit: cunctis ad illum conuersis, ac dicentibus. Et quomodo arbor bona ramum infructuosum tulit: Non tunc nos patientiae virtute praeditos existimemus: cum patris obiurgationem fortiter tulerimus: sed cum a cunctis hominibus contempti, atque verberibus etiam affecti constanter tollerauerimus. Patrem enim idcirco tolleramus: quia reueremur: illi quoque pro impensa nobis cura debitores sumus. Bibe summa cum alacritate obiurgationes, atque irrisiones a quoquoque homine tibi propinatas: non aliter quam aquam vitae potare enim te querit salubri potione: per quam omnis animi lasciuia & luxuria purgetur. nam huiusmodi re vera haustu orietur intima, & profunda castitas in anima tua: lux quoque dei candidissima ex corde tuo non deficiet.

deficiet. Nemo, cū sub seipso viderit fratrum
 cœtum requiescere: In mēte sua incautus glo-
 rietur. fures enim iuxta sunt. Recolens reco-
 le quid dominus dixerit. Cū omnia feceritis,
 quæ præcepta sunt vobis: dicite. Serui inutiles
 sumus: quod debuimus facere, fecimus. Porro
 quia iudicii subtilitate labores nostros deus
 examinet: in exitus nostri tempore sciemus.
 Cœnobium est terrestre cœlum. Idcirco quasi
 angeli ministrātes domino, ita affici in corde
 studeamus. Nonnunquam ii, qui in eiusmodi
 cœlo sunt: corde fere lapidei sūt. nonnunquā
 vero per compunctionē molliuntur: vt & per
 huiusmodi duritiam elationem fugiāt: & per
 lacrimas labores consolentur. Modicus ignis
 plurimum ceræ molliuit. modicum q; contri-
 gentis ignominie omnem saepe cordis ferita-
 tem, omnem duritiam, omnē q; cœcitatem re-
 pente molliuit, obdulcauit, deleuit. Vidi ali-
 quando duos latēter ad sidere: certantiū q; ge-
 mitus, ac labores obseruando auscultare. sed
 alter imitandi studio id faciebat: alter, vt cum
 tempestiuū cerneret: ista cū exprobratione pu-
 blicaret: ac dei famulum a sacra ista exercita-
 tione refringeret. Noli præter rationem silere:
 ne ex tui silentii improbitate aliis turbationis,
 & amaritudinis author fias. neq; moribus tar-
 dus, incessu q; celer sis. alioquin turbulentis, &
 infans deterior eris. Vidi (vt ait Iob) huius-
 modi

modi nonnunquam morum tarditate, inter-
 dum vero etiam ex dexteritate animas pare-
 re: malitie q; varietatem admiratus sum. Qui
 in fratrum medio consistit: non tantū ex psal-
 morum modulatione, quantum ex oratione
 lucrari potest. Nam saepe ex alternis vocibus,
 & modulatiōibus, ne virtutem intellectum q;
 psalmi consequi possimus: impedimur. Certa
 tota animi intentione: mentē q; semp inque-
 ram ac vagam infatigabiliter cōtine, teipsum
 ad teipsum colligēs. neq; enim ab iis, qui obe-
 dientie legibus viuunt: orationem sine vllō
 cogitationum strepitu quietam requirit deus.
 Noli trīstari, aut mœrore vllō affici: si, dum
 oras: subtilissime inimicus irrepit: animi q; in-
 tentionē clam vt fur auertit: sed bono animo
 esto: dum semper lubricā reuocas mentē. An-
 gelis enim solis datum est huiusmodi nō pa-
 tere furibus. Qui sibi ipsi latenter persuasit,
 nunquam sibi ab huiusmodi cōsultu receden-
 dum vsq; ad extremū spiritū: ne si mille mor-
 tes (vt ita dixerim) animæ & corporis impen-
 dant: nihil huiusmodi facile incurrit. Nā cor-
 dis hæsitatio, & infidelitas, locorum q; muta-
 tio, offendicula semper, atq; calamitates para-
 re consueuerunt. Qui enim proni, ac faciles ad
 migrationem, mutationem q; locorum sunt:
 improbi omnino iudicātur: nihil ita boni ope-
 ris fructus consuevit obtundere, vt locog; cre-
 g bra

bra mutatio. Si ignotū tibi haftenus medicū,
 siue medicine offenderis tabernā: esto vt prę-
 teriens uiator: cunctorū q̄ illic degentiū clam
 experimentum sume. At si ex opificibus, ac
 ministris quicquam auxilii, & emolumentū in
 tuis egritudinibus te accepisse persenseris: ma-
 xime vero in tumore animæ, quem euacuare
 queris: tunc iā securus accede: te q̄ ipsum ven-
 de illic humilitatis auro, sub obedientiæ chi-
 rographo, & administratiōis literis, testibus q̄
 angelis, horū in conspectu disrumpe, atq; con-
 scinde proprię volūtatis chartam. Nam si huc
 illuc q̄ circueas: fœdus iam, & pretiū, quo te
CHRISTVS emerat: violas. Admoneat te
 iugiter sepulchri memoria. nemo e' monumē-
 to progreditur ante cōmunem resurrectionē
 omnium. Sin vero exierunt aliqui: considera
 qa & mortui sunt, quod nos vti ne patiamur,
 dominū intentius oremus. Cum senserint fra-
 giliores quicq; ac seigniores grauiā sibi impe-
 rari: tunc orationē præferre contendunt; cum
 vero leuiora: tum ab hac, veluti ab igne diffu-
 giunt. Sunt nōnulli: qui, postquā administra-
 tionis officiū susceperint: pro consolatione, &
 quiete fratris requisiti illo se abdicant: atq; id
 ei cōcedunt. Sunt itē qui ex pigritia id faciūt.
 Sunt & qui ex inani gloria facere id nolūt. Et
 sunt, q̄ ex alacritate animi. Si te rapuit quod li-
 bet viuendi genus: vides q̄ in eo animę oculū
 absq;

absq; profectu persistere: disungi ab instituto
 quam celerius satage. Verum is, qui probatus
 est: æque in omnibus probatus est: sicut etiam
 econtra. Maledicta in sæculo, atq; iniuriæ
 multa sæpe discidia fecerunt. Ita & in religio-
 sis cōgregationibus gulę illecebra ruinam o-
 mnē, & negligentia, atq; contemptū operatur.

Hanc tu rabiā dominā si subigere volue-
 ris: omni in loco placidissimā quietem acqui-
 rere valebis. Illa vero si tibi dominetur extra
 monumētū: omni in loco periclitaberis. Do-
 minus quidem illuminat cæcos obedientium
 oculos ad cōtuendas magistrī virtutes: idē q̄
 eos excæcat: ne defectus videant. Ecōtra vero
 bonis omnibus infestus dēmon facere cona-
 tur. Sit nobis o' fili forma optime subiectionis
 argentum, quod viuū dicitur: quod quantū li-
 bet infra omnia voluatur, manet tamen omni-
 fordii cōmissionē liberum. Qui solliciti ac stu-
 diosi sunt: seipos cautissime attendant: ne, dū
 negligentiores quosq; iudicāt: seuerius qua'm
 illi condēnentur. Idcirco enim (vt reor) iustifi-
 catus est Loth: quod, cū in flagitiosorū medio
 obuersaretur: nūquam illos penitus iudicasse
 deprehensus est. Semper quidē seruandus est
 quietus animus, atq; ab omni perturbatiōe li-
 ber: sed attētius tamen, cū domino psallimus.
 Student enim maxime dēmones perturbatio-
 nibus orationē nostrā impedire, atq; demoliri.

Is re vera idoneus minister censetur: qui, cum hominibus corpore adsistat: mente tamē cœlos per orationē pulsat. Iniurię quidē, atq; cōtumelię, abiectiōes q;, & huiusmodi cetera, in obedientis aīa absynthii amaritudini similia sunt: laudes vero honores, gloriosi q; rumuli, in iis, qui talia studiose aucupātur: in morem mellis suauitatē maximā gignunt. Inspiciamus ergo diligētius naturā vtrarūq; resę. Absynthium quippe omnē intestinorū fecem purgare certū est: mel uero bilem augere solet. Secure eis credamus in domino: qui curā nostri susceperunt: etiā si quędā imperent, quę contraria, ac salutē nostrę videātur aduersantia. Tunc enim tūc fides ad illos nostra, veluti in fornace humilitatis cōprobat. Hoc enim est verissimę fidei indicium: si contraria quam sperabamus aspiciētes, pręcipiētibus absq; vlla hęsitatione obtēperemus. Ex obediētia (vt diximus) humilitas nascitur: ex humilitate discretio: vt a magno quoq; Cassiano in eo sermone, quē de discretione cōscripsit: venustissime, atq; altissime disputatū est. ex discretione vero animo clarissimū lumen infunditur: ex quo etiā pręuisio nascitur. Quis igitur ad hęc tā p̄clarū obediētia iter nō leto animo accurrat: cum ante se tantā bonorū copiam propositam videat: De hac singulari virtute cantor ille optimus aiebat. Parasti in dulcedine tua pauperi

pauperi obediēti deus p̄sentia tuā in corde ipsius. Nunquā excidat tibi in tota vita tua maximus ille athleta: qui totis decē & octo ānis exterioribus auribus nūq; a magistro audiuit, Salueris: interioribus veto quotidie audiebat a domino. Non quidē salueris: quod optātis est: ac pro incerto ponitur: sed saluus factus es: quod firmū simul, ac diffinitum est. Pleriq; ex obediētū grege, cū facilitatē patris animaduertunt: sensum, dū nesciunt, ad suas voluntates eorū nutus inclinant. sciant autē huiusmodi: se confessionis corona omnino excidisse. Obediētia enim est simulationis, proprii q; defiderii omnimoda renūciatio. Sunt, qui suscepto imperio, cū imperantis intentioni hoc parum gratū animaduertent: id repudiauerunt. Sunt itē, qui, cum idē pręsentirēt: tamen incunctāter, ac sine vlla hęsitatione obtēperauerunt. Querendū quina ex iis religiosius fecerint: Possibile non est, vt diabolus suę ipsius resistat voluntati: atq; id tibi persuadeant: qui in negligentia viaūt: & in vna solitaria celiula, siue in cœnobio perseuerant. Cum, vt loco excedamus, oppugnamur: sit ea pugna nostrę illic virtutis indicium. nā si oppugnamur: quis pugnare nos ambigat? Nō ero occultator iniq;uus: neq; fraudator inhumanus: vt ea apud vos sileā, quę silere omnino nefas est. Ioannes Sabbaita summus vir, mihi q; charissimus, res

C L I

mibi retulit auditu mirabiles, & memoratu dignissimas. quod autē is vir perturbationibus, ac passionibus sit liber, atq; a' mēdacio procul, verbo q; & opere mundus: cū eius experimentū ceperim: noui pater optime. Hic itaq; mibi ista narrauit. Erat, inquit, in monasterio meo, quod est in Asia (inde enim iustus ille aduenerat) senex quidā negligentissimus, ac paup' moderatus: quod nō iudicandi causa, sed veritati studens dico. Huic erat discipulus iunior, Acacius nomine: quē nescio quo pacto sibi acquiserat: simplex quidē animo, ac voluntate: sed sensu, & ratione prudētissimus. qui tāta ab huiusmodi sene passus est: quē si referre uoluerō, plurimis forte videbūtur incredibilia. Nō enim iniuriis solū, atq; contumeliis, & ignominis, uerū etiam uerberibus eū quotidie afficiebat. Erat autē hęc illius tollerantia non fanē irrationabilis. Ego igitur, cū illū quotidie ut emptitium seruū suprema in erūna degere aspicerem: obuians illi sepissime dicebā. Quid est frater Acati? quomodo tibi est hodie? Ille uero continuo quidē liuiētem, tumidū q; oculum, aliquādo uero fractā ceruicem, sepe ictum caput ostendebat. Ego itaq; sciens eū patientiā operariū, aiebam illi. Bene bene: sustine uiriliter: & proderit tibi. Cum igitur egisset annos nouem sub imiti illo, & acerbo sene: migravit ad dominū: sepultus q; est in cimiterio patrū post

I O S C H O L

52

post quinq; autē dies abiit ad magnū quendā illic senem Acatii magister: dixit q; illi. Pater, Acacius mortuus est. quod cū audisset senior: respondit. Vere senex nō id mihi psuades. qui ait. ueni: & uide. Continuo surrexit senex: uenit q; cū beati pugilis magistro ad cimiteriū: clamat q;, tanquā uiueret, ad eum, qui uere in beata requie uiuebat, dicēs. frater Acati putas ne mortuus es? Tum uero gratus ille, obediens, etiā post mortem obedientiā ostendēs, magno illi ita de sepulchro respondit. Et fieri quomodo pōt pater, ut moriatur homo obediētia deditus? Tūc senex ille, qui pridie illius magister appellatus fuerat: territus in faciē cū lacrimis cecidit: atq; a' monasterii abbate petiit: ut sibi iuxta tumulū eius cellulam cōstruere liceret. illic q; iam sobrie uixit dicens patribus semper homicidiū feci. Mihi quidē pater Ioānes uidetur magnū hunc Ioānē fuisse: qui cum mortuo locutus sit. Aliud enim quiddā ueluti de alio mihi enarrauit beata eius anima: fuit autē ipse: ut postea certior sum factus: cum id explorassem diligentius. Alius quidā, aiebat, in eodē Asiē monasterio cuidā monacho miti, atq; mansueto in discipulū est datus. Hic cū uideret se a' sene quasi honorari, ac preffari sibi requiem, quod plurimis periculosum esse solet: bene & prudēter excogitat. obsecrat senem: ut illū a' se dimittat. quod idcirco non

valde molestū fore videbatur: quia habebat senior & aliū discipulū. profectus igitur ab illo est: literis q; comendatitiis magistri in quodā Ponti cœnobio sistitur. prima autē nocte, qua cœnobiū ingressus est: videt quosdam per somniū ab se rationē exigere. Tandem post terribile illud, horrendū q; examen, debere se reperit centum auri libras. Experrectus itaq; visum q; diiudicās ait. Humilis Antioche (hoc enim ipsi erat nomē) vere graui gre alieno oppressi sumus: plurima q; persoluēda restāt. Sic igitur, inquit, in cœnobio permāsi annos tres, obediens omnibus, nihil q; discernens: cū me omnes spernerēt: atq; vt peregrinum iniuriis afficerēt. neq; enim erat ibi prēter me, peregrinus alius monachus. post trienniū vero rursus in somnis adspicio quēdam: qui decem debiti mei libras ab solitas ostēdit. expgefactus itaq; intellexi visionē: & dixi. Decem solūmodo libras persolui: & quando impleturus sum reliquum debitū. Tunc ad me ipsum dixi. Humilis Antioche ampliore labore, & ignominia opus habes. Extunc itaq; amentē me, ac factū simulare cœpi: nihil tamen ministerii mei penitus obmittēs. quocirca ī tali me ordine, atq; alacritate cernentes, imites patres cūsta mihi monasterii grauiā opera iniungebant. Cum vero in hoc instituto vitæ tredecim annis perdurassem: vidi eos, qui mihi antea ap-

paruerant:

paruerāt: rursus ad me venire: totius q; debiti solationē impletā ex integro ostendere. Cum igitur in aliquo me vexabāt monasterii monachi: debiti mei statim reminiscebar: atq; ita fortiter ferebā. Ista mihi sapientissimus Ioannes, veluti ex alterius psona enarrauit. ideo q; sese Antiochum cognominauit. Hic autē fuit re vera: qui chirographum suū per patientiā fortiter conscidit. Qualem vero discretionis gratiam sanctus iste pro suprema virtute obedientiæ adeptus sit, referre libet. Cum aliquando sederet in monasterio sancti Sabbæ: accesserunt ad eū tres adolescentes monachi, discipuli illius fieri volētes. quos cōtinuo letissime hospitio suscepit: omnibus q; officijs humanitatis profecutus est: volēs illos ex itineris labore recreari. Post diē ergo tertiū dicit eis senex. Ignoscite fratres: quia homo malignus sum: nec possum ex vobis quēpiam suscipere. illi vero nihilo scandalizati sunt. sciebant enim senis opera. Sed cū maximis precibus, vt se susciperet, obtinere nō possent: prostrati iam ante pedes eius obsecrabant: vt vel viuendi normā illis traderet: quo in loco, & quomodo habitare debuissent. Cessit senior: sciens, quod cū humilitate ad obtēperandum parati id peterent. ait q; vni. Vult te dominus o fili in solitariis locis cū patre in subiectione persistere. Secundo autē dixit. Abi: vende voluntates

luntates tuas: & deo illas da: & tollēs crucem tuā, perſiſte in conuentu, & cœnobio fratrū: & omnino theſaurꝝ habebis in cœlo. Deinde dic & tertio. Assume in animo tuo inſeparabiliter, & tota intētionē verbū illud. Qui perſeuerauerit uſq; in finē: hic ſaluus erit: in intēmis uisceribus recōde: abiens q; ſi fieri poteſt, eum exercitationis tuę in domino ducē ac magiſtrum quere: quo in omni mortaliū natura nullus ſit aſterior, aut grauior: ſub quo perſeuerans iugiter obiurgatiōes, & irriſiones quotidie, ut mel, & lac bibe. Ad quē frater ille, inquit. Si huiusmodi negligens fuerit: quid facio pater: Et ſi fornicari, iquit, illū uideris: noli diſcedere: ſed ad teipſum cōuerſus, dic. Amice ad quid ueniſti: tunc aſpicias tumorē tuę mentis diſſipari: excandefcentiam q; miteſcere.

Contendamus totis uiribus omnes, qui dōminum metuimus: ne in uirtutis gymnaſio nequitia nobis ipſis acquiramus: malitia q;, & acerbitatē, & aſtutiā: per quā curſus impediatur noſter. Solet enim id cōtingere: nec mirū. quādiu enim homo aut puatus, aut nauta, aut agricola fuerit: nō uſque adeo aduerſus illum inimici regis armantur. At cū illum a rege ſigillum accepiſſe uiderint: ſcutū q;, & gladiū, & arcum, & frameā: uſte q; indutū militari: tum maxime aduerſus eū infrēdunt dentibus: ac modis omnibus necare cōtendūt. quocirca non

non dormiamus. Vidi plerunq; infantes pueros ſimplicitate ac decore mirabiles, ſapiētia, & eruditionis, atq; uilitatis acquirēda gratia ad magiſtros proficiſci: nihil q; inde eruditionis cōſequi: niſi tantū aſtum, & nequitia reliquoꝝ contubernio. Qui ſenſum habet: intelligat. Impoſſibile eſt ut qui artē aliquam totis animis addiſcant: nō in illa quotidie proficiant. Verum alii quidē ex iis profectū ſuum agnoſcunt: alii uero dei diſpenſationē ignorant. Optimus ille trapezita eſt: qui quotidie uſpere lucrū, ac detrimentum omnino cōputat: quod ſcire maniſteſtius nō poteſt: niſi horis ſingulis in tabulis omnia denotet. Nam cū calculi horis ſingulis ponuntur: totius diei ratio poſtmodū clariſ agnoſcitur. Quoties exprobratur, & condēnatur ſtultus: dolet: atq; angitur: uolens q; citius arguēti ſilentiū imponere, ueniā proſtratus poſtulat, nō humilitatis gratia: ſed ut ille exprobrare deſinat. Cum obiurgaris: tace: ac ſuſcipe animā cauteria. imo uero caſtitatis luminaria. Cum ceſſauerit medicus adurere: tunc demū ut tibi ignoſcat, ſuppliciter obſecra. nā in illo feruore increpationis fortāſſe pœnitentiā non ſuſcipit. Quicunq; in cōgregationibus degimus: aduerſus omnia quidē, ſed cōtra hęc duo præcipue uitia horis ſingulis pugnare debemus. aduerſus inſaniā uentris, atq; iracundiam. Hęc enim in turba

CL I

turba fratrum propriis materiis abundat. Solet diabolus eis, qui in subiectionis humilitate viuunt: virtutu, quas consequi non possunt, desiderium immittere. Similiter & in solitudine viuentibus aliena, & ad se nihil pertinentia suggerere. euolue diligenter, & explica subditoꝝ reprobos mentem. Inuenies illic vagam & variam orationem, solitudinis desiderium, ieiuniorum enormitatem, orationis insuperabilis affectum, summum gloriae contemptum, memoriam mortis indelebilem, perpetuae compunctionis imaginem, iracundiae omnimodam sedationem, altissimi silentii, castitatisque excellentissimae studium. Quibus rebus cum ex dispensatione dei initio carerent nonnulli: decepti frustra a coeptis studiis desilierunt. Ista enim idcirco ante tempus inimicus eos fecit inquirere: ne perseverantes, cum tempestiuum esset, eis frueretur. Contra iis, qui solitariam vitam delegerunt: seductor astutus obedientium gloriam ingerit, hospitem ac peregrinorum curam, ministracionem, fraternitatis studium, contubernii familiaris dulcedinem, infirmantium obsequia, & caetera, quae sui studii non sunt: ut istos quoque, sicut & priores verus ille instabilis faciat. Paucos re vera est solitudinem, ut dignum est, prosequi: eorumque solummodo, qui ad labores tolerantiam, atque ad auxilium bellorum diuina consolatione recreantur. Pro qualitate autem nostrae passionum subiectiones

I O S C H O L

iectiones quoque discernamus: & propterea eligamus. Si te ad libidinem, ac lasciuam prouentum animaduertis: is te pater exerceat: qui ventri indulgere non norit: non qui miraculis coruscet: paratusque sit semper ad suscipiendos, atque alienos peregrinos. Porro si elata ceruice es: seruidus te, atque inclemens, non mitis ac blandus morderetur. Non eos inquiramus, qui futura praenoscunt, ac praudent: sed ante omnia penitus humiles, nostrisque aegritudinibus ex moribus atque habitatione congruentes. Imitare iustum illum Abbacyrum: cuius antea mentionem fecimus. Et hic enim optimus, atque praecellens ad propterea obtinendum modus est: si semper ita tecum reputes. Tentat te pater: neque unquam penitus falleris. Si, cum iugiter a patre obiurgaris: ampliore in illum fidem assumis: habitat in anima tua spiritus sanctus inuisibiliter: & virtus altissimi obubravit tibi. Noli ergo gloriari, ac letari: si contumelias, & ignominias fortiter tolleras: sed luge magis: quod aliquid omnino dignum contumelia gessisti: patrisque animam contra te commouisti. Rem dicturus sum mirabile: sed vide omnino ne hesites. Habeo enim eius sententiae patronum Moysen. Expediit in deum magis peccare, quam in patrem nostrum. Nam si deum ad iracundum prouocauerimus: dux noster illum reconciliare poterit. Si vero ducem ipsum perturbauerimus: nullum iam, qui nobis illum

illum propitiū faciat, habebimus. Quę vtraq;
 mihi in vnum recurrere videtur. Inspiciamus
 diligēter & discernamus, sobrie q; ac vigilan-
 ter attendamus: quid quo tēpore feruandum
 sit. nonnunquam enim cum a' pastore incusa-
 mur: gratifice tollerare, ac tacite debemus. nō
 nunquam vero etiā facti nostri rationē redde-
 re. Mihi quidem in iis omnibus silendum vi-
 detur: quæ nobis vllam ignominiam afferat.
 Lucri enim tempus est. In iis vero, quę in per-
 sonam alterius redundant: rationem reddē-
 dum, ob vinculum charitatis, atq; insolubilis
 pacis. Quicūq; ab obediētia desilierunt: ii tibi
 postmodum vtilitatem eius enarrabunt.

Tunc enim in quo cœlo stabant, agnouerunt.
 Is, qui ad placidissimā animi quietē, atq;
 ad deum currit: die omni, qua maledicta non
 sustinet, ingens detrimentum se sustinuisse ar-
 bitratur. Sicut enim arbores, quæ a' ventis agi-
 tantur: altioribus semper radicibus nituntur:
 ita & qui in obedientia degunt: validas, atq;
 inconcussas animas possident. Qui in solitudi-
 ne residens agnouit imbecillitatem suam: mi-
 grans q; seipsum obediētiæ vendidit: hic, cæ-
 cus cum esset: sine labore respexit ad C H R I-
 S T V M, State state: dicam iterū state fratres
 currentes athletę, audientes quid de vobis ille
 sapiēs clamet. Sicut aurū in fornace dominus,
 immo vero in cœnobio, probauit eos: & sicut

holocausta

holocausta hostię accepit illos in sinibus suis.

DE ACVRATA ET SOLICITA
P O E N I T E N T I A V

P O E N I T E N T I A est reuocatio ba-
 ptismatis. Pœnitentia est secūda vi-
 tæ cōuentio ad deum. Pœnitens est
 humilitatis emptor. Pœnitentia est corporeæ
 cōsolationis perpetua, & iugis repudiatio. Pœ-
 nitentia est seipsam semper condemnās cogi-
 ratio, securā q; cuiusq; sui cura. Pœnitentia est
 spei filia, infidelitatis q; & desperationis abne-
 gatio. Pœnitens est reus cōfusiōe liber. Pœni-
 tentia est recōciliatio domini per bona opera
 peccatis repugnantia. Pœnitentia est cōscien-
 tię emundatio. Pœnitentia est voluntaria ea-
 rum rerum omnium, quę affligunt, tolleratio.
 Pœnitens est cruciatuum sibi semper opifex.
 Pœnitentia est valida veneris afflictio, ani-
 mæ q; in sensu firmissimo iugis reprehensio.
 Concurrite, & accedite: venite: audite: & nar-
 rabo vobis omnes, qui deum irritastis. Con-
 gregamini: & videte quāta ad ædificationem
 ostendit deus animę meæ. præferamus ordine,
 atq; honore eorū narrationem: qui per igno-
 miniam serui, atq; operarii venerabiles sunt.
 Audiamus: obseruemus: faciamus: quicūq; præ-
 ter spem ruinam vllam passi sumus. Surgite:
 & sedete

& sedete, qui per ruinam scelerū iacetis. Attende fratres mei verba mea: inclinate aurē vestram, qui deum rursus vobis ipsis per veram conversionem reconciliare cupitis. Cum audissem ego imbecillus, magnum quēdam esse, & peregrinum statum: atq; humilitatē eorū, qui separatim illud monasteriū, quod carcer appellatur, incolēbāt: quod q; illi luminari luminarium, de quo ante mentionē fecimus: adiacebat: obsecraui iustum illū: vt me illuc visendi gratia perducī faceret. cessit precibus meis summus vir, nolēs animam meam in vllō omnino contristari. Cū igitur peruenissem ad pœnitentium monasteriū: imo vero ad regionem lugentiū: vidi re vera (si dicere id audeā) quę negligens oculus non vidit: auris q; desidiōsi non audiuit: & in cor pigri hominis nō ascenderant res, & verba, quę deo vim inferre possent: habitus, & studia, quę ipsius clementiam celerrime flecterent. quosdā enim ex reis illis vidi noctibus totis vsq; mane sub diuofrare peruigiles: pedes q; imobiles tenere, cū q; somno miserabiliter depressi agitantur: vim nature inferre: nullam q; sibi ipsis requiem omnino idulgere: sed seipsos increpare, ignominis q; & cōtumeliis afficere: atq; excitare alios miserabiliter in cœlum intuentes: & illinc adiutorium cum gemitu, & suspiriis, & vocibus inuocantes. Alios in oratione adstantes: ac reorum

reorum in morē victis post terga manibus humi luridas facies suas inclinantes: indignos q; se, qui in cœlum adspicerent, vociferantes: nec quicquam ad deum orando dicere præ cogitationum & conscientie hæsitacione præsumētes: neq; quomodo, vel vnde orationem facerent, inuenientes: solam q; animā tacitam, mutam q; mentē deo offerētes, tenebris ac desperatione plenā: nonnullo in pavimento, strato cinere & cilicio sedentes: ac facie genibus operientes: frontēq; in terra collidētes: alios iugiter pectora tundentes: animāq; suā, ac vitam suspirio ingenti reuocātes. ex his alii quidem pavimentū madefaciebant lacrimis: alii, vero quod lacrimarū imbres non haberēt, seipsos miserabiliter lamentabantur. plurimi (vt fieri in mortuis solet) super animabus suis vlulatum dirę vocis emittebant, angustia cordis ferre non valentes. alii ex intimo corde rugiebant: atq; intra os gemitus sonum cohibebant: interdum vero, cū se continere non possent: repente exclamabant. Vidi ego illic nōnullos habitu, cogitatione, & actu, quasi a se metipsis excessissent: ac stuporē mentis incurrisse: veluti igneos quosdā summo ex mœore effectos, ac totos tenebris obsitos, & ad omnia vitę huius veluti insensibiles factos. mentem quippe iam in humilitatis abyfso demerserant: ac mœoris igne oculoꝝ lacrimas frixerant.

xerant. Alios item mœstos federe, atq; in terrâ
 fixis obtutibus stare perspexi: caput q; assidue
 mouere, ac leonum in morē ex imo corde ru-
 gitum ac gemitum emittere. Ex his alii pleni
 spe, remissionem omnimodā inquirentes, ora-
 bant: alii ex ineffabili humilitate idignos sese
 remissione iudicabant: nec omnino posse deo
 rationem reddere clamabant. quidā hic excru-
 ciari, vt illic misericordiā cōsequerentur a do-
 mino: supplices poscebant. pleriq; ex cōscien-
 tiæ onere attriti ac depressi, satis sibi esse ex in-
 timis dicebant: si vel suppliciis eximerētur: re-
 gno q; nō potirentur. Vidi illic animas humi-
 les contritas, & pro graui pondere incuruatas;
 ac deiectas: quę vocibus illis suis ad deū emis-
 sis, lapides quoq; ipsos ad cōpunctionis fen-
 sum emollire potuissent. Ita enim defixis in
 terram luminibus aiebant. Nouimus sane no-
 uimus, omnibus iā pœnis atq; cruciatibus nos
 esse dignissimos: & merito quidem. neq; enim
 idonei iam sumus, qui pro debitorū nostrorū
 multitudine satisfacere possimus: etiam si or-
 bem vniuersum, vt pro nobis lugeat, cōuoca-
 uerimus. Illud solum oramus: illud depreca-
 mur: id tota animi intentione supplicamus: ne
 in furore tuo arguas nos: neq; in ira tua corri-
 pias nos: neq; iustissimi iudicii tui legibus ex-
 crucies nos: sed parcius, atq; misericordius.
 Satis enim nobis est, ingēti illa tua ac terribili
 cōminatione,

cōminatione, suppliciis q; illis occultis igno-
 ris, atq; inauditis liberari. Neq; enim vt pœnis
 omnino liberemur, petere audemus. qua enim
 facie, quo animo id audeamus? qui professio-
 nem nostrā violauimus: eam q; post priorem,
 clementissimam q; remissionē sordidauimus?
 Illic pfecto o' dulcissimi amici, illic verba Da-
 nid rebus ipsis cerneretis impleta: erūnis affe-
 ctos homines, atq; vsq; ad finem vitæ incurua-
 tos: totis q; diebus mœstos incedentes: & ex
 putrefactis icti corporis partibus foetorē exha-
 lantes: qui quod sine vlla carnis cura degerēt,
 obliuiscabantur comedere panem suū: potū q;
 aquæ cum gemitu miscebant: & cinerem cum
 pane manducabant. adhæserant illoꝝ ossa car-
 ni: ipsi q; vt foenum exaruerāt. Nec quicquam
 apud illos audiuisses: nisi hæc verba. Ve ve: me
 miserū: me miserū: iuste iuste: parce parce do-
 mine: nōnulli miserere miserere dicebant. Alii
 vero rursus miserabilius clamabant. ignosce
 ignosce, si possibile est, domine. Vidisses ī illis
 æstuantes linguas instar canum ex ore proce-
 dentes. ex his alii sub ardentissimo solis æstu
 se ipsos cruciabant. alii cōtra acerrimo frigore
 se affligebant. quidā modicum aquę gustan-
 tes, ne omnino siti exarescerēt: ita quiescebāt.
 nōnulli, cum panis exiguum quid accepissent:
 reliquum manu longius proiciebāt: indignos
 se, qui rationabili cibo vescerentur, asserentes:
 h 2 quippe

quippe qui rationabiliter egissent. Quē apud illos locum risus habere poterat? quem ocio- sus sermo? quem iracundiā? quem furorē? Nec esse quidem in hominibus iracundiā sciebant: adeo luctus furorem omnem penitus extinxerant. Vbi apud illos cōtradictio? vbi festiuitas? vbi confidentia? vbi corporis obsequiū, & cura? vbi vel vestigium inanis gloriā? vbi delictorum expectatio? vbi vel tenuis vini cogitatio? vbi pomorū degustatio? vbi feruentis ollę solatiū? vbi gulę vlla illecebra? Horum enim omnium apud illos spes nulla erat. Num vero terrenę cuiusquā rei curaangebātur? num iudicare vllum omnino hominum didicerant? nihil horum penitus in illis inuenisses. Ceterū iugiter ad dominū clamabant: sola q; orationis vox audiebatur. Alii enī pectus valide manibus cędentes, quasi iam ad ipsam adstarent cęli ianuā: ad dominū dicebant. Aperi nobis iudex ianuam: aperi nobis: ex quo illā nobis ipsi per peccatum clausimus. Clamabat alius. Ostende faciem tuā tantum: & salui erimus. Alius ecōtra. Appare iis, qui in tenebris, & vmbra mortis sedent: humilibus tuis. Alius rursus. Cito anticipēt nos misericordiā tuā: quia periurimus: quia desperauimus: quia nimium defecimus. Nonnulli autem aiebant. Putas ne apparebit dominus vltra super nos? Alii vero. Num pertransibit anima nostra debitū intollerabile?

tollerabile? Alii. Putas ne adiciet dominus vltra consolari in nobis? Putas illū audiemus dicentē nobis, qui sumus in vinculis insolubilibus: exite: & qui in inferno pœnitentię sedemus: relaxamini? putas ne clamor noster ad aures domini ingressus est? Cuncti vero sedebant semper ante oculos suos, mortē attendētes, ac dicētes. Quid putatis cōtinget? quānam erit illa sententiā? quis finis noster? putas erit reuocatio? Num superest vlla spes veniē mœstis, humilibus, reis? num valuit oratio nostra ingredi ante cōspectum domini? aut merito repudiata est, abiecta, atq; cōfusa? Aut si forte intrauit: quātum peregit? quātum placauit deum? quātum profecit? quātum operata est? Emissa quippe ex imundis corporibus, & labiis parum viriū habere potuit. Putas omnino reconciliauit iudicē? an ex parte? An vulnerū vel medietas deleta est? quippe maxima cum sint: plurimis & laboribus, & sudoribus, & doloribus indigent. Putas appropinquauerūt nobis angeli custodes nostri: an adhuc lōgius a nobis stāt? nisi enim illi appropiēt nobis: inutilis, & infructuosus est omnis labor noster: neq; enim habet vim cōfidentię oratio nostra, neq; munditię pennas: vt ingredi ad Deum possit: nisi hęc e' proximo assumāt angeli, qui nobis præsunt: eaq; offerant domino. Nonnūquam vero hæsītates huiusmodi adinuicē dicebant.

C L I

num fratres aliquid perficimus? num petitiōe
nostra potiemur? num iterū suscipit? num ape
rit? Alii vero ad ista respondebāt. Quis nouit
(vt dixerūt Niniuite) fratres nostri, si forte pœ
niteat deum: atq; ab ingenti illa pœna nos li
beret. nos tamen quod nostri muneris est, nō
negligamus. Et siquē ille aperuerit: bene est.
sin vero alias: benedictus dominus: qui iuste
exclusit nos. Verū tamen perseueremus pulsan
tes vsq; ad finem vitæ nostræ. forsitan impro
bitatis nostræ, ac perseueratiæ cedens, aperiet.
benignus quippe ac misericors est. His, atq; hu
iusmodi seipsos exhortātes, atq; excitātes aie
bant. Curramus fratres curramus. cursu enim
opus est, & vehemēti cursu: quoniā cœtu no
stro decoro, atq; optimo excidimus. Curra
mus: neq; carni huic nostræ sordidæ, & nequā
parcamus fratres: sed occidamus illā: sicut pūs
occidit nos. Sic beati illi rei faciebāt. Genua in
illis ex perpetuo orationis vsu obcalluerant.
Oculi defesti, & defatigati intus profunde re
cesserant, pilis omnibus amissis ciliarū. Genæ
ardentium feruore lacrimarū aduste videban
tur. Facies marcescētes, ac pallidę squalabant:
nihil q; a mortuis in cōparatione differebant.
pectora tunsionū icibus dolebant. saliuæ q;
sanguinis ex pectoris illisionibus emitteban
tur. vbi lecti vsus: vbi indumēti mūdicia, & fir
mitas: Omnia ibi discissa erāt, & sordida, ac pe
diculis

I O S C H O L 60

diculis operta. Quid autē est eorū, qui a dēmo
nibus arripiuntur: si illis conferatur afflictio?
Quid mortuos plangētium amaritudo? quid
mœror in exilio degētū? quid parricidii reorū
pœna? Nihil sane est illorū cruciatus, suppli
cium q; quod inuiti afficiuntur: si voluntariæ
istorū pœnæ cōferatur. Sed quęro fratres ne
ea, quæ dicta sunt, fabulas existimetis. Roga
bant nōnunquam isti magnū illum iudicē, pa
storem dico, inter homines angelū: vt ferrum,
ac torques collo, ac manibus imponeret: pe
des q; patientium cōstringeret ligno: nec eos
inde prius solueret, quā sepulchrū succederet.
immo vero nec sepulchrū quidē. Neq; enim
profesto hanc quoq; beatorū illoꝝ re vera mi
serabilem ad Deum charitatē, atq; pœnitentiā
abscondam. Quoties ad dominū profecturi, &
incorrupto tribunali iudicis sistendi erāt feli
ces illi regionis pœnitentiū ciues: hoc per eū,
qui sibi pœerat, adiurātes ab magno illo sum
mis precibus petebāt: ne sepultura humana di
gnarentur: sed brutoꝝ instar, aut fluuiialibus
vndis traderētur: aut in campū proiecti bestiis
deuorandi permitterētur. quod etiā nonnun
quam fecit illoꝝ precibus obtēperans discre
tionis lucerna, iubens omni illos psalmodia,
omni q; honore priuatos proici. Cū vero ex
trema illoꝝ hora aduenisset: terribile omni
no, miserandūq; spectaculū cerneret. nam cum
h 4 eum,

eum, qui se precedebat, efflare iam animā sensissent: focii sensu adhuc integro vigēte circumstabant illū: siti q̄ astuantes, & lugētes, ac desiderio pleni, miserabili omnino habitu, in cœstioꝛe q̄ sermone capita sua cōmouētes, efflatem iam animā interrogabāt: misericordia q̄ flagrantēs aiebāt ad illū. Quid est frater: quonāmodo tecum agitur: quid dicis: quid speras: qd suspicaris? Perfecisti in labore tuo, quod querebas: aut nō valuisti: peruenisti: aut potitus nōdum spe tua es? Accepisti certā aliam quam fiducia: an adhuc in certa spe fluctuas? Consecutus es libertatem: an agitur, ambigit q̄ cogitatio: Sensisti aliquam in corde tuo lucem: an tenebris adhuc, & ignominia cōfusione plenum est: Vlla' ne tibi vox intrinsecus facta est, dicēs: Ecce sanus effectus es: aut dimittuntur tibi peccata: aut fides tua te saluū fecit? Illam' ne tibi adhuc vocē audite videris: quā dicitur: Conuertatur peccatores in infernū: & ligatis eius manibus, & pedibus mittite illū in tenebras: & tollatur impius: ne videat gloriam dei? Quid ais frater? Dic nobis oramus: ut & nos scire possimus: quidnam illic nos maneat. Tuum quippe tempus iam clausum est: aliud q̄ de cætero in æternū non inuenies. Ad hæc alii quidem dormientiū, Benedictus dominus, aiebāt: qui nō dedit nos in captionem dentibus eorū. Alii vero illud gementes, dicebant.

bant. Forsitan pertransibit anima nostra aquā spiritū aëris intollerabilē: quod nondū confidentes aiebant: sed cōsiderantes quā in sit patendum illud terribile, incertum q̄ iudicium. Alii vero etiā mœstius quiddā respondēbant: atq̄ dicebant. ve animę illi, quæ nō seruauit professionem suā integram & immaculatam. hac enim hora tantū sciet quid illi præparatū sit. Quæ ego omnia cū apud illos audissem: & vidissem: parū abfuit quin desperatio ne absorberer: cum meā intuerer molliem, & negligentia: eam q̄ sanctorū illoꝛū afflictioni compararem. Quenam vero, qualis q̄ erat eius loci facies, & habitatio? Tota tenebrosa erat, informis, foetida, sordida, squalida. Carcer enim & cōdemnatio rectissime appellabatur. Ipsa deniq̄ vel sola loci cōtemplatio perfectę pœnitentiæ ac luctus magistra erat. Sed enim ea, quę aliis difficilia, atq̄ impossibilia videntur: eis, qui virtute, spiritualibus q̄ diuitiis excidisse meminerunt: grata sunt, & amabilia: sit q̄ eorū pœfacilis assumptio. Anima enim, quæ priori cōfidentia priuata spe cōsequendæ beatæ tranquillitatis excidit: sigillūq̄ castitatis aperuit: diuitiis q̄ gratiarū spoliata, & diuina cōsolatione destituta est: pactūq̄, & placitū domini violauit: extinxit q̄ iam in se decorū lacrimarū ignem. Quoties horū memoria tangitur: quæ per suā negligētiam se amisisse retinet:

tinet: acerrimo dolore cōpuncta, & vulnerata, non solum quos p̄diximus labores cum omni studio & alacritate suscipit: verū seipsam quoq; pie mactare p̄r exercitationis magnitudinem cōtendit: si tamen in illa charitatis, ac timoris domini fauilla vlla derelicta est. Huiusmodi profecto erāt beati illi. Hęc enim secum in animo voluētes, virtutis q̄ qua exciderant, altitudinem cōsiderantes, Memorati sumus aiebant, dierum antiquorū, igniti q̄ illius studii nostri. Alii ad dominum clamabant. Vbi sunt misericordię tuę antiquę domine: quas ostendisti animę nostrę in veritate tuę. Memor esto obprobrii, & laboris seruoꝝ tuorum. Alius vero, Quis me, aiebat, ponat secundum mensum dierum meorū priorū: in quibus me custodiebat deus: quando lucebat lucerna lucis eius super caput cordis mei? Sic q̄ priorēs omnes virtutes suas memorabant: atq; ista infantiū more plorantes dicebāt. Vbinam est orationis puritas: vbi huius certissima fiducia? vbi dulcēs lacrimę: in amaritudinē ecce versę sunt. Vbi integerrimę munditię & castitatis spes: vbi beatissimę ac placidissimę quietis expectatio: vbi sincera ad pastorē fides: vbi orationis illius in nobis efficacis, & virtutis perierunt ista omnia: & quasi nunquā visa sint, defecerūt: vt q̄ nunquā fuerint, ita deleta sunt, & perdita. Ista cū gemitu, & lamentatione prosequentes,

quentes, ita demū alii, vt a dēmonio arriperentur, orabant. alii vt morbū inciderēt, precibus a domino poscebant. plurimi oculos amittere: miserandum q̄ omnibus spectaculum fieri optabant. nōnulli mēdici fieri, & langore corporis contrahi, solū ne futura supplicia experiri cogerētur: cupiebant. Ego autē o amici nescio quo pacto diutius inter lugentes obuersatus sum: toto q̄ animo in illorū admiratione suspensus, meipsum continere non potui. Sed vt ad id, vnde aberrauerat, oratio redeat: cū triginta dies in custodia illa perseuerassem: impatiens in maius illud cōnobiū ad magnum patrem reuersus sum: qui vt me aspexit imutata facie: totūq; veluti attonitum: agnouit sapientissimus imutatiois causam: & ait ad me. Quid est pater Ioānes: vidisti ne laborantiū certamina? Ad quem ego, vidi, inquā, pater, vidi: & admiratus sum: feliciores q̄ existimaui, qui post lapsum ita lugent: quā qui nunquā lapsi sunt: & seipsos non sic deflent. Illis enim ruina sua causa fuit beatissimę, ac tutissimę resurrectionis. Tum ille sic, inquit, est: ac protinus adiecit veracissima illius lingua. Erat hic ante decem annos frater quidā nimium sollicitus, atq; studiosus: talis q̄ operarius: vt, cū ego illum cernerem ita spiritu feruētē: tremere cōperim: illi q̄ a diaboli inuidia nimium metuere: ne forte, dum vehementius currit: offenderet ad lapidem

C L I

pidem pedē suum. quod fere' eis euenire solet: qui celerius vadunt. quod & factū est. tum vero profundo vespere regreditur ad me: nudat vulnus: querit emplastrū: petit cauterium: perturbatur vehementius. Cum vero medicū aspi ceret, se vti durius nolentē: (erat enim misera- tione dignus) projecit se in pauimentū: apprehendit pedes: multisq; illos lacrimis vbertim rigans petiit, se ad eam, quā vidisti, custodiam damnari: impossibile esse clamans, se illuc nō proficisci. Quid multa: Egit vi sua, vt clemētia medici in duritiā verteretur, quod in languētibus perrarum est, atq; omnino mirabile.

Aduolat ocyus ad pœnitentes: additurq; illis socius ad luctum, promptusq; mœroris parti- ceps, igitur doloris gladio percussus in corde, quem diuina charitas acuerat octauo postquā eo peruenerat die, migrat ad dominum: id pe- tens, ne sepultura frueretur. Quem ego vt sanē dignissimum & huc retuli: & in patrum sepul- chro sepeliui. Idcirco & post seruitutis septi- ma octaua die liber euasit. Nec defuit, qui id certissime agnosceret: nō illum ante a vilibus & fordibus pedibus meis exsurrexisse: quā sibi deus propitijs ignosceret. Nec mirum sanē. Sumpta enim in corde illius meretricis fide, eadem & ipse spe & cōfidentia lacrimis pedes meos inutiles rigauit. Omnia vero possibilis esse credenti dominus p̄dixit. Vidi impuras animas

animas corporum amoribus ad infaniam vsq; feruientes, quæ ex amoris experimēto sumpta occasione pœnitentię, eundē amorem transu- lerunt ad dominum: omniq; protinus timore reiecto, in Dei charitatē inexplebiliter ample- ctendam incitati sunt. quocirca pudicæ illi me- retrici non dicit, quia timuit: sed quia dilexit multum: potuitq; facile amore amorē repelle- re. Non autē ignoro o' admirabiles viti, fore vt ista quibusdam videantur incredibilia: alijs vero ad credendum difficilia: nonnullis etiam desperationem parientia, quæ modo enarraui beatissimorum illoꝝ certamina. porro vir for- tis ex iis stimulum magis, igneumq; iaculum sumpsit: zeliq; cōceptum feruorē in corde fe- rens abiit. Atqui illo alacritate minor est co- gnita imbecillitate sua: atq; ex hac cognitio- ne, & reprehensione sui facile humilitatē pos- fidens, post primū cucurrit: nescio an & appre- henderit. Vir autem negligens ista, quæ dicta sunt, ne audiat quidē: ne forte & id modicum, quod interim operatur, omnino desperās dis- sipet: compleaturq; in illo, quod dominus di- cit, ab eo autem, qui nō habet alacritatem: & ipsum, quod habet, auferetur ab eo. Fieri non potest vt qui in lacum cecidimus iniquitarū: inde vnquā emergamus nisi nos in abyssum humilitatis pœnitentium deiciamus. Alia est tristis mœrentium humilitas: alia adhuc pec- cantium

C L I

cantium conscientie reprehensio: & alia, quae perfectis per dei operatione prouenit diues ac castifica humilitas. Ne quae so hanc tertia verbis inuenire studeamus. alioquin inaniter cur remus. Secunde vero signu est ignominiae perfecta tolleratio. Iugenti quoq; nonnunquam praecedens consuetudo violente dominatur. Nec mirum. Iudicioq; atq; ruinarum ratio obscura est, atq; tenebrosa: nulla q; hanc anima facile animaduertit. Difficillime enim comprehendit, ac discerni potest quanam nobis per nostram negligentiam, quena per diuinam derelictionem, qua nonnunquam deus humanam animam prouidentissima dispensatione deferit: quena per auersionem dei nobis ruinae contingant. Verum illud mihi quida asseueravit: eas, quae per diuinam prouidentiam contingunt: celeri conuersione solere aboleri. Neq; enim permittit nos deus illis diutius teneri: qbus nostri profectus gratia traditi ad tepus sumus. Quicumq; lapsi sumus: ante omnia spiritui mceroris resistamus. Ipse enim orationis tempore assistens, prioris q; confidentie nos admonens, oratione nostra impedire nititur. Noli turbari: si quotidie laboris: atq; resiliis. sed sta viriliter, profus enim reuerberitur tollerantia tuam custos tuus angelus. Dum adhuc recens, atq; in sanguine est vulnus: facile curari solet. nam quae diuturna, & neglecta, atq; obducta vetustate sunt:

I O S C H O L

sunt difficillime sanantur: ingenti q; labore, & ferro, & cauterio, & igne visibili, vt curari possint, indigent. Plurima sunt, quae tempore sunt insanabilia. Deo tamen omnia sunt possibilia. Antequam corruamus, clemente esse deum daemones suggerunt: post ruina vero durum, & imitem dicunt. Noli ei credere: qui post grauiore lapsum in minimis defectibus dicit ingemiscenti. Vtinam id non fecisses. nam istud quide nihil est. Sepe enim parua munera ingentem iudicis iram mitigarunt. Qui re vera reatus sui poenas dat: is omnem diem, quo non luget: se amisisse arbitratur: etiam si qua fortassis bona alia in illo fecerit. Nullus eorq; qui se poenitentiae lamentis atterunt: in exitu securus fieri expectet. nam quod incertu est: id fati firmu non est. Dimitte mihi per certam securitatem vt refrigeret, antequam hinc incertus abeam. Vbi spiritus domini: ibi nexus soluti sunt. itidēq; vbi humilitas profunda, & inuiolabilis. Nam qui sine his duobus hinc proficiscuntur: non fallant: vincti sunt. Qui seculo seruiunt soli, huiusmodi certis securitatibus, & maxime priorum alieni sunt. Nonnulli tamen per elemosynam, & pietatis opera currentes, lucrum suum in exitu cognoscunt. qui seipsum poenitentiae lamentis afficit: alterius lamentu, aut casum, aut querimoniam non facile agnoscet. Canis, si a fera villa mordeatur: aduersus ipsam vehementius accensus

C L I

sus animatur, ex dolore vulneris incōparabili ferocia infaniens. Cauemus ne forte non ex munditia, sed ex falsa cōfidentia seipsam cōscientia desinat reprehendere. Id erit solutiōis delictorū certissimū inditium: si semper quisq; debitorē se existimet. Nihil dei miserationibus equale, aut maius est, atq; ideo qui desperat: sibi ipsi mortem cōsciuit. Signum item diligentis, atq; accuratę pœnitentię est: si omnibus cōtingentibus visibilibus, inuisibilibusq; tribulationibus, atq; etiā pluribus dignos nos esse constanter teneamus. Moses, cū deum vidisset in rubo: rursus in Aegyptū: id est ad sæculi tenebras ad faciendos lateres intellectuales fortasse Pharaonis rediit. Verum inde rursus ad rubū, imo vero ad montē dei protinus regreditur. Qui intelligit qd sibi hæc velit speculatio: nunquā omnino despabit. Magnus ille Iob ex diuite pauper effectus est, sed rursus illi opes duplicatę sunt. In iis, qui negligentiores sunt: grauis omnino post uocationē ruina est: quę spem cōsequendę placidissimę tranquillitatis obtundit: beatūq; & maxime optabile existimare persuadet posse omnino vel ex hac fouea resurgere. Attende quæso diligentius, attende: neq; enim penitus per quā uiam aberrauimus, per eandem reuertimur: sed per aliam longe breuiorē. Vidi duos eodē modo, eodemq; tempore currentes: ex quibus unus erat

I O S C H O L

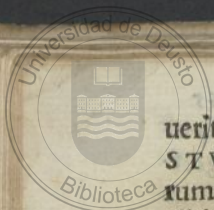
65

erat senior, laboribus excellens: alius discipulus: atq; is sene celerius cucurrit: priorq; ingressus est in humilitatis monumentū. Cauemus omnes: sed in primis qui cecidimus: ne impij Origenis morbo cor nostrum ægrotare incipiat. Is enim scelestus doctrinæ morbus, cum nimiam dei clementiā præferat: voluptatum amatoribus maxime acceptus esse consuevit. In meditatione mea, imo vero in pœnitentiā mea exardescet orationis ignis omnē aduersens materiam. Finis tibi, & forma, & exēplar, & imago ad pœnitentiā sint sancti illi reii: quos pauloante memorauimus: atq; ita in omni uita tua libris omnino opus non habebis: donec tibi illucescat CHRISTVS dei filius, & deus in resurrectione studiosæ & accuratę pœnitentię. Amen.

DE MEMORIA MORTIS Gr̄ VI

MNE uerbum præcedit cogitatio:
o mortis autē, & scelerū memoria flexum præcedit, & luctū. quocirca & in hoc opusculo in suo ordine ponūtur. Memoria mortis est quotidiana mors. Memoria uero exitus, iugis p horas singulas gemitus. Formido mortis naturæ est proprietas: quam intulit inobediencię peccatum. Tremor autem mortis peccatorū, quæ nulla pœnitentiā delet,

i uerit,

I O S C H O L

uenit, certū argumentū est. Formidat C H R I
S T V S, non tremit mortem: vt duarū natura-
rum proprietates apertissime ostendat. Sicut
cibus omnibus panis vtilior est, & magis neces-
sarius: ita prestat omnibus operibus mortis co-
gitatio. Memoria mortis iis quidē, qui fratru
in medio versantur: labores, & exercitationes
parit: imo vero ignominia: dulcem appetitu
eis vero, qui in solitudine ab omni tumultu re-
moti degunt: deponere curas omnes psuadet:
& orationi perpetue insistere: mentem q̄ dili-
gentissime seruare. que sanē virtutes omnes
huius & matres sunt, & filie. Sicut stannum, si
argento propius admoueatur: quantūlibet si-
millimum aspectu sit: manifestissime agnosci-
tur: ita & iis, qui discernere nouerunt: aperta
atq; manifesta est naturalis, & ea, quæ præter
naturam est, exitus formido. Id autem verissi-
mum eorū, qui toto corde mortis meminerūt:
argumentum est: si spōte totius creaturæ affe-
ctionem abnegent: voluntatem q̄ propria o-
mnino derelinquant. Probatus ille quidem
est: qui mortē diebus singulis expectat, sed ille
sanē sanctus: qui hāc horis singulis desiderat.
Non omne mortis desiderium probabile, aut
bonū est. Sunt enim qui iugiter consuetudinis
violentia adacti peccant: mortem q̄ cū humi-
litate optāt. Sunt item, qui pœnitere nolunt: &
eam ex desperatione aduocāt. Et sunt, qui per
operationem

66

operationem sancti spiritus suū e corpore ex-
cessum querūt. Hesitant nōnulli religiosi viri:
cuius rei gratia, cum tantum nobis beneficii &
emolumentū conferat mortis memoria: ipsius
p̄cognitionem a nobis abscederit deus: nō
aduertentes quā mirabiliter salutem nostram
deus molitur. Nemo enim, si p̄scisset mor-
tem suam: ad baptisma, siue ad monasticā vi-
tā protinus accederet: sed omnes dies suos in
iniquitatibus cōterens, ad ipsum iam exitum
suum ad baptismū, & ad pœnitentiam se con-
ferre festinaret. sed cum per longam temporis
morā vitiis iam esset assuetus: migrasset vltiq;
sine vllō cōmendationis fructu. Caue qui lu-
ges: ne vnquā canem illum suscipias: qui mise-
ricordē nimis deum tibi pollicetur. agit enim
hoc: vt abs te interim luctū, ac securissimū ex-
pellat metum. Tunc vero solū clemētiam eius
tibi pollicere: cū te desperatione absorberi vi-
deris. Qui mortis, diuini q̄ iudicii memoriam
semper in seipso cōtinere cupit: curis q̄ secu-
laribus distrahendū se exponit: is ei similis est,
qui, dum natat, plaudere manibus ambabus
vult. Memoria mortis valida & efficax ciborū
abscidit appetitum: quibus per humilitatē ab-
scisis, passiones simul excidūtur. Cordis in-
dolentia excecauit animū: ciborū autem mul-
tudo excicauit fontes. Sitis, & vigilię attriue-
runt cor: attrito autem corde exilierunt aque.

i 2 Dura

C L I

Dura gulæ deditis quæ diximus videntur: & negligentibus incredibilia. Porro vir exercitus tentabit alacriter: & cū periculum fecerit subridebit in iis. qui vero adhuc iquirit: mæstior abibit. Sicuti perfectā charitatem sine lapsu esse, patrum autoritas definit: ita & ego perfectum inortis sensum sine timore esse denuntio. Plurimę quidē sunt actiņe mētis operationes: puta intentio charitatis ad Deū, memoria Dei, memoria regni, memoria ipsius presentis dei, secundum illius verba, qui dixit: Prouidebam dominū in conspectu meo semper: memoria sanctarū intellectualium q; virtutum, memoria exitus, occurfus, sententię cruciatus. A magnis quidē cœpimus: in iis vero, quę præter lapsum sunt, desiuimus. Monachus quidam Aegyptius mihi aliquando narrauit: quod cum in intimo corde mortis memoriā penitus fixisset: vellet q; aliquando necessitate urgente carnis huius luto solatii quiddam indulgere: ab huiusmodi memoria, veluti a quodam iudice prohibitus sit: quod q; mirabilius est: cum vehementer vellet hanc memoriā repellere a se: nō potuerit. Alius quidam hic iuxta cōmanens loco, qui Tholas dicitur: ex huiusmodi sepe cogitatione repente obstupescibat: ac animo deficiens, veluti insensibilis fiebat: repertus q; a fratribus, nōnunquam ab eis, vt qui fere efflasset animam, baiulabatur.

Non

I O S C H O L

67

Non omittā etiā solitarii illius, qui in Choreb habitabat: referre historiam. Hic, cum diutius negligentissime vixisset: nullam q; animę suę curam penitus haberet: morbo tandē comprehensus, ad extrema deductus est. Cum q; iam perfecte corpore migrasset: post vnam horam in seipsum rediit: orauit q; nos omnes: vt inde protinus abscederemus: & cellulę aditu lapidibus obstructo, permansit intus annos. xii. nulli omnino quicquā loquens: nec aliud quicquā, præter panem & aquā degustans. Sedens autē ea tātum, quę in excessu viderat, attonitus volebat: atq; adeo fixo in iis semper erat cogitatu: vt nunquā iam vultū imutaret: sed semper sic attonitus perdurans, vim lacrimarū feruentium tacitus profileret. Cum vero iā mortis esset proximus: rupto, ac patefacto aditu ingressi sumus. Cum q; ab illo doctrinę verbū supplices inquireremus: hoc ab illo tantūmodo audivimus. Ignoscite mihi. Nemo, qui re verā mortis memoriā agnouerit: peccare vnquā poterit. Nos vero nimīū mirati sumus, intuentes eum, qui pridie ita negligens fuisset: repente mutatum: ac beatissima trāsfōmatione altere effectum. Illo igitur in proximo cimiterio sepulto, cum post dies aliquot sacras illius reliquias requireremus: non inuenimus: domino in hoc quoq; nos certiores faciente sollicitate illius, & accurate laudabilis q; pœnitentię: atq;

i 3 omnibus

C L I

omnibus fiduciam præstare, qui etiã post summam vitę negligentia seipso emendare volunt. Sicuti abyssum quidam infinitã esse definiunt: (locum enim sine fundo eam vocat) ita & mortis intenta cogitatio ineffabile & incorruptam castitatē, atq; operationē parit. quod firmatur facto eius, quem modo memorauimus. Iusti huiusmodi sanē timorē timori iugiter adiiciunt: nec vnquã desinunt, quoad ipsa quoq; ossium virtus cōsumatur. Et hoc autem cum bonis eius reliquis donum dei esse nobis ipsis persuadeamus: quod ad ipsa quoq; momenta nōnunquã proficiscētes, duri quodãmodo, ac sine lacrimis persistimus. Cum vero ab huiusmodi spectaculo remoti sumus: sepius cōpungimur. Qui ad omnia mortuus est: is mortis memoriam tenuit. qui vero adhuc ad aliquid afficitur: hic vacare sibi ipsi non poterit, suis se insidiis adpetens. Ne velis verbis omnes certiores facere tuã ad illos dilectionis: sed a Deo postula, vt hęc illis secretius reuelet. alias nō sufficet tempus, vt illud affectibus & compunctioni impartiri possis. Noli falli stulte operarie: vt tempore tēpus reparari putes. Neq; enim sufficit dies quęq; vel suum ipsius debitum domino integre persolvere. Non est (ait quidam) nō est præsentem diē perpetrare: nisi hęc esse vltimã totius vitę nostrę. existimemus: & quod sit mirabilius necesse est

I O S C H O L 68

cesse est: gentiles quidam tale aliquid locuti sunt. Nam & summam philosophiam mortis meditationem esse definiunt.

DE LVCTV GAVDII
OPIFICE Gr VII

VCTVS secundum Deum est morror anime afflictæ cordis affectus ferperid, quod sitit, ardentissime inquirens: quo nisi potiat: summo id cum labore persequitur: atq; post ipsum anxie mceres vluat. Vel ita. Luctus est stimulus aureus animi omni affixione & affectiōe nudatus, atq; ad feruandum cor a sancta tristitia immobiliter fixus. Compunctio est iugis cōscientię excruciatio: quæ per intellectualem confessionē igni cordis refrigerium molitur. Confessio est obliuio nature, siquidem ex hoc oblitus est quidam comedere panem suū. Pœnitentia est voluntaria & leta totius corporeę consolationis repudiatio. Proprium illorum est, qui in beato luctu proficiunt: cōtinentia, labiorum q; silentium. eorū vero, qui iam profecerunt: nō irasci: iniurias q; omnino obliuisci. eorum vero, qui perfecti sunt, & cōsumati: profunda anime humilitas, ignominie sitis, vexationum q; inuitis aduenientium spontanea esuries, peccantium nō condēnatio: sed vltra vires miseratio. Su-

i 4 sciendi

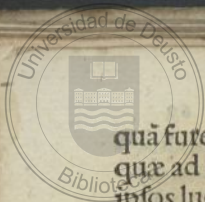

Sciendi sunt primi: laudabiles secūdi: sed illi
beati: qui esuriunt afflictionē: & ignominiam
suriunt: quoniam cibo insatiabili saturabūtur.

Qui luctum acquisisti: omnibus illū viribus
tene. solet enim, nisi firme solidetur: auolare,
a' tumultibus, curis q; corporeis ac delitiis fu-
gatus: maxime vero facile a' multiloquio, &
scurrilitate dissoluitur, non secus quā ab igne
cera. Maior ac potentior baptismate post ba-
ptisma (& si audax dictu id videatur) fons lacri-
marum est. Illud enim p̄cedentia nostra de-
licta purgavit: istud vero posteriora. Atq; illud
quidem omnes ab infantia acceptū inquina-
uimus: per hoc autē & illud repurgamus, quod
nisi diuino munere datū esset hominibus: ra-
rissimi omnino qui saluaretur, inueniri potuis-
sent. Mœstitia, & gemitus ad dominum cla-
mant. timoris autē lacrimę legatione fungun-
tur. porro illę, quas sancta charitas effundit: su-
sceptas, atq; exauditas esse preces nostras indi-
cant nobis. sicut humilitati nihil eque cōgruit
vt luctus: ita nihil ei ita reluctatur, vt risus. Con-
tinens pro viribus sanctę cōpunctionis beatā
lætificam q; tristitiā retine: neq; in ea operati
vllatenus cesses, quoad sublimē te, atq; ab hu-
manis contagiis purū **C H R I S T O** domino
sistat. Perscrutari ne desinas, atq; in teipso im-
prime, abyssum sempiterni ignis, crudeles mi-
nistros, seuerū imitem q; iudicem nemini tūc

ignoscetem,

ignoscetem, inferni ignis chaos infinitū, sub-
terraneorū terribilium q; locorū terrificos de-
scēsus, atq; horū hominum imagines: vt, si qua
est in anima nostra luxurię lasciuia: ingēti tre-
more pressa transeat in incorruptam, ac **perpe-**
tuam castitatē: & per gratiā luctus igne omni
clarius lucefeat. Sta in orationis prece tremēs:
nec aliter quā reus iudici assistens: vt & interio-
ri & exteriori habitu furorem iusti iudicis cō-
cilies. neq; enim patitur animā viduam despi-
cere sibi anxie adstantē, molestias q; inuiolabi-
li patientem. Siquis animæ lacrimas possedit:
huic locus oīs ad luctū aptissimus est. quod si
solis adhuc exterioribus operatur: loca, mo-
res q; eligere ac discernere non desinat. Sicut
thesaurus occultus eo, qui in foro propositus
est: & inuiolabilior est: & minus fures sollicitat:
ita & ea, quæ p̄diximus, intelligamus. Noli
eis esse similis: qui mortuos sepeliunt: qui nūc
quidem super eis lugent: nunc ipsorum gratia
inebriantur. sed esto vt vincit ad metalla dāna-
ti: qui horis singulis a' carnificibus cæduntur.
Is, qui modo luget: modo delitiis, & risu solui
deprehenditur: ei similis est, qui canem volu-
ptatis cum pane lapidat: qui hūc quidem per-
sequi actu videtur: re autē sibi assidere horta-
tur. Esto subtristis ostētationis inimicus, ac iu-
giter ad cordis tui custodiā attonitus. **Metuīt**
quippe seuerā tristitiam demones, haud secus
qua'm

quã fures canem. Non est fratres eadẽ nostra,
 quã ad nuptias vocatio. prorsus enim vt nos
 ipsos lugeamus, vocati huc a deo sumus. Qui
 dam, dũ lacrimas profundũt: in illo ipso bea-
 to tempore, ne nihil omnino cogitẽt, sibi ipsis
 vim faciunt. Improbe id quidẽ. nõ enim intel-
 ligunt: lacrimas absq; cogitatione & intentio-
 ne animi profusas, brutẽ, nõ rationabilis natu-
 rã esse proprias. Ex cogitatione lacrimẽ pro-
 deunt: pater autẽ cogitationis rationalis ani-
 mus. Cũ in lectulo decubas: sit tibi ipse iacen-
 tis habitus figura in sepulchro clausi: minus q;
 dormies. Ipsa quoq; mensẽ delibatio lamẽtan-
 de fortis vermiũ illoq; te admoneat: minus q;
 delicias requites. Sed in ipso aquẽ poculo flã-
 mẽ illius sitim ne obliuiscaris: atq; ita vim na-
 turã omnino facies. Quoties p̄ceptor noster
 honorifica nos cõtumelia, & terrore, & igno-
 minia affecerit: subeat mentẽ nostram terribi-
 lis illa iudicis sententia. sic q; insitã nobis ir-
 rationabilem tristitiã, & amaritudinem man-
 suetudine & tollerantia, veluti gladio ancipiti
 omnino iugulabimus. Tempore (vt ait lob) ra-
 rescit mare. sic & tempore & tollerãtia quẽ dis-
 ta sunt, sunt in nobis: & perficiuntur. Memo-
 ria aeterni ignis tecum singulis noctibus dor-
 miat: tecum q; euigilet: nec vnquã psalmodiẽ
 tempore dominabitur tibi negligentia. Ipsum
 quoq; indumentũ tuum te ad exercitiũ luctus

hortetur.

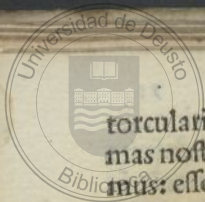
hortetur. Omnes enim, qui mortuos lugẽt: ni-
 gris vestibus operiũtur. Si igitur nõ luges:
 propter hoc luge. sin vero luges: propter hoc
 maxime te lamentis affice: quod ex honorabi-
 li, & tranquillo ordine te ipsum per tua scelera
 in humiliore, & laboriosum deiecisti. Sicut in
 ceteris omnibus, ita & i lacrimis quoq; iudex
 noster optimus atq; æquissimus nature vires
 omnino diiudicat. Vidi modicas guttas isbar
 sanguinis cum labore effundi. Vidi item fon-
 tes absq; labore profluere. Ego deniq; mœrẽ-
 tium dolorem ac gemitum pluris existimaui,
 quã lacrimas. puto q; & deus item. Non sane
 conuenit lugẽtibus theologia sermo: nam ex
 eo maxime solui illorum fletus consuẽnit. Is
 enim, qui de theologia deserit: in solio docto-
 ris pompam preferenti, qui autẽ luget, in cili-
 cio & sterquilinio sedenti cõparatur. Atq; hoc
 est (vt reor) quod Dauid maximus interrogan-
 tibus respondit: qui profecto & doctor, & fa-
 pientissimus fuit. Quomodo cantabimus can-
 ticum domini in terra aliena: id est vitiosita-
 tis? Sicuti creatura motum aliquãdo ex se gi-
 gnit: nõnunquã vero aliunde suscipit: ita & de
 compunctione quoq; sentiẽdum est. Quoties
 anima nihil etiã curantibus vel studiosè ope-
 rantibus nobis in lacrimas vi secreta cõpun-
 ctionis excitata in solo fleta requieuerit: cura-
 mus solcite. Dominus enim nõ nocatus ad-
 uenit:

uenit: spongiam q; diuini mæroris, & refrigerii piarum lacrimarum aquas nobis clemens porrigit: quibus deletur scelera' chirographi nostri. serua eam vt pupillâ oculi tui: donec sponde abeat. Longe enim maior est huiusmodi cõpunctionis Vis, quã eius, quã studio nostro, & labore acquisuimus. Non, qui quãdo uult luget, is gratiã luctus adeptus est: sed hic magis: qui in quibus uult, ne is quidem, sed qui sicut deus uult, luget. Nõnunquã ei luctui, qui secũdum deum est, inanis glorię miscetur ingrata lacrima. quod tum fieri pie & prudenter animaduertemus: cum lugere nosmetipsos, & tamen malignari uiderimus. Compunctio proprie est animi dolor omni elatione carens, nec ullam sibi omnino consolationẽ indulgens, solam q; resolutionẽ suam horis singulis meditas, consolationem q; dei, qua humiles monachos uisit, ut aquam frigidam expectans. Quicunq; toto cordis sensu luctũ possederit: u uitam quoq; ipsam suam ut laborẽ plenissimam, lacrimarum q; & dolorẽ iugiter materiã sibi ministrantem oderunt: corpus q; suum ut inimicum aduersati sunt. Quoties in iis, qui secundum Deum lugere uidentur: superbiã, aut iram deprehenderit: horẽ scito lacrimas nõ ex eis esse, quas compunctio salubris elicit. Quæ enim societas, inquit, luci ad tenebras? Solet adultera cõpunctio elationẽ gignere. ea uero,

quæ

quæ laudabilis & probata est: consolationem. Sicut ignis stipulam inflamat, & consumit: ita & castę lacrimę sordes omnes & uisibiles & inuisibiles absumunt. Lacrimarũ rationem pleriq; patrũ non patere, & esse obstusissimã, atq; ad inueniẽdum difficillimã definiunt: atq; in iis potissimũ, qui rudes imbuuntur. Aiunt enim ex multis eas & uariis occasiõibus gigni: puta ex natura: ex deo: ex afflictioẽ uitabili, item q; ex laudabili: ex inani gloria: ex fornicatioẽ: ex dilectione: ex mortis memoria: aliis q; plurimis. Verum his omnibus lacrimarum modis diuino timore discussis, & cognitis, ex iugi nostre resolutionis memoria mundissimas, & ab omni fraudis suspicione alienas lacrimas nobis cõparare studeamus. Neq; enim est in eis elationis furtiue suspicio: sed emundatio magis, profectus q; charitatis in deum: peccati q; abolitio: & cãdidissima, & ab omni perturbatio nõ strepitu remota, ac felicissima requies. Eos sane, qui lugent: nonnunquã ab optimis lacrimis inchoasse, & ideteriores desinere, nec nouum, nec mirũ est: sed a cõtrariis, aut etiam naturalibus in spirituales trãferri lacrimas, & singulare est, & laudibus re uera dignissimũ. hoc autẽ problema manifestius nouerũt, qui circa inanem gloriã proniores sunt. Noli antequã perfecte emunderis, lacrimarum tuarũ imbribus credere. neq; enim habet fidem uinũ statim e torcularibus

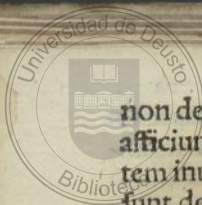

torcularibus expressum. Omnes quidem lacrimas nostras, quas secundum Deum profundimus: esse nimirum utiles, nemo est qui refragetur. Quamnam uero sit earum utilitas, in tempore nostrae migrationis agnosceremus. Qui ex iugis luctu in deum proficit: is epulari quotidie, & festa celebrare non desinit. qui uero corporaliter epulari non desinit: hanc sempiternus luctus excepturus est. Non est reis in carcere letitia, ita ne monachis quidem uera in terra solennitas. Atque idcirco forsitan honestus ille fletus emulatores ingemiscens aiebat. Educ de custodia animam meam: ut exaltet iam in tua ineffabili luce. Esto sicut rex in corde tuo sublimis, in humilitate residens, & risui iubens, uade: & uadat: & dulci fletui, ueni: & ueniat: seruoque, ac tyranno corpori fac hoc: & faciat. Siquis beato gratiosoque luctu se, ueluti sponsali indumento uestire curauit: hic spirituale anime cognouit risum. Quis putas erit eiusmodi: qui tempus suum omne tam pie ac religiose in monastica conuersatione consumpsit: ut nullum diem, nullam horam, nullum momentum aliquando perdidit: quod non in diuino seruitio, & religiosis operibus expenderit: id apud se iugiter ac solite reputans: possibile non esse eundem diem bis in uita conspiciere. Beatus, qui caelestibus, intellectualibusque uirtutibus defigere animi obtutus ualet. Sed ille sane absque metu ruinae est:

qui

qui ex mortis, scelerumque memoria genas suas uiuentium aquarum perpetuis imbribus rigat. Facile autem adducor, ut credam priorem illum statum per hunc secundum profecisse: atque ad illam felicitatem peruenisse. Vidi ego mendicos, ac pauperes improbos facies quibusdam uerbis ipsa quoque regum corda ad misericordiam celeriter inclinasse. Vidi item pauperes, ac uirtutibus inopes non urbanis quidem, sed humilibus magis, tenebrasque ac haesitationem testantibus uerbis, ex profundo corde ad caelestem regem summa improbitate, atque perseverantia clamantes, ui sua inuiolabile illius naturam atque clementiam uiolasse. Qui lacrimarum suarum gratiam in animo inflatur: eosque qui non lacrimantur: damnat: is ei similis est: qui ab imperatore contra inimicos suos accipit arma: hisque ipsis semetipsum necat. Non indiget deus lacrimis nostris, o focii: neque hominem ex cordis angustia lugere uult: sed magis ex insigni ad deum charitate in hilaritate animi letari. Peccatum remoue: & superflua iam erunt sensibilibus oculis fusae mortuae lacrimae, neque enim cauterio opus est: si uulnus desit. Non erat in Adam ante praeparationem lacrima: sicuti nec post resurrectionem, iam destructo peccato erunt. si quidem tunc aufugit dolor, & tristitia, & gemitus. Vidi in quibusdam luctum, uidi item in aliis, eo quod luctu indigerent, luctum. His autem, etsi luctus

non

C L I

non desit: tamen ut qui illum non habeant, ita afficiuntur: per q̄ hanc animi decoram castitatem inuiolabiles furibus permanent. Atq; hi sunt, de quibus dictū est. Dominus sapiētes facit cecos. Solent enim ipse quoq; lacrimae leuiore quosq; nonnunquā extollere. quocirca quibusdam diuina dispēsatione subtrahūt: ut, dum se his priuatos uiderint: studiosius eas requirentes, miseros seipfos recognoscant: gemitibusq; & mœrore, ac dolore animi, profundaq; tristitia, & hēsitatione se cōterant, quę omnia lacrimarū uices tutissime implere solent: & si ab ipsis nimiū utiliter nihil estimentur. Inueniemus nōnunquā, si obseruemus diligentius: ridiculum quiddā in nobis dæmones moliri. Nam cum saturitate distenti fuerimus: cōpungunt nos: rursus, cum ieiunauerimus: obdurant: ut seducti lacrimis parenti uitiorum gulae, ac delitiis nos ipsos exponamus. quibus obtemperandū non est: sed contra omnino faciendū. Equidem ipsam cōpunctionis uim considerans stupeo: quonāmodo ea, quæ luctus, & mœror dicitur: gaudiū intrinsicus, & latitiā, ueluti mel & fauū connexa possideat. Quid igitur ex hoc nobis innuitur? Id profecto: quod proprie dei donū huiusmodi compunctio esse pro cōfesso habetur. Est tunc in anima nō iniucunda voluptas: deo latenter mœstos, & cōtritos corde cōsolante. Verū ut

ocasio

I O S C H O L

73

ocasio efficacissimi luctus, dolorisq; perutilis non desit: historiam omnino miserabilem ad ædificationem animarum referre liber.

Stephanus quidam hoc in loco habitās, solitariam & quietam vitā adamauerat. Hic, cum annos plurimos in monastico certamine egisset: ieiuniisq; maxime, & lacrimis esset ornatus: aliisq; præterea virtutū priuilegiis fioreret: cellulam ad radices montis, in quo sacram illam diuinamq; uisionē speculatus olim Helias fuerat: sibi cōstruxerat. Hic igitur hic tā uenerandis moribus, intētionē maioris laboriosiorisq; pœnitentię profectus est ad Anachoritarū locū: cui Sydes nomē erat. Quo in lococū annos aliquot artificio vitę instituto peregisset: (erat enim is locus ab omni cōsolatione mortali penitus remotus, omnibusq; ferē hominibus inuius: septuaginta enim ferē milibus passuū ab omni humana habitatiōe distinctus erat) rursus extremo vitæ tempore rediit, cupiens in cellula sua priore sancti illius montis habitare. Erant autē illi duo ex Palestine discipuli admodū religiosi: qui etiam pridie obseruabant cellulā fenis. In qua cū paucos egisset dies: lāgorē incurrit: ex quo & mortuus est. Igitur ante vnū exitus sui diem repente animo obstupuit: apertisq; oculis ad dexteram atq; ad sinistrā partem lectuli circūspiciēbat, & quasi quidam rationem a se exigent:

k cunctis,

cunctis, qui adstant, audientibus, aiebat ali-
 quando quidem. Ita sane. Sic re vera. sed pro
 hoc tot annis ieiunavi. Aliquando vero. Non
 cete. Mentimini. hoc nō feci. Deinde rursus.
 Ita vere. hoc ita est. sed fleui: sed ministraui. Ac
 rursus. Vere me accusatis. In quibusdā etiā ali-
 quando aiebat. Ita sane. & quid ad hęc dicam
 nō habeo. in deo misericordia est. Et erat pro-
 fecto spectaculū horrendum, ac terrificū, inui-
 sibile illud feuerissimum q; iudicium: in quo
 etiā, quod terribilius est, & quę non fecerat, illi
 obiiciebant. Me miserū: quietis, ac solitudinis
 sectator, in nonnullis peccatoꝝ suoru, quid ad
 hęc respondere posset, se non habere dicebat:
 qui iam fere xl. annos monachus fuerat: & la-
 crimarum gratiā habuerat. Ve Ve. Vbinā erat
 Ezechielis vox: quā illis obiiceret. Quia in
 quo te inueniā: in eo te iudicabo: dixit domi-
 nus. vere nihil huiusmodi respondere potuit.
 cuius rei gratiā illi gloria: qui id solus agno-
 uit. Quidam vero mihi veraciter affirmarunt:
 quod hic, dum esset in eremo: pardum quoq;
 ex manu sua nutriebat. Hic ipse tamē, cū adeo
 infeste ratio a se exigeretur: carne solutus est:
 quod iudicium, quis terminus, quę sententia,
 quis ratiōis eius finis fuerit, incertū penitus re-
 linquens. Sicuti vidua, quę viro suo fuerit
 orbata: si filius sibi vnigenitus sit: illi soli inni-
 titur: eius q; post dominum solatio positur: ita
 & anima,

& anima, si lapsa fuerit: nullo alio solatio exi-
 tus sui tempore ita secure nititur: vt abstinē-
 tię labore, ac lacrimis. Huiusmodi nunquam
 concinent: neq; in hymnis secum iubilabunt.
 Hęc enim luctum interrumpunt, & perimunt.
 quod si tu per ea luctum tibi cōsciscere studes:
 adhuc ea res abs te remotissima est. Luctus
 quippe certus, fixus q; dolor est animę peritæ:
 præcursor beatissimę trāquillitatis. in plerisq;
 luctus fuit præptans, & præmundans, confu-
 mens q; omnē vitioꝝ syluam. Quidam ho-
 nesti huius boni probatus operarius ista mihi
 de se enarrauit. Cum, iquit, sapius studio se in-
 stituerem aduersus inanem gloriā, siue iracun-
 diam, siue ventris saturitatē, omnino bellū ge-
 rere: luctus ratio subclamans mihi intrinsecus
 attestabatur. Noli iāni gloria efferrī. nā recedā
 abs te. Similiter quoq; in aliis perturbationi-
 bus dicebat. Cui ego, nunquā, aiebam, tibi ero
 inobediens: donec me CHRISTO domi-
 no sistas. Luctus quidē profunditas consola-
 tionem adspicit: cordis vero munditia illustra-
 tionem suscipit. Illustratio ineffabilis est quę
 dam efficacia: quā ignote intelligimus: & in-
 uisibiliter adspicimus. Consolatio est refrige-
 rium afflicti animi, infantis in morē in seipso
 vagientis, simul q; grate ac iucūde subridētis.

Suffragatio est animæ, quę in mœrorē ceci-
 derit, innouatio: afflictae lacrimas meas, quę
 k 2 sunt

funt pacatissime, mirabiliter trãfferens. Lacri-
 ma: exitus metũ exclufere. vbi vero timor ex-
 cuffit, timorẽ continuo ferena lux gaudiũ illuz-
 xit. Cum autẽ indeficiẽs id gaudium defierit:
 fios sanctæ charitatis orietur. Humilitatis ma-
 nu adueniẽs gaudiũ abs te, vt indignus, abiice-
 ne forte, dum nimiũ facilis ad fufcipiendũ es:
 lupum pro pastore fufcipias. Noli propere ad
 contẽplationem currere in alieno tempore: vt
 hæc humilitatis tuæ pulchritudinẽ insequens
 tibi in sæculũ sæculi castiffimo iũgatur ample-
 xu. Principio quidem infans, cũ agnofcit pa-
 trẽ: gaudiõ penitus impletur: fin vero ille cet-
 ta ratione peregre profectus fuerit: atq; iteꝝ re-
 dierit: gaudiũ simul & mœroris infans plenus
 efficitur: gaudiũ quidẽ: quia eum, quẽ cupiue-
 rat, videt: mœroris vero: quia tanto tẽpore ho-
 nefta illa pulchritudine priuatus est. Abfcõdit
 feipsam infantis mater: quẽ fi fe viderit anxie
 inquirere: gaudiõ afficitur: fic q; illum instruit,
 fibi adhærere iugiter: affectum q; fui alterius
 infanti imprimi: eum q; ad fe amandũ arden-
 tius inuitat. Qui habet aures audiendi, audiat:
 ait dominus. Non angetur fpectaculoꝝ ordi-
 nandorũ cura is reus, in quẽ fuerit lata fenten-
 tia, ita ne is quidẽ, qui attentius luctui ftudet:
 delitiis, aut gloria, aut furore, aut iracũdia vn-
 quam capietur. Luctus est pœnitẽtis animẽ
 certus & fixus dolor, quotidie dolores dolo-

ribus

ribus adiciẽs. Iustus, & sanctus dominus: qui
 & eum, qui ratione fectatur quietẽ: ratione cõ-
 pungit: & eum, qui ratione fubditur: quotidie
 lætificat. Qui hoꝝ alterum non legitime arri-
 pit: hic luctu priuatũ fe intelligat. Abiice abs te
 eum, qui profundiffimo in luctu ad te accedit.
 canem, deum q; tibi inclementẽ, & immiferi-
 cordem fufferit. Nam fi diligẽtius obferues:
 inuenies illũ, cum ad peccatum hortatur: & cle-
 mentem, & misericordẽ, atq; ad ignofcendum
 facilẽ deum tibi polliceri. Exercitatio affidui-
 tatem gignit. porro affiduitas in fenfum fir-
 miffimum definit. quod autẽ in fenfu fit: diffi-
 cile auferripotest. Etiam fi quodlibet magnũ,
 atq; electiffimum vitẽ institutum arripueris: id
 quali externũ, & nothum æftimare debes: nifi
 cor affictum, mœrens q; poffideas. Oportet
 enim re vera, maxime q; necesse est: vt qui post
 falutare lauacrũ iquinati funt: igne cordis in-
 fatigabili, ac miferatiõẽ dei manus fuas (vt ita
 dixerim) pice excutiant. Vidi ego apud quos-
 dam supremũ terminũ luctus. Sanguinẽ enim
 eos pro affiicto, & percuffo corde profundete
 ex ore conſpexi. recordatus q; fum eius, qui di-
 xit. Percuffus fum vt fcenũ: & aruit cor meũ.
 Ille quidẽ lacrime, quas metus gignit: in feip-
 fis custodiam poffident. que vero ex charitate
 prodeunt: antequã ipfa charitas perficiatur: in
 quibusdam facile fortaffis abuolant: nifi forte

k 3 ignis

Ignis ille sempiternus memorandus operis tempore cor penitus incēdat. Et est sanē mirabile: quonāmodo id, quod & vilius, & indignius est: certius, atq; securius sit suo in tēpore. Sunt materiae, quę fontes exsiccent nostros. sunt itē quę in ipsis & cōnum, & feras belluas pariant. Per priores quidē illas Loth filiabus suis nequiter congressus est. per secūdas vero diabolus cecidit. Ingens est in hostibus nostris verus futia: summa nequitia: virtutum q; matres, matres vitioꝝ facere contendunt: & humilitatis authores materias superbię opifices faciunt. Solent nonnunquā ipsę etiam sedes nostrę, & locorum species animū nostrū ad cōpunctionem excitare. Doceāt te hoc I E S V S, Helias, & Ioannes, soli apud se orantes. Animaduerti plerūq; in ipsis quoq; ciuitatibus, mediis q; tu multibus moueri nobis lacrimas, ea profecto arte dēmonū: vt putantes quidā nihil se ex his tumultibus lædi, sæculo propinquare nō metuunt. Verbum vnū nōnunquā dissoluit luctū. mirum vero: si vnū quoq; verbum rursus illū reuocare, postquā abuolauerit, possit. Non accusabimur o' socii: neq; nobis crimini dabitur in separatione animę a corpore: quod nō miracula egimus: quod nō de theologia differuimus: quod nō contēplationi operā dedimus: sed ob hoc maxime rōnem omnino deo reddaturi sumus: quod lugere vnquā destitimus.

De irā

I C V T aqua, si paulatim igni adiciatur: flāmam penitus extinguit: ita & veri luctus lacrimę flāmam omnem iracundię, ac furoris extinguerē cōsueuerunt. quocirca nos quoq; consequenter suo ordine subiecimus. Irę vacuitas est inexplēbile ignominia desiderū: sicuti contra in iis, qui inani glorię student: infinitus est laudis appetitus. Irę vacuitas est nature superatio absq; vilo iniuriarum sensu, ex certaminibus & sudoribus proueniens. Mansuetudo est animi imobilis status iter vituperatiōes, & laudes eodē modo perseverās. Initium quidē irę vacuitatis est labiorum silentiū in perturbatione cordis. meridum autē, silentium ipsarū quoq; cogitationū in animi tenuissimo motu. finis vero est inter imundorum spiritūū status stabilis ac fixa tranquillitas. Ira est tolleratio occulti odii, memoria scilicet iniuriarū alte animo impressa. Ira est desiderū, quo eū, qui nos irritauit, affligi cupimus. Iracundia est subita cordis excādescētia, nec diuturna. Amaritudo est iniucundus atq; insuauis motus in animo cōsiders. Furor est morum incōstans morus, animi q; turpitudō. Sicuti, cū sol apparuerit, fugantur tenebrę: ita, cū afflare cōperit suauissimus humilitatis

k 4 odor:

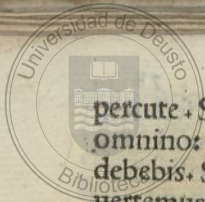

odor: omnis amaritudo, omnis q; furor ex ani-
 mo exterminatur. Quidam, cū sint nimium
 ex furore mutabiles: negligentiores ad hunc
 curandum, sanandum q; fiunt: nō intelligētes
 miseri, quid scriptura sacra cōminetur dicens.
 Momentū furoris eius ruina est illi. Velox est
 motus molæ, vno saepe momento amplius tri-
 ticum animæ, & fructū vitę conterens atq; de-
 moliens: quā faceret die integro alius. Quocir-
 ca prudenter, & toto animo attendendum est.
 Ea saepe flāma, quā subito vehemens ventorū
 flatus accēderit: fructū cordis amplius adurit,
 & perimit: quā ea, quę & lentius excitata est: &
 diutius viget. Ne istud quidē vos latere debet
 amici: quod ad tēpus iniqui se dæmones astu
 subducunt: vt, dum maxima vitia veluti mini-
 ma negligimus: iā insanabiliter ægrotemus.
 Sicut lapis acutis angulis asper, si aliis lapidi-
 bus cōtundatur, & collidatur: omne illud acu-
 mē amittit: solida q; eius asperitas cōtrita dis-
 soluitur: fit q; rotūda, ac lenis: ita & anima du-
 ra, atq; ad iracundiā prona, si durę & iracundæ
 viroꝝ multitudini admisceatur: atq; cum eis
 vna degat: alteꝝ ē duobus sustinet. Aut enim
 ex tollerantiæ virtute propriū curabit vulnus:
 aut, si iniuriis fatigata cesserit: suā penitus inhi-
 mitatem noscet: quā sibi ignaua hęc fuga ve-
 luti speculum quoddā ante oculos ponet. Fu-
 ribundus est caducus volūtarius: qui, dum an-
 ticipatur,

ticipatur, inuitus cadēs colliditur, atq; disrum-
 pitur. Nihil minus pœnitētib; conuenit, quā
 concitatus furor: quippe cōuersio summa indi-
 get humilitate. hic vero maximi tumoris certū
 est argumentum. Si is demū suprema humili-
 tatis terminus esse pro confesso habetur: vt eo
 etiam presente, a quo irritamur: sereno illū ac
 trāquillo corde diligamus: is sine dubio finis
 furoris erit: si, soli cū degimus: aduersus eum,
 qui nos in aliquo lēserit: & verbis, & gestibus
 repugnantes efferamur. Si sanctus spiritus ani-
 mę pax & definitur, & est: Ira vero cordis per-
 turbatio & dicitur, & est: nihil æque, ac furor
 eius a nobis presentia segregare poterit. Cum
 per multas, atq; diras furoris stirpes agnoueri-
 mus vnā ipsius solam q; progeniē: & si adulte-
 ram, vtilē tamē esse deprehēdimus. Vidi enim
 nōnullos: qui, cum vsq; ad infaniā excanduis-
 sent: diurnam q; adeo, ac penitus in medul-
 lis instam iniuriæ memoriā euomissent: per
 vitium illius cōmotionis fuisse liberatos: cū is,
 qui eos lēserat: prioris, diurni q; doloris illos
 vel pœnitentia, vel satisfactiōe curauisset. Vidi
 itē alios: qui irrationabili longanimitatis spe-
 cie ex silentio memoriā illatę iniuriæ in inti-
 mis recōdiderūt: eos q; infanis deteriores, atq;
 infeliciores esse iudicauit: quippe qui per atra-
 mentum columbę candorem demoliti essent.
 Summa igitur aduersum serpentē istū cura &
 diligentia

diligentia pugnandum est. Et ipse enim naturam habet adiutricē, non secus, quā turpis concupiscentiæ coluber. Vidi nōnullos iracundię furis succensos præ amaritudine animi cibum a se omnino reiecisse: qui tamē ex hac irrationabili cōtinentia venenū venenis adiecerunt. Vidi item alios, cū veluti rationabilē causam furoris nacti essent: gulæ etiā illecebris seipfos addixisse: ac veluti ex fouea in præcipitiū corruere. Alios item aspexi prudentiores: qui peritorū more medicorū vtriusq; cōmistis ex æquali & moderata cōsolatione maxima emolumenta consecuti sunt. Nonnunquā moderata melodia furorē optime lenit, & mitigat. saepe uero ea, quę imoderata est, & importuna: cum voluptate cōiungitur, ea igitur sic demū optime vtemur: si tempora rectissime ad normā dirigamus. Cum federē aliquando cuiusdā necessitatis causa iuxta quorūdam solitariorū cellam: audiui illos perdicū more intus summa amaritudine, & furore apud se corrixātes, atq; in eius personam, qui se læserat, tanquā is præsens esset, petulantissime insipientes, quos ego ne vltra in solitudine federent, pie & fideliter monui: si nollent ex hominibus demones fieri. Vidi rursus alios corde lasciuo, ac lubrico escarum nimietate distēdis: qui mites se esse, & blandos, atq; (vt ita dixerim) amatores fratrum simulantes, personā sibi honestatis & sanctitatis

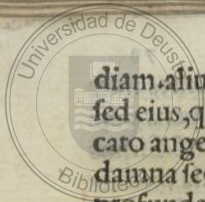
tatis imponent. quos vt solitudinē sectarentur, hortatus sum, veluti ferramentū quoddam luxui, & escarū nimietati inimicū: si nollent ex rationabili in brutā naturā miserabiliter decidere. Cum vero mihi quidā vtriusq; se miserabilius efferri dicerent: eos ego suæ voluntatis arbitrium sequi prorsus inhibui: eorumq; præceptoribus hoc amice suggesti: vt hunc aliquando, nōnunquā vero illum ordinem eos sequi permitterent: dū illi per omnia rectori, atq; gubernatori ceruice submissa perfecte obtēperarent. Is quidem, qui voluptatibus studet: seipsum, fortassis autē & alterum suorū morū discipulum corrūpere, & perdere solet. Iracundus vero lupi in morē gregem totū saepe perturbat: animasq; plurimas humilians vulnerat. Graue quidem est oculū cordis præ furore turbare, secundū psalmi testimoniū dicētis. Turbatus est a furore oculus meus. Lōge vero grauius etiā labiis impetū animi exprimere. Grauius autē, ac totius monasticæ & angelicæ, diuinæq; conuersationis alienū omnino, atq; inimicū, manibus quoq; furori satisfacere. Si festucam alterius sanare vis: vel magis tibi velle videris: noli pro scabello trabē hęc velle excidere, atq; retundere. Trabes quippe sermo durus est, gestusq; indecorus. Scabellum vero mansueta doctrina, mitisq; reprehensio. Argue enim, inquit, increpa, obsecra: non autē etiam, percutere.

percutere. Sin vero & hoc fieri oporteat: raro omnino: nec tum quidē per teipsum id facere debebis. Si diligentius inspiciamus: animaduertemus plerosq; ex iis, qui iracūdiā facibus exagitantur: prōpte ieiunare, vigilare, quietem solitudinis sectari. Est enim ea versutissimi demōnis intentio: id'q; summopere inquiri: vt veluti per rationabile occasionem pœnitētiæ & luctus eas materias, quę morbo huic incrementa dare possint: sequēdas illis persuadeat. Si lupus vnus (vt antea diximus) gregem totū auxilio demōnis pturbare potest: & vnus profecto omnino sapientissimus frater, velut vter oleo repletus, angeli fretus adiutorio fluctuū rabiem in serenitatis tranquillitatē conuertet: nauē q; seruabit illa: sam: ac pro magnitudine iudicii, quod prior ille promeruit: mercedē a Deo referet: pfectus forma omnibus factus. Initium beatę tolleratiæ est in amaritudine, & dolore animę ignominias suscipere: medium vero, eas sine mœrore tollerare: Finis autē, & consumatio, summā illas laudem existimare. Gaudeas prior: valeas secunde: sed tu felix, ac beatus tertie. quippe qui in domino exultas. Notauī miserādum omnino spectaculū in iis, qui iracundiæ inseruiūt: quod illis latenter ex elatione cōtingit. Indignati enim eo quod irafuissent superati, rursus irascebantur. admiratus'q; sum, cū intuerer illos ruina ruinam vlci-

scentes:

scentes: ac peccato peccatū persequentes miseratus sum: dæmonum'q; versutiā stupens, pax abfuit, qn de mea ipsius vita desperatē. Siquis seipsum timore, & iracundia, nequitia'q;, & simulatione facile superari perspiciēs, cōtra hęc mansuetudinis, & tollerantiæ ancipitē gladiū educere instituit: hic profectus, veluti fullonū salutarem officinā fratrum monasteriū ingredi laboret: atq; eoq;, qui maxime duri, & imites sint: siquidē hęc vitia perfecte exuere cupit: vt illic ex cōtumeliis & ignominias, dum fratrum vexationibus extēditur: atq; intellectua-liter pulsatur: fortassis vero etiā sensibiliber ceditur: calcibus'q; tunditur: & concūscatur: fordes, quę animę illius vestes macularāt: diluat. Ipsa te plebeia vox persuadeat, probrū & contumeliam lauacrū esse vitiorum animi. Solent enim seculares, cū aliquē in faciē ignominias, & contumeliis resperferint: gloriātes ad alios dicere. Laui illū, quod profecto ueg est. Alia in iis, qui adhuc rudes imbuūtur, ex fletu inest iracūdię uacatio: & alia in iis, qui pfecti sunt, cōmotiōis omnimoda cessatio. Quippe prior illa lacrimis, ueluti freno quodā ligata est: hęc uero ut serpens a' beata tranquillitate, ueluti a' gladio quodā acutissimo necata est. Vidi ego tres unā monachos iniuriis affectos: ex quibus vnus mordebatur quidē iniuriis, atq; perturbabatur: sed tamē in silētio premebat iracundiam.

diam. alius uero gaudebat quidē ex luctu suo: sed eius, qui se maledictis infectatus fuerat: peccato angebatur. Tertius uero proximi tantum damna secū uolens, vim ardentium lacrimarū profundebat. erat q̄ suauē spectaculū timoris, & mercedis, & charitatis operarios adspicere. Sicuti corpore febris, cum vna sit: non vnā, sed plures habet sui occasiōes ardoris: ita & irē feruor, atq; cōmotio, fortassis uero aliarū quoq; perturbationū nostrā plurimas ac varias occasiones, & causas habere noscūtur. Quocirca possibile nō est tantā rerum varietatē eodem modo definire. sed magis consiliū ex animo meo do: ut pro sollicito agrotantium studio quisq; medicinē compendiū inquiramus. Primum itaq; remediū erit: ut quisq; causam sui doloris agnoscat. causa quippe cognita, cōtra hanc medicamenti etiā auxilium ex prouidentia dei, spiritualium q̄ virore diligentia suscipiemus. Qui nobiscum in domino vnā ingredi cupiunt: nostro exēplo admoniti, in illud propositum nobis intellectuale iudiciū ingrediātur: p̄dictas q̄ perturbationes, siue causas quodāmodo subobscure simul examinent. Vinciat iam tyrānus iste mansuetudinis nexibus, flagello q̄ longanimitatis verberatus: atq; a charitate pertractus sistatur tribunali rationis: atq; ut cōuenit, examinetur: & ita discutiatur. Dic nobis, o stulte & turpissime genitoris tui,

ris tui, & eius, qui te male peperit, appellatiōnem: filiorum q̄ tuore, & sceleratissimare filiarum: p̄terea & eore, qui te debellant, & necaturi sunt: nomina edicito. Ille uero sic interrogatus ita respondere videbitur. Plurimæ generatiōes meę sunt: nec vnus mihi pater est. Matres uero meę sunt, Inanis gloria, cupiditas, gastrimargia, nonnunquā uero & fornicatio. Qui autē me genuit: fastus appellatur. Porro filię meę, Memoria iniurię, Inimicitia, Disceptatio, & Odium. Aduersarię uero meę, a quibus nunc uinctus teneor: quę his obiectę sunt: Mansuetudo, & iniraſcentia. Ea autē, quę mihi insidiatur: humilitas dicitur. quis uero illam genuerit, loco suo illam interrogate.

DE MEMORIA INIURIARVM GR IX

A N C T A E quidem uirtutes, Iacob f scala comparantur. Vitia uero nefaria, & quę cecidisse legitur ex Petri summi apostoli manibus, cathenę. Et ille quidem simul nexę, atq; altera ad alterā transmittentes in cœlum sustollūt amatores suos. Vitia uero se inuicē gignere, atq; artissime complecti cōsueuerunt. Quocirca cū iam audierimus, implacabilē furorem, progeniē suā memoriā iniurię appellantem: de ea nūc intantante

uitante nos tempore loquamur. Memoria iniuriarum est furoris desinentia: peccatorum custos: iustitiam odium: virtutum perditio: venenum animae: mentis assiduus vermis: orationis confusio: deprecationis excisio: charitatis alienatio: clauus affixus: iniucundus sensus, qui in amaritudinis suauitate diligitur: iuge peccatum: nunquam dormiens iniquitas: horis singulis admissa malitia. Est istud quoque tenebrosum, ac molestissimum vitium (miserabilem dico, id est iniuriarum memoriam) vnum ex iis, quae generantur: nec gignunt: siue etiam gignunt. atque ideo plura de illo loqui nolumus. Qui iracundiam sedauit: is huiusmodi memoriam peremit. Dum enim viuit pater: filios gignere non cessat. Qui charitatem possidet: iracundiam ab se fugauit. qui autem inimicitias exercet: importunos sibi labores congregat. Charitatis mensa dissoluit odium: & dona mundissima emolliunt animam. mensa neglecta mater est confidentiae. & per fenestram charitatis ventris ingluuius ingreditur. Animaduerti odium vinculum fornicationis diuturnum dirupisse: memoriam quoque iniuriarum illic eum inligabile iam mirabiliter ac praeter spem praeseruisse. Mirandum sane spectaculum: daemone a demone sanari conspiceret. sed fortassis ex dispensatione opus dei, non daemone fuerit. Longissime a charitate valida & naturali remota est memoria iniuriarum: eiusque facile appropriabit

appropriabit fornicatio. videas quoque latenter in columna corruptione. Is, quem mordet iniuriarum memoria: aduersus demones id magis patitur. & quem delectat blandum inimicitarum venenatum quoque odium: corpori suo semper infestus inimicus sit. Annicus ingratus ac dolosus caro est: & si foueatur, amplius laedit. Solet scripturas differere memoria iniuriarum: atque ad propriae affectionis sensum sancti spiritus eloquia violenter attrahere. Confundat huiusmodi oratio: quam, si iniuriarum memoriam seruemus: cum illo dicere non possumus. Si post ingentem luctum huiusmodi peruersitate omnino destrueri non vales: saltem verbis, & corporis habitu inimico tuo te poenitere significa: ut vel hanc ad illum simulationem diutius veritus perfecte tandem illum diligere cogaris, a conscientia, veluti ab igne quodam assidue admonitus. Hac vero putredine & peste tum demum te perfecte curatum intellige: non cum pro eo, qui te contristauit, oraueris: non cum illum muneribus affecteris: non cum ad mensam tuam eum perduxeris: sed cum cognita illius aliqua calamitate, siue corporali, siue spiritali, quasi ipse eam perpeffus fueris, ita te angere, dolere, atque illacrimari perspexeris. Monachus solitarius, qui hanc seruat in semetipso memoriam: aspem nificans est, letale virus secum ubique circumferens. Memoria passionum huiusmodi curabit animam:

dum, in illius clementiam ac tolerantiam intruens, valide confusa erubescit. Ligno putrido intrinsecus gignuntur vermes. & mitissimis moribus, quieti q; adultere coheret iracundia. qui hanc eiecit: remissionem reperit. qui vero illi ad glutinatus est: miseratione priuatur. laboribus se quidam, ac sudoribus, ut veniam mererentur, exposuerunt. hos tamen vir, qui iniurias obliuiscitur: facile anticipauit. Siquidem illud verissimum est, quo dicitur. Dimittite celerius: & copiose dimittetur vobis. Verum germana: q; poenitentiae certum argumentum est obliuio iniuriarum. Qui vero inimicitias tenet: & se poenitere existimat: similis est ei, qui se in somnis currere putat. Vidi iniuriae memores, dum aliis de huiusmodi salutari obliuione admonerent: verba sua reueritos, ab hoc vitio & peste quiescisse. Nemo huiusmodi obtenebrationem simplex esse, ac tenue vitium existimet. Solet enim ad ipsos quoque spirituales viros sepius extendi.

DE DETRACTIONE Græ X

VLLVS (reor) prudens, & recte sentientium, ex odio & iniuriarum memoria detractionem nasci refragabitur. quocirca & post maiores suos, veluti in serie constituta est. Detractio est proles odii, tenus langor, pinguis & occulta ac latens sanguisuga,

guisuga, que charitatis omnem consumit, ac demolitur sanguinem: dilectionis simulatio: cordis fordes ac duritiam parans, castitatis q; exterminatio. Sicuti quedam sunt adolescentule, que mala sine villo verecundiae rubore operantur: nonnullae vero, que grauiora his clam ac verecundius faciunt: ita & in passionibus ignominiae fieri videas. Huiusmodi vero adolescentule sunt simulatio, nequitia, mæror, memoria illatae iniurie, cordis q; detractio: que alia suggerere videntur: & ad alia intentae sunt. Audiui detrahentes quosdam: eos q; protinus increpatione coercui: qui, cum mihi satisfacere vellent: hoc se ex eius charitate & cura, cui detrahebant, facere dixerunt. Ego vero eis, quiescite, inquam: atq; ab huiusmodi charitate cessate: ne ille mentiat, qui ait. Detrahentem secreto proximo suo hunc persequabar. Si te dicis diligere: clam ora: neq; obiurges virum. Hunc quippe charitatis modum deus libentissime suscipit. neq; istud cogitare omittas: si te ab iudicando peccatem sobrium omnino seruare cupis: quod & Judas in choro discipulorum fuit: & latro bonus in homicidarum numero. mira tamen in vno temporis momento vtriusq; est facta retributio, & commutatio. Siquis detractionis spiritum superare cupit: non peccanti fratri, sed suggerenti demoni causam sceleris ascribat. Nullus enim est, qui in deum peccare velit: & si omnes non coacti,

sed sponte peccamus. Vidi aperte peccantem, atq; occulte poenitentia agentem: & quem vt nequissimum iudicauerat: inueni pudicu & sobrium apud deum existimari: cu illum per conuersationem & poenitentia sibi propitium fecisset. Noli eu vereri, qui apud te proximo detrahit. imo vero dicito ei. Quiesce frater. Ego in iis, quae grauiora sunt, quotidie delinquo. illum ergo quomodo damnare possum? Hoc enim vnico medicamento duo ista lucraberis: quod & teipsum, & proximu curabis. Est inter reliquas, quae ad remissionem peccatorum ducunt: & ista admodu compendiosa via: scilicet a iudicando abstinere. Siquidem id vetissime dicitur. Nolite iudicare: & non iudicabimini. Alienissimus est ab aqua ignis. ita & iudicare, ab eo, qui poenitere cupit. Etiam si in ipso anime a corpore digressu quepiam peccare videris: ne tum quidem illum danare audeas. Incertum est enim hominibus iudicium dei. In magnis quidam delictis aperte lapsi sunt. maiora vero bona clam operati sunt. Seducti sunt ergo, qui libenter aliorum mores carpunt, fumu pro sole amplectentes. Audite me obsecro: audite omnes pessimi aliorum iudices. Si veru est (vt est profecto verissimu) quod in quo iudicio iudicaueritis: iudicabimini: proculdubio, in quibuscuq; causati fuerimus proximu: in eadem ipsi quoq; incidemus: siue spiritualia illa fuerint, siue

siue corporalia: neq; aliter fieri potest. Qui celes, nimium q; diligetes proximi delictorum iudices sunt: hoc idcirco patiuntur: quia nondum suorum peccatorum fixam, ac perfectam memoriam, curamq; susceperunt. Na si quis amoto proprii amoris velamine, mala sua diligenter inspiciat: nullius iam rei alterius in hac vita cura gerit: id apud se reputans: tempus sibi sufficere non posse, quo seipsum lugeat: etiam si centum annos vixerit: etiam si iordanem fluiu in lacrimas versum ex oculis suis manare perspexerit. Notauit luctum: nec vllum in eo detractiois, aut condemnationis uestigiū inueni. Aut peccare nos demones urgent: aut, cu non peccauerimus, iudicare peccantes: ut per hoc secundum primum illud homicida inquinetur. In hoc scito eos, qui memoriam illata sibi iniurie seruant: atq; inuidos aperte dignosci: quod doctrina, & opera, uirtutesq; proximi libenter, & facile uituperant, & caluniantur: spiritu odii miserabiliter precipitati, ac demersi. Vidi quosda clam, ac sine arbitris scelera penitus horrenda perpetrare: qui, quod putarent se esse mundissimos: eis, qui publice leuia aliqua admittunt: grauissime iminebant. Iudicare, est impudens direptio diuinae dignitatis. Condenare autem anima propriae interitus. Sicuti elatio sola absq; alio uitio comite perdere se habentem potest: ita & iudicandi uitium, etsi solu in nobis fuerit: perfe-

1 3 ste nos

ste nos perdere ualebit. Siquidem & phariseus ille ex hoc solo condénatus est. Bonus & probus utiq; lector matura acina comedés, acerba legere nūquā patietur. Porro grati uiri ac prudentis animus, quotquot in aliis uirtutes insperit, studiosissime notabit. inspiēs uero querelas, defectus q; perscrutabitur: de quo & dictum est. Scrutati sunt iniquitatē: defecerunt scrutātes scrutationes. Neq; si oculis tuis peccantem uideris: condennes: neq; illis credas. sapius enim falluntur & ipsi.

DE LOQVACITATE Græ XI

IXIMVS in p̄cedentibus breuiditer: quā sit periculi plenissimū: ut q; eis quoq; q; spirituales uidentur: nō nunquā subrepat iudicare proximos. imo uero iudicari, atq; a lingua cruciari. Nunc uero causam iam, & ianuam, per quā ingreditur & egreditur: cōsequēs est paucis eloqui: suo q; loco statuere. Loquacitas est inanis glorię sedes: per quā seipsam iudicare, atq; in publicum producere solita est. Loquacitas est ignorātię certum argumentū: detractionis ianua: scurrilitatis dux: mendacii opifex: cōpunctionis desolatio: accidie author siue euocatrix: somni p̄cursor: intentę fixę q; cogitationis dissipatio: custodię exterminatio. Contra uero rati-
turnitas

turnitas in cognitione mater orationis est: carptiuitatis reuocatio: ignis obseruatio: cogitationum diligens inspectio: specula hostiū: carcer luctus: lacrimarū amica: memoria mortis operatrix: supplicioꝝ pictor: iudicii indagatrix sagax: mœroris subministratrix: inimica fiducia: quietis coniux: ambitiosę doctrinę aduersatrix: sciētię adiectio: speculationis opifex: secretus in deū profectus: occultus assensus. Qui peccata cognoscit: cōtinet linguam. qui uero loquax est: nondū seipsum, ut oportet, agnouit. Studiosus silentii appropriat deo: ipsi q; iugiter in abdito cordis assistēs illustratur ab eo. I E S V silentium admirationi & reuerētię P̄lato fuit: uiri q; quieta & silēs uox profligauit inanem gloriam. Verbum dixit Petrus: & fleuit amariter: quia illius imemor fuerat, qui ait: Dixi: custodiā uias meas: ut non delinquā in lingua mea: alterius q; dicētis. Melius est e' sublimi in terram, quā ex lingua cadere. Plura de his equidē scribere nolo: etsi plures me huius uitii astus id facere hortentur. Audiui tamen aliquādo uirum quēdam, cuius apud me plurimum ualebat autoritas: cū de solitudinis quiete loqueretur: asserentē, loquacitatem ex uno hoc: penitus gigni: aut scilicet ex peruerfione, & iniqua intēperanti q; consuetudine: (lingua enim mēbrum corporis cū sit: in quo iam erudita fuerit: eius cōsuetudinē requirit.)
I 4 aut

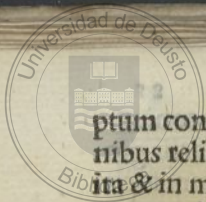

at rursus in iis ; qui in certamine sunt : maxi-
me uero ex inani gloria: nonnunquam uero ex
ingluuie uentris. Quocirca pluri mi saepe, cum
frenarent uentrem: uiolentia iam, ac debilitate
quadam & lingua, & eius uerbofitatem coelu
ferunt. Qui cura sui exitus gessit: circucidit uer-
ba. & qui possidet animi luctu: ut ab igne, ita
fugit a loquacitate. Qui diligit solitudinis qe-
tem: claudit os suu. qui uero processibus gau-
det: hunc uitium hoc cella deturbat. Qui altis-
simi diuini q; ignis flagrantia fenfit: is no se-
cus, qua apis fumum, omnem fugit hominu coe-
tum. Apem quippe fumus exagitat. huius ue-
ro proposito coetus hominum contrarius est.
Paucorum re uera est: aqua nullis aggeru mo-
libus septam suis meatibus arcere. sed multo
pauciorum est, incontinens edomare os.

DE MENDACIO Gpe XII

X LAPIDE quidem, ac ferro excu-
titur ignis. ex loquacitate uero, ac io-
cis mendaciu nascitur. Mendaciu est
charitatis exterminatio. periuriu uero dei ab-
negatio. Nullus recte sentiendum paruum esse
mendacii peccatum existimabit. quippe contra
nullum uitium terribiliori sententia spiritus san-
ctus usus est. Si, ut ait Dauid ad Deum, Perdes
omnes, qui loquuntur mendaciu: quid iam illi
passuri

passuri sunt: qui iuramentis mendacia coniu-
gant, & cofuunt: Vidi nonnullos mendacis glo-
riari: eis q; se honestari putare. qui, cum iocis
ociofo q; sermoni ridicula nonnulla subtexe-
rent: audientiu luctus miserabiliter demoliti
sunt. Quoties demones ab huiusmodi facecia-
rum auditu, veluti a pestilenti morbo statim
post inchoatione grauis ac molesti authoris
nos fugere uelle perspexerint: tunc uero ia ge-
mina nos ista cogitatione illaqueare nituntur:
nobis ita suggerentes. Noli cotristare fratrem
talia narrant. Aut certe noli teipsum caeteris
aditantibus meliore, diuinarum q; rege studio
fiorem indicare. Exili citius: nec mora vlla ibi
feceris. Sin alias in oratione tua ridiculosaru
rege imagines finges: neq; inde fugias: solum
uere & iniquum coetu religiosa seueritate dis-
solue: mortis, atq; iudicii mentione in mediu
adducens. Est quippe prestatius ex hoc te for-
tasse modicum inani gloria respergi: ut pluri-
mis ita inueniaris utilitatis author: quam per
ignauum & improbu siletium tibi pariter, &
aliis detrimenti causa fieri. Simulatio menda-
cii mater est: saepe uero etiam materia. Quippe
quidam simulatione nihil aliud esse definiunt:
qua mendacii meditatione atq; opifice, ad glu-
tinatum sibi, atq; conexum habent iusuran-
dum. Qui timorem domini possidet: alienissi-
mus a mendacio est: iudice habens incorru-
ptum

ptum conscientiam suā. Sicut in perturbatio-
 nibus reliquis damni differentiā agnoscimus:
 ita & in mēdacio quoq;. Aliter enim ille iudi-
 catur: qui p supplicii timorē: aliter q nullo pe-
 riculo proposito mētitur. Alius delitiarū mēti-
 tur causa: alius voluptatis gratia: alius vt adfā-
 ribus moueat risum: alius vero, vt ifidiatur fra-
 tri: eum q; detrimēto aliquo afficiat. Ex cruci-
 tibus principū deletur mendaciū. ex lacrimarū
 vero multitudine in finē perimitur. Dispēsatio
 nē allegat, qui mendaciū suggerit: perditio
 nem q; iustitiā existimat. Raab se imi-
 tari argumētatur: qui mēdacia cōfingit: per q;
 perditionem suā aliorū salutē se moliri dicit.

Cum a mēdacio mūdi omnino fuerimus:
 tum, si ita necesse aliquādo sit: tēpore admoni-
 ti ipsum cum timore subeamus. Nescit pūso
 mendacium. ita ne anima quidē, quę fuerit ab
 iniquitate omnino aliena. Qui vino exhilara-
 tus fuerit: etsi nolit, vera in omnibus dicet. qui
 vero compunctione fuerit inebriatus: menti-
 ri non potest.

DE ACCIDIA Gr̄ XIII

NVS & hic nōnunquā ex loquaci-
 u tatis ramis est: ut iā in prioribus dixi-
 mus: prima q; progenies: Accidia sci-
 licet. quocirca cōgruum illi ordinē in nequif-
 sima

lima cathena distribuimus. Accidia est animi
 remissio, mentis resolutio, neglectio vitę mo-
 nasticę, professionis odium. hęc sęculares bea-
 tos dicit: deum vt inclementē, & imiserico-
 dem calūniatur. Est in psalmodia inualida: in
 oratiōe imbecillis: in ministerio ferrea: in ope-
 re manuum impigra: in obedientia improba:
 Vir bene subiectus alienus ab accidia est: &
 per ea, quę sensibilia sunt: ad itellectualia pro-
 ficat. Cœnobium accidię resistit. viro autē so-
 litario hęc indiuidua, in æternum comes est:
 neq; illū ante mortē deseret: quotidie q; dum
 vixerit, illum oppugnabit. Hęc Anachoritę
 cellulam intuita subrisit: atq; appropinquans
 iuxta sibi tabernaculū fixit. Mane primo lan-
 guentes medicus visitat. accidia vero mona-
 chos circa meridiē. Hospitum susceptionē ac-
 cidia suggerit: atq; per laborē manū elēmo-
 synas fieri precatur. Visitare ifirmos hortatur
 alacriter: illius admonens, qui in euāgelio di-
 xit. Infirmus eram: & venistis ad me. Ad mœ-
 rore aliquo affectos, ac pusillanimes vt profici-
 scantur, inducit: cōsolari pusillanimes ipsa pu-
 sillanimis suggerens. Ad orationē stantes ne-
 cessarię cuiuspiā rei admonet: omnem q; mo-
 uet artem: vt inde nos aliquo veluti rationabi-
 li fune irrationabilis retrahat. Tribus horis hor-
 rorem, dolorē capitis, febrem q;, ac vertiginē
 accidię spiritus fecit. At vbi nona hora super-
 uenit:

uenit: cōualuit modice. mensa vero apposita ē
 stratu exiliit: & cū orationis tempus: remeauit
 turbus: corpus grauari cōpit. In oratione adsi-
 stentes iterum somno demersit: importunis q̄
 oscitatiōibus versum ex ore diripuit. Vicia qui-
 dem perturbationes q̄ reliquie vna aliqua vir-
 tute singule euacuantur. Accidia vero mona-
 cho mors est: quā in se iugiter cōtinet. Virilis
 ac robusta anima mortuā exfuscitauit men-
 tē. Accidia vero, ac desidia totas virtutū opes
 simul dissipauit. Cum sit hoc vnū ex octo vi-
 tiis principalibus omnino grauissimū: quod
 in illis fieri cōsequens est: in isto quoq̄ facia-
 mus: & illud tamē preterea addamus. Nisi aga-
 tur psalmodia: nō apparet accidia: consuma-
 ta q̄ sinaxi aperti sunt oculi. Accidia maxi-
 me tempore violenti elucet. nihil enim eque
 ac accidia monacho coronas parat. Si cōfide-
 res diligentius: inuenies eam stantes pedibus,
 oppugnare lassitudine: sedentibus, vt super pa-
 rietem se reclinet, persuadere. ē cellula itē pro-
 dire hortatur: sonitum aliquē, aut fragorē, pe-
 dum q̄ strepitum excitās. qui seipsum iugiter:
 accidia nescit. Vinciatur & hic tyrānus, a pec-
 catorum memoria: cēdatur ab opere manū:
 trahatur ad futuroꝝ bonoꝝ intenta cogitatio-
 ne: adstans q̄, vt cōuenit, interrogetur. Dic no-
 bis o' tu remisit ac dissolute: quis te male ge-
 nuit: aut qui sunt nepotes tui: qui ue te oppu-
 gnantes?

gnantes: vel qui sit interfector tuus? Ille vero
 percunctantibus ita respondeat. Ego in iis, qui
 vere obedientes sunt: nō habeo vbi caput recl-
 nem. qui vero mihi per solitudinis quietē ce-
 dunt: cū iis vna dego. Que mihi nomen de-
 derunt: plurimē sunt. interdum enim insensi-
 bilitas animę: quandoq̄ vero irreminiscentia
 quædam atq̄ obliuio cœlestiū: nonnunquam
 etiam imensa laborę magnitudo. Stirpes vero
 meę locoꝝ mutationes sunt: quæ mecū fiunt:
 inobediētia spiritalis patris: futuri iudicii ob-
 liuio: nonnunquā vero etiā professionis dere-
 lictio. Porro aduersariæ meę, a quibus nunc
 vincus teneor: psalmodia operi manū con-
 iuncta: mortis q̄ memoria. quæ vero me peni-
 tus necat: oratio est, adiuncta futurorum bo-
 norum firmissimæ spei. Quis autē orationem
 genuerit, ipsam interrogate.

DE FAMOSISSIMA AC NEQVAM
 DOMINA GVLA Gꝛ XIII

EGVLA loqui instituētes, si vnquā
 d alias, nunc maxime cōtra nos philo-
 sophari proposuimus. Mirum enim
 si quis vnquā hac liber euasit: nisi forte qui se-
 pulchrum habitauerit. Gastrimargia est simu-
 latio ventris. Cum enim satiatus fuerit: indige-
 re se clamat: & cum distentus, atq̄ disruptus:
 vociferatur

vociferatur esuriem. Gastrimargia est saporū,
 vationū q; liquaminū opifex: suauitatū fons.
 Obstruxisti venam: & aliūde prorupit: atq;
 aggeribus obruta, viā sibi aliam fecit. Extinxi-
 sti flāmam: & aliunde reuixit. ista q; rursus ex-
 tincta, supatus ab alia es. Gastrimargia est ocu-
 lorum seductio, modica suscipiens, & vniuersa
 simul absorbere suggerens. Escarū satietas for-
 nicationis est mater. afflictio autē ventris cha-
 ritatem parit. Qui leonē blanda demulcet ma-
 nu: nonnunquā illum ita mansuefacit. qui ve-
 ro corpus obsequiis fouet: ipsum amplius esse
 raurit. Gaudet Iudēus sabbato, & die festo. mo-
 nachus uero gulæ deditus, sabbato die, & do-
 minico. Ante tempus cōputat pascha: & ante
 plurimos dies epulas parat. Secum uoluit atto-
 nitus famulus uētris, quibus cibis epulabitur.
 dei autē seruus, quibus gratiis ditabitur. Mox
 ut aduenit hospes: in charitate totus ex gulæ
 concupiscentia mouetur: detrimentum q; suū
 consolationē fratris existimat. in aduētū quo-
 rundam uinū bibere statuit: & dum uirtutem
 abstinentiæ sibi uidetur occulere: uitii seruus
 efficitur. Aduersus gastrimargiam sepe inanis
 gloria inimicitias gerit: & super infelici mona-
 cho, quasi uenali mācipio, inuicem pugnant.
 Hæc illum ut ieiuniū soluat, impellit. illa con-
 tra ut uirtutē abstinentiæ prodat, omnibus ur-
 get. Sapiens monachus utrāq; uitabit: & suo
 tempore

tempore alterā altera arcebit: & ab se penitus
 abiiciet. Carnis igne crescente, illā puniamus:
 atq; in omni tempore, & loco abstinentiā fer-
 uemus. At cū sedatus extinctus q; fuerit: quod
 quidem, dum in uita sumus, fieri uix posse pu-
 to: tunc iam opus nostrū atq; abstinentiā cele-
 mus. Vidi nonnunquā illusionē dæmonū se-
 niores aliquos benedictione sua iuuenes non
 sibi subditos ad potandū uinū: atq; ad remit-
 tendam abstinentiā reliquā hortari. his, si fue-
 rint pbatę uitæ, atq; authoritatis: habuerint q;
 testimonium in domino: obtēperandum mo-
 derate erit. si uero negligentiores sint: huius-
 modi illoꝝ benedictionem nō curemus, id q;
 potissimum: si adhuc carnis infestamur ardo-
 ribus. Putauit Euagrius sapientissimum se o-
 mnium alacritate ac sensibus fieri. sed fraudē
 passus sibi mētitus est miser: inspiētium q; in-
 sapientissimus ex hoc ipso ostēsus est: quod ut
 in plerisq; aliis, ita in hoc quoq; animaduerti
 potest. Ait enim quodā loco. Cum uarios, de-
 licatos q; cibos anima cōcupiscit: pane angu-
 stetur, & aqua. Simile enim quiddā dicere ui-
 detur: ac si puero præciperet, ut scalæ gradus
 omnes uno passu repente cōscenderet. Quam
 nos ipsius irrationabilē sententiam uertentes,
 ita dicimus. Cū cibos uarios ac delicatos ani-
 ma cōcupiscit, & querit: naturę proprium ali-
 quid uidetur inquirere, quocirca summa in-
 dustria

industria contra huiusmodi callidissimam insidiatricem vigilandum est. alioquin gravissimū contra nos excitabit bellum: ruine q̄ laqueos parabit. Primū itaq; abscidamus a nobis eos cibos: qui impinguare possunt. tū vero etiam calidos: ne oleum flāmae adiiciamus. deinde vero suaves quoq; ac delectabiles. Si fieri potest: eos cibos corpori indulgeamus: qui facile repleāt: & maxime leues viles q̄, & exigui sint: ut ex repletionē facili inexplēbile illius aviditatem satiemus. per exiguitatē vero leuitatem, atq; vilitatem celeri digestionē secuta, cito respirare possimus: atq; a nimio calore tanquā a flagello liberemur. Si diligētius intueamur: animaduertemus quotquot sunt ex rebus spirantibus cibi: eos omnes in nobis calore suo incentiuum excitare libidinis. Ride eum spiritum: qui tibi post cibum ut consuetā refectio nis horam differas, improbe suggerit. Cum enim nona hora superuenerit: priorē abnegauit concordiam. Alia in fontibus, alia reis continentia cōuenit. illis enim corporis motus in signum est. isti vero vsq; ad mortē, & finē aduersus hoc inexorabiliter atq; inreconciliabiliter se habent. Ac priores illi quidē iugem animi moderationē seruare volunt. sequētes vero deū per animae mœrorē, perpetuam q̄ cōpunctionem sibi placare student. Tempus lēti tiae, & cōsolationis perfecto quidē viro est: cū

nulla

nulla rerum mortalium angitur cura. Ei vero, qui adhuc i certamine est: colluctatiōis tēpus. vitioso autē festiuitas festiuitatū, celebritas q̄ celebritatū, insomnia ciborū & dapū in corde gulę deditorum. Iudicioꝝ vero, atq; cruciatuū somnia in corde lugentiū. Contine ventrē: ne ipse ab eo tenearis: tunc q̄ incipias cū rubore cōfusionis cōtinenter uiuere. Norunt quid dixerim, qui in secretam foueam inciderunt. viri autem eunuchi hoc experti nō sunt. Venerem cogitatiōe sempiterni ignis circūdamus. Quidam enim, cū huic obtemperassent: postremo membra sua absciderūt: duplicem q̄ mortem sibi consciuerunt. Animaduertemus, si inquiramus diligentius: naufragia nostra omnia ab isto fieri. Mens ieiunantis cū sobrietate orati intemperantis autē impletur imundis imaginibus. Ventrīs satura exsiccauit fontes. sin vero ille siccetur: pariet latices. Qui, ventri dum obsequitur, fornicationis spiritū vincere vult: is ei similis est: qui oleo incendium extinguere nititur. Si affligatur uēter: humiliabitur cor: sin autē ille foueatur: superbit cogitatio. Cōsidera teipsum prima diei hora, meridie, & vespere, antequā sumas cibum: atq; ex hoc ad discas ieiunii utilitatē. Exultat quidem mane, atq; appropinquat cogitatio. sexta uero cū aduenerit: aliquāto remissior fit. circa solis uero occasum prorsus humiliatur. Afflige uētre:

m & omnino

& omnino frenabitur lingua. quippe multitudine escarū hęc nervos accipit. Pugnas pugna aduersus uentrem: & sobrietati propter hunc maxime stude. Nam si modicum laboraueris: continuo erit dominus adiutor tuus: & cooperabitur tibi. Laxi & molliti utres capaciores fiunt. sin autē negligatur: minus capient. Qui uentrē ingurgitat: dilatauit intestina. qui uero aduersus hunc pugnat: contraxit, ac restrinxit illa. His autē restrictis, nihil opus est pluribus cibis: tunc q̄ iam naturaliter ieiunantes effici-mur. Sitis nōnunquā sedauit sitim. fame uero famē abscidere, & durum est, & impossibile. Si quando te uicerit: hūc doma laboribus. quod si id per infirmitatem fieri non potest: uigiliis rursus aduersus eū pugna. Si grauantur oculi: opus manū arripe. sin uero nō adsit somnus: noli id tangere. Nam possibile non est Deo, & mamone, hoc est, Deo, & operi manū, mentē assistere. Neq; illud te lateat: quod plerūq; demon stomacho insidet nostro: facit q̄ ut homo nunquā satiatur: etiā si uniuersam comederit Aegyptū: totum q̄ Nilum biberit. Post cibum gulę iniquus spiritus abscedit: fornicationis q̄ nobis spiritū imittit: illi q̄ quid fecerit nunciāns, apprehēde, inquit, illum: occupa: atq; perturba. Nam uentre distento, nō multū in deiiciendo laborabis. qui cū uenerit: continuo subridet: somno q̄ deuinctis nostris ma-

nibus & pedibus, omnia quecūq; uoluerit, facit: atq; animā nostram, corpus q̄ contaminat phantasiis, iniquationibus, obsceni q̄ liquoris egestionibus. Et est sane mirandū spectaculum: uidere incorporeā mentem fœda corporis colluione maculari, atq; obscurari: eandem q̄ rursus per carnis huius lutū emundari: atq; in tenuissimā naturę suę redire substantiā. Si angustam, arduam q̄ uia pergere C H R I / S T O promisisti: reprime uerrem. hunc enim si foueas, atq; distendas: pacta, & cōuenta cum domino tuo irritasti. Intēde animo: ut audias dicentem. Lata & spatiosa uia uentris est, quæ ducit ad pditionē fornicationis: & multi sunt, qui per eam gradiunt: & quā angusta ianua, atq; arcta uia est ieiunii: quæ ducit ad uitā castitatis: & pauci sunt, qui per eā ingrediūtur. Princeps est demonū, q̄ cecidit Lucifer: & princeps uitioꝝ cōcupiscentia gulę. Cū ad mēsam epulis instructam discubis: pcedat in mediū iudicii mortis q̄ memoria. Vix enim sic uel parū concupiscentiæ obsistes. Dum calicē bibis: memento item aceti, fellis q̄ domini tui: prorsus q̄ aut cōrinebis: aut certe per gemitū sensu humiliore eris. Noli errare. Nunquā a Pharaone liberaberis: neq; supernum pascha celebrabis: nisi semper amaritudines, & azima comederis. Amaritudines sunt ieiunii uiolentia, & afflictio. Azima uero sensus minime inflatus.

Imprimatur omnino respirationi tuæ sermo ille dicentis: Ego, cum mihi demones molesti essent: induebat cilicio: & humiliabã in ieiunio animam meã: & oratio animæ meę inhefit. Ieiuniũ est nature violẽtia: circũcisio suauitatis fauciu: incenitio: omnium abscisio: marum cogitationũ amputatio: insomnio: liberatio: orationis mũditia: insigne lumen animæ: mentis custodia: obcecationis solutio: cõpunctionis ianua: suspiriũ humile: leta contritio: loquacitatis abdicatio: q̄etis occasio: obedientiæ custos: somni leuiatio: sanitas corporis: tranquillitatis author: peccatorũ remissio: paradisi porta, & delitiæ. Interrogemus vt alios, ita & hunc: immo vero præ aliis omnibus hunc nostrorũ hostiũ nequã præceptorem, victorum ianuã, ruina Adam, Esau pernitentiam, interitũ Israelitarũ, Noe turpitudinẽ, Gomorrhœorũ proditorẽ, Loth crimẽ, filiorũ Heli exterminationem, iniquationũ ducem, vnde gignatur? quina sint eius nati? quis itẽ sit, a quo cõteratur: & a quo in finẽ perimatur? Dic nobis o mortalium omniũ nimium violenta domina, quẽ omnes auro inexplebilitatis emisti: vnde tibi introitũ in nobis paras? quid ve post ingressum tuũ parere consueuisti? & quis nã sit exitus ex nobis tuus? quonã scilicet modo abs te liberamur? Illa vero agitata cõtumeliis nobis ita tyrannice cruenta, feroxq; respondeat.

Quid

Quid me maledictis incessitis: qui mihi estis obnoxii? aut quomodo separari a me studeatis: quæ naturæ cõnexa sum? Ianua mea natura cibo: est: consuetudo vero inexplebilitatis mihi causa fit. porro materia pturbatiõis meę consuetudo, quã dixi, atq; indolentia animæ, mortisq; irremiscẽtia. Stirpium vero mearũ nomina quomodo quæritis addiscere? Dinumerabo eas: & super harenã multiplicabũtur. Primogenitorũ tamẽ meorum eorũ, qui charissimi sunt, appellatiões audite. Filius primogenitus meus fornicationis incenitor est. Secundus ab illo est obdurationis author. Somnus est tertius. Mare cogitationũ, iniquationum fluctus, profundumq; secretarũ atq; ignotarũ imunditiarũ ex me prodeunt. Filia vero meæ sunt desidia, loquacitas, cõfidentia, scurrilitas risum mouens, cõtradictio, ceruicis duritia, tarditas ad audiendũ, insensibilitas, captiuitas, elatio, atq; tumor, temeritas, mũdi amor. Cui succedunt oratio imunda, fluctusq; cogitationũ: nonnunquã vero calamitates quoq; præter omnem spem & expectationẽ: quas necessario desperatio sequitur, omnibus acerbior & grauior. Oppugnat quidem me, sed non superat, peccatorum memoria: inimicitias per omnia contra me gerit mortis intenta cogitatio.

Nihil vero in hominibus est, quod me perfecte destruat. Qui paraclitũ possidet: interpel-

m 3 lat eum

lat eum aduersum me: ille q̄ exoratus non me permittit operari uitiose. Qui vero nullū illius gustum susceperūt: omnino dulcedinis ac suauitatis meæ rapiuntur illecebris.

DE INCORRUP TIBILI PVDICIA & castitate, quā mortales atq; corruptibiles laboribus sibi ac sudoribus q̄runt. Ḡr XV

VDI VIMVS modo insanā gulæ a concupiscentiā suam esse progeniem libidinis, & fornicationis pugną asserentem. Docet enim nos hoc ipsum vetus ille pater noster Adam. Nā nisi gulæ illecebris superatus fuisset: nunq̄ quid esset coniux, agnouisset. Qui igitur primū mandatum seruant: in secundum nō incidunt præuaricationis malū: sed permanēt filii Adam, modicū quid ab angelis minorati. Atq; istud ne imortale maneat malū: vt ait uir ille summus, cui theologia cognomen dedit. Castitas est incorporeę naturę familiaritas. Castitas est CHRISTI iucundum diuerforium, terrestris q̄ clipeus cordis. Castitas est excessiua naturæ abnegatio, corporis q̄ mortalis atq; corruptibilis mirabilis re vera ad incorporeā spiritualem q̄ substantiam contentio. Castus ille est: qui amore amorem excludit: ignem q̄ igne spiritus extinxit. Pudicitia generale virtutū omnium cognomē est. Pudicus est, qui ne in somnis quidē vllū motum,

tum, vllam q̄ status sui mutationē sentit. Pudicus est, qui perfectā semper insensibilitatē in corporum specie & varietate possedit. Hęc regula, hic finis est perfectę cōsumatę q̄ castitatis: vt ita animata, sicut inanimata intueamur: atq; ita ratiōabilibus, vt brutis corporibus afficiamur. Nemo ex iis, q̄ se studio castitatis exercent: suis hanc laboribus, aut sua industria se acquisisse putet. Nam possibile nō est vt quispianaturā suam vincat. vbi deniq; natura superata est: illic is, qui super naturā est, aduenisse cognoscitur. Nā sine vlla cōtrouersia id, quod deterius est, a potiore destruitur. Initiū quidē castitatis est cogitatiōibus sordidis nō acquiescere, atq; per iterualla tempore obsceno illo liquore simpliciter, & absq; vlla imaginis illusionē respergi. Medium vero, naturalibus motibus ex repletionē cibore adueniētibus absq; imaginibus inquietari: ita tamen: vt ad fluxū vsq; illi nō perueniant. Finis autē, mortificare corpus iam antea mortuis cogitationibus sordidis. Felix re vera est, qui ad omnē colorem, corpus q̄, atq; aspectū perfecte insensibilis effectus est. Non qui carnis lutū sine sorde seruauit: hic castus est, sed qui huius mēbra animæ perfecte subiecit. Magnus quidē & ille est: qui nulla ex tactu passione mouetur. maior vero, qui nullo aspectu vulneratus est: atq; cogitatione supnæ pulchritudinis igniuomū spectaculum

culum vicit. Is quidē, qui per orationē imundum canem ab se abigit: pugnanti leonī cōparatur. Qui autē hunc luctando fugat: ei similis est, qui adhuc persequitur inimicū suū. Porro qui huius impetū omnino redegit ad nihilū: is, etsi in carne superest: iam tamen ex acervo surrexit. Si istud verē castitatis certū argumentum est: immobilem in eis phantasmatibus, quę per somnū videmus, persistere: is profecto erit luxurię finis: si vigilans quispiā ex imundis cogitationibus fluxū nō patiatur, qui sudoribus suis, ac laboribus aduersus huiusmodi aduersarium pugnat: is ei similis est, qui inimicū suum papirō ligauit. Qui vero cōtinentia, ac vigiliis pugnat: ei similis est, qui cathenis hunc, torquibusq; deuinxit. Porro is, qui altissima humilitate, & vacuitate iracūdię, sitiq; depugnat: is ei comparatur: qui occidit inimicū: atq; in harena occuluit, harenā vero intellige humilitatē. Neq; enim vitiorū gregem pascit: sed terra, & cinis est. Alius est, qui ex certaminibus: alius vero, qui ex humilitate profunda: alius itē, qui ex diuina reuelatione tyrannum uinctū tenet, atq; captiuū. Atq; ex his alius quidē Lucifero, alius magnę fulgētisq; Lunę, alius vero splendidissimo soli cōparatur. Omnium tamē conuersatio in coelis est. Ex aurorę quippe cando re lux prodit, ex luce vero Solis iubar accenditur. Ita & i iis, quos modo memorauimus, intelligendum

telligendū est. Somnū vulpes simulat, vt auera fallat, demō vero & corpus pudicitia fingit: vt animam perimat. Ne credideris in vita tua luto carnis tuę: neq; tibi ipsi omnino fidas: donec CHRISTO domino obuiā pergas. Noli cōfidere: si per continentia non laberis, nihil enim comedebat quidā: & tamen ē cœlo deictus est. Abrenunciatiōē quidam doctissimi viri pulchre ita definiunt. Aiunt quippe illā inimicitia esse aduersus corpus, atq; aduersus gula cōcupiscentia inexorable bellum. In iis quidem, qui rudes imbuuntur: lapsus corporis ex delitiis maxime fieri solēt. in mediocribus vero etiā ex elatione animi. Porro in iis, qui perfectioni pximiores sunt: solūmodo ex condemnatione, contemptuq; superbo proximi. Quidam eos beatos dixerūt eunuchos: qui ita sunt geniti, tanquā violentissima carnis dominatione liberatos. Ego vero eos maxime beatos dico: q ex quotidiana pugna eunuchi sūt. hi enim ratione veluti gladio quodā abscidere se ac mutilare solēt. Vidi quosdā non sponte ruere, vidi item alios sponte ruere velle, nec posse: eosq; iis, qui quotidie corruūt, infeliciores existimaui: vt qui non possent fœtorē etiā appetere. Miserabilis quidē & ille, qui corruit, sed ille longe miserabilior: qui etiā alteri ruine causa fuit. Duorū enim lapsuum, alteriusq; voluptatis onus ipse sustinet. Ne velis fornicationis

cationis spiritū disceptando, vel cōtradicendo
 in fugā vertere. Ille enim persuadere probabi-
 liter nouit: quippe qui aduersum nos natura-
 liter pugnat. qui sua industria carnē suā vince-
 re, vel debellare vult: in vanū currit. Nisi enim
 dominus domū carnis deleuerit: domū q̄ anti-
 mē ædificauerit: frustra quispiā hanc ieiunan-
 do, ac vigilādo destruere nititur. Offer ante
 oculos domini carnis naturalē infirmitatem,
 tuam humiliter imbecillitatē agnosces: pro-
 fus q̄ suscipies in intimis castitatis donū. Est
 in iis, qui libidinis vrūtur ardoribus: iugis cor-
 poreæ cōiunctionis appetitus: vt mihi quidam
 retulit: qui hoc fuerat exptus: postea q̄ respue-
 rat: & iam cōtinentissime viuebat. Immundus
 sanē spiritus inuerecūdus, impudens, imanis,
 atrox, qui, dum cordis sensum impudēter oc-
 cupat: facit quoq̄ vt is, qui impugnatur, dolo-
 rem sentiat: atq̄ in morē fornacis vratur. Deū
 deniq̄ nō timet: æterni supplicii memoriā ni-
 hil estimat: orationē execratur: mortuorū reli-
 quias, acq̄ lapides inanimatos intueretur, atq̄
 in ipsa nefariæ actionis cōsumatione infelicē
 hominē mentis importē, ac totius rationis ex-
 pertem facit: iugi q̄ concupiscentia inebriat.
 Cuius nisi breuiati essent dies: nō esset salua o-
 mnis anima, luto isto ex sanguine limo q̄ for-
 dido cōcreto vestita. Nec sanē mirum. Omne
 enim, quod factū est, cognationem suā audivit
 sine

sine expetit: vtputa sanguis sanguinē: vermis
 vermē: limus limū, & caro igitur appetit car-
 nem: tamen nos, qui naturę nostrę vim infer-
 re, ac cœleste regnū concupiscere satagimus:
 arte, & astu seductorem ludere ac fallere cona-
 mur. Beati sanē sunt, qui hoc pugne genus ex-
 perti nō sunt. Nos quoq̄ vt ab huiusmodi pe-
 riculo imunes simus, deū suppliciter oremus.
 Qui enim in huiusmodi foueam lapsi sunt: ab
 ascēsu, ac descensu scalę illius, quā vidit Iacob,
 lōge remoti sunt. iis vero, qui eiusmodi sunt:
 vt surgere possint, sudoribus, doloribus, affli-
 ctionibus, laboribus, fame, siti, ac summa rerū
 omnium penuria opus erit. Aduertamus dili-
 genter: & videbimus ipsos spirituales inimi-
 cos nostros, vt fit in bello uisibili, in ipso præ-
 lio, & pugna, quā aduersum nos instruunt: sin-
 gulos munus aliquod proprium subire. quod
 sanē mirū est. Animaaduerti in iis, qui tentan-
 tur, casus casibus crudeliores. Qui habet aures
 audiendi, audiat. Consuetudo est dæmoni, eos
 maxime, qui in certamine sunt cōstituti: qui q̄
 solitariam uitā delegerunt: toto malignitatis
 suę impetu, omni studio & arte, omni q̄ inten-
 tione & astu, ad ea uitia, quæ præter naturam,
 quę q̄ secundū naturam sunt, impellere: eos q̄
 inde amplius oppugnare. unde & ii nonnunq̄,
 qui cum fœminis degunt: cū nulla huiusmodi
 concupiscentia vrantur: se beatos dicunt: igno-
 rantes

rantes miseri: quod ubi maior iteritus est: illic minore opus nō est. Duarum rex ex causis homicidę illi, atq; miserrimi in iis, quę præter naturam sunt: maxime oppugnare nos miseros, atq; vastare cōsueverunt: & quod ruinę materia vbiq; prōpta ac parata sit: & quia huic sceleris suppliciu grauius debetur. Nouit quod dictum est: iuuenis ille, qui prius onagris imperans, ad extremū a spiritualibus ac sæuissimis onagris miserabiliter deiectus, atq; illusus est: & qui pridie cœlesti nutriebatur pane: postremo tanto, ac tā singulari munere priuatus est: quod q; mirabilius est: post pœnitentiā suam amarissime ingemiscēs præceptor noster Antonius, Colūna, inquit, magna cecidit: neq; tamen ruinę illius referauit modū. Sapientissime sane! Nouerat enim fornicationē esse, quę corporaliter sine alterius corporis cōiunctiōne admitteretur. Est qppe in nobis mors quędam, ac ruinę pernities: quā in nobis, ac nobiscum semper circūferimus: in iuuentute maxime: quā equidem scripturę tradere ausus non sum. continuit enim manū meā is, qui ait. Quę enim in occulto a quibusdā fiunt: turpe est & dicere, & scribere, & audire. Hęc meā nec meā inimicam amicā carnem Paulus mortē appellauit. Infelix enim homo, inquit, quis me liberabit de corpore mortis huius? Alius vero theologus vitiosam, & ancillā, & nocturnam
eam

eam vocat. Auebam autem addiscere cuius rei gratia talibus aduersus illā appellatiōibus utitur. Si ergo (vt prædictū est) caro mors est: profecto qui hanc vicit: omnino non moritur. Et quis oro ille homo est, qui viuet: & nō videbit mortem iniquationis suę carnis? Quarendū cēseo quis maior sit: ille: qui, cū mortuus esset, resurrexit: an qui omnino mortuus nō est: Nō nulli secundum beatū dicunt. sed hi profecto falluntur. Nam CHRISTVS, cū mortuus fuisset, resurrexit. Qui autē primum beatū putant: nullā volunt inesse moriētibus, imo vero cadentibus desperationē. Clemētissimū deum esse imanis ille inimicus fornicationis author dicit: huic q; vitio, quippe naturali, facile ignoscere. Si vero fraudes dæmonū obseruemus diligentiū: inueniemus eos post fœdā actionē. iustum illū iudicem, durum q; atq; inclementem appellare. Nam prius quidē, vt nos ad peccatū hortarētur, clementiā illius suggererant: post lapsum vero iam illius inuiolabilē iustitiam suggerunt: vt nos in desperationē precipitent. Cum vero mœrori & desperatio cōiungitur: nos ipsos miseros agnoscere, & dicere, aut accusare, vel vlcisci p culpa nō possumus. Hac vero amota & extincta, rursus qui nimīā dei clementiam suggerat, tyrānus insequitur. Quia incorruptibilis, atq; icorporeus deus est: idcirco maxime castitate, atq; integritate corporis

poris nostri delectatur. Aiunt quidā: nulla re
 ita vt foetore luxurię dæmones lętari. itaq; vi-
 tio nullo ita delectantur, vt inqnatione corpo-
 ris nostri. Castitas hominē deo maxime fami-
 liarem, & quātum possibile homini est, similē
 facit. Mater quidē dulcedinis terra perfusa ro-
 re. Castitatis autē mater est quies obedientię
 coniuncta. Nōnunquā corporis beata illa imo-
 bilitas, quā ex quiete acquisuimus: si mundo
 appropinquet: nō inconcussa permanet. ea ve-
 ro, quę ex obediētia prouenit: vbiq; probabi-
 lis, firma, atq; imota perdurat. Vidi plerūq; su-
 perbiam humilitatis authore: venit q; in men-
 tem ille, qui dixit. Quis agnouit sensum domi-
 ni: Ruinę foueā fastus, ac superbia gignit. Rui-
 na volētibus sepe fuit humilitatis occasio. Qui
 concupiscentia gulę ac satietate fornicationis
 spiritum vincere vult: is ei similis est, qui oleo
 extinguit incendium. Qui vero sola continen-
 tia bellū hoc fedare, vel superare nititur: ei si-
 milis est, qui vna manu natans, pelago libera-
 ri cōtendit. sit ergo humilitas cōtinentię con-
 iuncta. Nam sine illa prior hęc inutilis agno-
 scitur. Is, qui se uno quodā vitio amplius vrge-
 ri cōspicit: contra ipsum solum ante omnia se
 ipsum armet: & maxime si hostis ītestinus sit.
 Nisi enim iste p̄figatus fuerit: nihil nobis re-
 liquos vicisse proderit. Cum vero Aegyptium
 hūc nos quoq; percusserimus: omnino deum
 in humilitatis

in humilitatis rubo intuebimur. Senti ego ali-
 quando cū tentaret: gaudium quoddā irratio-
 nabile, & consolationē animę lupum istū ad
 me fallēdum excitasse: puerili q; nimiū sensu,
 fructū me, nō corruptionem tenere putabā. Si
 omne peccatum, quodcūq; homo peccauerit:
 extra corpus est: qui autē fornicatur: in corpus
 suum peccat: idcirco ita dictum est: quia ipse
 carnis substantiam fluxu inquinare consuevit.
 quod in aliis peccatis cōtingere possibile non
 est. Quæro iam ego: quid est, quod in peccatis
 reliqs seductos homines dicere consueuimus:
 cum vero quēpiam fornicatum fuisse audierim:
 cum dolore dicimus: Ille cecidit: Fugit ha-
 mū celeriter piscis. ita & animus voluptati de-
 ditus aduersatur solitudinis quietem. Quoties
 aliquos sibi inuicem turpi & nefario vinculo
 diabolus ligare voluerit: vtrāq; partes diligen-
 ter explorans, illic ignem imittere incipit: vbi
 concupiscentię flāmam facilius excitari posse
 animaduertit. Nōnunquā ii, qui circa volupta-
 tem proni sunt: cōpati, misereri, ac facile cōpun-
 gi videntur. qui vero castitati student: nō sic ta-
 lia possident. Vir quidā scientissimus proble-
 ma terribile quęstuit ex me, quod inquires. pec-
 catum grauius omnibus est: homicidio, Chri-
 sti q; abnegatione exceptis? Cum q; ego illi
 respōdissem: in heresim labi: & quonā, inquit,
 modo catholica ecclesia hereticos quidē, cum
 heresim

hæresim priorem toto animo repudauerint, atq; anathematizauerint: suscipit: atq; ad sanctorum mysterioꝝ cõmunione[m], ut idoneos admittit: eũ uero, qui in fornicationem lapsus fuerit: confitentẽ, atq; peccatũ ipsum omnino deferentem, introitus suscipiẽs, per annos aliquot eũ a uenerandis, imaculatisq; mysteriis ex traditione apostolica separare permittitur. Hac ego ambiguitate percussus, stupui: ambiguumq; illud permansit ambigũ. Perscrutemur diligenter: metiamur: atq; obseruemus quæna[m] nobis, dum psallimus, iucũditas, ac sua uitas ex fornicationis spiritu, quænam uero ex spiritualibus eloquiis, atq; ex eorũ uirtute & gratia obueniãt. Noli o iuuenis tibi ipsi occultus, & ignotus esse. Vidi enim quosdã, dum ex animo pro suis charis ac dilectis orarẽt: ex huiusmodi memoria in nequitia concupiscentia precipitatos charitatis legẽ se implere putauisse. fit nonnunq; ut ex solo tactu corpus inquietur. Nihil quippe sensu isto grauius: nihil periculosius. Admoneat te is, qui matris manũ pallium circũdedit: atq; ab iis, quæ uel naturalia, uel præter naturã sunt: proprio, atq; alieno corpore comprime manũ. Nemo (ut reor) omnino recte sanctus dicitur: nisi prius lutũ hoc in sanctificationẽ traduxerit: si tamen uel trahi potest. Cum in lectulo decubimus: tunc maxime sobrii ac uigilantes simus. Tunc enim

mens

mens exuta corpore cum dæmonibus luctatur: & si iueniatur voluptatibus addicta: liberter in proditiõne labitur. Memoria mortis tecum semper quiescat: tecumq; simul euigilet: solaq; semper ruminãda oratio I E S U. Nullum enim adiutoriũ in somno his præstantius, aut efficacius inuenies. Sunt nonnulli, qui sola ciborũ causa huiusmodi bella aduersum nos excitari, atq; obsceni humoris profuuiũ fieri putant: atq; asseuerant. Ego autẽ extrema fatigatos egitudine, & ad summũ ieiunantes ualide huiuscemodi aspergine foedare cognoui. Interrogauĩ aliquãdo probatissimũ quẽdam, ac discretionis gratia ornãtũ monachũ: quid de his sentiendũ esset: mihiq; admodũ lucide beatus ille respõdit. Est, inquit, in somnis quẽdam feminis emissio: quẽ ex ciborũ multitudi- ne, & requie est. & alia, quẽ ex superbia cõtine- git: cũ scilicet diutius mundi foeda hac resper- sione peristerimus: & per hoc in superbia effe- rimur: fit rursus plerũq; cum iudicamus, ac cõdemnamus proximũ. Horum, inquit, generũ duo cõtingere etiam infirmis possunt: fortas- sis & omnia. Porro si quis seipsum prædictis o- mnibus causis mundũ esse conspicit: hic ex hu- iusmodi tranquillitate beatus est. qui uero ex dæmonũ inuidia id patitur, deo id fieri ad tem- pus permittẽte: fit ut per hanc calamitatẽ, quæ sine peccato est, altissimã tuto possideat humi- litatem.

mens

n

litem.

litate. Nemo nocturna phantasmata, quæ in
 somnis viderit: per diem secū voluere, ac tetra
 stare velit. Id enim dæmones idcirco moliam
 tur: vt ex huiusmodi somniis vigilātes in qui
 nent. Aliā quoq; hostiū nostrorū audiamus
 astutiam. Sicut cibi, qui corpus lædūt: post an
 num, siue diem infirmitates in nobis gignere
 consueverunt: ita nonnunquā & in eis causis
 fit, quæ animā inquināt. Vidi quosdam, cū de
 licatius viuerent: nō statim oppugnari. vidi itē
 alios, cum mulieribus vna' cibū sumere, ac de
 gere: neq; cōtinuo iniqua cogitatione pulsari.
 Qui tamen hac fiducia decepti, ac negligentio
 res effecti, cū in cellula sua pacē atq; securitatē
 esse putauissent: cōtinuo in interitū præcipitati
 sunt. Cuiusmodi autē iste interitus sit, qui sin
 gulatim nobis solis & in corpore, & in anima
 contingit: is, qui expertus est, nōuit. q; verō ex
 pertus nō est: scire nō potest. Quo in tempore
 summū nobis adiutoriū præstabit ciliciū, & ci
 nis, totisq; noctibus statio immobilis, panis de
 siderium, ardens lingua, modiceq; irrorata, se
 pulchrorum habitatio, atq; ante oīa humilitas
 cordis, & si fieri potest, pater spiritualis, aut fra
 ter, sollicitus, canusq; sensu ad auxiliū adhibea
 tur. Miror enim, si quispiā solus ex huiusmodi
 pelago nauē seruare integrā possit. Eidem ve
 ro sceleri nō eadē semper debetur pœna: neq;
 idem a' quocūq; indifferēter admittitur. sed ex

modum

ii

eodem

eodem lapsu centuplum alius quā alius puniri
 merebitur. Intelligitur autē hæc differētia ex lo
 cis, profectibus, moribus, aliisq; plurimis. Mi
 rabile mihi quidā, supremumq; castitatis infir
 nuauit culmen. Quidā aiebat, cū pulchritudi
 nem, ac venustatē corporis: intueretur: ex ea ad
 monitus magnifice glorificauit opificem: atq;
 ex solo huiusmodi spectaculo in amorem dei,
 fontemq; lacrimarū excitatus est. Eratq; stu
 por ingēs, videre, quod alteri fouea ruine fuis
 set, id alteri coronarū causam p̄ter naturā fieri.
 Huiusmodi vero si semper hoc sensu, atq; hac
 actiōe perdurat: ante cōmunem resurrectionē
 iam in incorruptionē trāsiit. Eadem regula &
 in melodiis, & in canticis vtemur. Nam ii qui
 dem, qui deum diligunt: in hilaritatem, diui
 namq; dilectionē, atq; in lacrimas & ex mun
 danis, & ex spiritualibus canticis excitari solēt.
 Contra autē ii, qui voluptatibus addicti sunt:
 vndiq; sibi perditionis materiā colligūt. Qui
 dam (vt supra iā diximus) in remotioribus lo
 cis oppugnari amplius solent. quod mirū non
 est. habitat enim illic libētius dæmones: qui p̄
 pe qui a' domino in desertis atq; in abyssis ad
 salutem nostrā relegati sunt. Solitarium ac ex
 rime oppugnant nequitie spiritus: vt ex despe
 ratione profectus ē deserto ad sæculū reuocēt.
 a' nobis, si in sæculo degimus: discedūt: vt, dum
 illic nos minime oppugnari perspiciamus: sæ
 cularibus

mittis

ii

n

2

cularibus

culatibus rebus iā securi inmoremur. Vbi sane
 oppugnamur: illic profecto aduersus inimicū
 pugnamus. nam nisi oppugneretur a nobis: ipse
 quoq; amicus noster efficitur. Dum vero alicui
 ius necessitatis gratia in seculo versamur: ma-
 nu domini protegimur: fortassis per orationē
 spiritualis patris: ne dominus per nos blaste-
 metur: nōnunquā vero id fit per indolentiam
 nostram: quod iis, quę dicuntur, ac geruntur in
 seculo, diutius assuefacti obcalluerimus: sine
 quod demones spōtē secesserint: nobis q̄ elat-
 tionis, ac tumōris locū reliquerint. quo vno vi-
 tia omnia implentur. Audite autē aliā, atq;
 versutiā seductoris huius omnes, qui castitate
 exercere, atq; seruare delegistis. Enarrauit mihi
 quidam ex iis, qui fraudē hanc experti fuerāt:
 quod is fornicationis spiritus seipsum ad finē
 vsq; subducit: summam q̄ monacho interim
 religionis reuerentiā suggerit, fortassis vero &
 lacrimarū flumina, per id maxime tēpus, quo
 cum mulieribus sedet, ac loquitur: suadet q̄, vt
 eas de memoria mortis, de iudicii die, de pud-
 citia admoneat: vt per hos sermones, fictam q̄
 religionis speciē, ad lupum tanquā ad pastorem
 infelices ac miseræ adcurrāt: facta q̄ iam fidu-
 cia, & cōsuetudine, tunc demū infelix mona-
 chus i flagitii ruinā precipitur. Solerter quę so-
 fugiamus, caueamus q̄ eū fructū vī videre, vel
 audire: quē vltra nō gustare istituimus. Miror
 enim

enim si David sublimi illo propheta nos ipsos
 fortiores arbitremur: quod fieri non potest.
 Nempe a deo sublimis, ac singularis castitatis
 laus est: vt eam pleriq; patrū impassibilitatem
 appellare ausi sint. Aiunt quidam: post peccati
 gustum impossibile esse quēquā castum nomi-
 nari. Ab his ego longe dissentis, ita definio:
 & possibile esse, & facile ei, qui sylvestre, & infe-
 racem oleam in decora ac frugiferam velit in-
 serendo conuerrere. Nam si corpore virgo illē
 fuisset, cui cęlorū credita sunt clauēs: iuste for-
 tassis isti, prudenter q̄ decernerēt. sin vero: ille
 eos confundat: qui & focum habuit: & castus
 fuit: & regni clauēs suscipere a domino meruit.
 Varius, ac multiplex est fornicationis serpens:
 eos q̄, qui concubitū experti nunquā sunt: vt
 solummodo experiantur, ac defināt, importune
 sollicitat. eos vero, qui iam experti sunt: ex me-
 moria obsceni facti, vt ite q̄ experiri velint, in-
 felix hortatur. Plurimi ex prioribus per igno-
 rationem mali huius minus oppugnantur. At
 qui iam sceleris huius periculū fecerūt: pertur-
 bationes infestius, ac bella patiuntur. Verūta-
 men contra nōnunquam contingit: quoties ex
 somno pacifici quidā, & trāquilli exsurgimus:
 sancti nos angeli latēter cōsolantur: id q̄ tum
 maxime fit: cū in summa orationis, ac sobrie-
 tatis intētionē obdormierimus. Plerūq; etiam
 ex iniquis somniis, & visionibus lati ē somno
 expergiscimus.

expergiscimur. Vidi impium superexaltatū, & elenatum, & perturbatū in me, sicut cedros Libani: & trasui per continentia: & ecce nō erat vt prius futor eius: & quāsi eū: dum humiliassem cogitationē meam: & nō est inuentus locus eius, aut vestigiū. Qui corpus vicit: is etiā naturā superauit. qui vero naturā superauit: is profecto supra naturā effectus est. porro is, cui id contingit: modicū quid minus quā angeli, habet: vt non dicā nihil. Mirum nō est, ab incorporeo, & omni materia remoto eū, qui ex corpore, & materia cōsistat: oppugnari: atq; ēt vinci. sed illud sane mirū, atq; omni admiratione dignissimū: si is, qui corpore indutus est: cum hāc inimica & insidiosissima materia pugnans, incorporeos hostes in fugā conuertat, ac superet. Summam circa nos deus in hoc quoq; prouidentia gerens, procacitatē foeminae quāsi freno quodā pudore restrinxit. Nam si hęc ad mare sponte accurreret: nō fuisset salua omnis caro. Pleriq; patrū discretiōis gratia maxime insignes, aliud esse definiunt primū tentantis impetū: aliud in cogitando moram: aliud cōsensum: aliud captiuitatē: aliud luctā: & aliud eam, quæ passio siue pturbatio in animo dicitur. Impetū enim beati illi esse aiunt, sermonem simplicē, siue imaginem cuiuscūq; rei cordi recenter iniectam. morā vero: cū quis ei imagini, siue cū passione aliqua, siue præter passionem

passionem imoratur. Consensum autē, naturā, atq; inclinationē animē ad eam imaginē cum voluptate. Captiuitatem vero, violentā inuiti cordis abductionē, siue iuge ad quēcunq; congressum, atq; optimi nostri status exterminiu. Luctam vero esse definiunt: cū pari virtute pugnatur: & sponte sua quisq; vel supatur, vel vincit. Passionem vero eā proprie esse dicunt: quę tempore longiore in animo vitiosius infedit: eumq; ex cōsuetudine in suum habitū traduxit: adeo vt sua sponte, propriaq; volūtate iam ad eam currat. Ex his omnibus gradibus prior quidem sine peccato est: Secundus nō ita: sed cum aliquo peccato est. Tertius vero pro certantium colligitur statu. porro lucta vel coronarum, vel suppliciorū causa est. Nempe enim captiuitas aliter orationis tempore, aliter præter orationis tēpus iudicatur: aliter itē in medijs. atq; aliter in malis cogitationibus existimatur. Sed passio sanē in omnibus absq; vlla controuersia vel digna pœnitentię, vel futuro cruciatui subiecta est. Itaq; is, qui primū illum impetum sine vilo passiois sensu versat: extrema illa omnia penitus abscedit. Est apud diligētissimos, & maxime discretos patrū alia quoq; hęc subtilior ratio, & notio: quod paritipismū quidam appellari dicunt: id est: subtilissima animi quædā latensq; subreptio: quę status instar tenuis siue vlla tēporis mōra, di-

Atq; omni & imaginatione celerius passionē
 patienti insinuare cōsuevit. nullum hoc spiritu
 celeritatem, nullū occultiorē inuenies. quippe
 qui tenui memoria absq; vlla cōsensus imora-
 tione, absq; tempore, sine attactu, apud quosdā
 vero etiā absq; notione ulla aduentū suū ani-
 mo indicat. Siquis igitur huiusmodi subtilita-
 tem per gemitū comprehendere potuit: hic nos
 instruere iam, ac docere poterit: vt solo oculo,
 simplici q; aspectu, & tactu manus, auditu q; cā-
 tici cuiusdam præter intentionē omnē, atq; co-
 gitationem fornicari anima latenti voluptate
 potest. Aiunt quidā: ex cogitatione fornicatio-
 nis ad actum nefariū corpus deduci. Alii econ-
 tra: ex corporis sensibus iniquas cogitationes
 gigni asseuerant. atq; priores quidē illi hac ra-
 tionē nituntur: quod nisi mens, atq; animus ac-
 curserint: nunquam sequi poterit corpus. esse
 enim id sub ditione animi. Sequētes vero cor-
 poralis vitii malignitatē ita pro affirmatione
 sensus sui allegant: vt dicant nōnunquā ex ve-
 nustissimo aspectu, vel tactu manuum, vel olfa-
 ciendi suauitate, vel suauissimæ vocis auditu,
 cogitationibus nequitia aditū patere ad cor.
 Sed de his qui in domino potest, clarius do-
 ceat. Sunt enim ista iis, qui discretionis actio-
 ne imbui cupiūt: nimīū & necessaria, & utilia.
 Nam eis quidē, qui in simplicitate ac rectitudi-
 ne cordis operantur: nulla horū ratio habenda
 est.

est, neq; enim est omnium scientia: neq; rursus
 omnium est beata simplicitas certa, ac tuta cō-
 tra hostiles nequicias lorica. Nonnulla quidē
 uitia ex intimis progrediūtur ad corpus: qua-
 dam vero cōtra a corporeis sensibus ad animā
 penetrant. atq; hoc ultimū secularibus maxi-
 me. primū vero illud eis, qui solitariā uitā de-
 legerunt, quod eis materiē nō adsint: cōtinge-
 re uideas. Ego de hoc illud iterin dixerim.
 quæ res apud malos prudentia: & nō inuenies.
 Quoties intantius aduersus fornicationis spi-
 ritum pugnantes, hūc ex corde nostro per leu-
 mi lapidē, atq; humilitatis gladiū exercitiatū
 eiecerimus: tūc iam corpori nostro ueluti uer-
 mis quidā insidens, in improbos quosdā, atq;
 irrationabiles motus miser ille pelliciens, nos
 inquinare conatur. quod illi maxime perpeti
 solent: qui inanis gloriæ spiritū sequuntur. dū
 enim se hac peste liberatos gloriantur, nulla ēt
 cogitationū nequā assiduitate pulsati: in mor-
 bum illū prolapsi sunt. Atq; quod id uerū sit:
 cum se isti ad solitudinis quietē contulerint: se
 ipsos diligētī inquisitione discutiant. inueniet
 profecto cogitationē quādam in cordis abdi-
 tis, ueluti serpentem in sterquilinio delituisse:
 quæ proprio illos studio, atq; alacritate uirtu-
 tem intimē castitatis acquisisse, suggesterit.
 Non intelligūt miseri illud apostoli. Quid
 enim habes, quod nō acceperis, uel gratis, uel
 ex deo,

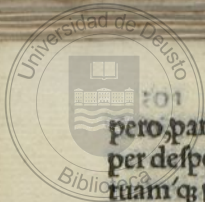
ex deo, uel ex alterius ope. & oratione? Inspi-
 ciant ergo isti diligenter: atq; omni studio præ-
 dictum colubrū ex cordis sui latebris summa
 humilitate mortificatū abstrahāt: ut ab ipso li-
 berati possint & hi fortasse aliquando tunicas
 pelliceas exuere: triumphalem q̄ castitatis hy-
 mnū ut illi castissimi infantes deo canere: si ta-
 men ita exuti nō inueniantur illoꝝ humilitate
 nudi. Obseruat & hic ipse spiritus longe am-
 plius cæteris tempora. & cum corporis habitu
 aduersus ipsum orare nō possumus: tūc maxi-
 me impurus nos oppugnare nititur. Cōuenit
 iis, qui nondū veram cordis orationē possede-
 runt: corporeæ exercitatio orationis: uidelicet
 manus extensio: tonsio pectoris: gemitū, sin-
 gultuum q̄ pturbatio: syncerus, ac iugis in cœ-
 lum cōspectus: perpetua genuū curuatio. quæ
 omnia, dum nō nunquā propter præsentis fa-
 cere nō possumus: tūc maxime nos oppugnāt
 demones. Cum nec dū mentis soliditate, ora-
 tionis q̄ secretissima virtute cōtra hostes no-
 stros isurgere ualeamus: necessario fortassis illis
 cedimus. Exili cito, si possibile est: abscondere
 modicū secretius: eleua animæ aciem, si potes,
 sin vero: uel exterioribus luminibus in cœlum
 respice. extende in figurā crucis immobiles ma-
 nus: ut per ipsam quoq; formā, & habitū oran-
 tis Amalech confundas, & superes. Clama ad
 eum, qui saluare te potest: nō in sapientia, or-
 natu q̄

natu q̄ uerboꝝ: sed in simplicitate, atq; humi-
 litate sermonis ante omnia ita semp exordies.
 Miserere mei: quoniā infirmus sum. Tunc ex-
 perieris altissimi uirtutē: atq; inuisibiliter inui-
 sibles per inuisibilis persequeris auxiliū. Qui sic
 pugnare assuefactus est: cito, ac solo nutu ani-
 mi persequi hostes, ac fugare poterit. Sed prio-
 ris illius laboris hoc extremū in remuneratio-
 nem datur Dei operariis: & merito sane. Cum
 aliquando in cōgregatione quadā essem: no-
 tati sollicitū atq; studiosum fratrem, dum a ma-
 lis cogitationibus molestia pateretur: nec in-
 ueniret illic locū idoneum orationis: ad nature
 necessaria simulata necessitate exisse: atq; illic
 aduersus hostes validissima oratione cœpisse
 configere. Cum uero loci indignitate permo-
 uerer: cur, iquit, loci huius quasi minus idonei
 te facies mouet? Persequebantur me imundæ
 cogitationes. ego in loco imundo, ut sordibus
 emundarer, orauī. Omnes quidē demones pri-
 mo intellectū nostrū obnubilare contendunt:
 atq; ita demū ea, quæ sibi amica sunt, suggerūt.
 nisi enim mentis nostræ claudantur oculi: the-
 faurum nostrū furari nō poterūt. sed fornicati-
 onis spiritus multo cæteris uolentius instat.
 Hic deniq; cū nonnunquā principē mentē te-
 nebris obduxerit: ea homines facere inducit,
 quæ soli amentes operantur. Quocirca cū post
 aliquod interuallū temporis mens resipuerit.
 non

non eos solū, qui viderūt: sed nos ipsos quoq;
 erubescimus, turpes actus nostros, vel locutio-
 nes, vel habitus ipsos recolētes: priorem q; no-
 stram obsecrationē obstupescimus: deniq; plu-
 res sepe ex huiusmodi discretiōe hac peste ge-
 uerunt. **A**duersare totis viribus eū hostem,
 qui te post actū scēdū orare, vel religiose age-
 re, vel vigilare phibet: memor eius, qui dixit.
 Idcirco autē, quod mihi molesta sit anima an-
 ticipationibus violēter oppressa: faciā vltionē
 eius ex inimicis eius. **Q**uis est, qui corpus vi-
 cit? qui cōtrinit cor: qui seipsum abnegauit: nā
 quomodo non cōteretar is, qui volūtati mor-
 tuus est? Est inter vitiosos alius alio vitiosior:
 videas q; nōnullos ipsas quoq; sordes ac scele-
 ra sua suauiter & cū voluptate confiteri. Solent
 imunda: turpes q; cogitatiōes a seductore cor-
 dis fornicationis spiritu suscitari: quae tamen
 medicina p̄tinentia est: atq; eas nihili existima-
 re: quonā autē more, & modo meū hunc ami-
 cum vinciens in morem ceteros diiudicē ne-
 scio. prius enim quā illum vinciam, soluitur: &
 antequā diiudicem, cū illo in gratiā redeo: &
 antequā puniam, flector. **Q**uomodo illū vin-
 cam: quē vt amem, a natura suscepi: quomo-
 do ab eo liberabor: cui in saeculum colligatus
 sum: quomodo mecū etiā surgētem destruā:
 quomodo incorruptibile ostendā: qui naturā
 accepit corruptibile: quid illi rationale per-

suadens dicam: qui per naturam mille rationi-
 bus ac p̄suasionibus niritur. Si enim ipsum ie-
 iunio vinciā: rursus proximū iudicans trador.
 si & iudicare desistens, hūc superem: elatus cor-
 de in eūdem precipitor: est q; cooperator, & ho-
 stis: adiutor, atq; aduersarius: auxiliator simul,
 & insidiator. Si foueatur, oppugnat: si affliga-
 tur, debilior fit: laesciuit per quietē: rursus q; ver-
 bera & flagella nō sustinet. Si illum cōtristem,
 periclitor: si feriā: per quem virtutes acquiram,
 non habeo. **Q**uid sit circa me sacramētis: qua-
 nam sit meē cōcretiōis ratio: quomodo mihi
 & amicus sim, & inimicus: quis uideat: q; intel-
 ligat. **D**icta mihi o coniux mea, o natura
 mea (neq; enim de te ab alio quā abs te discere
 orabo) quomodo ex te inuulneratus: inaneā:
 quomodo possum naturale periculū effugere:
 quando iā bellū aduersum te gerere. **C H R I**
S T O pollicitus sum: quomodo tuam tyrāni-
 dem superē: ex quo vim tibi iſerre delegi. Illa
 vero aduersum seipsam (vt ita dixerim) respon-
 dens ita dicere videbitur. Non tibi id loquar:
 quod ipse nō nosti: sed quod simul ambo co-
 gnouimus. Ego in meipsam dilectiōe glōrior
 mane. Exterioris quidem incendii genitrix, &
 causa, in primis est cura nimia, atq; immodica
 requies. Porro interioris siāmē, motus q; cogi-
 rationum ex p̄cedente requie, actibus q; p̄e-
 teritis occasio gignitur. Ego, cū iniqua conce-
 pero,

pero pario scelera: que, simul atq; nata fuerint,
per desperationē generant mortem. Si meam,
tuam q; profundā infirmitatem penitus noue-
ris: meas vinxisti manus. Si gulā concupiscen-
tiam fregeris: meos obligasti pedes: ne gradi
in anteriora possint. si obedientię collum sub-
mittas: a me dissociatus es. si possideas humili-
tatem: amputasti caput meum.

DE AVARITIA VBI ET DE NV-
DITATE rerum omnium. C. XVI

LVRIMI sapientissimi doctores
post prefatū tyrānum hunc auaritiā
millecipitē spiritum statuere cōsue-
uerunt. Itaq; ne insipientes nos. sapientū imu-
temus ordinem: eandē regulam, terminum q;
secuti. pauca prius de morbo, ac sic postmodū
de ipsius curatione loquemur. Auaritia, siue
cupiditas est idolōrū veneratio infidelitatis fi-
lia: infirmitatū occasiōes p̄fert: senectutis est
vates: terrā ficitatem p̄cinit: ventura: fami
prospiciendū suadet. Auarus est euāgeliorum
irrisor, transgressor q; voluntarius. Qui chari-
tatē possidet: pecunias spargit. Qui uero utrāq;
rem continere se dicit: ipse se fallit. qui semet
ipsum luget: etiā corpus abnegauit. Nam si ad
id se tempus uocet: neq; illi parcat. Ne dixeris
pauperum gratia pecunias cōgrego. Duobus
enim

enim minutis cœleste regnū uāniit. Hospita-
lis, & auarus sibi inuicem obuauerunt: postre-
mus q; priorem indiscretū appellauit. Qui ui-
cit hoc uitiiū: amputauit curas. q; uero illo de-
uinctus est, unquā orabit p̄tere. Auaritię initiū
elemosynas p̄tendit. finis uero est odiū pau-
perum. Dum cōgregat quisq; misericors effici-
tur. at cum adfuerit pecunię copia: contrahit
manus. Vidi nōnullos pecuniis pauperes: qui
prioris suę paupertatis obliti in conuersione
pauperū spiritu diuites effecti sunt. Monachus
cupidus nunquā patet accidię. hōis enim sin-
gulis illud apostoli uoluit. Qui ociosus est nec
māducat. Ac rursus. Manus iste ministrauerūt
mihi, & iis, qui mecum erant.

DE NVDITATE

VDITAS rerum omniū curag; est
depositio, securitas uite, uiator omni-
bus impedimētis liber, mœroris alie-
natio, mādatōr; fides. Nudus monachus mun-
di totius est dominus. Deo enim curā sui cre-
didit: & per fidē omnes possidet seruos. nō di-
cet homini necessitatē suam: sed quę afferūtur:
quasi de manu domini suscipiet. Nudus opera-
rius totius: mortalis affectionis inimicus, quę
sibi adsunt, quasi nō sint, ita existimat: & si ap-
prehendat Anachoresis: omnia arbitrabitur ut
stercora.

stercora. sin vero contristetur in aliquo: non
dum quæ sit vera nuditas, agnouit. Vir nudus
purissimam orationem emittit. qui vero cupi-
dus est: materiae imagines in oratione versat.
Qui in sancta subiectione durant: a cupiditate
longissime remoti sunt. quid enim iam habeant
proprium, qui ipsam quoque corpus suum alieno
imperio exposuerunt: Huiusmodi vno hoc tan-
tum detrimento affici consueuerunt: quod ad
migrandum prompti semper, ac parati sint.

Vidi plerumque monachos in loco ex aliqua
materia sibi tollerantiam acquisuisse: quibus ta-
men eos ego beatiore censui: qui propter do-
minum virtutem illam studiose sectantur. Qui su-
perna gustauit: facile terrena contemnet. qui ve-
ro sine gustu illorum est: terrenis possessionibus
letatur. Is, qui sine ratione nuditatem hanc sequi-
tur: duabus ex partibus læditur. nam & præsen-
tibus abstinet, & futuris priuabitur. Cauea-
mus igitur o monachi: ne a vobis infideliores
videamur. ille enim nihil sollicitus sunt: neque co-
gregant. Magnus quidem & ille est: qui pecu-
niis pietatis gratia renunciat. sed ille profecto
sanctus est: qui voluntati suae abrenunciavit. nam
alter quidem centuplum sine per pecunias, siue per
gratias accipiet: alter autem sempiternam vitam
hereditario iure possidebit. Neque fluctus vn-
quam deerunt mari: neque auaro iracundia, & mor-
ror deesse poterunt. Qui auaritie materiam con-
tempnit;

tempnit: hic lite omni & controversia liber eua-
sit. qui vero possidere amat: pro acie etiam usque
ad mortem cortexabitur. Fides constans cir-
cuncidet curas. porro mortis memoria corpus
ipsum quoque abnegabit. Non fuit in Iob vllum
auaritie vestigium: atque ideo priuatus omnibus
sine turbatione perstitit. Radix omnium malorum
cupiditas & est, & dicitur. Hæc enim & scelera,
& furta, inuidias, cædes, diuortia, inimicitias,
procellas, iniuriarum memoriam, crudelitatem,
mala denique omnia iuenit. Modica ignis scin-
tilla ingentem syluam plerumque totam succenderunt:
vnaque virtute, qua scilicet nulli mortalium re-
rum afficimur: vniuersa illa vitia diffugiunt.
Porro huiusmodi virtutem experimentum, gu-
stusque dei parit, & cura sollicita reddenda a no-
bis in fine rationis. Non ignorat, qui intentus
legit, matris malorum rationem. ait enim in sua
nequam & execrabili stirpe secundam suam esse
progeniem lapideam insensibilitatem. Sed prohi-
bit me proprium illi ordinem distribuere ser-
pens ille multiceps idolorum seruitutis: qui ne-
scio quo pacto tertium ordinem apud patrum di-
cretissimos in octo principalium vitiorum cathe-
na sortitus est: quem nos dum mediocriter teri-
gerimus: loqui iam de insensibilitate volumus:
quippe quem tertia ab ea dicitur, quem secunda in
ordine generationis est: post quam rursus de fo-
mo, & vigiliis, preterea & de puerili, atque igna-
ua formidine,

CLII
 ua formidine, paucis differemus. Hi enim morbi pprie illorū sunt, q̄ adhuc rudes imbuunt.

DE INSENSIBILITATE VIDELICET mortificatione animæ & morte mentis ante mortem corporis Gg. XVII

I NSENSIBILITAS & in corporibus, & i spiritibus est emortuus sensus ex diutino langore in insensibilitatem desinens. Indolentia est, quæ in habitum transiit negligētia. Segnis ac torpens animi intentio presumptionis est germen, alacritatis impedimentū, fortitudinis laqueus, cōpunctionis ignoratio, desperationis ianua, oblivionis mater: quā dum genuerit: ipse filia suæ fit filia exclusio timoris. Indolens est stultus philosophus ab seipso damnatus expositor, sibi met contrarius locutor, cæcus videndi magister: de sanitate vulneris disputat: atq; id fricando exasperare non desinit: contra morbū loquitur: & quæ sunt noxia, manducare nō cessat. aduersus seipsum orat: & protinus ad opus suū proficiscitur. id dū perficit: sibi ipsi indignatur: nec verborum suorū pudet miserū. Malefacio clamat: & tamen acrius instat. Os contra vitium orat: & corpus p̄ vitio luctatur. de morte philosophatur: qui quasi nūquā sit moriturus, ita viuit. De separatione corporis, & animæ seuerius

rius admonet: & quasi sempiternus futurus sit, dormitat. de continentia disputat: & pro gula concupiscentia certat. cum de futuro iudicio legit: subridere incipit: de inanis gloria fuga meditatur: & eadē in ipsa lectione capitur. de vigiliis dum loquitur: expectoratur: & ipse somno protinus imergitur. Orationem collaudat: & eam nō secus quā flagellum vitat. obedientiā summis laudibus effert: primus q; ipse contra hanc agit. Eos, qui nulla mūdi affectio ne cōpediuntur: extollit: nec erubescit ipse pro vili pāno contendere, atq; pugnare. iratus amaricatur: atq; in ipsa amaritudine rursus irascitur. nec sentit, dum ruinā adiicit ruine. Saturated penitentiā agit: modicum q; progrediens rursus saturitate distenditur. Silentium beatū dicit: ipsum q; per loquacitatē laudat. de mansuetudine admonet: & in ipsa doctrina nō nunquā irascitur. Cum resipuerit: ingemit: atq; agitant caput rursus perturbatione corripitur. Vituperat risum: ac subridens de gemitu docet. semetipsum vt inanis gloriæ cupidū in plerisq; accusat: & per eam sui vituperationē sibi gloriam quaerit. Affectu libidinis in faciem respicit: & de pudicitia disputat. deserti, & quietis sectatores ipse in saeculo degens collaudat. misericordes glorificat: & paupes exprobrat. semper sui accusator est: & tamē respicere nō vult: ne dicā non potest. Vidi ego huiusmodi plurimos,

plurimos, cum de exitu aeterno q; iudicio ver-
 ba fieri audirét: illacrimari: & cū adhuc essent
 in oculis lacrimę: ad mensam solícite accurre-
 re, admiratus q; sum quomodo luctum quoq;
 hac perniciosā, & male olens domina captiua
 re potuit ingēti insensibilitate roborata. sed la-
 pidea huius & p̄cipitis, insana q; simul & fa-
 tua domine vulnera, & dolos quātum satis vi-
 sum est, pro tenui cognitione & facultate mea
 demudavi: neq; diu aduersus illā verbis pugna-
 re consilii est. Porro si quis in domino est, qui
 experimento suo possit vulneribus afferre re-
 media: non illū pigeat id exeq. Ego enim im-
 becillitatem in hoc meam ingenue confiteor.
 quippe qui ab huiusmodi peste fortiter defi-
 neor. nam neq; fraudes illius, & artes a me ipso
 potuissē deprehendere: nisi hac summa vi te-
 nuissē: eam q; diligēter examinans, que p̄re-
 dicta sunt, cōfiteri fecissē: timoris domini, &
 infatigabilis orationis illā duplici flagello ce-
 dens. Quocirca & hac dicere videbatur vio-
 lenta illa & neq;ssima domina. Ii, qui mihi fœ-
 dere deuincti sunt: mortuos vidētes ridēt: in
 oratiōe stantes lapidei toti & duri, tenebris q;
 pleni sunt: sacram q; intuētēs mēsam, quasi ad-
 gustādum cōmunem panē cōuenerint: affecti
 sunt. Ego, cū aliquos compūgi video: irrideo:
 cuncta q; ex affectus alacritate gignuntur bo-
 na. is, qui me genuit, pater necare me docuit.

Ego

Ego risus mater, ego somni sum nutritrix. ego
 satietatis amica. ego cū reprehendor, non do-
 leo. ego falsę religionis speciei connexa sum.
 Itaq; stupore percussus, atq; isana sermonibus
 territus, interrogabā: quod esset eius genitoris
 nomen: Illa vero ad me, ego, inquit, nō vnā
 habeo natiuitatē: sed mista quodāmodo, atq;
 instabilis ratio meę cōceptionis est. Me fatie-
 tas roborat: me tempus anget: me pessima cō-
 suetudo cōsolidat. ea verō qui detinetur, a me
 nunquā liberabitur. Insiste ingētibus vigiliis.
 iudicium sempiternū infatigabili studio me-
 ditare. ita tibi forsitan parūper cedam. Intue-
 re diligentius occasionē, ex qua tibi nata sum:
 & aduersus matrem meam constanter certa.
 neq; enim vna mihi indifferēter est mater. in-
 ter sepulchra frequenter ora: eorum q; indele-
 bilem imaginem in corde tuo pinge. Hanc
 enim nisi ieiunii stilo tibi descripseris: me in
 aeternum vincere non poteris.

DE SOMNO ET ORATIONE ET
 psalmodia in conuentu Gr̄ XVIII

OMNVS est naturę ex parte cōstan-
 tia, imago mortis, sensuū ferax. Vnus
 quidem est somnus, habet autē plu-
 rimas, sicut & concupiscentia, occasiones, siue
 causas. fit enim verbi gratia ex natura, ex cibis,
 ex demonibus:

o 3

ex demonibus: fortassis vero etiam ex summo imoderato q̄ ieiunio: ex quo dum caro lacescit: seipsam iam per somnū consolari quærit. Sicut imoderatus potus ex consuetudine perdet: ita & de somno sentiendū est. Quocirca in initiis renunciationis contra hæc vigilantissime pugnandū est. Perdifficile est enim longā consuetudinē curare. Obseruemus diligentius: & inueniemus, cū insonuit signū spiritualis tubæ: visibiliter quidē cōgregari fratres: inuisibiliter vero conuenire inimicos: atq; hos quidem, cū experrecti fuerimus, ad stare lectulo: nos q̄, vt iterū decubemus lectulo, hortari. Expecta, inquiūt, dum cōpleantur principales hymni: sic q̄ demum in ecclesia proficisceris.

Alii, cum ad orationem assistere cœperimus: nos in somnum præcipitant. Alii præter consuetudinem ventrem immoderate stimulant. Alii vt iuicē in ecclesia colloquamur, hortantur. Alii mentē nostrā in turpes cogitationes pertrahūt. Alii super parietē reclinare nos vt debiles admonent. nonnunquā vero etiam oscitare imōdice faciunt. Nonnulli illogē orationis tempore risum nobis mouēt: vt per hūc ad indignationem contra nos deus prouocetur. Alii per summā desidiam festinare nos in uersum pronūciatione impellunt. Alii contra psalmodiam protrahere voluptatis causa hortantur. Nonnunquā vero ori etiam assidentes

nostro

nostro, ita illud claudūt: vt vix aperiri posse videatur. Is, qui, dum orat, deo se assistere intimo cordis affectu existimat: vt columna perstabit immobilis: nec ab vllō eorū illudetur: quos modo p̄diximus. Verus obediens, mox vt ad orationem stare cœperit: illustratur totus: nonnunquam vero etiam exultatione perfunditur. Est enim huiusmodi pugil præparatus, & per integerrimū purissimū q̄ ministeriū iam antea ignitus. Omnibus quidē possibile est cū multitudine orare: plurimi vero cū vno solo vniuerse fratre congruentius orant. paucorū vero valde est solitaria oratio. Si cum multitudine psallas: purgatissimā, & ab omni materia remotam orationem offerre non poteris. Ceterum pro exercitatione mentis ea, quæ canuntur eloquia, tunc speculari: vel rursus, dum vt uersum proximus finiat expectas: intētius orare. Nihil, dum oras, imiscere orationi decet: siue id inutile sit & ociosum, siue vile & necessarium, sed orationi & operi distribuenda sunt opera. Quod manifeste docuit is, qui magnū Antonium erudiuit, angelus. Probat quidem aurum fornax, sed studium & charitatem in deum monachorum probat orationis intentissimę qualitas.

o 4 De corporalibus

C L I
DE CORPORALIBVS VIGILIIS
qualiter arripiedæ & exercēde sint Gr̃ XIX

ERRENIS quidē, ac mortalibus regibus qui adstant: alii expediti, ac nudi ferē sunt: alii fascēs, alii clipeos, alii gladios tenent. Est autē ingens atq; incōparabilis priorē ad sequentes differentia. q̃ppe illi proprie cognati regis esse atq; familiarissimi solent. hi vero serui, & ministri. Et ista quidem ita se habēt. Age vero iā nos quoq; quonāmodo in vespertinis, diurnis q; cōsuetibus, & orationibus Deo & regi nostro assistimus, solertius inspiciamus. Quidā enim in vespertinis pernoctationibus expeditissimi, & ab omni cura nudi puras ad orationem extendunt manus. Alii cum psalmodi modulatōe in hac assistunt. Alii lectiōi magis incūbunt. Quidā per opus manū ex infirmitate virili aduersus somnū repugnant. Nōnulli mortis meditatione se exercent: ex huiusmodi cōsideratione cōpunctionem sibi acquirere studētēs. Ex his omnibus primi, & postremi diuinis excubiis insistant. Secūdi vero monasticę magis vitę propiores sunt. Tertii vero inferiorem ambulantiā. Verum deuotione & virtute offerētium deus munera & suscipit, & æstimat. Vigilans oculus expiauit mentē: imodicus somnus obtudit, & excæcauit animū. Peruigil monachus fornicationis

fornicationis inimicus: somniculosus vero cōtubernalis eius est. Vigilię incendiū libidinis frangunt: atq; a somniis liberant. Suffusus lacrimis oculus, tenerum q; cor, & ad sui custodiam erectū, cogitationes cautissime obseruat: cibos fornacis in morem consumit: passiones edomat: linguā restringit, & reprimat: fugat q; phātasmatā. Vigilās monachus piscatur cogitationes: eas q; per tranquillitatē noctis facillime & considerare, & capere potest. Dei amator monachus, mox vt sonus tubę increpauerit ad orationem vocās: lætus & hilaris dicit: Euge, euge. negligens vero: ve mihi, ve mihi. Mensę preparatio gulę deditos arguit. orationis autē exercitatio dei amatores probat. Prior ille, dū instructam cōspicit mensam: gestit lætitia: sequens autē mœstior fit. Somnus multus obliuionis opifex: vigilię vero memoriā emundant. Diuitias agricolę ex arca, & torculari colligunt. monachi vero suas opes, & scientiā vespertinis maxime nocturnis q; orationibus & animi exercitationibus congregant. Somnus multus iniquus est socius: dimidiū vitę negligentibus, siue amplius diripit. Improbus monachus in colloctionibus, & fabulis vigil: cū autem orationis ora superuenerit: somno illi grauatur oculus. Mollis, ac lasciuus monachus in loquacitate probatus. At vbi lectiō illata fuerit: aspiciere præ somno nō valet. Cum nouissima tuba

ma tuba insonuerit: mortuorū erit resurrectio. ita & cū sermo ociosus personare cœperit: dormientium erit euigilatio. Amicus fallax soporis tyrannus nonnunquā, postquā satiati fuerimus, cedit: fame q̄, & siti nos acriter oppugnat. Opus manū, cum orare pergimus, ferre nobiscum suggerit. aliter quippe uigilantium orationem demoliri nequit. Primus hic rudibus oppugnādo subrepat: siue ut eos initio negligētiōres faciat: siue ut spiritui fornicationis uiam paret: quousq; liberi ab eo simus: cū multitudine psallere nō deuitemus. sepe enim fit, ut adstantium oculos ueriti dormire erubescamus. Inimicus est leporibus canis. ita & somno inanis gloriæ spiritus. Finita die uenditor, monachus uero psalmodia finita, residens computat lucrū. Permane post orationem sobrius ac uigilans: tunc q̄ cateruas dæmonum aspicias. Nam ut qui a nobis in oratione expugnati fuerint: post orationē iniquis nos phantasis circūuenire moliuntur. Residens obserua diligētius: inspicies q̄ eos, qui cōsueti sunt primitias animę diripere. Fit nonnunquā ut in somnis ex assiduitate exercitii laudabilis psalmodum meditemur eloquia. plerūq; uero dæmones ea suggerūt nobis: ut nos ad superbiam eleuent. Tertium genus dicere nolebā: nisi me quidam coëgisset. Anima, quæ uerbū domini quotidie sine intermissiōe meditatur: solet per

foporem

foporem quoq; in eodem imorari. Est enim hoc secundū primi proprie remuneratio: quo scilicet spiritus, phantasmata q̄ euitantur.

DE IGNAVA FORMIDINE GR XX

VI in cœnobiis, siue cōuentibus uirtutem arripit: non nalde consueuit oppugnari formidine. qui uero in remotioribus locis solitarius degit: caueat ne unquam sibi formido dominetur, cœnodoxia germen, & infidelitatis filia. Formido peruilis est mos in uetula, & ab inani gloria oppressa anima. Formido est fidei euersio in expectatione earg rerum, quę non videntur. Timor est præmeditatum præuisum q̄ periculū. Siue ita. Timor est sensus tremulus cordis, qui de incertis calamitatibus iugiter agitatur indignans. Timor est certæ cōfidentię ac securitatis priuatio. Superba anima est formidinis ancilla, sibi ipsi fidēs, sonitus q̄ & umbras rege quarūlibet metuens. Ii quidē, qui amant: nec dolent: formidine omnino carent. qui uero formidolosi sunt: lugent: & desperant: stuporē mentis plerūq; patiuntur: & merito sane. Iustus enim cū sit deus: superbos deserit: ut reliqui nō extolli doceamur. Cuncti quidem formidolosi sunt, qui inanem gloriā sequūtur. non autem ideo omnes quoq; qui carent formidine, sunt humiles.

miles. Nam & latrones, & qui sepulchra violant: nulla formidine trepidant. In quibus locis consuesti expauescere: ad ea non te pigeat noctu proficisci: nam si iis, quæ parua sunt, cedas: confenescet tecum puerilis ista & ridiculosa perturbatio. Dum vero ad ea proficisceris: orationis armis accingere: & cum perueneris: expande manus: & IESU nomine cæde inimicos: nulla enim neque in cælo, neque in terra sunt arma potiora. Liberatus ea peste, liberatorum tuum collauda. Nam si illi gratias referas: in æternum proteget te. nunquam poteris ventrem subito implere. ita ne formidinem quidem statim vincere ualebis. pro mensura luctus formido citius, uel ferius recedit. Inhorruerunt pili, & carnes meæ, inquit Eliphaz, demonis astutiam enarrans. Aliquando quidem anima, nonnunquam uero corpus ante formidare incipit: alterumque alteri passionem comunicat. Quoties formidine correpta carne metus improbus in animam irrumperere non potest: iusta est infirmitatis huius liberatio. At cum pro contritione cordis insperata omnia prompte expectamus: tunc te uera formidine liberati sumus. Non tenebræ, non locorum solitudo demones contra nos roborat: sed animæ sterilitas: plerumque uero etiam disciplina diuina nobis dispensatione permessa. Qui uerus seruus est domini: proprium, solumque dominum timebit. qui autem hunc necdum me-

tuit:

tuit: umbram quoque suam sepius extimuit. Instante quidem inuisibiliter spiritu, terretur corpus. adstante uero angelo, exultat humilium animus. Quocirca ex effectu huius presentiam noscentes, ocyus ad orationem recurramus. Nam ut nobiscum oret, nosque adiuuet, clementissimus custos noster aduenit.

DE MULTIFORMI CENODOXIA GRÆ XXI

OLENT plerique, dum de uitiis disputant: inanem gloriam seorsum definire a supbia. Unde & octo esse principalia, & primaria uitia dicunt. Theologus uero Gregorius, aliique plurimi doctores, septem ista esse tradiderunt: quos ego maxime sequor. Quis enim inanem gloriam deuicit: & superbus fuit? Ea uero est ambagum adinuicem differentia: que est naturaliter pueri ad virum: & tritici ad panem. hoc enim principium est: illud finis. Nunc igitur de initio & plenitudine passionum, nefario scilicet tumore, tempore admoniti paucis loquamur. Qui enim de his longissime philosophari nititur: is ei similis est: qui de uento pondere incassum curiose querit. Cenodoxia est specie quidem imutatio nature, morumque peruersio, & obseruatio querelæ: qualitate uero, laborum dissipatio: sudorem perditio: thesaurorum

rum insidię: perfidię alūna: superbię p̄cursor:
in portu naufragium: in area formica: quę, etsi
tenuis est: laboribus tamen omnibus, & fructi-
bus insidiatur. Expectat formica: dum perficia-
tur triticū: cenodoxia vero, dum cōgregentur
opes. Gaudet illa vt furetur: hęc autē vt dissi-
per. Gaudet desperatiōis spiritus: cū videt mul-
tiplicari vitia. cenodoxia uero, cū uirtutē mul-
tiplicari uidet. prioris ianua multitudo uulne-
rum: secūdi uero diuitię laborę. Obserua dili-
genter: & usq; ad mortem, & sepulchrū inue-
nies hanc nefariam labem quotidie uestibus,
unguentis, pompis, aromatibus, & aliis flore-
re. Lucet omnibus affatim Sol: omnibus q; stu-
diis cenodoxia adgaudet. Verbi causa. Ieiunio:
inaniter glorior. Latendi causa soluo ieiunium.
tanquā prudens iterū glorior. Si splendide uestiar:
uincor ea peste. si uilius induar: denuo glorior.
si loquar: hac superior: si taceā: rursus superatus sum.
quocūq; hunc tribulum ieceris: erecto persistit aculeo.
Eiusmodi uero gloriosus est fidelis idolorę cultor:
qui deum quidem colere & uenerari uidetur: hominibus
uero, non Deo placere studet. Omnis autē hu-
iusmodi est, qui ostentationi obsequitur: eius
uero ieiunium absq; effectu mercedis erit: eius
item improba oratio. Vtraq; enim ad hominū
laudē captandā operatur. Monachus inani-
ter glorians duabus ex ptibus lęditur. Corpus
enim

enim per afflictionem cōterit: nec ullam inde
mercedem recipit. Quis nō rideat cenodoxiæ
operarium? qui, dum ad p̄fallendum stat: ab ea
exagitatione interdum ridet: interdū in oculis o-
mnium deflet? Abscondit nōnunquā deus ab
oculis nostris etiā quę possidemus bona. Vir
autem laudator, imo uero seductor per laudes
oculos aperit nostros. his autē apertis a nobis
euanuere diuitię. Adulator est demōnū mini-
ster, superbię dux, cōpunctionis exterminator,
bonorę demolitor, erroneus ductor. Qui enim
beatos uos dicūt, inquit: illi uos seducūt. Sub-
lime quidem est, illatas cōtumelias fortiter, li-
benter q; perferre. sanctū uero ac iustū, laudes
absq; læsione transire. Vidi lugētes, dum lau-
darentur, iracūdiæ facibus succenssi: & ueluti in
nūdinis passione passionem cōmutare. Nemo
quę sunt hominis, nouit, nisi spiritus hominis,
qui in ipso est. Erubescant igitur, & obmute-
scant, qui nos in faciem beatorum dicere nitūtur.
Cum audieris quod te uel proximus, uel ami-
cus tuus maledictis insectatus sit absentē, siue
etiā p̄sentem: tūc ostende charitatis opus:
atq; illum ipse collauda. Magnum quidē est,
laudes hominis ab anima excutere: sed longe
maius, aduersari dæmonū laudes. Non ille hu-
militatem ostendit: qui seipsum deiicit: & uile
dicit: (quid enim mirū, si seipsum tolleret?) sed
qui ab alio probris respersus charitatē in illū
integram

integrā atq; inuolabilem seruat. Animaduer-
 ti cenodoxia demonem, dū cogitationes fra-
 tri suggereret: alteri quoq; prius eas reuelasse:
 ut cum ab eo, quē in corde suo uerfarentur, au-
 dired: hunc ueluti p̄cognitorem laudaret: ac
 beatū diceret. Ipsa quoq; corporis mēbra car-
 pere, repentinos q; corpori tremores excitare
 consueuit impurus hic spiritus. Non illum au-
 dias: cū tibi ut episcopatū, uel monasterii prin-
 cipatum, uel magisteriū suscipias, ingerit. Est
 enim laboris imodici, canem a macelli mensa
 remouere, solet, cū uiderit aliquos uel modicū
 inquietis proposito, ac tranquillo statu profe-
 cisse: mox ut relicta eremo ad saeculū profici-
 scantur, hortari: Abi, inquiens, in salutem ani-
 marum pereuntiu. Alia Aethiopum est, & alia
 statuarum forma. Ita & alius modus est inanis
 gloriae eorū, qui in saeculo, & alius eorū, qui in
 defertis degunt. Secularium aduentū p̄uenit
 inanis gloria: leuiorē q; monachos adueniē-
 tibus obuiā progredi hortatur: eorum q; pro-
 uolui pedibus. Ita quē est superbiē plenissima:
 humilitatē simulat: mores, habitū, incessum q;
 moderando componit: submissa loquitur uo-
 ce: atq; ad manus aduenientiu ut aliquid acci-
 piat, respicit. Dominos, ac patres, & primarios
 appellat: & qui post deū sint uitae illoꝝ causa.
 Ad mensam residentes abstinere hortatur: &
 inferiores absq; misericordia exagitat: eos, q in
 psalmodia

psalmodia negligētiore esse solent: fortiores
 facit: mutis q;, & sine uoce uenustatem uocis
 adicit: somniculosos q; uigilantes efficit: adula-
 tur ei, qui praest canonis primatum q; sibi lar-
 giri affectat: & dum hospites abscedunt: patrē
 illum, & magistrum nominat: eos, qui honora-
 ti sunt: supbos facit: & qui despecti: iniurię me-
 mores ostendit. Cenodoxia nonnunquā pro
 honore ministrat ignominia. suis enim disci-
 pulis irata confusionem illis maximā induxit.
 Cenodoxia feruidos iracūdia mites in conspe-
 ctu hominum, & mansuetos fecit. hęc natura-
 libus bonis, ac donis ut plurimum insilit: & per
 ea infelices sternit. Vidi demonem socium, ac
 fratrem suum perturbasse, atq; effugasse. Nam
 cum aliquādo frater irascetur: aduenirent q;
 interea saeculares hospites: ex iracundia in ce-
 nodoxiā trāslatus est miser. simul enim utriq;
 seruire non poterat. Is, qui seipsum cenodoxię
 uendidit: duplicem uiuit uitā. Nam inter mo-
 nachos habitu degens in saeculo mēte & cogi-
 tatione uersatur. Si ad supernā gratiam festina-
 mus accedere: supernam gloriā degustare stu-
 deamus. qui enim illā degustauerit: terrenam
 omnē protinus cōtemnet. Miror enim si quis
 absq; illius gustu hęc possit aspernari. Saepē fit
 ut qui ab inani gloria p̄dati, ac uastati fuimus:
 cōuersi postmodū illam acrius uistemus. Vidi
 quosdā operarios spirituale exercitiū ex inani
 gloria

gloria cœpisse: abiecto q; postmodũ noxiõ, in-
 rioso q; principio, correpta intentione, laudabi-
 li sine quod minus recte cœpant cõsumauisse.
 Qui prerogatiuis naturalibus, puta acumine,
 peritia, lectione, pronũciatione, ingenio, cate-
 ris q; omnibus, quæ nobis sine nostro labore
 proueniunt: extollitur: hic nunquã eis, quæ su-
 pra naturam sunt, bonis potietur. Qui enim in
 modico infidelis est: in multo quoq; infidelis
 erit. Eiusmodi vero est seruus inanis gloriae.
 Pleriq; vt supremã tranquillitatem, diuitias q;
 gratiarum, ac miraculoꝝ perpetrationẽ, & vir-
 tutem prenoscendi adipiscerẽtur: corpora sua
 incassum cõtriuerunt: ignorãtes miseri, quod
 non labores, sed summa humilitas huiusmodi
 munera pariat. Qui munera pro laboribus exi-
 git: hic periculosum iecit fundamentũ. qui ve-
 ro seipsum debitorẽ estimat: is insperatas gra-
 tiarum opes repente suscipiet. Caue ne perditio-
 ni vnquã obtemperes: cũ te quasi pro audien-
 tiũ vtilitate virtutes propalare suggerit. quid
 enim proderit homini: si mũdo vniuerso pro-
 fit: sibi veto ipsi detrimentũ faciat? Nihil eque
 ac humilis, nec vlla simulatione fucatus habi-
 tus intuentes edificare poterit. fit enim & aliis
 viaticum, nunquã extolli. quo quid maius ad
 vtilitatis rationem esse possit, nõ video. Nota-
 uit quidam ex iis, qui videre acutius poterant:
 narrauit q; quid viderat. Cum sederẽ, inquit, in

coetu

coetu quodam: adueniẽtes ad me cenodoxie,
 & superbiẽ dæmones iuxta me ex vtraq; parte
 federunt. & vnus quidẽ ex his digito illo suo
 uanissimo pulsauit latus meũ: hortans vt ali-
 quid, quod ad contemplationẽ pertineret: siue
 opus quodlibet in deserto a me gestũ loque-
 rer. quem cũ a me repulissẽm, dicens: Conuer-
 tantur retrorsum, & erubescant qui mala mihi
 cogitant: protinus is, qui a sinistris erat: ad au-
 rẽ mihi dixit. Eia bene fecisti: magnus q; esse-
 ctus es. quippe qui impudentissimam matrem
 meam viceris. Ad quem ego rite sequẽtia ver-
 sum resumens dixi. Aduertantur statim erube-
 scentes, qui dicũt mihi eia bene fecisti. Eundẽ
 ego cum interrogassẽm: quomodo inanis glo-
 ria fit superbiẽ mater: ita respõdit. Laudes, in-
 quit, animam eleuant, & inflant. porro cũ ani-
 ma ad elationẽ venerit: iam tunc illã superbia
 assumẽs i cœlũ usq; attollit: & usq; ad abyssos
 deiicit. Quadã gloria est, quæ a domino pro-
 uenit. Ego enim, inquit, eos, qui me glorificãt,
 glorificabo. Est & alia, quæ ex diabolico appa-
 ratu, & fraude profiscitur. Ve enim, inquit, cũ
 uos benedixerint oẽs homines. Priorem aper-
 tissime cognosces: cum illã ut detrimentũ exi-
 stimã, omni conatu aduersatus fueris: & quo-
 cunq; profiscens cõuersionem tuã occultat
 ueris. Secundam uero: cum uel pax aliquid, ut
 ab hominibus inspiciaris, operatus fueris. sin-

p 2 gere

gere eam, quæ in nobis non est, uirtutē scelerata suggerit. Sic enim, inquit, luceat lux uestra coram hominibus: ut uideant bona opera uestra: & glorificent patrē uestrum, qui in cœlis est. Plerūq; dominus inanis glorię cupidus in illius odium per aliquā contingentē sibi ignominiam traduxit. Cuius odii initiū est oris custodia, amorq; uilitatis & ignominia: mediū uero, intellectualium omnium inanis glorię studiorū amputatio: finis uero (si tamen ullus est abysso finis) ea omnia coram multitudine studiose, ac sine ullo doloris sensu quærere, quæ ad ignominia pertinent nostram. Noli confusionem tuā abscondere, quasi id ueritus, nec uiidearis offendiculū ponere. Jam uero etiā secundum culpę, & erroris speciē non eodē fortasse medicamine semper utendū est. Quoties nos gloriā aduocauerimus: siue cū inuocata, ab aliis tamen ad nos premissa peruenerit: siue cum ad inanem gloriā studiose aliqua facere tentamus: luctus nostri meminerimus, ac nostrę secretioris & trepidę orationis: prorsusq; illius improbabilitatem obtundemus: atq; irreuerentiam transferemus. sit tamē ueræ orationis nobis cura. Sin autē: uel mortis nostrę considerationem citius arripiamus, si uero ne id quidē possumus: uel eam cōfusionē metuamus, quæ gloriā inanē sequitur, qui enim se exaltat: humiliabitur nō solū in futuro seculo, sed in presenti

fenti quoq;. Quoties nos laudatores, imō uero seductores laudare cœperint: citius iniquitatū nostrarum multitudo memorię occurrat: inuenimus'q; nos ipsos indignos iis, quæ in nostram laudē dicuntur, uel geruntur. Sunt inter inanis gloriæ studiosos, qui in quibusdā petitionibus suis exaudiri à deo debeant: quorum deus ideo anticipare orationes, & preces cōsueuit: ne per orationis studiū id, quod petierant, accipiētes superbiorez fiant. Non ualde solēt, qui simpliciorez sunt, in uenēnū istud icidere. Cenodoxia quippe est simplicitatis amissio, ficta q; institutio. Vermis plerūq;, dum excreuerit: natis aliis in sublime subuectus est. ita & cōsumata inanis gloria superbiā peperit: quę malorum omnium dux, princeps, & cōsumatio est.

DE SUPERBIA GR XXII

SUPERBIA est dei abnegatio, inuentio demōnū, aspernatio hominū, condēnationis mater, laudū progenies, sterilitatis argumētū, diuini adiutorii expulsiō, stuporis præcursor, lapsuū ministra, casus materia, iracūdiæ fons, simulationis ianua, firmamentum demōnū, delictorū custos, duritiæ & crudelitatis artifex, cōpassionis & misericordiæ ignoratio, amarus exactor, immitis iudex, dei aduersatrix, blasphemie radix. Initiū p 3 superbie

superbię finis est inanis gloria: Medium vero, despectio proximi, & laborę suorum impudęs diuulgatio, laus in corde, reprehensionis odiu: Finis vero, abnegatio diuini adiutorii, pprii q; studii elatio & cōfidentia, damoniacus mos. Audiamus intentius omnes, qui foueā istā cupimus effugere. A gratiarum actione plerunq; hęc pestis teterrima solet incrementa suscipere: neq; enim initio improbe deum abnegare suggerit. Vidi quędam deo gratias ore agentem, sensu q; superbe gloriantem. Testatur id apertissime phariseus ille, q; dixit, Deus gratias ago tibi. Vbi ruina contigit: illic antea superbia tabernaculum fixerat. prius enim illud hoc subsequens indicat. Ponamus duodecim esse passionēs ignominia. audiui insignē quędam & honorabilem dixisse virum. Si vnam harę, elationē dico, voluntate diligas: sola ea reliquę vndecim locū implebit. Altum sapiens monachus cōtradicit vehementer: humiliter autē sentiens contradicere nescit. Non sustinet cypressus in terram inclinari: neq; monachus elatus corde obtēperare. Vir excelsō corde dominari appetit, aliter enim perire vtrunq; non potest: immo vero non vult. Superbis dominus resistit, quis iam illos miserari potest: Immundus apud deum est omnis elato corde. quis iā huiusmodi mundare poterit? Disciplina quidem superbo; lapsus est: stimulus dāmon: derelictio

ctio autem stupor. Et in illis quidē prioribus homines sępe ab hominibus curati sunt. extreme vero curari ab hominibus nō potest. Qui reprehensionē ab se excutit: hoc se morbo laborare significat. qui vero illā admittit: pestis eius vinculo solutus est. Si absq; alio vitio hoc solo cęlestis quidā de cęlo corruit: quarendum: an forte humilitate sola sine virtute alia possibile sit in cęlū conscendere? Superbia est diuitiarum virtutis, sudorum q; perditio. Clamauerunt: nec erat qui saluos faceret. Idcirco penitus, quia cū superbia id fecerunt: clamauerunt ad dominū: & non exaudiebat eos. Ideo omnino, quia causas, cōtra quas orabant: non absciderunt. Superbientē fratrē probatissimus ac discretissimus senior spiritualiter corripuit. Ad quem ille cęcutiēs ait. Ignosce pater: neq; inaniter glorior: neq; superbus sum. Tunc sapientissimus senior ad eū. Et quonam, inquit, modo fili manifestius declarare potuisses te hoc morbo laborare: quā vt diceres superbus non sum? Talibus itaq; confert plurimū subiectio deuota, crassius atq; ignobilius institutum vitę, virtutum q; clarissimor; patrum, quę naturam excedere videntur: intentissima lectio: fortasse vel sic erit huiusmodi languētibus aliqua salutis spes. Pudor est alieno ornamento ornari, extreme q; dementię dei donis extolli. quę q; tibi ante natiuitatē fuere virtutū bona:

I O C L I O I
eis solis gloriare. Nam quę tibi post natiuitate sunt: ea tibi deus largitus est: vt ipsam quoque natiuitate. Quas virtutes præter mentē acquisisti: illa sola tuæ sunt. Mentem enim tibi largitus est deus: & quæ extra corpus exegisti certamina: ex tuo solo studio fuerūt. Corpus quippe non tuū est opificium: sed dei. Noli cōdere, quoad sententiam suscipias: cū videas quēdam, postquā introductus in thalamū fuerat: atque discubuerat: ligatis manibus, & pedibus in exteriores relegari tenebras. Noli elata ceruice gloriari: luteus cū sis. Plurimi enim, qui sancti, atque omni materiae pondere fuerunt liberi: de cœlis deiecti sunt. Cum in suis operariis locum cœperit dæmon: tūc iam ipsis in somniis, aut per visum in figura veluti sancti angeli, vel martyris alicuius apprensus mysterioꝝ reuelationē, vel gratiæ munera largitur: vt per hunc modū seducti miseri perfecte demū sensu integro & sanitate mentis excidant. Etiam si mille mortes pro CHRISTO pateremur, ne sic quidem satisfacere, aut debitū nostrum implere possēmus. Alius quippe est dei, alius seruoꝝ sanguis: secundum dignitatē dico: non secundum substantiā. Nunquā nos ipsos disquirere, & diiudicare desinamus: iugiterque probatissimorum patrum, qui ante nos luminariū in morem splenduerūt: vitam, ac mores intueamur: nosque ad illoꝝ comparationē studiosius examinemus.

I O S C H O L 117
minemus. tunc sane, tūc nos ipsos ne vestigiū quidem diligentioris conuersationis attigisse inueniemus: sed seculari adhuc instituto imorari. Monachus proprie est animi oculus omni elatione carens, immobilisque corporis sensus. Monachus est, qui hostes ferax in more pro uocat, & irritat: cū illi ab ipso fugiant. Monachus est iugis excessus mentis, ac in cœror vitæ. Monachus est, qui ita virtutibus affectus est: vt esset voluptatibus alius. Monachus est lux, oculos cordis iugiter irradians. Monachus est humilitatis abyssus, spiritū omnem præcipitās & suffocans. Superbia, & fastus obliuionē peccatorum ingerit. nam illoꝝ perpetua memoria humilitatis est opifex. Superbia est animæ superbia inopia: dum illa diuitias imaginatur: lucemque esse in tenebris existimat. Non solum non permittit hæc execrabilis pestis in anteriora progredi: sed etiā ex altitudine deiicit. Superbus est punicū malum, interius putridū, exterius vero decorem præferens. Superbus monachus demone opus non habet. ipse enim iā sibi & dæmon, & hostis, & inimicus est. Alienissimæ a luce sunt tenebræ. ita & superbus a virtute omni alienus est. Sunt in superboꝝ cordibus blasphemie verba: in animabus autē humilium cœlestia dona. Solem execratur fur. superbus vero mites aspernabitur. Nescio quo pacto seipsos plerique superbi latuerunt: & cū se putarent

putarent esse impassibiles: in exitu paupertate
 suam cognouerunt. Qui hac labe deprehensus
 fuerit: dñi auxilio opus illi erit. Vana est enim
 illi salus hominis. Deprehedi seductricē hanc
 sine capite in cor meū aduenisse, matris suę hu
 meris inuectam: ambas q; obedientiæ vinculo
 illaqueans, vilitatis q; flagello verberans, qua
 liter in me essent ingressa, dicere cogebā. Itaq;
 cum cæderentur aiebant. Nos neq; initiū habe
 mus, neq; natiuitatem. principes enim, & geni
 trices sumus vitioꝝ omnium. Oppugnat autē
 nos imodice contritio cordis, ex subiectione
 initium fumens. Nullius imperio subiici pa
 timur: ideo ī cœlis quoq; seditiōes mouimus.
 Nos (vt totam simul audias) omniū, quæ sunt
 contraria humilitati, genitrices sumus. Cuncta
 quippe, quæ illi suffragantur: nobis aduersissi
 ma sunt. Nos in cœlo ipso fuimus. & quo fu
 gies a facie nostrā: Nos ignominiam, obedien
 tiam, iniraſcentiā, obliuionem iniuriarū, & mi
 nisterium sequi sepe cōsueuimus. Porro stir
 pes nostrę sunt spiritaliū lapsus, iracūdia, de
 tractio, amaritudo, clamor, furor, blasphemā,
 hypocritis, odiū, inuidia, contradictio, suo quā
 alterius malle regi moderamine, inobediētia.
 Vnum, & solū est, in quo conatus omniū viriū
 nostrarum deficiunt. Id q; tibi torte dicimus.
 Si te ipsum corā in domino ex intimo cordis
 affectu semper accuses: nos vt araneas conte
 mnes.

mnes. Nam (vt vides) superbiæ equus est ceno
 doxia: in quam conscendi. Sed sancta humili
 tas, & sui ipsius iugis accusatio ridebunt equū,
 & ascensorem eius, triūphale carmen suauissi
 me canētes. Cātemus domino. gloriose enim
 honorificatus est. equum, & ascēforem proie
 cit in mare, & in humilitatis abyssum.

DE INEFFABILIBVS COGITATIO
 NIBVS BLASPHEMIAE GR XXIII

AE V AE radices, & matris seuiorem
 esse progeniem in superioribus audi
 uimus: videlicet nefarię superbię sce
 leratam filiā blasphemā. idcirco necesse est eā
 in medium adduci. Neq; enim quiuis est iste
 inimicus: sed hostibus omnibus immanior, &
 grauior: Et (quod durius est) nō facile spiritua
 li medico enunciari, vel confitendo denudari
 potest. quocirca plurimis nōnunquā despera
 tionis, & diffidentię causa fuit, omni illoꝝ con
 sumpta spe: non secus quā a verme consumi
 tur lignū. Iste igitur iste sceleratissimus & sepe
 alias ad sanctam sinaxim, & ad ipsam horren
 dam sacroꝝ mysteriorum horā blasphemare
 dominum, & ipsa, quæ cōsumantur, sacramen
 ta solet. ex quo maxie manifeste colligimus:
 non esse animam nostrā, quæ illa intus verba
 locuta sit impia, & nō ferenda: sed dæmonem
 dei,

dei, bonorum q̄q̄ omniū aduersariū. qui idcirco de cœlis eiectus est: quod illic quoq̄, se per superbiam extollens, in deū blasphemias, & contumelias iaculari visus sit. Nam si mea sunt turpia illa, & scelerata verba: quid est quod donū cœleste suscipiens adoro? quomodo possum vna' & maledicere, & benedicere plurimos seductor iste, animarum q̄q̄ corruptor in stupore & amentiam sepe deduxit. Nulla enim alia cogitatio ita difficile, vt ista enūciari potest. quocirca & multis plerūq̄ consenuit. Nihil enim ita demones, cogitationes q̄ cōtra nos roborat: vt eas incōfessas in corde nutrire, atq̄ occulere. Nemo sibi verborū blasphemie causam imputet. Cordis quippe cognitor dominus nouit nostra nō esse huiusmodi verba, & inueta: sed hostium nostrorū. Ebrietas offendēdi causa est, & superbia cogitationum indecentium. Atq̄ is quidē, qui offendit: non quia offendit: sed quia ebrietatis causa id passus sit: omnino punietur. Cum ad orationē stamus: imunda ille, infanda q̄ cogitationes nobis impotente obstrepunt. At cum orationē finierimus: protinus excedunt. Neq̄ enim oppugnare eos solent, qui aduersus illas nō dimicāt. Non solum autem deum, & diuina omnia impius ille spiritus blasphemat: sed & turpissima quædā, & deterrima verba in nobis intellectualiter loquitur: vt aut orationem deseramus; aut nos ipsos

ipsos in desperationem deiiciamus. plurimorū quidem intercepta orationem: multos a factorum mysterio cōmunionē seperauit: quorūdam corpora in cœrore tabefecit: alios per ieiunium domuit nequā hic, & imanis tyrannus: nullam q̄ eis requiem cōcessit: id q̄ nō solum in seculi hominibus: vix in eis quoq̄, qui monasticam vitam subierunt, fecit: nullā eis iam salutis spem reliquā esse, improbissime suggerens: infidelibus q̄ omnibus, & ipsis quoq̄ gentilibus miserabiliores esse denūcians. Qui blasphemie spiritu se perturbari sentit: atq̄ eo liberari cupit: pro certo habeat, nō suā animā huiusmodi cogitationum esse causam, sed impurum illū spiritum: qui aliquādo ad dominum dixit. Hæc omnia tibi dabo: si prociēs adoraueris me. Idcirco nos quoq̄ contemnentes ipsum, & quæ ab illo dicuntur, nihil existimantes, securi & intrepidi dicamus. Vade post me sathana. dominū deū meū adorabo: & illi soli seruiam. sermo autē, dolor q̄ tuus in caput tuū reuertetur: & in verticē tuū blasphemia tua descendet in presenti, & in futuro saculo. Qui præter hūc modū aduersus blasphemie spiritū pugnare vult: is ei similis est, q̄ manibus suis coruscationem cōtinere nititur. Nam quomodo vel comprehendere, vel resistere, aut reluctari aduersus eum poterit: qui repente in cor ventis instar pertransit: habet q̄ verbū momento velocius:

locius: cōfestim' q̄ euānescit. Nam hostes quīdem reliqui instant: perstant: moras trahunt: tempus q̄ aduersum se pugnātibz p̄bent. hic autē, simul atq̄ apparuerit: abscedit: statim' q̄ vt allocutus est mentē pertransit. Solet plerūq̄ in simpliciorum, atq̄ puriorū mētibus huiusmodi dēmon īmorari: quod hi maxime vehementius ceteris cōcuti, & perturbari cōsueuerūt. quibus fanē nō dicimus id ex superbia aliqua proprie, sed ex dāmonū inuidia, & calliditate cōtingere. Desinamus tandē iudicare, & cōdemnare proximum: & cogitationes blasphemīæ nō metuemus. id enī huius & occasio, & radix est. Sicut qui in domo inclusus est, audit exterius prātereuntiū verba: nec tamē cū eis ipse colloquitur: ita & anima, quę in seipsa degit: dāmonis blasphemias aufcultās, quas per illam trāsens loquitur: turbatur. Qui hunc spiritū despicit: liber euasit. qui vero aliter illi reluctari nititur: tandem subiacebit. Qui enim verbis spiritū continere vult: is ei similis est, q̄ ventos includere nititur. Monachus quidam studiosus, cū ab eo perturbaretur: ad. xx. annos carnem suā ieiuniis ac vigiliis macerare perstitit. Cum vero nullā se vtilitatem inde cepisse sentiret: profectus conscriptam in charta perturbationē, ac tentationē suam sancto cuiusdam ac probatissimo seni obtulit, in faciē prostratus, nec in illū intueri valens. Vt autē legit

senior

senior subrisit: fratrem' q̄ erigēs, pone, inquit, fili manum tuā super collum meū. quod cum fecisset frater: ait illi senior. Super collum meū sit frater hoc peccatū, quotquot annis te oppugnarit, vel oppugnatus sit. tu tantum id observa: vt hoc iam floccipendas: & nihil aestimes. Quibus verbis ita roboratus est frater: vt non ante cella senis excederet, quā huiusmodi morbus euānesceret. Hoc autē is, qui expertus est, mihi postea narrauit, deo gratias referens.

DE MANSVETVDINE ET INNOCENTIA QUÆFITIS NON NATURALIBZ & DE NEQUITIA GR̄ XXIIII

R A E C V R R I T quidem solē matutina lux. omnē vero humilitatem māsfuetudo p̄cedit. quocirca Lucē ipsam audiamus ita eas gradatim ordinātem. Discite, inquit, a me: quia mitis sum, & humilis corde. Iustum ergo est & legitimū ante solem luce illustrari: atq̄ ita demū clarius solem intueri. Fieri enim nō potest vt hūc intueatur, qui lucem antea nō cognouerit: vt vera dictorum docet institutio. Māsfuetudo est animi incōmutabilis status, eque in honoribus se, & ignominiiis habens. Māsfuetudo est in perturbationibus' proximi pro illo, affectu summo atq̄ integerrime orare. Māsfuetudo est supereminens

eminens iracundię pelago scopulus, fluctus omnes impingentes dissoluens: & nunquā pertinus cedens, aut in alteram inclinans partem. Mansuetudo est firmamentū patientię, charitatis ianua, imo vero mater, discretionis argumentum (docebit enim, inquit dominus, mites vias suas) venię ministra, confidentia in oratione, spiritus sancti diuerforium. Ad quem enim, inquit, adspiciam: nisi ad mansuetū, & quietum, & tremētem sermones meos: Mansuetudo est obedientię adiutrix, fraternitatis dux, furentiū frenum, irascentium retinaculū, gaudii indutrix, imitatio CHRISTI, angelorū proprietatis, demōnū nexus, atq; amaritudinis clypeus. In cordibus mansuetorū requiescet dominus, anima vero turbulenta diaboli est sedes. Mites hæreditabunt terram: imo vero dominabuntur ei. Viri autem insani, ac furore præcipites terra sua vastabuntur. Mansueta anima simplicitatis sedes: mens autē iracunda nequitie est opifex. Mitis anima capiet sapientię verba. diriget enī in iudicio mansuetos dominus: imo vero in discretionem. Anima recta cōtubernalis est humilitatis: iniqua autē superbię est adolescentula. Mansuetorū animę implebuntur scientia, mens iracundi tenebris & ignorantia: cohabitabit. Iracundus, & simulator obuiauerunt sibi: nec inueniri poterat sermo rectus in disceptatione eorū. Si cor prioris explices: inuenies

insaniam:

insaniam: secūdi vero si perscruteris animū: adspicies nequitia. Simplicitas habitus est animæ varietate carens, totiusq; peruersę intētionis ignarus: & qui nulla mala cogitatione moueatur. Nequitia scientia est, imo vero turpitudine dæmoniaca, priuata veritate, & quæ plurimos latere videatur. Hypocrisis est & corporis, & animę cōtrarius status adinventionibus omnibus implicitus. Innocentia lætus ac serenus est animi status, omni adinventionem ac figmento liber. Aequitas est intētio curiositate carens, affectus integer, sermo purus, neq; vlla fictione vel præparatiōis arte fucatus. a nequitia remotus mūdissima est natura animi in ea, qua creata est, puritate persistens, atq; secundū omnibus cōgrediēs. Nequitia est rectitudinis peruersio, intentio seducta, mentita dispēfatio, perplexis verbis adnexū iuramentū, profundū cordis, fraudis abyssus, assuetum trāsiensq; in habitum mendaciū, naturalis iam tumor, humilitatis aduersarius, pœnitentię simulatio, stertus elongatio, cōfessionis inimicitia, propriæ sententię voluntatisq; defensio, lapsus artifex, resurrectionis aduersatio, cōtumeliæ risus, factua grauitas, ficta religio, demōniaca vita, malus est diabolo & familiaritate cōiūctus & nomine. Quocirca & dominus ita illū appellandum monuit in oratione, quā ipse instituit, dicens. Libera nos a malo. Fugiamus a simula-

tionis

tionis precipitio, & a' versutia' lacu, audientes eius sententiam, qui dixit. Quoniam qui malignantur: exterminabuntur: & sicut holera herbarum cito decident. huiusmodi enim pascua demonum sunt. Sicut deus charitas, ita æquitas quoq; appellatur. Atq; ideo sapiens in canticis ait ad cor. Aequitas dilexit te. Rursum q; sapiētis huius pater bonus & rectus dominus, eos q;, qui hoc cum illo appellantur nomine: saluari dicit. ait enī. Qui saluos facit rectos corde. Et rursum. Aequitatem animæ vidit: & visitauit faciem eius. Prima incrementi pueroq; proprietates est. Simplicitas omni varietate libera. quā quousq; habuit ille Adam: nō vidit animæ suæ nuditatem: neq; carnis suæ turpitudinem. Bona quidē est, ac beata & illa simplicitas, quæ quibusdā inest naturaliter. longe tamē illa beator, & excellētior, quæ laboribus ac sudoribus ex malitia traducta fuerit. Nā illa quidem a' varietate multiplici ac perturbatiōibus protegitur: atq; illæsa seruat. Hæc vero altissimæ humilitatis, & mansuetudinis genitrix & alitrix est. & priori quidē non maxima debetur merces: sequenti vero laudatissima, & incoparabilis reddetur. Quicūq; ad nos attrahere dominū cupimus: simpliciter ad illū, & absq; fictione vlla & varietate, & malitia, & curiositate veluti ad magistrū percipiendæ disciplinæ causa accedamus. Simplex enim ille, & iteger
rimus

rimus cum sit: simplices esse, & innocētes, quæ ad se conueniunt, animas vult. Nunquā enim videas simplicitatē ab humilitate separatam. Malignus est præuisor mendax, ex sermonibus cogitationes, & ex habitu cordis intima se comprehendere existimans. Vidi rectos malignari a' malis didicisse: atq; admiratus sum: quomodo proprietatē naturæ, atq; privilegiū amittere tam cito potuerūt. Vt recti facile decidunt: ita difficile peruersi trāfferri in rectitudinē possunt. Vera peregrinatio, & subiectio: labiorum q; custodia, sepe valuerunt mirabiliter insanabilia plurima transferre & curare. Si scientia plurimos inflat: vide ne forte simplicitas, & imperitia humiliare cōsueuerit. Verum documentū, certus q; finis ac forma beatæ simplicitatis beatus Paulus simplex tibi erit. Tantum enim, tam q; celerē profectū nemo vsquā vel vidit, vel audiuit, vel videre vnquā poterit. Monachus simplex rationale iumentū est obediens: quod onus suū ductori suo perfecte deposuit. Non reluctatur animal liganti: neq; refta anima præcipiēti. trahentē sequitur, vt vult: & donec maftetetur, contradicere non nouit. Difficile diuites ingrediuntur in regnū: stulti q; sapientes in simplicitatē. Ruina sæpe eos, q; ex malis acutiores sunt: frugales fecit, salutē illis, atq; innocentia' inuitis largiēs. Pugna, & cōtende totis viribus stultā tuam sapientia' decipere:

CL I
cipere: atq; ita faciens, inuenies salutē, & aequi-
tate in CHRISTO IESU domino nostro.

DE VICTRICE PASSIONVM
omnium altissima humilitate G^o XXV

VI diuine charitatis ppria, sancte q;
q humilitatis cōperenter & beata casti-
tatis verē, ac diuine illustrationis fir-
miter, timoris q; domini sine mēdacio, & cer-
te cordis fiducię sine terrore, sensum atq; effe-
ctū & vim visibili verbo enarrare vult: eos q;
qui hęc hactenus nō gustauerunt: huiusmodi
narratione se illustrare putat: simile aliquid ei
facere videtur: qui eos, qui mel nunquā gusta-
uerunt: illius dulcedinē verbis, & exēplis doce-
re nititur. Sed hic sanē frustra defudar: & in-
cassum, & supfluo loquitur: nunquā enim id
efficiet, quod vult: prior autem ille aut imperi-
tus est narrationis suę: aut inani gloria vehe-
menter illuditur. Adiecit sermo thesaurū di-
scutere in vasis fictilibus: imo vero in corpori-
bus reconditum: cuius qualitas neq; agnosci,
neq; vllis verbis exprimi possit. solus ei titulus
superne eminent incōprehensibilis: qui ingen-
tem, atq; infiniū perscrutandi laborem verbo
quærētibus prestet. Erat autē titulus huiusmo-
di. SANCTA HUMILITAS. Quicunq;
dei spiritu aguntur: hi nobiscum intellectuale
hoc,

hoc, sapientissimum q; concilium cōueniant,
scientiæ tabulas diuinitus scriptas in manibus
intellectualiter ferentes. Et cōuenimus: & con-
quisiuimus: ac discussimus venerandi tituli vir-
tutem. Et alius quidē hanc esse dicebat, recte fa-
ctorum intentissimam obliuionem. Alius ve-
ro, extremum se omniū, magis q; peccatis ob-
noxium existimare. Alius, mentis cognitionē:
qua scilicet imbecillitatem propriā, infirmita-
tem q; cognoscit. Alius vero, in irritationibus
anticipare proximū: primum q; iracundiā sol-
uere. Alius, gratiæ dei, & misericordię agnitio-
nē. Alius rursus, cōrripi animi sensum, ac vo-
luntatis proprię abnegationem. Ego vero cū
omnia audissem: apud me ipsum diligenter, &
uigilanter examinās beatissimū illius sensum,
per auditum addiscere non potui. Quocirca &
omnium nouissimus ueluti canes cadētes mi-
cas ex mēsa probatissimoq; beatissimorum q;
patrum colligētes, de hac singulari uirtute ita
definiens dixi. Humilitas est animę gratia sine
nomine, apud solos eos nōmen habens, qui
illius experimentum ceperunt. Humilitas est
ineffabilis diuitiæ dei appellatio, & donum.
Discite enim, inquit, nō ab angelo, non ab
homine, non a tabula, sed a me, hoc est a mea
in uobis inhabitatione, & illustratione, & ope-
ratione: q; mitis sum, & humilis corde, & cogi-
tatione, & sensu: & inuenietis belloq; requiē, &
q; 3 alleuiationem

alleuiationem cogitationū animabus uestris. Alius est vitis huius in perturbationū adhuc tempestate spectaculū: aliud iam in verno fructuum tempore: aliud in estate virtutū: Etsi in vnam lætitiā, & frugē vitis vnus spectacula ista cōcurrant vniuersa. vnde & propria veluti signa, & argumēta fructuū habet. deniq; quoties in nobis sanctę huius vitis florere cōperit bottus: mox humanā omnem gloriā, & famā cum dolore execramur: ita cundiam q; & furorem a nobis penitus eliminamus. At cum iam spiritali ætate in animo profecerit hęc regina virtutum: in nihilū, imo vero in execrationem cuncta, quę a nobis geruntur, bona existimamus: & diebus singulis oneri nō nos adiicere per occultam, & ignotā dissipationem arbitramur. Porro diuinorū copiam nobis indulgentiarum munerū, vt qui hanc præter meritū nostrum acceperimus, adiectionē fore amplioris cruciatu suspicamur. Idcirco tunc quoq; manet inuiolabilis mens nostra, se ipsam intra mediocritatis sacculū tutissime cōtinēs: furam q; tantūmodo strepitum ac ludibria audiēs: atq; his omnibus inuiolabilis permanēs. siquidem inuiolabile penetrabile huiusmodi est mediocritas. De flore itaq; parturitione, celeri q; profectu sempiternę viuentis huius fructus breuib; differuisse satis sit. Iam vero quod sit sacrę huius vitis perfectū præmium, quicūq; domini fa-

miliares

miliares estis: ipsum interrogate. de quātitate igitur ipsius dicere non possum, rursus q; de illius qualitate loqui, longe impossibilius cenfeo. De proprietate ergo eius, vt initio institueramus, dicere conemur. Solet, & accurata pœnitentia, luctus q; quo macula omnis diluitur: sanctissima q; rudiū humilitas tātum ab se inuicem differunt: quā a pane fermentū, & farina. Conteritur quippe prius animus: & per efficacem pœnitentiam extenuatur. Vnitur vero quodāmodo, atq; (vt ita dixerim) admiscetur deo per aquā integerrimi luctus: ex quo etiam igne domini succensa solidatur in panē sancta humilitas, fermento iam omni, & fastu tumētī libera. vnde & in vnā virtutem, actionem q; se ipsam conglobans sancta hæc tribus constans annulis cathena, imo vero cœlestis iris, suas quodāmodo proprietates habet: quod q; alterius signū esse dixeris: hoc alterius notionem esse reperies. ideo q; quod breuiter a me dictū est, curabo exemplis, atq; autoritate firmare. Proprietas quippe honestissima huius, atq; omni admiratione dignissima trinitatis prima atq; præcipua est ignominie suauissima atq; iucundissima perpessio, quā anima, vt quę morbos suos & peccata maxima sedet, atq; confusum: supinis manibus expectat, atq; complectitur. Secunda vero est omnis iracundię victoria, atq; in eius extinctione seruata mediocritas.

q 4 Tertius

Tertius autē gradus optimus est, vt bonis suis
 nunquā infideliter credat: iugiterq; addiscere
 desideret. Finis quidem legis & prophetarum
C H R I S T V S ad iustitiā omni credēti. finis
 vero imundarum passionum inanis gloria, &
 superbia omni nō aduertenti: quarum cum sit
 interemptrix: intellectualis ista cerua cōtuber-
 nalem suū omni veneno mortifero seruat ille
 sum. Vbi in illa hypocrisis appareat venenū
 vbi detractionis rubigo: vbi serpens aliquis
 occultari in ea possit, quin statim ex cordis ca-
 uernis, & terra in lucem adductus occidatur.
 Non apparet in huius cōiunctione odium: nō
 contradictionis species: nō inobediētię vllus
 odor: nisi forte fidei ratio piclitetur: tūc enim
 obtemperare perfidię consiliū non fuerit. Quī
 huic ueluti sponse sponsum unitur: mitis, placi-
 dus, ad cōpunctionē facilis atq; misericors est.
 super omnia uero tranquillus, serenus, obtepe-
 rans, & freni patiens, hylaris, uigil, & impiger
 erit. Et quid me necesse est multa prosequi: pla-
 cida semper animi tranquillitate beatus erit.
 siquidem in humilitate nostra memor fuit no-
 stri dominus: & redemit nos de inimicis no-
 stris. Monachus humilis non curiose abdita
 requirit. supbus uero iudicia quoq; dei curio-
 sitate illicita discutiet. Quēdam probatissimū,
 & discretionē maxime ornatū fratrem adstan-
 tes demones, ita ut oculis eius apparerent uisi-
 biliter,

biliter, beatum illū prædicabant. Ad quos ille
 sapientissime. Siquidem, inquit, me in intimis
 animæ cogitationibus laudare destiteritis: ex
 discessu uestro magnū meipsum existimabo.
 Sin uero me laudare nō desinitis: ex laudibus
 uestris sceditatem meam conuicio. Immūsus
 quippe est apud deū omnis sublimis corde.
 Aut igitur abite: & magnus factus sum: aut, si
 placet, laudate: & ampliōrē uestri causa acqui-
 ram humilitatē. Moxq; illi ancipiti uerbo stu-
 pefacti euauerunt. Caue ne sit anima tua ca-
 nale huius undę uitalis: ut eam nunc quidem
 emanet: nunc uero manare desinat, glorię &
 elationis ardore consumpta: sed sit beate tran-
 quillitatis fons, paupertatis fluiū semper ex
 seipso gignēs. Memento charissime: quod ual-
 les in seipsis frumentū, spiritualementq; multipli-
 cant fructū. Vallis est humilis anima inter me-
 dium montiū, sine arrogantiā semp atq; imo-
 bilis permanēs. Non ait scriptura: ieiunauit: nō
 ait: uigilauit: non, humi requieuit: sed, humilia-
 tus sum: & saluauit me celeriter dominus. Pœ-
 nitentia quidem suscitatur: luctus uero cœlū pul-
 sat: sed sancta humilitas aperit. Ego autē trini-
 tatem in unitate, & in trinitate unitatem dico:
 atq; adoro. Cuncta uero, quę uidentur, Sol illu-
 minat. Omnia uero, quę geruntur ratione, ro-
 borat humilitas. Si nō adsit Sol: plena sunt te-
 nebris omnia: & nisi adsit humilitas: nostra
 omnia

omnia & foetida & externa erunt. Vnus in omni creatura locus semel aspexit Solē: & vna plerunq; cogitatio peperit humilitatē. Vno & solo die mundus omnis exultauit: & vna hæc virtus est, quā non possunt imitari dæmones. Aliud esse dicitur extolli: aliud q; nō extolli: & aliud humiliari. Prior enim omnē diem iudicat: sequens vero nō iudicat: porro tertius cum indēnatus sit, semper seipsum condēnat. Aliud est humilem esse: aliud conari esse humilem: & aliud laudare humilē. Prius illud perfectior est: secundum veraciū obedientium: tertiu verō omniū fidelium. Qui in ītimis humilis est: a labiis non læditur, quod enim thesaurus nō habet: hoc ianua non prodit. Solitarius equus nonnunquā currere videtur: at, si gregi societur: tunc suam agnoscat tarditatē. Si iam in nature bonis cogitatio gloriari desinat: principii sanitatis id argumentū est. sed quousq; foetore illum hauriat: vnguēti odorē sentite non poterit. Non increpabit: non iudicabit: nō dominari appetet: non circumueniet is, qui amori meo est deditus, quoad mihi cōiungatur: ait sancta humilitas. nam post coniunctionem meam ei iam lex posita non est. Cuidā athletę CHRIS T I fortissimo, qui ad hāc beatissimam virtutem festinabat: imputi dæmones laudē in corde subseminabant. At ille diuina inspiratione malignoꝝ spiritūū nequitia pio & religioso compendio

cōpendio vincere aggreditur Describit in celula pariete altissimaꝝ virtutum appellationes: puta perfectę charitatis: angelicę humilitatis: mundissima orationis: incorruptibilis castitatis: & huiusmodi virtutū reliquaꝝ. Cum ergo illum cogitationes extollere cōpissent: dicebat illis: eamus ad argumentū: adueniens q; relegebat appellationes illas: sibi q; ipsi clamabat. Cum has omnes possederis: tunc scies quā longe adhuc a deo sis. Cum enim eas possederis: seruus eris iutilis: fecisti enim quod facere debuisti. Quęnam sit Solis huius virtus & substantia, dicere ipsi nō possumus: ceterum ex effectibus eius & proprietatibus quę sit illius substantia, colligimus. Humilitas est protectio diuina, ex qua fit vt recta facta nostra non videamus. Humilitas est vilitatis abyssus furibus omnibus inuiolabilis. Humilitas est turris fortitudinis a facie inimici: nō proficiet inimicus in ea: & filius, imo vero cogitatio iniquitatis non apponet nocere ei: & concidet a facie ipsius: inimicos eius, & eos, qui oderunt eū, in fugam conuertet. Sunt & alię magnifico huic possessori in animo proprietates pter illas, quę supra demonstratę sunt. illę enim vna excepta diuitiarum intuētibus indices sunt. agnosces autem illas: nec decipieris, cum sanctam hanc substantiam in teipso inesse perspicias in multitudine ineffabilis luminis, in amore oratiōis incredibili.

incredibili. Anticipabit hæc innoxium cor, & aliena peccata accusare nescium. Precurrit hanc, quam diximus, substantiam inanem glorie totius odium. Qui seipsum ex intimo animi sensu, & affectu nouit: iam in terra seminauit. Nam nisi ita feminemus: fieri non potest, ut floreat humilitas. qui seipsum agnoscit: diuini timoris intimam notionem comprehendit: per quam sollicitus incedens ad charitatis ianuam peruenit. Humilitas est regni celestis ianuam sibi propinquantes introducens. De hac reor dominum dixisse: quod ingredietur, & ex hac vita egredietur intrepidus: & pascua, & viriditatem inueniet in paradiso. Omnes, qui per aliam in habitu venerint: fures vite sue sunt, & latrones. nunquam disquire nos ipsos desinamus: si veraciter agnoscere nos volumus. Quod si proximum nostrum ubique ex intimo affectu cordis meliorem nobis esse arbitramur: iustus est diuina misericordia. Impossibile est ex niue progredi siamam. sed longe impossibilius ut in eo, qui alterius sectæ & opinionis sit: humilitas propria fidelium, ac religioforum virtus oriatur. Plurimi nos ipsos peccatores dicimus: & fortasse ita esse existimamus. ignominia vero cor probat. Nunquam desistet is, qui ad tranquillissimum hunc portum festinat: mores, verba, cogitationes, intentiones, questiones, exquisitiones, instituta, conatus, vota, & orationes facere, intelligere, & excogitare, quoad

quoad cooperante deo, ignobilioribusque institutis infestissimo & procellosissimo elationis pelago anime sue nauiculam liberet. Qui enim hac liber euaserit: in omnibus reliquis peccatis facile, ut publicanus ille, satisfaciet. Nonnulli quidem peccata preterita, postea etiam quam remissione potiti sunt, humilitatis materiam usque in finem tenuerunt, per eam tumore inanissimum colaphis cedentes. Alii rursus CHRISTI considerantes passionem, seipsum esse constanter tenent debitores. Alii ex quotidianis defectibus semet humiliant: & vilissimos existimant. plerique ex accidentibus tentationibus, moribusque & lapsibus gratiam matrem sibi familiarissimam fecerunt. Sunt item nonnulli, qui tamen an modo quoque supersint, dicere non possunt: qui ex ipsis dei muneribus quantumlibet in eis preceperint: semetipsos humiliant: seque indignos esse huiusmodi diuitiis existimant: sicque afficiuntur: tanquam debitis suis quotidie adiciant. Hoc igitur humilitas, hoc beatitudo, hoc perfectum consumatumque premium est. Quoties aliquem vel audieris, vel videris infra paucos annos altissimam tranquillitatem acquisisse: noli hunc existimare aliam, quam hanc beatam celaremque viam pedibus ambulasse. Sacra est biga, charitas, atque humilitas. quippe illa exaltat: hæc exaltatos ne unquam decidant, continet. Aliud est contritio: aliud cognitio: & aliud humilitas.

Contritio ex ruina nascitur. qui enim cadit: cōteritur: cadens q̄ confidentia in oratione laudabili cum impudentia assistit: spei q̄ baculo ut confractus & collisus inicitur: ipso q̄ desperationis canem a se abigit. Cognitio est vera, & tuta propriae mensuræ cōprehensio, iugis q̄ leuiorum quoq̄ peccatorū memoria. Humilitas est doctrina intellectualis. **CHRISTI**, spiritaliter ab iis, qui digni fuerint, in penetrabilibus animæ recōdita, verbis q̄ sensibilibus iaccessibilis. qui se dicit huiusmodi vnguenti fragrantiam penitus sensisse: & cū laudatur, vel parum mouetur corde: aut vim verborū intelligit: rapitur q̄ vel modice laudibus: hic, non se fallat, seductus est. Quendam toto affectu animi audiui dicentē. Non nobis domine nō nobis, sed nomini tuo da gloriā. Sciebat enim naturam non facile ab hac illēsam seruari nō posse. Abs te laus mea in ecclesia magna, futuro scilicet tempore. Prius enim quā illud adueniat, hanc sine periculo ferre nō possum. Si hic tandem finis, & ratio, & modus est supremę superbix: virtutes, quę nō adsint, glorię causa simulare: id profecto erit altissime humilitatis argumentum: culpas, quę itidem nō adsint, in quibusdā rebus vilitatis gratia confingere. Quod fecit, qui panem & caseū in manibus sumpsit, abiectiois suę gratia. Et sanctus ille vir, qui veste reiecta absq̄ vlla passione, quippe castissimus,

mus, ciuitatem circuiuit nudus. Non metuent huiusmodi iam, neq̄ curabunt hominū offensam: cum iam per orationē virtutem eam cōsecuti sint: vt omnes inuisibiliter ædificent: cunctis q̄ satisfaciant. Qui prius id curat: secundo isto se carere significat. Vbi enim deus nos audire paratus est: ibi oīa tuto facere ualemus. Præstat enim contristare homines, quā deum. Gaudet quippe deus: cū nos cōterendę uanissimæ elationis causa prōpte uidet ad ignominias currere. parat autē huiusmodi certamina suprema peregrinatio. Magnorum enim reuera est: pati suis esse ludibrio. Non te ea, quę dicta sunt, pturbent. nemo unquā repente uno simul passu scilicet gradus omnes cōscendere potuit. In hoc cognoscent omnes, nos dei esse discipulos: non quia nobis dæmonia obtemperant: sed quia noiā nostra in humilitatis cœlo conscripta sunt. Natura fert, ut sterilitas defectus q̄ fructuum citroꝝ ramos in altitudinem tollat: & hi tamen, si incuruentur, fructū citius ferant. Scit quid sibi hoc uelit, qui prudentius cōsiderat. Habet ascensum apud deum sanctæ huius gradus tricesimū, sexagesimum, ac centesimum. Atq̄ in extremo quidē ii, qui beatam tranquillitatem cōsecuti sunt, perstant. In medio uero fortes **CHRISTI** milites. Primū autem cōscendere omnes possunt. Qui seipsum ueraciter agnouit: nunquā profecto illudetur, ut maiora

ut maiora se tentare uelit: sed pedem iam securus beato huic tribulo imponet. Metuant minute aues accipitrem. ita & humilitatis studiosi contradictionis sonum. Absq; predictionibus quidem, & illustrationibus, signis q; & prodigiis salute plurimi potiti sunt. sine humilitate autem nemo unquam coelestem thalamum ingreditur. Illo enim haec fida custos est. hac uero illa in iis, qui leuiore sunt, saepe necauerunt. Istud quoq; cum humiliari nossemus: mirabili dispensatione fecit deus: ut nemo uulnera sua clarius, quam proximus possit intueri. Ex quo necessario fit, ut illi, ac deo non nobis ipsis sanitatis nostrae gratiam acceptam referamus. Qui mense est humilis: uoluntatem suam semper ut seductricem detestatur: & in postulationibus suis ad deum fide firmissima quae conueniant, confueuit addiscere: atq; his prompte obtemperare: non magistrorum conuersionem attendens, sed deo curam sui fidelissime committens, qui per asinam quoq; Balaam utilia & necessaria docuit. Etiam si omnia secundum deum faciat, cogitet, loquatur operarius huiusmodi: ne sic quidem sibi credat. Humilis enim stimulum & onus sibi adiectum putabit: si sibi ipsi credat: sicuti contra superbus, si alteri credat. Mihi angeli esse uidetur: nunquam in peccatum labi. Audiuimus enim terrestrem angelum dicentem. Nihil mihi conscius sum: sed non in hoc iustificatus sum, qui enim iudicat me:

dominus

dominus est. Unde iugiter nos ipsos damnare & accusare debemus: ut per uilitatem uoluntariam lapsus non uoluntarios abiiciamus, & diluamus. sin alias: omnino in exitu nostro durissime a nobis horum exigetur ratio. Qui meritis suis minus aliquid a deo postulat: omnino iis, quae supra se sunt, potietur. Testatur hoc publicanus ille: qui, cum postulasset ueniam: iustitiam retulit. Solum ut sui meminisset in regno, a domino poposcit latro: paradysum q; totum haereditario iure possedit. Non potest in creatura paruus, aut magnus ignis per naturam inspicere. ita nec in humilitate legitima materiae ulla species omnino permanere potest. Hoc autem in nobis non est: dum sponte peccamus: istud q; praesentis illius signum est. Sciens dominus exteriori habitu figurari animae uirtutem, sumpto linteo uiae humilitatis nobis compendium ostendit. Studiis enim assimilatur anima: & ad quae gerit formatur: atq; ad ea figuratur. Principatus angelorum cuidam superbiae materiae & occasio fuit: cum tamen non ideo ut superbiret, illum accepisset. aliter affectus est, qui in folio, aliter qui in sterquilino sedet. Atq; ideo fortasse magnus ille iustus extra ciuitatem sedebat in stercore. Tunc enim perfectam consecutus humilitatem ex intimo affectu cordis dicebat. Contempsimus me ipsum: & contabui. existimaui autem me ipsum terram, & cinerem.

r inter

inter homines ceteris amplius & perniciosius peccasse: templum'q; dei, ac religionē omnem prophano idolorū cultu inquinasse. pro quo si mundus totus ieiunasset: nullā sceleribus eius dignā pœnitentiā inferre potuisset. Valuit tamen humilitas insanabilia illius vulnera curare. Quoniam si voluisses sacrificiū dedissem: ait David deo: corporibus per ieiunium imolatis non delectaberis. Sacrificium deo. Et quod sequitur, omnes intelligunt. Peccaui domino. beata hæc humilitas pro adulterio, & homicidio ad deum aliquando clamavit: & protinus audire meruit. Abstulit dominus peccatū tuū a te. Viam quidē huius, atq; materiam corporales labores esse, sancti & semper memorandi patres definierunt. Ego præterea obediētiam, cordis'q; rectitudinem esse dico, quæ naturaliter quoq; tumori aduersantur. Si superbia ex angelis quosdā demones fecit: humilitas profus ex dæmonibus angelos efficere potest. Quocirca qui ceciderūt: bono animo sint: & resurgere studeant. Festinemus: totis'q; viribus nitamur ad huius supremū verticem conscendere: sin minus: vel illius humeris inuehi: quod si adhuc pigri sumus: vel vlnis eius non excidamus. Nam qui inde ceciderit: mirabor si quo sempiterno munere potiri merebitur. Nervi huius, ac viæ, non est signorū manifestatio: sed nuditas omnium reorū, inuisibilis peregrinatio, sapientiæ

sapientiæ cauta occultatio, pronūciatio varietate carēs, elemosynæ quesitio, nobilitatis absconfio, cōfidentię relegatio, loquacitatis elongatio. Nihil enim ita vt paupertatis status, & mendicorū vita viuere, aiām humiliare aliquādo potuit. Tūc enī philosophia nostra, amorq; ad deū singularis ostēditur: cū sublimari possumus: & sublimitatē p̄stātissime fugimus. Si qñ p̄tra vitiū aliquod armaris: humilitatis maxime societate, & p̄sidio nitere. Super aspidē enim & basiliscū ascendet: & p̄culcabit leonē, & draconē: id est: sup peccatū, & desperationē, diabolū'q;, & corporis draconē. Humilitas cœleste est instrumētum: quod ex abyssu peccatorum in cœlum animā leuare potest. Cum quidam huius aliquando pulchritudinem in corde suo fuisset intuitus: stupore comprehensus orabat: vt eius, qui illam genuerat, appellationem mereretur addiscere. Ad quem illa clara ac nitenti facie serenum subridens, Quoniam, ait, modo genitoris mei nomen addiscere festinas: cū sit ipse sine nomine? Non tibi id dicā: donec possideas deū. Ipsi gloria i sæcula.

DE DISCRETIONE COGITATIONUM
vitiōrum'q; & virtutum Gg XXVI

DISCRETIO in iis quidem, qui rudes imbuuntur: est vera suorū intimum profectū, defectū'q; cogni-

tio. In medijs vero, intellectualis sensus bonū: quod vere ac proprie bonū est, a naturali bono atq; contrario sine errore discernens. In ijs autem, qui perfecti sunt: Scientia, quę per diuinam illustrationem in eis inest. Talis vero ista est: vt etiā quę in alijs obscure insunt: suo lumine illustrare possit. Aut fortasse vniuersaliter hoc & agnoscitur: & est discretio diuinę voluntatis vera certa q; cōprehensio, in omni re, tēpore, & loco, quę solis mundis corde, & corpore, & ore inesse cōsuevit. Is quidem, qui tres hostes religiosa pietate deiecerit: simul etiam quinq; prostrauit. qui vero illos negligit: neutrum vincet. Discretio est incōtaminata conscientia, & purgatissimus sensus. Nemo, cū audierit, vel viderit aliquē in conuersatione monastica supra naturā profecisse: ex ignorātia in infidelitatē decidat. Vbi enim deus, qui naturę supereminet, inhabitat: ibi iam res quoq; supra naturam fiunt. Tribus istis maxime generalibus modis diabolicū omne bellū in nobis excitauit: aut scilicet ex nostra negligentia: aut ex superbia: aut ex dāmonū inuidia. Ex ijs quidem primus miserabilis est: secundus vero miserimus: tertius autē beatus. Ad omnia post deum cōscientia nostra, vt norma & regula vtamur: vt, cum vnde ventorū flatus aduenerit, no uerimus: aduersus hūc pandere iam vela valeamus. In omnibus, quę secundū Deum operamur:

mur: tres nobis foveas dēmones parāt. Ac primum quidē bonū vt ne fiat impedire conantur. Secundo vero, si in primo superati fuerint: vel ne secundū Deum fiat, moliantur, quod si hac quoq; intentione sua fures ipsi potiti non fuerint: tūc iam silentio nostrę animę adstantes, vt qui per omnia secundū Deum cōuersati sumus, laudibus nos efferūt: & beatos dicunt. Priori quidem illoꝝ arti aduersatur studium mortis q; cura sollicita. Secūde vero subiectio, & contemptus: tertię uero seipsum semper accusare: & aduersum se cōqueri. Hoc uero labor est ante nos, donec īgrediatur ignis dei in sanctuarium nostrū. Tunc enim uitiose cōsuetudinibus in nobis necessitas ulla nō est. Deus quippe noster ignis est consumens motū omnē, & concupiscentię ardorē, & obtenebrationem, & pręsumptionem, & obcæcationē interiorē & exteriorē, uisibilem q; & inuisibile. Contra hęc dēmones facere cōsueuerūt. Nam cum animam uicerint: mentis q; obtuderint, ac peruerterint aciem: nihil iam erit in nobis miseris utile: nihil religiosi opis: nō sobrietas: non discretio: non agnitio: non reuerentia: sed indolentia, insensibilitas, idiscretio, uisus q; priuatio. Recognoscūt manifestissime quę diximus ii, qui ex fornicatiōe respuerūt: qui q; se represserunt a stulta confidentia: & qui ex impudentia in pudoris sensum uenerūt: quomodo post

mentis resipiscenciam, post illius obcæcatiōis, immo vero mutilationis destructionē, verentur, atq; erubescūt (vt ita dixerim) seipfos in iis, quæ prius, dum in ea obcæcatione degerēt, vel gerebant, vel loquebātur. nisi prius in die animæ sero factum fuerit: eam q; tenebræ impleuerint: non furabuntur fures: nec mactabunt: nec perdent. Furtum est substantiæ, rei q; familiaris perditio. Furtum est, quod bonū nō est, id pro bono operari. Furtū est ignota animæ captiuitas. Mactatio animæ est mors rationalis mentis: cū scilicet in indigna & nefaria opera inciderit. Perditio vero est post consumationē iniquitatis sui cuiusq; despacio. Nemo in præceptis euangelicis impossibilitatem querulus obiciat. Sunt enim animæ, quæ plusquā præceptū fuerit illis per euangeliū: fecerunt. Persuadebit id tibi penitus, qui plusquā seipsum, proximum dilexit, ac pro eo animam exposuit: & certe, cum imperiū domini de hoc nō accepisset. Confidant: ac bono animo sint humiles: quātūlibet perturbationibus, ac vitiis exagitentur. Nam etsi incidāt in omnes foueas: etsi multis scipulis omnibus illaqueentur: omni q; egritudine ægrotent: cū tamen sani facti fuerint: medici omnibus, & luminaria, & lucernæ, & gubernatores fiunt: eos q; qui casuri uidebantur: per ea, quæ experti sunt, seruant. Quod si quidā etiam præteritis vitiis adhuc vi subiguntur: &

vel

vel simplici verbo docere alios, & istruere possunt: doceant: nō tamen etiam principatū sumant. Fiet enim fortasse vt suos aliquādo fermones erubescētes ipsi quoq; operari incipiāt: continget q; illis id, quod in quibusdam se in cœno volutantibus fieri perspeximus: qui, cū lutei, & cœno profus sordidati essent: quomodo ibi cecidissent, prætereuntes docebant: hoc illis eorū salutis gratia narrantes: ne & eadem via caderēt. Quos tamen, dum aliorū saluti cōsulunt: & ipsos cœno saluauit omnipotēs. Sin vero vitiosi aliqui sponte seipfos voluptatibus immergūt: silentio doctrinā indicabunt. Nam quæ cœpit I E S V S facere, & docere, ait. Immane re vera, dirū q; pelagus traicimus o'monachi humiles: plurimis q; spiritus, & scopulis, & vertiginibus, & pyratis, & belluis, & syphonibus, procellosissimis videlicet ventis, & fluctibus plenū. Scopulum quidē in anima ferā iracundiam, repentinam q; intelligimus. Vertiginem vero eas res, quæ præter spem circundant mentē: eam q; ipsam in desperatiōis profundū præcipitare student. Tumore vero ignorantiam, quæ malū pro bono cōtinet. Belluas autē graue istud, ac syluestre ferum q; corpus. Pyratas dirissimos cenodoxiæ satellites: qui onus nostrū, virtutum q; labores diripiunt. flustus vero inflatū, tumentem q; ventrē: qui ex impetu proprio ad belluā transmittit. Sypho-

r 4 nes

nes autem deiectā e' coelo superbiā: quæ nos & in cœlum extollit: & vsq; in infernū præcipitat. Nouerunt omnes, qui literis eruditi sunt: quænam sit disciplina rudiū, quæ mediocriū, & quæ magistrorum. Intendamus toto animo: uideamus q; ne forte diutius in discendo imorati adhuc in institutis rudiū inueniamur. est enim cōfusions imodice videre senem in ludum literarū proficisci. Optimum omnibus ac salubre est hoc alfabetū: uidelicet Obedientia, Ieiuniū, Cilicium, Cinis, Lacrimę, Cōfessio, Silentium, Humilitas, Vigilia, Fortitudo, Frigus, Labor, Erūna, Cōtemptus, Contritio, Obliuio illatę cōtumelię, Fraternitas, Mansuetudo, Fides simplex omni q; curiositate carens, Curarum sæculariū abiectio, Amabile parentū odium, Totius mortalis affectiōis repudiatio, Simplicitas innocētię cōiuncta, Spontanea uilitas. Porro finis proficiētium, ac ratio ista est: Inanis glorię & iracundię vacatio, facilis meliorum spes, Quies, Discretio, Iudicii fixa & solida memoria, Misericordiā, Hospitalitas, Modesta correptio, Oratio omni pturbatiōe libera, Auaritię repudiatio. Eorum uero spiritūū & corporum, quæ religiose & pie in carne consumantur: hic finis, hęc ratio, & lex est: Cor captiuatione superius, Consumata & perfecta charitas, Humilitatis fons, Mentis peregrinatio, CHRISTI, inhabitatio, Lucis & orationis

inuiolabilis

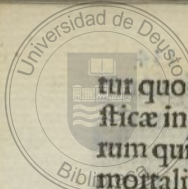
inuiolabilis thesaurus, Diuine illustratiōis copia, Mortis desideriu, Odium uitę, Fuga corporis, Mundi intercessor, Deo vim inferens, Angelorū in ministrādo socius, Scientię abyssus, Ministeriorum domus, Archanoꝝ custos, Hominum saluator, Dęmonū deus, Vitiōꝝ dominus, Dominator corporis, Naturę procurator, Peccator extraneus, Beata tranquillitatis domicilium, Imitator domini per auxiliū domini. Non parua nobis uigilantia, & sobrietate opus est: cū corpus morbis fatigatur. Cū enim nos humi iacere dæmones uiderint: nec posse interim per imbecillitatē exercitatione corporea contra eos uti: tunc acerrime nos oppugnare nitūtur. Eos quidē, qui in sæculo sunt: dū infirmātur: iracundię, nōnunq; etiā blasphemię spiritus cōsequitur. Eis uero, q' a sæculo remoti uiuunt: siquidē rebus necessariis abundet: gastrimargiæ, & fornicationis spiritus infestus est. Sin autem in locis humana cōsolatione carentibus, dei q; bellatoribus cōgruis degant: accidia, atq; perpetui mœroris tyrānus eis assidet. Animaduerti fornicationis lupū dolores, languido adiicientē, atq; in ipsos dolores motus in eo turpes excitantem, atq; obscœni illū humoris egestione fœdantē. Erat autē res maxime stupēda, uidere inter dirissimos aculeos doloris carnem uigentē atq; insanientē. propius autem accedēs iacētes uidi, atq; in ipso suo le-

ctulo

culo consolationē ex diuina operatione, & cō-
punctione capientes, dolores q̄ per eam cōso-
lationem repellentes. Erant autē eo animo, &
sic affecti: vt infirmitate ipsa liberari vnquā nol-
lent. Quippe qui per eā veluti per pœnā quā-
dam salutarem animę vitis se exutos & libera-
tos cernerent. Itaq; glorificaui deum: qui luto
lutum leuerat, & emundauerat. Intellectualis
mens intellectuali etiam sensu omnino amicta
est. hunc autē sensum, qui & in nobis est: & in
nobis nō est: exquirere nō desinamus. illo enim
inuēto & manifestato, exteriores sensus omni-
no amittent vim suā: illi q̄ vnico obtempera-
bunt. Atq; hoc est, quod nouerat quidā sapiēs:
cum diceret: & diuinum iuenies sensum. Vita
monastica intimo sensu cordis exerceatur in
operibus, in verbis, in cogitationibus, in moti-
bus, in omnibus deniq;. Sin vero aliter fiat: nō
mōastica sanē erit: ne dixerim angelica. Aliud
est prouidētia Dei: aliud adiutoriū: aliud item
illius custodia: aliud misericordia: aliud q̄ cō-
solatio. Primum enim illud in vniversa creatu-
ra declaratur: sequens vero in solis fidelibus:
tertiū deinceps ī iis, qui verissime fideles sunt:
quartū in iis, qui sibi seruiunt: extremū vero in
iis, qui se diligunt, ostenditur. Fit plerunq; vt
quod alteri medicina est, alteri venenum sit.
Nonnunquā vero eadem res, si eidē suo tem-
pore offeratur: medicina est: sin autē intempe-
stiue:

stiue: venenū efficitur. Vidi medicum ignauū
& obtusum, infirmū confractū & collisum af-
fecisse cōtumeliis: nihil q̄ ei præter desperatio-
nem parauisse. Vidi item medicū ingeniosum
& peritissimū, inflatum cor per ignominie fer-
rum curauisse: omni q̄ illud foetoris putredine
euacuasse. Vidi eundē infirmū aliquando pro-
purgandis sordibus, obedientiæ bibisse pocu-
lum: & moueri, ambulare, neq; dormire: ali-
quando vero animę egrotare oculis: & quietē
agere, atq; in silentio p̄seuerare. Qui habet au-
res audiendi, audiat. Quidā nescio qua ratione
(neq; existimatione dona dei comprehendere
didici) naturaliter (vt ita dixerim) ad cōtinen-
tiam, & solitudinis quietē & castitatem, & cōfi-
dentiæ noxiæ abiectiōē, & mansuetudinē, &
cōpunctiōē proni sunt. Quidam vero ipsam
ferē naturam suā his rebus aduersissimā habē-
tes, pro viribus tamē sibiipsis vim facere persi-
stunt: qui, etsi interdū succumbunt: eos tamen
ego vt naturę violatores libentius, quā priores
illos suscipio, atq; cōplector. Noli magnū fa-
pere o homo: neq; eis diuitiis extolli, quas sine
labore acquisisti. Pręsciis enim dominus lar-
gitor munerū summi detrimenti, & imbecilli-
tatis, atq; perditiois tuę vel aliquātisper te suis
gratis absq; vllō tuo merito muneribus serua-
te decreuit. Sequuntur nos rudimēta infantiaę
nostrę & educationes & studia: siue oblectan-
tias

tur quoq; cū virtutis, cōuersationis q; mona-
stica incremēta capere cōperimus. Monacho-
rum quidem lux angeli sunt: Cunctorū autem
mortalium lux monastica est disciplina. Cer-
nent ergo summa ope per omnia fieri omni-
bus optima forma: neq; vllam cuiquam dent
offensionē. Nam ex iis, quę gerūt, viuendi not-
mam omnibus proponūt. Deniq; si lux verta-
tur in tenebras: tenebrę ipsę, idest homines se-
culo addicti quātum putas pręterea obtenebra-
buntur. Itaq; si mihi obtemperare vultis: cōe-
nit omnino vt nos ipsos nō variemus: neq; in
partes diuidamus infelicē aiā nostrā: ne ad-
uersus millia milliū & decies totidē inimicos
nobis pugnandū sit. Neq; enim poterimus o-
mnes illoꝝ astutias addiscere, vel omnino in-
uenire. Trinitate beatissima aduersum tres tri-
bus potissimū armemur. sin alias: labores no-
bis ipsis plurimos prębebimus. Profecto si no-
biscū etiā fuerit, qui conuertit mare in aridā:
noster quoq; Israel, videlicet mens deū vidēs,
ipsum sine fluctuum rabie transibit: videbit q;
Aegyptios in lacrimarū aquis suffocatos. Sin
vero ille non habitet in nobis: fluctuū illius so-
nos, videlicet carnis huius strepitū quis susti-
nebit? Si exsurrexerit in nobis deus per actio-
nem: dissipabuntur inimici eius. & si per con-
templationē illi appropinquauerimus: fugiēt
qui et illū oderunt, & nos a facie illius, & no-
stra.

stra. Sudore magis ac labore, quā solo verbo
diuina mādata addiscere curemus. Non enim
verba, sed opera exitus nostri tempore osten-
denda erunt. Qui thesaurū aliquo in loco late-
re audiunt: eū solícite inquirunt: atq; ob ingen-
tem inquisitionis laborē inuentum cautissime
custodiūt. Nam qui sine labore diuitias adepti
sunt: eas itē facile effundunt. Est quidē perdis-
ficile, eas perturbationes, quibus diutius assueri
sumus, vincere. qui vero eis quotidie adiucere
non desinunt: aut de seipsis desperauerunt: aut
nihil ex renūciatione lucrati sunt. Non ignoro
tamē deū posse omnia: nihil q; illi esse impos-
sibile. Rem quidam me interrogauerūt ad iu-
dicandum difficilē, & quę omnes etatis nostrę
homines transcendat: in nullo q; ex iis libris,
qui in manus nostras venerunt: contineatur.
Quenam proprie sunt principaliū octo vitiōꝝ
germina? Aut quod ex tribus maxime princi-
palibus: cuius quinq; reliquoꝝ initiū & propa-
go est? Ego in re tā ambigua ignorantia meā
ingenuē confessus, hoc a beatissimis illis viris
audiui. Mater quidē fornicationis est gulę cō-
cupiscentia: Accidit vero inanis gloria. Porro
trium reliquoꝝ tristitia origo est: sicut & ira-
cundia: superbix vero inanis gloria. Ego rur-
sus a sempiternę memorandis illis addiscere
orabam: quanam etiā ex his octo nasceretur:
& quod ex quo proprie originem traheret. Illi
vero

C L I

vero me blande, ac placidissime absq; villo elationis vitio docentes, aiebant: nullū ordinem, aut prudētiæ rationē inesse in rebus stultis: sed omnem potius ordinis peruersionē, atq; inconstantiam: atq; id mihi veris exēplis & rationibus persuadebant beati illi, plurima documēta adducentes in medium: ex quibus aliqua huic operi inferimus: vt ex eis iā alia quoq; planissime intelligere possimus. Exēpli causa, Intempestius risus aliquādo quidem ex fornicatione, aliquādo vero ex inani gloria nascitur: cū scilicet apud seipsum intrinsecus quisq; turpiter gloriatur, nonnunquā vero etiā ex delitiis gignitur. Multus somnus aliquādo ex delitiis, aliquando ex ieiunio nascitur: cū scilicet ii, qui ieiunāt, extolluntur: aliquādo vero ex accidia: aliquando ex natura etiā. Multiloquium aliquādo ab inani gloria, aliquādo a gastrimargia initiū sumit. Accidia vero aliquādo ex delitiis, aliquando ex cōtemptu timoris dei nascitur. Blasphemia proprie quidē est superbiæ germen. Nonnunquā vero etiā ex iudicando in eadem re proximū, siue etiā ex improbatum inuidia nascitur. Duritia cordis interdum a' satietate, sæpe vero etiā ab insensibilitate, atq; ab affectione vitiosa originem ducit. Hæc vero rursus affectio & a' fornicatione, & ab inani gloria, & ab auaritia, atq; a' gastrimargia, aliisq; plurimis oritur. Malitia rursus a' tumore, atq;

I O S C H O L

136

re, atq; iracūdia nascitur. Hypochripsis inde potissimum incipit: si quis sibi nimiū placeat: se q; ipse moderetur: neq; alterius viuat arbitrio. Porro' his cōtraria a' contrariis gignuntur. Et ne plura dicā (deficiat quippe me tēpus, si per singula indagare voluero) proprie omnium prædictorum vitioꝝ interemptrix humilitas est: quam qui possident: omnia vicerunt. Genitrix malorū omnium est voluptas malitiæ cōiuncta. his qui detinetur: non videbit deū. nihil nobis abstinentia prioris proderit: nisi a' sequenti etiā abstineamus. Timoris domini exēplū a' principum ferarum q; metu capiamus. Ceterum affectus ad deū, forma tibi sit corpusq; amor. nihil enim nos prohibet a' cōtrariis rebus virtutum petere exēpla. Acerrime declinauit in malitiā præfens hæc generatio: tota q; elatione, & simulatione repleta est: quæ labores quidē corporis fortasse ad antiquoꝝ patrum exēplar hætenus seruat: ipsoꝝ vero gratis omnino indigni iudicatur: cū certe (vt reor) nunq; alias ita indiguerit natura nostra his gratis, vt nūc. Et merito sane' id patimur, nō enim laboribus deus delectatur: sed simplicitate, & humilitate: atq; his se potissimū reuelat. Et si virtus C H R I S T I in infirmitate perficitur: nō tamen repellat dominus operariū humilem. Quoties aliq; ex athletis C H R I S T I corporaliter vexati viderimus: nō inclementer vitio illius infirmitatis

firmitatis eius causam deputemus: sed simplici magis, & pura charitate, vt pprū mēbrum, vt militem ex bello vulneratū suscipientes obsequiis omnibus illū foueā. Quædam nobis infirmitates pro purgatione peccatorū, quædam pro humiliatione animi cōtingunt. Pius enim & clementissimus dominator noster & dominus saepe, cū quosdam pigriores ad exercitationem viderit: iam per infirmitatē, veluti per leuiorem ac faciliorē exercitationem carnem eorum humiliat: interdum vero animā quoq; ipsam a cogitationibus malis ac vitiis emūdat. Cuncta, quæ nobis siue visibiliter, siue etiā inuisibiliter cōtingūt: aut bene, aut vitiose, aut medie suscipimus. Vidi tres fratres damno simili affectos. atq; vnus ex his idigne tulit: alius sine mœrore perstitit: tertius inde ingēs gaudium cepit. Vidi item agricolas, vnū semen in terrā varia intentiōe iecisse: alius quippe vt opes sibi ipsi congereret, id fecit: alius vt creditoribus suis satisficeret: alius vt donis honoraret dominum: alius vt per decorā frugem, & culturę peritiam laudē sibi a pertransuentibus vitę viā aucuparetur: alius rursus vt inimicū sui æmulū amplius ex cruciaret: alius vero ne vt ociosus ab hominibus exprobraretur. hęc igitur agriculturalium, ac seminis appellationes ieiunia sunt, vigilia, elemosynæ, ministeria, atq; his similia. Porro intentiones illas prompte ac solerter in domino

domino fratres examinabunt. Sicut cū aquam ex fontibus exhaurimus: nō nunquā eam etiā, quę dicitur rana, vna' hausimus: ita & cū virtutes exercemus: fit sepe vt et vitia clā illis implicata, & cōnexa simul arripiamus. Exempli causa, hospitalitati gastrimargia cōnexa est: Dilectioni fornicatio: Discretionis astus: Prudentię nequitia: Mansuetudini simulatio, & tarditas, & desidia, & cōtradictio, & sui cuiusq; moderatio, atq; inobediētia: Silentio doctrinę atq; eruditionis tumor: Gaudio elatio: Spei pigritia: Dilectioni rursus cōdemnatio: Quietis solitudinis accidia, & torpor: Castitati amaritudo: Humilitati confidentia, atq; his omnibus veluti cōmune collyrium, imo vero venenū inanis gloria cōnexa est. Non cōtristemur quoties perentes aliquid a domino nō cito exaudimur. Vellet enī dominus, si id expediret: omnes homines vno temporis momēto fieri impassibiles. Omnes, qui petunt aliquid a domino: nec petitionis suę cōsequuntur effectum: omnino propter aliquam istarū causarum id patiuntur: siue quia intēpestiue postulant: vel quia indigne, & cū inani gloria: vel quia si acciperent, in superbiam se eleuarent: herent q; negligētiores: cum id, quod petierāt, adepti essent. Quod dæmones, ac vitia, vel perturbationes ad tempus aliquid, vel etiā iugiter ab anima discedāt: nullus fere' ambigit, vt puto. Quot autē modis
I eorum

eorū huiusmodi discessio a nobis fiat: paucissimi omnino sciūt. Receſſerūt a quibusdā uitiis non ſolū fidelibus, uerū etiam infidelibus, uero excepto. Illud enim ſolū ueluti primariū uitiorum omnium dereliquerunt: ut impleret ceterorum locū: cum tale ſit, atq; adeo noxium: ut e celo ꝑcipitare poſſit. Conſumitur primo materia diuino igni inflāmata: & cū ea a radicibus conſumpta ab anima, quæ purgata fuerit, ſimul iam & uitia recedunt: niſi forte rurfus ea per materiale uitæ inſtitutū, & negligentia nobis attrahamus. ſponte demones excedunt: ut, dum ſecuri dormitamus: infelicē animam repente inuadāt, atq; diripiant. Non ignoro: has belluas aliter quoq; ſe ſolere ſubducere: cū ſcilicet anima uitiis omnino aſſuefacta, eis q; cōformis fuerit effecta. Tūc enim iam ſibi ipſa inſidiatur: ipſa q; ſibi hoſtis eſt. Documentū nobis apertiffimū eius rei infantes ſunt: qui, cum diutius matrū uberibus aſſuefacti fuerint: etiā cū non ad ſunt ubera: digitos ſuos fugūt. Noui etiam quintā in anima tranquillitate ex ſumma puritate, & laudabili ſimplicitate conſtātē. Iuſtum enim adiutoriū a domino, qui ſaluos facit rectos corde: eos q; dū nō ſentiunt, a malis liberat. Siquidē & infantes, cū exuti fuerint, ac ueſtimentiſ nudi: non ualde id agnoſcunt. Malitia quidē uitium in natura naturaliter non ſunt: neq; enim creator eſt uitioꝝ: deus: ſed uit

tutes

tutes certe naturales plurimē in nobis ab eo factæ ſunt. Ex quibus iſtæ abſq; ulla cōtradictiōe ſunt. Eleemoſyna: & gētiles enim miſerentur: Charitas: nā & mutæ animantes, cū alternis orantur, illacrimari uident: Fides: omnes enim hanc in nobis ipſis gignimus: Spes: nā & cum baptizamur: & cū ſœneramur: & nauigamus: & ſerimus: meliora ſperamus. Igitur ſi, ut demōſtratum eſt, charitas in nobis naturalis uirtus eſt: hæc uero uinculū, atq; impletio legis eſt: profeſto nō longe a natura uirtutes ſunt. Erubescant ergo, qui in iſtæ exercitatione uirtutum imbecillitatē, atq; impotentia ꝑtendūt. Supra naturam ſunt, ſateor, caſtitas, Iracundia uacatio, humilitas, oratio, uigiliæ, ieiuniū, perpetua cōpunctio. Ex his aliaꝝ quidem homines, aliaꝝ uero angeli, aliaꝝ autem deus ipſe uerbum magiſter & dator eſt. In cōparatione maloꝝ oportet nos quod leuius fuerit eligere. puta cum plerūq; ad orationem aſſiſtimus: adueniunt fratres ad nos: neceſſe q; eſt e duobus alterꝝ contingere: aut ſcilicet orationē derelinquere: aut fratrem a nobis abſq; reſponſione triſtē dimittere. Sed maior eſt charitas oratione. Hæc enim particularis eſt, illa uero uirtutes omnes cōtineri ꝑo confeſſo habetur. Cum ueniſſem aliquando in caſtellum quoddā, ſiue ciuitatē: ſederem q; ad mēſam iuuenis adhuc duobus ſimul uitiis me oppugnari ſenſi: gulaꝝ

f 2 concupiſcentia,

J O C L I 2 O I
concupiscentia, atq; inani gloria. Metuens ta-
men insanissime gulæ progeniē, inani gloria
magis me superandū dedi. Cognoui ego ga-
strimargiē spiritū sepe in iuuenibus inanis glo-
rię dæmonē vicisse: et merito. Apud eos qui-
dem, qui in mundo sunt: radix malorū omniū
est auaritia: apud monachos vero gulę cōcupi-
scentia. Sunt apud spirituales viros quedā ple-
runq; vilissima vitia mira dei dispensatione in
eis derelicta: vt per vilia illa, quæ sine peccato
sunt, seipfos semper valde accusantes humilita-
tis opes inuiolabiles acquirant. Fieri nō potest
vt is, qui sine subiectione viuuit: humilitatē sta-
tim in principio acquirat. Siquidē & is, qui ar-
tem aliquā instinctu proprio nullo docete di-
dicit: umbras, atq; imagines sequitur. In dua-
bus maxime generalibus uirtutibus actiuā ui-
tam patres definiunt, et merito. Alia enim uo-
luptatum interēptrix est: alia uero per humili-
tatē hęc seruat ille sam. Quocirca luctus quoq;
duplex est: quippe qui & peccatū iugulat: & hu-
militatem efficit. Piorum quidē est omni pe-
tenti dare: magis uero piorum etiā non peten-
ti tribuere. Ab eo autē, qui tollit ab se aliquid,
non exigere, cū maxime id possint: illoꝝ tan-
tummodo propriū est, quos nulla tangit per-
turbatio. In omnibus perturbationibus, & ui-
tiis, omnibusq; uirtutibus nos ipsos sollicitè
inquirere nō desinamus: ubi nā simus: i uitiis
an in

an in medio: uel in fine? Cuncta aduersum
nos dæmonū bella ex his tribus causis maxi-
me constant. Aut scilicet ex uoluptatis studio:
aut ex superbia: aut ex illoꝝ inuidia. Extremi
quidem ex his beati: mediū profus infelicissi-
mi: primi uero usq; in finē permanēt inutiles.
Est quidā sensus, imo uero habitus, qui fere po-
nus, id est laboꝝ patientissimus dicitur: a quo
is, qui captus fuerit: nō iam formidabit: nec la-
borem unquā aduersabitur. Hoc uenerādo ha-
bitu martyꝝ animę detinebantur: cū supplicia
fortiter perferrēt: ac facile cōtemnerent. Aliud
est cogitationū custodia: aliud obseruatio ani-
mi, quātum distat ortus ab occidente: tantum
secunda priore sublimior est, & laboriosior.
Aliud est orare contra cogitationes: aliud his
contradicere, & reluctari: aliud eas cōtemnere,
& penitus spernere. Atq; priori illi quidē at-
statur, qui dixit. Deus in adiutorium meū in-
tende: & his similia. Sequenti uero is, qui ait.
Et respondebo exprobantibus mihi cōtradi-
ctionis uerbū. Et rursus. Posuisti nos in cōtra-
dictionem uicinis nostris. Tertii uero testis est
ille, qui cecinit. Obmutui: & humiliatus sum:
& non aperui os meū: & posui illi custodiā: cū
confisteret peccator aduersum me. Et iterum.
Superbi inique agebant usquequaq; a contē-
platione autē tua non declinaui. Medius qui-
dem hoꝝ modus priore sæpe utitur: quod nō

fatis per se pparatus, & instructus sit. Prior autem nondum ita ut secundus, inimicos repellere potest. Tertius autem penitus daemones fugavit, abiecit, & respuit. Impossibile est per naturam ut res incorporea terminetur a corpore. Sed omnia tamen ei possibilia sunt, qui deum possederit. Sicut ii, qui olfatus sensu integerrime vigent: eum, qui clara habebat aromata, ignorare non possunt: ita & anima purissima fragrantiam odoris, quam ipsa ex deo acquisiuit: fetoremque, a quo ipsa perfecte liberata est: si sit in aliis, agnosceat, ceteris sine odoris sensu permanentibus, solet. Non quidem omnes beata tranquillitate pacificos fieri possibile est: cunctos tamen saluari, ac reconciliari deo non est impossibile. Non tui alienigenae illi dominantur: qui dei dispensationes arcanas, atque ineffabiles, siue visiones, quae fiunt in hominibus, curiose inquirere volunt: deumque personam acceptorem esse clara suggerunt. Eiusmodi quippe elationis filii & agnoscuntur, & sunt. Saepe cupiditatis, atque avaritiae spiritus humilitatem simulat, ita & inanis gloriae spiritus, sic & voluptatis ad erogandas elemosinas hortatur. Si ergo utrisque nos mundos seruemus: in omni loco misereri non desinamus. Aiunt quidam: demones oblutari demonibus. Ego autem eos omnes noui nostram inquirere perditionem. Spiritualem omnem operationem visibilem, siue intellectuale praecedit propositum

tum nostrum, optimumque desiderium: quod ex cooperatione dei in nobis fiunt, nisi enim priora praecesserint: secundum subsequi non solet. Si tempus omni rei sub caelo est, ut ait Ecclesiastes: inter omnes vero nostrae quoque conversationis sacrae res constant: inspiciamus diligentius, si placet: & quid quo tempore fieri conueniat, quaeramus. Est enim omnino in iis, qui certant: tempus tranquillitatis, & tempus perturbationum ob certantium infantiam: tempus lacrimarum, & tempus duritiae cordis: tempus subiectionis, & tempus imperandi: tempus ieiunii: & tempus communicationis: tempus belli inimici corporis, & tempus mortis concupiscentiae feruentis: tempus hyemis & tempestatis animae, & tempus serenitatis mentis: tempus tristitiae cordis, & tempus gaudii spiritualis: tempus docendi, & tempus audiendi: tempus inquisitionum fortassis ob elationem, & tempus munditiae propter humilitatem: tempus luctationis, & tempus tutissimae remissionis: tempus solitariae quietis, & tempus necessariae nec dissolutae distractionis: tempus infatigabilis orationis, tempusque integerrimi & indissimulati ministerii. Non ergo ante tempus quae sunt temporis propria, quaeramus, mentis superbia decepti: non in hyeme calorem, neque in semete manipulos quaeramus. Est enim tempus ferendi labores: & tempus metendi ineffabiles gratias. Alioquin neque in tempore quae sunt temporis propria feremus.

Quidam ante labores, quidā ī ipsis laboribus, pleriq; post labores, alii in ipsa morte, sacra laborum suorum prēmia per ineffabile dei providentiam reportauerūt. Querendum: quis horum altero fuerit humilior: Est quaedā desperatio, quę ex peccatorum multitudine, & cōscientiæ onere, atq; intollerabili mœrore venit: dū anima multitudine vulnere plusquā submergitur: atq; illoꝝ pondere in desperationis profundum præcipitatur. Est & alia, quę ex superbia nobis atq; elatione contingit: dum scilicet nos ipsos veluti indignos ea, quę nobis forte accidit, calamitate existimamus. hanc vero in vtriusq; qui diligenter obseruet, proprietatē inueniet: quod aliter quidē seipsum iā vitiis indifferenter exponit: aliter vero exercitationi in desperatione prior fit. quod absurdū, atq; omnino incōueniens videtur. Sed horum alterū contentia bonæ spei coniuncta, alterū vero humilitas, ac nullū iudicare sanare cōsuevit. Minime vero admirari, & ueluti in re noua perturbari debemus: cū aliquos uidemus mala operari: & bona ex se uerba proferre. Nam & in paradiso fortasse serpentē illum elatio cū extulisset, perdidit. Hęc tibi forma, hęc regula sit in omni conatu tuo, omniq; uiuēdi genere, siue id subiectū, siue non subiectū sit, siue uisibile, siue intellectuale: an secundū Deum proprie sit. Verbi gratia. Quoties rudes adhuc aliqd omni stu-

dio

dio agere nitimur: nisi ex eius actione plus humilitatis in anima accipiamus, quā prius habuerimus: non mihi uidetur nos secundū Deū id moliri: siue parū, siue magnum sit. Atq; in nobis quidē infantibus, ac rudibus hoc diuine uoluntatis firmū signū est: in medijs uero fortasse sit bellorum sedatio, ac discessus. Porro in iis, qui perfecti sunt: diuini luminis adiectio, & copia secundū Deū id esse, quod instituunt, significabit. Ea quidem, quę parua sunt: apud magnos fortasse non parua sunt: magna uero apud paruos nō usquequaq; perfecta. Aer purgatus nubibus clarissimum Solis iubar ostendit. anima uero anticipationibus libera, & remissione dignata, diuinā lucem protinus aspexit. Aliud est peccatum: aliud ociositas: aliud desidia: aliud uitiū: aliud ruina. Qui potest quere in domino: apertius id querat. Quidā, mirabilia operari, esse q; in spiritualibus gratis conspicuum, præ omnibus beatū dicunt: ignorantes plurima esse excellentiora, quę idcirco tutiora sunt, ac sine ruine metu: quod sunt occulta. Is quidē, qui perfecte purgatus est: ipsam etiam nō ipsam animā proximi uidet, quomodo affecta sit. qui autē adhuc in profectu est: ipsam per corporis habitum conicit. Sepe ignis exiguus totā emundauit syluam. sicut & minima cauerna totū nōnunquā laborem corrumpit, ac perdidit. Sape fit ut reſes per inimicitias uim animi

animi exsuscitet: nec tamen concupiscentiæ ardorem excitet. Fit quod item nonnunquam ut ingens carnis afflictio ipsos etiam fortasse motus moueat: ut non in nobis ipsis confidamus: sed in deo, qui carnem hanc incognite mortificat uiuentem. Cum aliquos secundum Deum nos diligere uiderimus: id cautissime seruemus: ut confidentiam omnino fugiamus. Nihil enim ita charitatem soluere odium: quod consuevit efficere: sicuti confidentia. Intellectualis, & ualde decorus ac lucidus est animæ obtutus: omnemque speciem, siue ideam post incorporeas substantias excellit. Ex quo fit ut uitiosi quoque sæpe aliarum animarum cogitationes pro ingenti ad illas dilectione possint cognoscere: id quod tum magis: cum a carnis luto demersi per sordes non fuerint. Si nihil ita dei purgatissime nature contrarium est, ut materia: omnis, qui legit, intelligat. Observationes in sæcularibus quidem obsistunt diuine providentię: in nobis autem intellectuali scientiæ. Ii quidem, qui animo imbecilles, & infirmi sunt: ex corporis calamitatibus & periculis, exterioribusque tentationibus a deo se uisitari cognoscant. Qui uero perfecti sunt: ex presentia sancti spiritus, & adiectione gratiarum. Quoties quietis causa lectulo decubuerimus: adueniens imundus spiritus iniquas ac sordidas cogitationes, ueluti spicula quaedam iaculatur in nos: ut, cum per desidia ad orationem non exurgimus:

exurgimus: neque contra illum ocyus armamur: in sordidis obdormiamus cogitationibus: sordidaque uideamus somnia. Est enim spiritibus unus, qui precursor dicitur: qui nos e somno surgentes protinus excipit: primumque nostrum cogitatum inquare nititur. Da domino primitias diei tue. Erit enim tota eius, qui prior illam occuparit. Memorabile uerbum, atque auditu dignissimum oparius quidam optimus locutus est. Ab ipso, inquit, matutino tempore cursum totum meum diei scio. Multa sunt pietatis, ac perditionis itinera. Quocirca sæpe, dum quis alteri aduersatur: alii libentius, & charius iungitur: amborumque intentio grata & accepta apud deum est. Certant quidem aduersum nos totis uiribus demones: & in eis, que nobis contingunt, tentationibus indignum aliquid uel dicere, uel facere suggerunt. quod cum non potuerunt efficere: iam quietis nobis adstantes ut superbam deo gratiarum actionem referamus, hortantur. Ii quidem, qui superna sapiunt: si separantur: sursum iterum per parates redeunt, qui uero infirma: infra rursus eunt. Eorum enim, qui separantur: nullum pretereas est medium. Vna ex creaturis in alto non in se ipsa ut esset accepit: mirumque sane est quomodo extra eum, in quo esse accepit, consistere solet. Pias quidem filias matres pariunt: matres autem dominus condidit. Predicta uero regula in contrariis quoque uti non insipienter possumus. Fortidolosum

midolosum ad prelium egredi Moses, immo per Mosen dominus uetat: ne forte sit error animæ nouissimus maior priore lapsu corporis atq; pernitiosior: ac merito.

DE DISCRETIONE AD DISCERNENDUM FACILI.

VEM ADMODVM certius Solis q̄ adustus ardoribus latices desiderat: ita apud monachos desideratur diuine bonæ uoluntatis cõprehensio: præterea q; & cõmiste, & contrarie cognitio: de quibus multus re uera nobis est sermo: atq; ad interpetrandū difficilis: ut scire possimus quana illa sunt nostra opera, quæ sine dilatiõne fieri, atq; omni mora citius debeant, secundum eum, qui dixit: Væ qui differt diē de die, & tempus ex tēpore. Quenam rursus morosius, atq; cū consultatio: ne: sicut ille admonet, qui ait. Cū gubernatio ne fit bellum. Et rursus. Omnia honeste & ordinate fiant. Non est fanē vna minimarū rerū huiusmodi ad diudicandū difficilia citius iudicio non aberrante discernere. Nempe enim & diuinus David, qui & spiritum sanctū habebat in se loquentem: hoc sepius orare uideretur, nunc quidē, Doce me facere uoluntatem tuā: dicens, quia tu es deus meus: nūc uero: Deduc me in ueritate tua: Et rursus. Notam fac mihi domine

domine uiam, in qua ambulem: quoniam ad te ab omni cura ac pturbatione seculati leuauim animam meā: & exaltaui. Quicūq; reuera uoluntatem CHRISTI addiscere uolunt: suā prius uoluntatem studiosè mortificare debent: dein de uero fide, atq; inocua simplicitate orātes, patrum q; siue fratrum animas summa cordis humilitate ac sine cordis hæsitatione interrogantes: quæ illi cõsulunt, tanquā ex dei ore suscipiant: & si cõtraria intetioni suæ sint quæ ab illis fuerint dicta: etiam si ii, qui interrogantur, non ualde spirituales fuerint. neq; enim est iniustus deus: ut animas decipiat, quæ se per fidē & innocentia proximi cõsilio atq; iudicio humiliter submiserint. Etsi enim irrationabiles ac muti illi fuerint, a quibus petimus: is tamē, qui loquitur, imaterialis est, atq; inuisibilis. Ingeniti humilitate pleni sunt, qui prædictā regulam nihil hæsitantes sectantur. Nam si quidā in psalterio suū aperuit problema: quātum putatis rationalem mentē, atq; intellectualē animā multo sono esse excellentiorē. plurimi uero, cū necdum perfectū hoc & leue bonū, ideo quod sibi nimium placeret, percepissent: sed ex seipsis, atq; in seipsis quid deo gratū atq; acceptum sit, mirerentur cõprehendere: uaria ualde, & plurimade hoc nobis iudicia dictantur. Quidam uero talia querentes cogitationē suam ab omni affectatione remouerūt: & in utriusq; cõsiliis ac uoluntatibus

luntatibus animæ collocauerunt: videlicet in
enitente, & cōtradicante: mentem q̄ suā omni
voluntate propria nudatā per ardentissimam
orationem domino sistentes ad certum diem
agnitione volūtatis illius potiti sunt: siue intel
lectuali mente cū mente nōstra intellectuā
ter loquente: siue intētionē vna perfecte ex ani
ma deleta. Alii ex ea, quę conatū sequitur, vexa
tione, & disturbance hanc esse dei voluntatē
didicerunt: secundū eum, qui ait. Voluimus ve
nire ad vos & semel, & secundo: & impediuit
nos sathanas. Cōtra alii rursus ex insperato rei
adiutorio hoc gratū deo, atq; acceptū esse sen
ferunt, illud dicentes. Omni proponenti bonū
deus cooperatur. Is, qui deū in semetipso pet
illustrationem possidet: & in vrgentibus, & in
morosioribus rebus secundo modo, nō tamen
tempore certior fieri a deo solet. Hēsitare vero
in iudiciis, ac diu incertū mutare, animę lumi
ne carentis atq; inani gloriæ deditæ, certū ar
gumentū est. Abest a deo iniustitia: eos q̄: qui
cum humilitate pulsant: excludi non paritur.
Intentio semper in omnibus apud dominū di
scutienda est, & in iis, quæ vrgent: & in iis, quæ
differti debent. Omnia enim, quæ affectiōe vi
tuperabili, & inquinatiōe omni munda pro
pter dominū proprie, nec ppter aliud aliquid
fiunt: etiā si non sint omnino optima: nobis ta
men vt optima imputabuntur. Nam earū rege,
quæ

quæ supra nos sunt, inquisitio nequaquā finē
securum, atq; tutū possidet. Arcanum valde est
dei circa nos iudiciū. Mira nanq; dispensatio
ne sæpe voluntatē suam a nobis abscondi deus
vult: sciēs quod si hāc didicissemus: nō illi ob
temperaremus: plura q̄ vulnera susciperemus.
Rectum cor varietate rege liberū euasit: atq; in
innocentię nauicula tute nauigat. Sunt animę
quædā diuino amore, & cordis humilitate for
tes: quæ eas quoq; actiones, quæ supra se sunt,
alacriter aggrediūtur. Sunt itē superba corda,
quę hoc ipsum faciūt. Intentio est inimicis no
stris, quæ supra vires nostras sunt, nobis sæpe
suggerere: vt, dum illa perficere nō possumus:
mœrore atq; anxietate animi fatigati, etiā iis,
quę possumus, cadamus: risum q̄ maximū ini
micis nostris faciamus. Vidi ibecilles animas,
ac debilia corpora pro peccatorū multitudine
superiora ac maiora se certamina arripere co
nari: nec ea posse sustinere. quibus ego humi
litas, inquam, non labore magnitudine deus
pœnitentiam metitur, ac iudicat. Plerūq; per
uersio supremorū malorū causa est: interdū ve
ro etiam familiare pessimorū contubernium.
Sæpe tamen etiā puerfa anima ipsa sibi ad per
ditionem sufficit. Qui a duobus illis segrega
tus est: a tertio quoq; fortasse liberabitur. qui
vero a tertio tenetur: reprobis in omni loco
erit. Nullus enī cœlo certior, ac tutior est. Ab
iis quidem,

iis quidē, qui aduersum nos mala volūtate di-
 micant, siue infidelibus, siue nō rectē fidei ho-
 minibus, post primā & secundam correptionē
 quiescamus. iis autē, qui veritatē addiscere cu-
 piunt: benefacere in aeternum non desinamus.
 Vtrisque autē ad confirmationem nostri cordis
 vtemur. Irrationabilis valde ille est, qui virtu-
 tes sanctorū, quę supra naturā sunt, audiens, de
 seipso desperat. Imo vero ille in altero e' duo-
 bus te optime erudiunt, aut enim ad imitatio-
 nem sanctę fortitudinis excitāt: aut ad summā
 tui ipsius agnitiōē, & eius, quę in te est, fragili-
 tatis demonstratiōē per beatissimam humili-
 tatem te cōuertunt. Sunt inter imundos spiri-
 tus, iniquis nequiores, qui peccatū solos opera-
 ri nos minime cōsulunt: vt grauiori supplicio
 multandos parent. Vidi consuetudinē malam
 alterū ab altero didicisse: eum quę, qui docuerat,
 in seipsum reuertisse: & pœnitentiā agere cœ-
 pisse: atq; a malo quieuisse: sed tamē pro mala
 discipuli actiōe inualida fuit illius pœnitētia.
 Summa re vera summa est, atq; ad cōprehen-
 dēdum perdifficilis malignorū spirituum ne-
 quitia, paucis quę p̄specta & cognita: ne paucis
 quidē (vt reor) tota cognita: quomodo & deli-
 catus viuentes, & saturitate distēti vigilamus,
 tanquā maxime sobrii simus: ieiunantes autē,
 & in erumnis degentes somno miserabiliter
 deiicimur: soli quiescentes obduramur: & de-
 gentes

gentes cū aliis compungimur: fame cōfecti in
 somnis tentamur: impleti vero sine tentatione
 persistimus: per inediā obtenebrati, & sine sensu
 compūctiōnis efficiamur: porro in potu vini
 hilares atq; ad cōpunctiōnem proni ac faciles
 sumus. Ad hęc qui in domino potens, ac ido-
 neus est: eos, q; sunt sine lumine: illustret. Nos
 enim hactenus ad huiusmodi sine lumine, &
 minus idonei sumus. illud tamen dicimus: quod
 non semper ex dæmonibus huiusmodi muta-
 tio fit, plerūq; etiā ex cōcretionē datæ mihi
 nescio quo pacto sordidę atq; illecebrosę pin-
 guedinis. Cæterū pro hac ad discernendū non
 facili prædictorū concidentia syncerissime sem-
 per deprecemur dominū. & siquidē post ora-
 tionem, atq; post eius tempus, eodē modo id,
 quod fit, opari inuenimus: proculdubio scie-
 mus, id non ex dæmonibus esse, sed ex natura.
 Plerūq; vero etiā diuina prouidentia per con-
 trarias res nobis benefacere vult, elationē per
 omnia cōprimens nostrā. Est quidem grauissi-
 mum: velle abyssum iudiciorū dei curiose per-
 scrutari, nā in nauicula elationis curiosi nau-
 gant. Dicēda tamē aliqua sunt, ob multorum
 imbecillitatem. Interrogauit quidā aliquē ex
 iis, qui videre poterant: quid nā sit, quod præ-
 noscens dominus quorūdam ruinas, eos gra-
 tuis maxime exornauit: Ad quē ille, vt reliquos
 quoq; ait, spirituales viros cautiōres faciat: li-
 berum quę

IGLIOS 01
berum q̄ ostēdat arbitriū: atq; ī iudicio inexcusabiles eos, qui lapsi sunt, faciat. Lex quidem vt imperfecta. Attende, ait, tibi ipsi. dominus autē vt perfectissimus, etiā correptionem fratris nobis mandauit, dicens. Si peccauerit in te frater tuus: & quę sequuntur. Si ergo munda est reprehensio tua, atq; humilis, imo vero admonitio: quod pręcepit dominus, implere nō negligas: & in eis maxie, quę possibilis sunt. quod si nondū ad hoc peruenisti, vel in legis exerce re seruitio: noli mirari: cū videris etiā amantissimos tuos reprehensionum tuarū causa inimicos tibi fieri. dæmonū quippe instrumēta sunt huiusmodi leues, & maxime in iis, qui sibi inimici sunt. Tenet me vehemēs admiratio: quomodo, cū in virtutibus quidē omnipotentem Deū, sanctosq; angelos adiutores habeamus: in contrariis autē malum, & solū dæmonē: paratius tamen, ac velocius ad vitia flectimur. De his ego diligētius loqui nec possum, nec volo. Si cuncta, quę facta sunt, naturā suam seruantes: sicq; vt facta sunt, permanēt: quomodo (vt ait magnus Gregorius) dei sum: & luto commisceor? Sin autē creatura aliqua aliter quā facta fuerit, cōstat: omnino cognationē suam inexcusabiliter appetit. Omni arte (vt ita dixerim) omniq; studio quisq; niti debet, vt lutū hoc a terra eleuans in dei folio collocet. Nullus itaq; difficultatē causetur ascēsus. via enim & ianua cunctis

cunctis aperta est. Auditio quidē earū virtutū, quas gessere spirituales patres: mentē, atq; animam ad æmulationē excitat. porro doctrinæ auditus ad imitationē huiusmodi æmulos perducere solet. Discretio est in tenebris lucerna, errantium reditus, cęcutientiū illuminatio. Discretus est sanitatis inuentor, morbiq; emūdator. Duobus modis omnes, q̄ parua quęq; admiratur: (hoc est enim microthaitmastri) hoc perpeti solēt: aut propter supremā ignorantia: aut ex intentione seruandę humilitatis, proximi opera magnificātes, atq; extollentes. Contendamus toto annixu non solum luctari, sed etiam bellari cōtra dæmones. Nam qui luctatur: nunc quidē vulnerat: nunc autē vulnera excipit. qui vero bellū gerit: semp̄ insequitur hostē. Qui vicerit vitia: dæmones vulnerat. ac per id, quod se vitia simulat: inimicos fallit: perduratq; inexpugnabilis. Quidam ex fratribus aliquando ignominia affectus est: & cū omnino corde motus nō fuisset: in mente secretius orauit: atq; ita in ignominia lamētari cœpit: hac ficta perturbatione trāquillitatem suā sapientissime abscondens. Alius item ex fratribus, cū primam sessionē omnino non cuperet: hęc se auidiſſime appetere cœxit. Illius vero castitatē quibus verbis eloquat: qui quasi peccādi causa lupanar ingressus meretricē ipsam ad pœnitentiam traxit? Cuidam itē solitario cū primo
t 2 mane

mane quidam vuc botꝛe attulisset iam qꝫ is, qui
obtulerat, profectus ab illo esset: summo quo-
dam ac celeri impetu illū deuorauit absqꝫ appe-
titu vllō: per hoc se ipsum gulę addictū dāmo-
nibus indicans: atqꝫ ita illos ludēs. Alius item,
cū modicas amisisset palmulas: tota die se mœ-
rentem finxit. Summa istis vigilātia opus fuit:
ne forte, dū hostes ludere nituntur: illi ipsi ma-
gis ludibrio fierēt. Hi enim re vera illi sunt, de
quibus ait apostolus: vt seductores, & veraces.
Siquis corpus castū offerre CHR IST O cu-
pit: & eor mundissimū illi ostendere: obseruet
omni studio vt nō irascatur: atqꝫ continētiam
custodiat. Absqꝫ his enim omnis labor noster
erit inutilis. Sicuti varia sunt humanorꝫ oculo-
rum lumina: ita permultę sunt ac differentes,
quę in anima fiūt, intellectualis Solis offusca-
tiōes. Alia nāqꝫ est, quę per corporis lacrimas,
alia, quę per animę, alia itē, quę per corporeos
oculos, alia, quę per intellectuales, alia, quę ex
auditu verbi, & alia, quę sua sponte in anima
mouetur lætitia: alia item, quę ex solitudine, &
alia, quę ex obedientia nascitur. Præter hęc o-
mnia, alia est singularis, quę more suo quodā
proprio mentē CHR IST O per extasim in-
tellectuali lumine secreta atqꝫ ineffabiliter sistit.
Sunt virtutes, & sunt virtutum matres. Sapiens
itaqꝫ magis vt matres acquirat cōtendet. Ma-
trum quippe deus ipse in sua actione magister
est:

est: filiarꝫ autē plurimi. Caueamus ne forte de-
litiarū abstinentiā multo somno suppleamus.
hoc enim insipientiū est opus. Sicuti ecōtra, vi-
di pietatis athletas cū casu aliquo modice veir-
tri indulgissent: citius totis noctibus stando mi-
serum fortiter cruciauisse: iam qꝫ cū gaudio sa-
turitatem fugere, atqꝫ aduersari didicisse. Lusta-
tur quidem acriter auaritię spiritus cū iis, qui
nihil possident. Cum vero illos deicere institu-
to suo nō potuerit: tunc iam occasiōē paupe-
rum præferens, expeditissimos mūdānis rebus
iterū implicari & impediri suadet. Quoties
p peccatis nostris mœremus: & tristes sumus:
pceptum domini ad Petrū ad memoriā re-
uocare non desinamus: ignoscendū scilicet se-
ptuagies septies peccāti. Quod enim alteri mā-
dauit: ipse profectō multo magis implebit. Cū
vero nostris meritis extollimur: eius rursus
meminerimus, qui ait. Qui totā spiritualem le-
gem impleuerit: offenderit autē in vno vitio:
hoc est: in superbix tumore: factus est omniū
reus. Quidam sunt nequā, inuidorum qꝫ spiri-
tuum status: qui sponte se a sanctis subtrahūt:
ne, si illos iis bellis, quę vincere nō possunt, in-
quietent: coronas eis inuiti ministrent. Beatos
quidē esse pacificos, nullus est, qui refragetur.
Ego vero inimicos etiā beatos vidi. Duo qui-
dam impuro se inuicē amore diligebāt, quod
cum animaduerneret vir prudēs, atqꝫ probatis-
simus:

simus: serendi inter illos odii se ministrū fecit: illi quidē apud hunc derogans: vt qui eū male dictis infectaretur: & huic apud illū similiter: valuit q̄ sapientissimus humano astu dēmonū nequitiam repellere: odium q̄ inferens fornicationis vinculū soluit. Sunt qui mandati gratia mandatū excludant. Vidi enim iuvenes se inuicem castissimo amore, ac secūdum Deum diligentes: qui tamen, dum aliorū conscientia inde lædi concupiscerent: cōuenit inter eos, vt se ab inuicem ad tēpus elongarēt. Sicut cōtraria sunt nuptiæ, ac funus: ita sibi male cōueniūt superbia, & desperatio. videas tamē ex dēmonum peruersitate, & incōstantia sæpe vtraq; simul. Sunt nōnulli ex spiritibus imundis: qui interpretationē diuinæ scripturarū nobis in exordiis enunciant. hoc autē in illoꝝ vt plurimum cordibus agere solent: qui inani gloriæ student: & illoꝝ in primis, qui externę sapientiæ literis eruditi sunt: vt illos sensim fallentes in hærefes, & blasphemias deducant. Ex ea vero turbatiōe, effusa q̄ ac turpi lētitia, quā enunciationis illius tēpore in anima nostra fieri sentimus: dēmonū theologiā, imo vero bathologiam, idest loquacitatē agnoscemus. Ordinem quidē, & initium, quædā vero ex iis, quæ facta sunt, finē etiam ab eo, qui illa fecit, accepturunt. Virtus vero finē habet infinitum. Omnis quippe cōsumationis vidi finē, ait cœlestium hymnorum

hymnorum cantor: latū mādatum tuū nimis, atq; infinitum. Si quidā boni ac probati operarii ex vi actiua proficiunt in virtutē contemplationis: si charitas nunquā desinit: si dominus custodit introitū tui timoris, & exitū charitatis tuæ: huius profectō possessio infinitus est finis: in qua proficere nunquā desistemus, nō in præfenti, nō in futuro, lumini scientiæ lumen adiaciētes. Et si enim plerisq; quod dicturi sumus, nouum videbitur: dicemus id tamē. Secundū eam, quā prædiximus, demonstrationē equidē o' admirabilis pater, ne ipsas quidē intellectuales, angelicas q̄ substātiās dixerim carere profectu: sed eas quoq; magis gloriæ gloriā, & scientiæ scientiā semper adiacere desinio. Noli mirari si dæmones nonnunquā bonas nobis cogitationes suggerunt: eis q̄ intellectualiter contradicunt. ea enim est inimicis nostris intentio: vt per hoc nobis persuadeant: se nostras quoq; itimas cogitatiōes agnoscere. Noli amarus esse, ac nimium seuerus iudex: quoties aliquos videris docere magna, & operari negligentius. sæpe nanq; suppleuit defectum operis vtilitas verbi. non omnes equaliter omnia habemus. In quibusdam enim sermo vberior est opere: in aliis rursus secundū primo maius est. Malum quidē deus neq; fecit, neq; creauit. Seducti sunt ergo, qui aiunt vitia quædā in anima esse naturalia: ignorantes, quod cōstantes na-

tura proprietates nos in vitia cōuertimus. puta. Semen in nobis per naturā inest ob liberos procreationē. nos illud in fornicationis turpitudinē transfulimus. Inest nobis a natura furor: vt illo contra serpentem vtamur. nos aduersus proximū illo vfi sumus. Inest emulatio: vt virtutes emulemur. nos in malā partem emulamur. Adest animæ per naturā gloriam desiderare, sed supernā. adest illi superbire: sed aduersus dæmones. Inest similiter & gaudiū: sed vt in domino, & de proximi prosperitate letemur. Accepimus & seruare memoriā iniuriarum: sed cōtra inimicos animę. Accepimus ab illa cibi appetitū, non luxurię. Anima impigra, & alacris cōtra se dæmones prouocat. multiplicatis autē aduersus eā bellis, coronę quosq; multiplicantur. qui nō pulsatur bellis: profusus non coronabitur. qui in iis casibus, qui cōtingunt, nō perturbatur: neq; animo laceffit: is vt fortissimus bellator ab angelis glorificabitur. Tres quidā noctes in terra cū fecisset: penitus reuixit. qui vero tres horas vicerit: non moritur. Siquando ex disciplina diuina nobis dispensatione permessa Sol ille iustitię, postquā in nobis ortus fuerat, agnouit primū occasum suū: posuit omnino tenebras: & facta est nox. In ipsa vero iam præsibunt ad nos ii, qui prius recesserāt, feri leonū catuli, omnesq; bestię spinosarum passionū rugientes: vt rapiant eā, quę est in

est in nobis, spem: & quærentes sibi a deo vitorum escam, siue per intentionē & voluntatem, siue etiā per actum. Ortus est nobis iterū sol per obscurā humilitatē: & ad seipsas bestię congregatę sunt: atq; in cubilibus suis, videlicet in cordibus voluptuosis collocabuntur: & non in nobis. Tunc dicēt inter dæmones. Magnificauit dominus facere misericordiā cū eis. Quibus nos respōdebimus. Magnificauit dominus facere nobiscū: facti sumus lætātes. vos autem persecutionē passi estis. Ecce dominus sedet super nubē: leuem animā videlicet ab omni cōcupiscētia terrena exaltatā: & veniet in aegyptium cor pridie obtenebratū: & mouebuntur manufacta simulachra, & fordidę cogitationes mentis. Si **C H R I S T V S** ab Herode corporaliter fugit, & quidē omnipotens: addiscant improbi, & temerarii, non seipfos in medias tentationes imittere. Non des enim, inquit, in cōmotionem pedem tuū: & non dormitabit, qui custodit te angelus. Cōnexus, atq; adiunctus est fortitudini fastus, veluti cypresso taxus arbor. Cura sit nobis perpetua atq; indefessa: ne tenuis quidē cogitatio ascendat in mentem nostrā: quę bonū nos vllum vel minimū habere suggerat. Quod si hanc proprietatē diligenter obseruantes, inuenerimus mentē nostram huiusmodi cogitatione pulsari: tūc reuera in defectu nos adhuc esse intelligimus. Inquire

quire etiam infatigabiliter vitiorum argumenta:
tuncque plura ex iis tibi inesse cognosces: quæ,
dum in morbis adhuc sumus discernere, siue
per infirmitatē, siue quod nos ante profundissi-
me occupauerit, & penitus sibi vindicauerint:
non possumus. Propositū iudicat dominus. In
iis vero, quæ possibilis sunt, nobis actionē quoque
clementer inquit. Magnus ille quidē: qui nihil,
quod factu possibile fuerit, facere omisit. Ma-
ior autē: qui per humilitatē etiam quæ ultra vi-
res suas sunt, agere conatur. Plerūque dæmones
ea, quæ leuiora sunt, & magis vtilia: nos agere
vetant. quæ vero difficiliora, laborisque pleni-
ora sunt: ea magis arripere hortātur. Inuenio
Ioseph illum castissimū ideo beatū dici: quod
peccatum caute declinauerit: nō quod impas-
sibile se ostenderit. Quærendū vero nobis est:
quot, quibusue modis peccati declinatio coro-
nis donetur. Aliud est enim vimbram fugere:
aliud ad Solē iustitiæ accurrere. obtenebratio
causa fit offensionis: offensio vero lapsus occa-
sio est: lapsus vero mortis. Sæpe ii, qui per ni-
miā vini potationē obtenebrati fuerant: aquā
bibētes, ad sobrietatē mentis reuocati sunt. ita
& qui obscurati vitiiis fuerant: per lacrimas re-
sipuerunt. Aliud est perturbatio: aliud effusio:
aliudque excæcatio. priorē illam sanauit conti-
nentia: sequentē quies solitatio: tertiā obedi-
entia, & deus, qui propter nos obediens effectus
est.

est. Nos ex duobus exemplis eorum, qui terrena
& infima purgare solēt: duas cōuenientissime
purgationes eorum, qui superna sapiunt, colligi-
mus. Et fullonū quidem officinam (ex epli cau-
sa) dicimus cœnobiū secundum Deum: quod
sordes, & crassitudinē, atque turpitudinē animæ
diluit, ac refecat. Tingentium vero officina est
Anachoresis iis, qui in cœnobia exercitatione
lasciuam, & memoriā iniuriarum, & iracūdiam
deposuerūt: iamque ex ea ad quietē solitudinis
migrarunt. Aiunt quidā: quod in eadem deli-
cta denuo incidere, ex defectu cōtingat pœni-
tentię cōgruē: ex qua prioribus malis emēda-
tio inferri solet. Quærendū vero: num omnis
quoque, qui in eadem peccata nō incidit: digne
etiam pœnitentiā egit? Inciderunt quidam in
eadē delicta, siue prioribus profunda obliuio-
ne sepultis atque obrutis, siue quod ex uoluptate
nimium clementem deum sibi suggesserūt: siue
quod de salute sua desperauerunt. Siquis vero
me non nimis inclementer accusare velit: id
quoque addiderim: quibusdā hoc ideo cōtinge-
re: quod inimicū suum iā vincere nō possint,
se per cōsuetudinis tyrānidem violenter subi-
gentem. Inquirendū quoque diligentius: quo-
modo, cū anima sit incorporea: eiusdē substan-
tię spiritū in se adueniētium naturam videre
solita nō sit: nū forte propter coniunctionem,
quam solus ille nouit, qui cōiunxit? Interroga-
bat

bat aliquando me quidā scientiā maxime illu-
stris, his me verbis cōpellans. Dic oro, dic scire
cupienti mihi: qui nā spiritus humiliare men-
tem, qui uē exaltare in peccatis soleat? Ego cū
ad huiusmodi consultationem hæsitarē: me q̄
id nescire iuramēto firmarem: demum me is,
qui discere venerat, instruxit ita paucis dicens.
Cum tibi discretionis fermentū dederō: de re-
liquis tibi cū labore inquirendū relinqūā. For-
nicationis, & iracundiæ spiritus gastrimargiē,
& accidiē, & somni mētis cornu extollere non
fere cōsueuerunt. Porro auaritiæ, & principa-
tus appetēdi, & loquacitatis spiritus, alii q̄ plu-
rimi malo malū adnectere solēt. idcirco indi-
candi quoq; spiritus his pxime accedit: si quis,
cum ad seculares profectus fuerit: aut eos ipse
susceperit: ex illoꝝ separatione tristitiē iaculū,
& non magis letitiam suscipit: utpote impedi-
mento & laqueo expeditus: hic aut ab inani
gloria, aut a fornicatiōis spiritu illuditur. Ante
omnia qua ex parte venti flatus ipellat, exqui-
ramus: ne vela in aliā, quā debuimus, partem
expādisse videamur. Exhortare ex charitate se-
nes scientiā & actione claros, qui corpora sua
in exercitatione cōtriuuerunt: modicū sibi quie-
tis indulgere. Iuuenes cōtinenter viuere cogē,
qui animas suas in peccatis cōtriuuerunt: sempi-
ternum illis cruciatū ad memoriam reuocans.
Possibile nō est (quod & alibi diximus) statim
in ipsis

in ipsis cōuersationis initiis gula cōcupiscentiā,
atq; inanem gloriā a nobis omnino superari.
Non tamen erit nobis tutum uelle per delicias
inani glorię resistere. Superata nāq; inanis glo-
ria iterum inanem gloriā gignit, in eis potissi-
mū, qui rudes adhuc sunt. imo uero per inediā
aduersus illam cōfligamus. Veniet enim hora:
& nunc uolentibus est: ut & hanc subiiciat do-
minus sub pedibus nostris. Non eisdē op-
pugnantur uitiis, qui iuuenes, & q̄ senes ad dei
seruitium accedunt. Sape enim diuersis, & pe-
nitus cōtrariis morbis laborant. Quocirca bea-
ta sane est, & multū necessaria sancta humili-
tas, quę & iunioribus, & senioribus certissima
simul & potissima pœnitētia efficitur. Non te
id pturbet, quod dicturus aduenio. Rare qui-
dem sunt, sed sunt tamē animæ rectæ, & ab o-
mni nequitia, & malitia, & simulatione, & astu
alienę. Eis uero aduersatur maxie hominibus
admissa cōuersatio: cum possint, si ducē nactæ
fuerint: ueluti ex portu quodā quietis in cœlū
conscendere: atq; uitę cōmunis tumultibus, &
scandalis liberæ sine ullo horum experimento
persistere. Lasciuētes quidē homines, iniquos
autem angeli curare solent: superbis uero so-
lus deus mederi potest. Et hoc nōnunquā for-
tasse sit charitatis species: proximo, cum se ad
nos cōtulerit: permittere in omnibus facere ut
uult: nobis tamen omnē hilaritatem ostenden-
tibus.

tibus. Inquirendum quomodo, & quatenus, & quando, & an poenitentia vt mala, ita & bona quoq; soluere sit solita. Summa nobis discretionē vtendū erit: vt nouerimus quando stare, & in quibus, & quatenus aduersus vitiōe materias luctari debeamus: & quādo nos a colluſtatione subducere. Preſtat enim interdum fugam potius ob imbecillitatē virium noſtrarū eligere: ne moriamur. Videamus, atq; obſeruemus cautius: quo in tēpore, & quomodo per amaritudinem bilem exinanire poſſumus: qui dēmonum extollant: qui humiliēt: qui obducent: & qui cōſolentur: q tenebras noſtris mentibus obducant: & qui rursus illustrationē ſimulent: qui tardos, & hebetes, & qui cōtra aſtutos, qui tristes, & qui nos lētos efficiant. Non perturbemur, ſi initio ſtatim procliuēs nos ipſos in vitia viderimus in ſtadio noſtrę in hoc mūdo cōuerſationis. Oportet enim cauſas omnes prius moueri: atq; ita demū caſtitem nobis obuenire. Ferē enim vitiōe belluę, dum intērim occulerentur: nō perſpiciēbantur. Quoties caſu aliquo ii, qui iam perfectioni propinquabant: in aliquo tenui delicto ſuperati a dēmonibus fuerint: omni arte vtantur: vt hoc rursus ab eis centuplū diripiant. ſicuti venti aliquando per ſerenitatē ſumma criſpant æquoris terga: aliquando maris fundū turbare, & uertere ſolēt: ita & in tenebroſis malignitatis flatibus intellige.

intellige. In iis enim, qui uitioſi haecenus ſunt: ipſum ſinū, ſenſum q; cordis intimū fluctibus iactare ſolent. In iis uero, qui iam profecerunt: mentis tantū superficiem perturbāt. Quocirca hi quoq; citius tranquillitatē propriam incōtaminatā perſtitille ſentiunt. perfectiorē eſt agnoſcere ſemp in animo, quē nā ſit cōſcientię, quę dei, & quę dēmonū intentio. neq; enim cōtraria omnia ab initio ſtatim dēmones ſuggerūt. Ideo tenebroſa eſt re uera propoſitio, atq; ad inueniendum perdifficilis.

COMPENDIOSA SVPRADICTORUM omnium recapitulatio.

I D E S firma abrenūciationis eſt mater. Quid autem cōtrarium ſit, liquet. Spes indeclinabilis reiiciēde affectio nis eſt ianua. quid item contrarium ſit, manifeſtum eſt. Charitas dei peregrinationis materia eſt. quid cōtrarium ſit, item cōſtat. Subiectionē genuit ſui ipſius reprehenſio, appetitus q; ſanitatiſ. Mortis meditatio continentię eſt mater, fixa q; memoria aceti dominici, & fellis. Pudicitię adiutrix eſt ſolitudinis quies: Incentiuorum q; cōfracſtio ieiunium. Cogitationum turpium aduerſatrix eſt animi cōtrictio. fides, & peregrinatio mors eſt auaritię. miſericordia uero, & charitas prodiderūt corpus. O ratio intentiſſima,

tissima, & iugis accidiam perdidit. Iudicii memoria alacritatem prestitit. Medicina furoris ignominie delectio, hymnorum q̄ catus, atq̄ misericordia. Nuditas reḡ omnium tristitiam suffocat: nulli q̄ sensibiliū rerum affici intellectualium speculationē parit. Silentium, & solitudo inanis gloriæ sunt hostes. quod si fueris in medio: ignominia arripe: nec pudeat te exhibere inhonore. Visibilem superbia sanabit moestus & abiectus habitus. inuisibile uero solus, qui est ante secula curabit. Omnium ferage venenatarum sensibiliū intereptor est ceruus. intellectualium uero humilitas interfectrix est. Possumus ex naturalibus rebus cuncta intellectualia addiscere. Sicut impossibile est ut serpens uetustatem sua exuat: nisi angustam cauernam prius ingrediatur: ita nos quoq̄ anticipatioes veteres, & uetustate anime, veteris q̄ hominis tunicam non deponemus: nisi per angustam & artam ieiunii, & ignominie transeamus uiam. Sicut impossibile est ut grauata nimis carnibus uolucres in caelum euolent: ita & qui carnem suam nutrit, & fouet: illuc ascendere non poterit. Exsiccatum lutu non iam porcis usui esse, ut ibi se uolent, potest. ita & caro per abstinentiam marcida effecta daemionibus ultra non prebebit in se quiescedi locu. Sicut uiridium lignorum multitudo plerumq̄ suffocat, & extinguit flamma: fumum q̄ ingere excitat: ita sepe immodica tristitia

tristitia fumo ac tenebris plenam animam efficit: lacrimarum q̄ exsiccat aquas. Ut sagittarius caecus reprobus est: ita & discipulus contra dicens perit. Sicut probatu ferrum improbum acuire potest: ita frater letus & alacer negligetiorē saepe seruauit. Sicuti uolucru oua, si foueantur in stercore: uiuificantur: & in foetum erumpunt: ita & cogitatioes, nisi ex cordis abditis producta manifestetur: in opus prodeunt. Sicut currentes equi cursu inuice certant: ita & optima quaq̄ societas se inuice excitat. Sicut nubes Solem abscondunt: ita cogitationes male obtenebrant, & perimunt mentem. Sicut is, qui sententia contra se lata ad damnatione proficiscitur: nihil de spectaculis curat, aut loquitur: ita ne ille quide, qui ueraciter luget, uentre fouebit aliquando. Sicuti pauperes, cum thesauros regios aspiciunt: sua paupertatem amplius agnoscunt: ita & anima magnificas patrum uirtutes relegens, mentem suam omnino amplius humiliat. Sicut ferru, etia si nolit, ad magnetem perfugit, nature uis secretissima pertractu: ita & qui anticipationibus delictoru asueti in earum habitum transierunt: uolenter ab eis opprimuntur. Ut oleum mare inuitu etiam tranquillum facit: ita & ieiuniu nolentia quoq̄, & reluctantia incentiua corporis extinguit. Sicut aqua angustiis conclusa in altitudinem tumens erigitur: ita se aia angustata periculis ad deum

per poenitentiam ascendit: & saluata est. Sicut is, qui fert aromata: etiã si nolit, ex odore proditur: ita & qui dei spiritũ habet: ex verbis suis, atq; ex humilitate propria agnoscitur. Vt venti perturbant abyssum: ita furor plusquã reliqua exagitat mentẽ. Sicut quã oculus nõ vidit, ea ex auditu solo quis nõ nimiũ gustare appetit: ita & casti corpore inges inde leuamen habet. Sicuti fures, cũ arma regis aliquo in loco posita viderint: nõ illuc facile ascendunt: ita & qui cordi orationem cõiunxit: non fortuito ab intellectualibus latronibus violari poterit. Sicut ignis niuem ex se non gignit: ita & qui in hoc seculo honorem querit: nunquam coelesti ac pereni honore potietur. Sicuti vna sepe fauilla ingentem syluã consumpsit: ita vnũ reperitur bonũ: quod magnoꝝ scelerum ingentẽ multitudinem delere possit. Sicut sine armis feras belluas perimere nõ possumus: ita nec sine humilitate iniraſcentiã acquirere. Sicuti per naturam viuũ absq; cibo nõ potest: ita & ei, qui saluari cupit: ad mortẽ vsq; vel ad breue momentum negligere nõ licet. Vt Solis radius domũ per foramen ingressus, cuncta, quã in ea sunt, illuminat: ita vt tenuissimus quoq; puluis volitãs videri possit: ita & timor domini, si fuerit in anima: cũcta ei peccata sua etiã minutissima ostendit. Sicut ii, qui dicuntur cancri, capi facile lime possunt: eo quod aliquãdo ante, aliquando retro

do retro gradientur: ita & anima nũc quidem ridens, nũc lugens, nunc vero delitiis affluens proficere vnquã non poterit. Sicut qui somno grauantur, facile furibus patent: ita & qui secus mundũ virtutes arripere aggrediuntur: a prãdonibus facile violabũtur. Sicut is, qui aduersus leonẽ pugnat: si ab eo oculũ aliorũ deflectat: cõfestim perit: ita & qui contra carnem suã pugnat: si hac per quietẽ nimium fouerit. Sicut ii, qui scalam putrẽ ac fragilẽ ascendunt: ruere periclitantur: ita honor omnis & potẽtia & gloria, quã humilitati aduersissima sunt: omnem se habentẽ deiiciunt. Sicut impossibile est vt qui esurit, non recordetur panis: ita fieri non potest, vt qui saluari cupit, exitus sui, æterni q; iudicii obliuiscatur. Quẽadmodum aqua delet literas: ita & lacrimę peccata abolere possunt. Sicut ii, quibus nõ adest aqua: modis aliis literas delere solent: ita & animę, quibus defunt lacrimę: per mœrorẽ & gemitũ summam q; tristitiam peccata delent, atq; abscidunt. Sicut stercoris copia multitudinẽ vermium gignit: ita multitudo ciborũ lapsuum, & malę cogitationũ, atq; somnoꝝ operatur multitudinẽ. Sicut is, qui cõpeditus etiam ambulare nõ valet: ita & qui pecunias sibi thesaurizant: in cœlum ascendere nõ possunt. Sicut plaga recens facile curari põt: ita & diuturna animę vulnera difficillima ad sanandũ sunt: etiam si sanari

u 2 vnquam

INCLIO
vinqum possint. Sicut impossibile est mortuū
incedere: ita possibile non est, eū, qui despera-
uerit, saluari. Qui fidem rectā seruat: nec a pec-
catis desistit: is vultui sine oculis assimilatur.
Qui fidem nō habet: & bona quēdā forte ope-
ratur: is ei similis est, qui haustā aquam in per-
foratū dolium imittit. Sicut nauis optimo gu-
bernatore freta in portu tuto deo auxiliāte in-
greditur: ita & anima, quę pastori optimo niti-
tur: facile in cœlum cōscendit: etiā si mala plu-
rima gesserit. Sicut qui sine duce est, etiā si pru-
dentissimus sit, facile in viā errabūdus incedit:
ita & qui suo arbitrio monasticā vitam pergit:
etiā si omni mūdāna sapientia fuerit instru-
ctus: facillime perit. Cum quis post grauiā sce-
lera corporis mala valetudine impeditus fue-
rit: viā sanctę humilitatis, eiusq; proprietatum
securus incedat, aliā enim salutis viam nō in-
ueniet. Sicut fieri nō potest vt is, qui lōgissima
valetudine laborauit: vno momēto sanitatem
acquirat: ita ne vitia quidem, imo vitium ali-
quod protinus superari potest. Cuiusq; virtu-
tis, aut vitii signū quantitatis tibi denota: atq;
ita nosse poteris profectū tuum. Sicut ii, qui lu-
to aurum cōmutant, detrimentū omnino pa-
tiuntur: ita & qui pro corporalibus spiritualia
sua in publicū efferentes enūciant: summis affi-
ciuntur incōmodis. Remissione quidem cito
plurimi potiti sunt, beatā vero tranquillitatem

nemo

nemo repente possedit. hanc enim vt acquire-
re possimus, tēpore longo, ac dei adiutorio, &
singulari gratia nobis opus est. Solicite quęra-
mus, atq; obseruemus, quę nobis ī semine, quę
in herbā, quę in messe feræ, aut volucres insi-
dientur: vt laqueos illis, & pedicas cōuenientes
parare, ac tendere possimus. Sicut iniustū simul
est, & indignissimū, vt is, qui febrem patitur, se
ipsum necet: ita minime conuenit, vt quis ante
extremū spiritū aliquando desperet. Sicut tur-
pe, atq; inhonestū est, vt is, qui patrē suū sepelie-
rit: mox vt a funere surrexit, ad nuptias profici-
scatur: ita eis quoq; qui pro sceleribus lugent:
incōuenientissimū est honorem, aut requiem,
aut gloriam in pręsenti sæculo ab hominibus
quærere. Sicut alia est ciuiū, alia reorū habita-
tio: ita omnino imutatus, & varius esse debet
pro culpis lugentiū, atq; infantiū status. Sicut
eum militē, qui in prælio durissima in faciem
vulnera suscepit: impator militia non abdicat:
imo vero amplius in ea illū prouehit: atq; ma-
ximis honoribus cumulat: ita & monachum,
qui pericula plurima a dęmonibus ppeffus fue-
rit: cœlestis imperator gloriosissime coronat.
sensus animę, proprietas illius: eius autē sensus
peccatū est colaphus. Sensus sanitas, mali vel
sedationem, vel iminutionem ex se gignit: ex
qua rursus cōscientia oritur. Conscientia vero
est ratio, atq; reprehēsiō custodis nostri: qui ex

u 3 ipso

ipso baptismi tēpore nobis assignatus est. Atq̄
idcirco nō vsque adeo iuenimus eos, q̄ adhuc
in animo illuminati nō sunt: pro malis operi-
bus percuti: sed multo leuius, atq̄ clementius,
quā qui lumine accepto peccauerunt. Et dimi-
natio quidē mali, mali abstinētiā parit. mali
vero abstinētia initium est p̄nitendi. porro
p̄nitentiā initium salutis est. Initium
autem salutis propositū est bonum. Ex bono
autem proposito gignitur laborum tolleratio:
cuius item initium virtutes sunt. porro virtutum
initium flos: flos autē virtutis initium est actio-
nis. Ex virtute assiduitas nascitur. Assidue vero
meditationis germē, ac fructus est habitus. Ex
eo item ea qualificatio oritur, quæ timoris est
genitrix. Timor autē gignit mandatorum dei
obseruationē. Mandatorum autē custodia cha-
ritatis argumentū est. Charitatis vero initium
humilitatis est copia. Copia autē humilitatis
tranquillitatē parit. Eius vero possessio plenu-
do charitatis est, siue dei p̄fecta inhabitatio iis,
qui per beatā tranquillitatē mundi sunt corde.
ipsi enim deū videbunt. Ipsi gloria in secula.

DE SACRA CORPORIS ET
animæ quiete. Gr̄ XXVII

OS quidem, cum simus veluti empti
n tui quidā serui: atq̄ imūdiſſimis vitiis
obnoxii: ex hoc ipso dolos quoq̄, &
mores,

mores, & imperia, & astutias eorū, qui infelici
animæ nostræ diu dominati sunt, spirituū vel
tantisper nouimus. Alii vero sunt, qui per ope-
rationem sancti spiritus, & quod his iam libe-
rati sint, artes omnes illoꝝ probe callēt. Alius
enim est, qui ex dolore infirmitatis quietē sa-
nitatis cōiicit: & alius, qui ex sanitatis gaudio,
& requie morbi incertem cōiectura compre-
hendit. Itaq̄ ut imbecilles trepidamus admo-
dum de tranquillissimo quietis portu in hoc
opere philosophari: nō ignorantes, canē quē-
dam ad sancti cōuentus mēsam semper assiste-
re: panem q̄ ex ea, uidelicet animā dissipere co-
nari: quem cū orti suo apposuerit: iam inde cur-
su discedere, atq̄ illū secretius comedere. Quo-
circa ne cani huiusmodi locū per sermonē no-
strum demus: atq̄ occasionē amputemus quæ
tentibus occasionem: nefas esse arbitrati su-
mus iis, qui in ardore prælii summa animi uir-
tute & constantia cōstituti sunt: impatoris no-
stri bellatoribus modo de pace disserere. id so-
lum dicimus: quod ii, qui fortiter pugnāt: tran-
quillitatis etiam, & pacis coronis donādi sunt.
Cæterum nequē fortasse contristemus, si ser-
monē de hoc in medio indiscussum relinqua-
mus: pauca, si placet, ueluti sub discretionis for-
ma nūc loquamur. est quidem corporis quies
morū ac sensuū cognitio & moderatio. quies
autem animæ est cogitationū scientia, atq̄ fu-
ribus

ribus inuolabilis intentio. Quietis amicus est fortis quidam & pertinax uigilans sensus, semper in cordis ianuis excubans, cogitationesque accedentes aut necans, aut remouens. Qui sensu cordis intimo quiescit: quod diximus intellegit, & cognoscit, qui uero adhuc infans est: hoc quia non gustauit, ignorat. Quietis selector prudens uerbis non indigebit. uerba enim illustrantur operibus. Initium quietis est, strepitus omnes, ut qui fundum animae perturbent, amouere. finis uero, tumultus non metuere. sed inter eos sine ullo eorum sensu durare. Quietis amicus est, qui progrediens non uerbo progreditur. Mansuetus est totus charitatis domicilium. Is difficile ad uerba moueri, & immobilis esse ad iracundiam solet. quid autem huic contrarium sit, satis constat. Quietis est aemulus is, qui in corporeae substantiae proprietate in fragili corporis domo, quod est omnino mirabile, concludere nititur. Obseruat murem, quae hunc uenatur, bestiola. Intellectualē uero murē quieti solitarii intentio. Non tibi uile, uel reiiciendum uideatur hoc documentum. sin uero alias: nondum quid sit quies, agnouisti. Verus monachus profecto non sic erit, ut monachus alteri monacho adiuctus. Monachus enim summa opus habet uigilantia, & mente omni elatione uacua. priori quod saepe alter opem tulit. secundo uero cooperatur angelus. Intellectualēs uirtutes

tutes spirituali quietis sectatori simul adstant: atque una ministrant: & in eo ueluti in iugundo diuersorio libentius inhabitant. quid huic sit contrarium, tacebo. Dogmatum ingens est, & alta profunditas. mens autem solitarii non absque periculo insiliet in ea. Tutum non est cum ueste natate: neque cum passione aliqua theologiam attingere. Cella solitarii conclusio est corporis: intusque habet domicilium scientiae. Is, qui animae morbo laborans quietem solitudinis arripere nititur: ei similis est, qui ex nauis in pelagus exiliens, per tabulam ad terram peruenire quaerit. Quicumque aduersus carnem luctantur: his suo tempore quies non deerit: si tamen ducem naturae fuerint. Ei enim, qui solus hanc sequitur: angelica uirtute opus est. At mihi sermo est de his, qui re uera quiete & corpore, & spiritu festantur. Solitarius negligens mendacia loquitur: & per enigmata se a quiete destitisse hominibus persuadere quaerit. Cum reliquerit cellam: daemones culpam: latetque seipsum miser: quod daemon effectus sit. Vidi ego quietis studiosos flagrantissimum suum in deum desiderium inextinguibiliter per huiusmodi quietem impleuisse: & ignem igne, desideriumque desiderio genuisse. Solitarius est forma terrestrii angeli: qui orationem suam charta desiderii & solitudinis literis desidia & torpore liberauit. Solitarius est, qui re uera clamare potest. Paratum cor meum deus.

deus. Solitarius quietus ille est, q̄ ait. Ego dormio: & cor meum uigilat. Claude ianuam celule corpori: & lingue ianuam locutioni, interiorē q̄ animi fenestrā spiritibus imūdis. Serenitas quidē, ac meridianus Sol nauarū patientiam arguit. necessariorū uero indigentia quieti solitarii tollerantiā ostendit. ille quidē indignans innatat undis, hic autē accidia prefusus miscetur multitudini. Ne timeas sonitū ludibria. Luctus quippe formidinem nescit: neq; illa agitur. Quorū mens ueraciter orare didicit: ii domino facie ad faciē tanq̄ regi ad aurem loquuntur. ii, autem quorū os orat: eis similes sunt: qui regi coram omni senatu prociunt. qui autē in saeculo morātur: ii in medio totius tumultuantis plebis regē obsecrāt. Si artem perire didicisti: quod diximus, non ignorabis. In sublimi quodā loco residens te ipsum obserua: si tamen facere id nosti: & tunc prospicies, quomodo, quādo, qua ex parte, quot, & qui fures irumpere, ac furari botros ueniāt. Cum fatigata fuerit intentio: surgens orabit: & iterū residens uiriliter priorem operationē tollerabit. Volebat quidā hęc expertus de his subtiliter, diligenter q̄ disserere: sed timuit ne quando pietatis operarios negligētiores faceret: uerborūq; strepitu currētes atq; alacres tereret. Qui de quiete subtiliter, & diligenter, & summa cum scientia disserit: aduersum se demones

mones excitat. Nemo quippe alius horum turpitudines, innumeras q̄ nocēdi artes ita in apertū producere potest. Qui solitariam arripuit quietem: profundum mysteriorū nouit. Non autem in illud prius descēdit: q̄ fluctuū, uentorū q̄ tumultus uel audierit, uel uiderit: uel eis etiam fortasse fuerit respersus. Confirmat autē hoc, quod diximus, magnus apostolus Paulus: qui nisi in paradysum, ueluti in quādā secretissimā quietē raptus fuisset: nunq̄ profecto arcana uerba audire potuisset. Quae auris accipiet, a deo grandia. Idcirco & in Iob quies hęc sapientissima dicebat. Putas ne non suscipiet auris mea ab eo ingentia? Solitarius quietus est, qui ita omnes absq; odio fugit, nolens intermissionem diuine dulcedinis pati: sicut alius prompte & festinus accurreret. Perge: bona q̄ tua celerius diserge. uende. nam moram tēporis habet: & da pauperibus motachis: ut tibi per orationū suffragia ad quietē solitariā concurrant: & tolle crucem tuā, eam per obedientiam baiulans: onus q̄ amputationis tuę uolūtatis fortiter tollerans: & tum demum ueni sequere me ad coniunctionē beatissime, & placidissime quietis: & docebo te uirtutum intellectualium uisibilem actionem, præclarā q̄ conuersationē. Nunq̄ ille satiabitur in saecula saeculorum laudare conditorem: neq; is, qui coelū quietis fuerit ingressus: unq̄ fatigabitur

fatigabitur creatorem collaudare. Non erunt de materia solliciti, quibus est natura agilis, & omni materia libera. neq; de alimento ii, qui cum ex materia per naturā sint: materiā tamen omnem exceſſerunt. Non alentur priores illi cibo: neq; indigebunt ſecundi promiſſione. Non erunt ſolliciti illi de pecuniis, uel poſſeſſionibus: neq; iſti de uexatione ſpirituū neq;. Non ineſt cœleſtibus uiſibilis ullius creature deſiderium: neq; terrenis cœleſtibus ineſt concupiſcentia ullius aſpectus, quem ſenſus attingit. Nunq̄ deſiſtent illi in charitate proficere. nec iſti quidē quotidie cum illis profectu iſto contendere. Non ſunt illis ignora profectū diuitiā: neq; iſtis aſcenſionis amor incognitus. nō deſiſtent quouſq; ad ipſa ſeraphyn perſtingant: neq; vnq̄ fatigabuntur, quoad angeli ſiant. Beatus, qui ſperat. Ter beatus, qui id futurus eſt, quod ſperat. Angelus, cum id conſecutus fuerit, quod ſperat.

DE DIFFERENTIA, ET DISCRETIONE QUIETIS.

Vnt in omnibus diſciplinæ ſtatibus, ſed quod etiā omnibus manifeſtū eſt, ſententiarū, voluntatūq; differentiæ. neq; enim omnium ſunt omnia perfecta, ob defectum ſtudii, uirtutisq; indigentia. Sunt igitur qui

qui portant iſtū, immo uero pelagus, ſiue magis fortasſe profundū, idcirco ingrediantur: q̄ ad continendum os, atq; ad frenandas anticipaciones corporis imbecilliores ſunt. Alii: q̄ proni nimium ad iracundiā ſunt: & hanc cum multitudine degentes miſeri ſuperare nō poſſunt. Alii ruruſus ideo: q̄ nutu magis proprio atq; conſilio, q̄ alioꝝ ductu ex nimia elatione nauigare decreuerint. Alii: q̄ in medio materię conſtituti materia abſtinere non poſſunt. Nonnulli quidem: ut ex ſecreto ſolitudinis ſtudioſiores ſiant. Alii ut ſecretius, & liberius pro culpis ſeiſpoſ conterentes uerberent. Quidam: ut per hoc ſibi gloriam acquirant. Sunt item alii (ſi tamē dum uenerit filius hominis, huiuſmodi inueniret ſuper terrā) qui ob delicias, ac ſitim diuinæ charitatis & dulcedinis ſanctæ huic ſolitarię quieti coniuncti ſunt: qui tamen hoc non prius fecerunt: q̄ omni accidię libellum repudiū darent. eius enim coniunctio priori illi comparata fornicatio exiſtimatur. Secundum eam, quæ mihi data eſt, admodum tenuem ſcientiā, ut architectus parum ſapiens ſcalam aſcenſionis fabricatus ſum. Videat iam vnuiſquiſq; quonā in gradu cōſiſtat: an ut nutu ſuo uiuat: an ut hominū gloriam captet: an propter imbecillitatem linguæ, ſiue ob iracundiæ incontinentiā: ſiue necui rei uicioſæ afficiatur: dum illi opportunitas adſit: ſiue ut pœnas

I C L I I O I
nas reatus ab se exigit: siue ut studiosi fiant:
siue ut diuine charitatis ignem suauissimum
acquirant: erunt nouissimi primi: & primi
nouissimi. Septem quidem sunt hebdoma-
da presentis seculi operationes: quarum alia
acceptabiles, alia reprobę sunt. Octaua uero fu-
turum potius seculum significat. Cautius obser-
uet solitarius monachus ferarum belluarum horas:
alioquin conuenientes laqueos tendere non po-
terit. Si iam perfecte discessit, cui repudium de-
di: labor iam necessarius non erit. Sin uero ad-
huc procacius incubit: nescio quo pacto quie-
scere possim. Cur queso non tanta apud san-
ctos Fabenensiotas, quanta apud Scythicam
eremum fuere luminaria? Qui intelligit, intel-
ligat, ego enim dicere id nequeo: immo uero
nolo. Degunt in hoc profundo, qui uitia im-
minuant: item qui psallendo plurimum in ora-
tione perseuerent: & qui contemplationi in-
tentius vacent. Secundum propositum scale mo-
dum problema istud inquiratur: qui capit, in
domino capiat. Sunt animę quedam negligē-
tes immorantes in coenobiis: quarum desidia
cum materia facile suppeteret: in perditionem
perfecte precipitate sunt. Sunt item, qui negli-
gentiam per aliorum contubernium, & socie-
tatem repulerunt, quod non solum negligē-
tioribus, uerum studiosis quoque ac sollicitis se-
pe factum est. Eadem regula etiam in solitu-
dinis

I O S C H O L 160
dinis utamur quiete, dicentes. Plurimos pro-
babiles suscipiens reprobauit: ideo quod nutu suo
mallet uiuere, voluptatis eos esse studiosos
deprehendens, atque arguens. Alios item susci-
piens ex metu, & perpetua cura iudicii, ac da-
mnationis sue, sollicitos ac feruētes fecit. Nul-
lus, qui uel furore, uel elatione, uel simulatio-
ne, uel memoria iniuriarum perturbetur: soli-
tarię quietis uestigium unquam uel uidere audeat:
ne forte stupore animi sibi inde lucretur. Qui
uero his perturbationibus mundus est: ipse iam
quod expedit agnoscet: immo ne ipse quidem,
ut reor. Eorum, qui ratione solitaria arripiunt
quietem: signa, & studia, & argumenta ista sunt.
mens tranquilla, nullis que agitata perturbatio-
num fluctibus: castissima intentio: raptus ad
dominum: presentis semper cruciatuum me-
moria: mortis properatio: infatigabilis, atque in-
fatibilis oratio: custodia inuiolabilis, nullis que
prædonibus patens: fornicationis mortifica-
tio: totius mortalis affectionis ignoratio: mun-
di mors: gastrimargię fastidii: theologię ma-
teria: discretionis fons: lacrimę promptę sem-
per, atque in potestate: loquacitatis extermina-
tio: & siquid eiusmodi est: cui contraria, atque
infesta solet esse multitudo. Porro eorum,
qui sine ratione hanc subeunt: ista est: diuitia-
rum inopia: incrementum iracundię: armarium
memorię illata: contumelię: charitatis immi-
nutio:

nutio: fastus, ac superbiae assumptio: sciens, ac
prudens tacebo reliqua. Quoniam vero ad id
noſter ſermo pceſſit: neceſſe eſt vt de iis quoq;
qui ſub obedientia & ſubiectione viuunt: hic
loquamur. Ad eos enim maxime mihi nunc
ſermo eſt. Eorum, qui legitime, & caſte, atque
incontaminate ornatiſſimae huic & pulcherri
me virtuti coniunguntur: iſta eſſe argumeta,
a ſanctis patribus diſſinitum eſt: que ſuo qui
dem tempore perficiuntur: quotidie tamen ex
tenduntur: & adiectionem, profectum q; ſuſci
piunt. Primitiue humilitatis incrementu, ſuro
ris iminutio, (exinanito enim felle, quid aliud
ſieri poteſt?) charitatis aſſumptio, vitioru alie
natio, odii liberatio: quod ex reprehentione ſit:
iminutio laſciuię, ignoratio accidię, ſtudi
accumulatio, miſericordię dilectio, ſuperbiae
peregrinatio, virtus ſane omnibus optanda,
paucis q; proueniens. Cu ſonti aqua deſtitiam
non proprie dicitur fons, quid ſequatur intel
ligit, qui mentem habet. Adoleſcentula, quae
non ſeruauit thoru, corpus inquinauit: anima
vero, quae non ſeruauit pactum: contaminauit
ſpiritum. Et illam quidem conſequitur vitupe
ratio, odium, verbera, & quod omnibus miſe
rabilius eſt, ſeparatio, atq; diuortium. Hanc
vero ſequuntur iniquationes, obliuio mor
tis, inexplebilis ventris, oculorum incontine
tia, inanis gloriae operatio, ſomni inſatiabili

tas, cordis duritia, inſenſibilitas, cogitationum
horreum, captiuitas cordis, turbationis opera
tio, inobedientia, contradictio, infidelitas, cor
nulla certa ſalutis fiducia ſecuru, multiloquiũ,
vicioſa affectio, & quae omnibus grauior eſt co
fidentia: quod q; omnibus miſerabilius eſt, cor
abſq; vlla cõpunctionis gratia: cui ſuccedit in
eis potiſſimu, qui non animaduertunt, indolen
tia ſpirituum, ac lapſuum mater. Solitariae ge
tis emulos quinq; ex octo ſpiritibus, ſubiectos
vero tres precipue oppugnant. Solitarius ad
uerſus accidiam pugnans ſæpe iacturam facit.
Tempus enim orationis, atq; cõtemplationis
aduerſus hanc excogitando ac luãtando con
ſumit. Cum aliquando in cella ſedens deſi
dia torperem: cellulam q; ipſam fere cogitare
deſerere: aduentantes viri quidam, vt ſolitariũ
ſummis atollebant laudibus: ac beatum præ
dicabãt: citius q; negligentię ſpiritus ab inani
gloria fugatus exceſſit. Admiratus q; ſum
quomodo ſpiritibus oibus tribulus iſte aduer
ſatur. Adſpice hortis ſingulis coniugis & con
tubernalis tui motus, atq; obreptiones, mo
menta q;, & cõuerſiones, quomodo, & quor
ſum vergant. Qui per Spiritum ſanctum tran
quillitatem acquiſiuit: ſolus non ignorat hãc
ſpeculationem. Principale ſolitariae quietis o
pus eſt: negocia omnia, ſiue rationabilia ſint,
ſiue irrationabilia, negligere. nam qui aperue

rit prioribus: in sequentia omnino incidet. Impigra oratio, secundum: & tertium, operatio cordis furibus inuiolabilis. Possibile non est, ut qui literas non didicit, in libris se naturaliter exerceat. Sed longe est impossibilius: ut qui prius illud adeptus non est: duo sequentia rationabiliter arripiat. Cum medium illud arripuissem: inter medios effectus sum: ac sitientem me illuminabat. Et ecce rursus erat in illis quod quidem in eo erat ante visibilem formam princeps docere non poterat. neque enim permittebatur: quomodo autem nunc est, ut diceret orabam. In propriis quidem, inquit, sed non in istis. Et ego quoniam, inquit, est dextra statio, atque in authore sedes? Impossibile est, ait, hac aure perdiscere. Ego autem quod me trahebat affectus: adhuc me, inquit, ad tempus illud, nondum, ait, venit hora ob defectum ignis incorruptionis. Ista siue cum luto hoc, nescio: siue absque eo, dicere non possum. Difficile, ac durum est estivo maxime tempore excutere meridianum somnum. tunc enim & solum fortasse nequaquam reiiciendum est opus manuum. Noui accidia spiritum preparare, ac preire fornicationis spiritum solere: ut valide corpus resoluens, atque in somnum precipitans, veluti per somnum iniquationes quiescentibus inducat. Si illis fortissime resistas: oppugnabunt te omnino acriter: ut quasi nihil proficietem, a certaminibus reuocent.

reuocent. Nullum certius argumentum est, quod demones victi a nobis sint: quod si nos acerrime oppugnent. Cum procedis: congregata custodi. Solent enim aperta ianua inclusa aues abvolare. tunc vero nullum iam quietis inuenimus emolumentum. Modicus pilus perturbat oculum: & modica cura demolitur quietem. Quies enim est depositio sensuum, curarumque rationabilium abnegatio. Is, qui reuera quietem apprehendit: ne ipsius quidem carnis suae curam ullam geret. Neque enim ille mentitur, qui ait. Qui mentem puram deo cupit sistere: curis que agitatur: is ei similis est, qui pedes suos fortiter vinciens, celeriter incedere nititur. Rari quidem sunt, qui secularem philosophiam ad summum eruditi sunt. ego vero pauciores esse dico: qui veram quietis sapientiam secundum deum nouerint. qui deum nondum nouit: quieti idoneus non est: plurimaque pericula sustinet. quies imperitos suffocat. nam cum dulcedinem dei non gustauerint: in captiuationibus, & furtis, & mœroribus, & agitationibus animi tempus consumunt. qui pulchritudinem orationis attingerit: fugiet turbas ut onager. quis enim nisi hæc, dimisit onagram liberum ab omni confortio hominum? Is, qui passionibus obsessus moratur ineremo: horum exercitationi totus incumbit: sicut & senex sanctus Arsilaites Georgius: quem & charitas tua non ignorat:

cum aliquando formaret, atque instrueret in
 utilem animam meam: & erudiret ad solitudi-
 nis quietem: me de huiusmodi loquens edo-
 cuit. Notavi, inquit, mane ut plurimum inanis
 gloria, atq; concupiscētia: spiritus solere adue-
 nire: meridie vero accidia, & iracundia: & tri-
 stitie: vespere autem infelicis ventris sterectos
 tyrannos. Melior est subditus pauper, q̄ solita-
 rius, qui perturbationibus hinc inde distrahi-
 tur: qui ratione quietem arripit: neq; ipsius lu-
 cra quotidie considerat: is aut non ratione, &
 secūdu quod cōvenit, quiescit: aut elatiōe sub-
 ripitur. quies est, perpetuo atq; intēritissimo cul-
 tu deo iugiter assistere. I E S V memoria fac
 ut spiritui tuo vniatur: tuncq; cognosces qua
 sit quietis utilitas. Lapsus quidem subditi vo-
 luntas est propria: quieti vero solitarii oratio-
 nis intermissio. Si adventu fratrum ad cellam
 tuam gaudeas: scito te ipsum accidia soli va-
 care, non deo. Exemplar orationis tibi sit, vi-
 dua illa evangelica ab adversario suo diutius
 afflicta: quietis vero forma magnus ille, parq;
 angelis solitarius Arsenius. Memēto qui in
 solitudine degis: angeli huius solitarii institu-
 tum: atq; intuere quomodo ad se adventātes,
 ne id, quod erat maius, amitteret, in salutos
 plerunq; remiserit. Certum est: demones per
 suadere iis, qui irrationabiliter circuire sunt so-
 liti: ut ad eos crebrius proficiscantur, qui stu-
 diosissime

diosissime sectantur quietem: ut horum causa
 operarios dei vel parum impedire possint.
 Nota eos, qui sunt huiusmodi carissime:
 neq; tenuas religiose & pie contristare negli-
 gentes. Fortassis enim ex hac salubri contrista-
 tione circuire desinent. Cave tamen ne prædi-
 ctæ intentionis occasione frustra, & sine causa
 animam contristes: quæ forte præ sitis ardore
 haurire abs te aquam venit. In omnibus vero
 lucerna tibi opus est. Vita quiescētium, immo
 vero monachorum, secundum conscientiam
 ex intimo sensu cordis fiat. Is, qui rationabili-
 ter currit: studia sua, ac locutiōes, & cogitatio-
 nes, & incessus, & motus, omnia secundum deū
 studiosissime, atq; ex affectu cordis coram deo
 operatur. Quod si adhuc subripitur: nondum
 secundū virtutem operatur. Aperiam, ait qui-
 dam in psalterio, propositionem meā, & con-
 silium ob defectū hactenus discretionis. Ego
 vero per orationem aperiam voluntatem meā:
 atq; inde certū aliquod exauditionis indicium
 accipiam. Fides est orationis penna: quā nisi
 habeat: rursus in sinum meū reuertetur. Fides
 est animæ nihil hesitans status, atque adeo fi-
 xus: ut nulla aduersitate motus agitetur. fide-
 lis est, non qui deum omnia posse arbitratur:
 sed qui credit, omnino potietur. Fides est
 insperatarum rerum indultrix. atq; hoc latro
 ille felix ostendit, fidem genuit labor, & rectū

cor. Ex quibus ille quidem nihil hæsitantem
efficit: hoc autem creat. Quiescentium mater est fir-
ma, & nihil hæsitans fides. nisi enim crediderit
quis: quomodo quiescere poterit? Qui compe-
ditus in carcere est: torquentis deterretur me-
tu. qui vero in cella quiescit: timorem peperit
domini. Non ita prior ille questionem, ut se-
cundus æternum iudicis iudicium metuit. Sū-
mo tibi metu opus est carissime in solitudine.
Nihil enim ita perfequi, & fugare accidiam, ut
timor potest. Inspectabit assidue reus quando
iudex adueniat in carcerem. verus autem ope-
rarius quando qui exire vrgeat, venturus sit.
Alligatum est priori tristitiæ pondus: sequen-
ti vero lacrimarum fons. Si patientiæ quæsie-
ris baculum: cito desinent canes impudenter
agere. Patientia est infractus animi labor: nul-
lisque, vel rationabilibus fragoribus prorsus a-
gitatur. Patientia est vexationis quotidie expe-
ctata definitio. Patientia est occasionum am-
putatio, suaque sibi cuiusque sollicita vacatio. Nō
ita suo alimento ut patientia operarius indi-
get. Si enim illud desit: coronam accipiet. si
vero hæc non adsit: perniciem referet. Patiens
vir ante monumētum mortuus est. Sepulchrū
enim cellulam suam fecit. patientiam spes, &
luctus peperit. nam qui absque his duobus est:
accidiae feruus efficitur. Scire debet palestrites
CHRISTI quos hostes eminus perfequi,
& quibus

& quibus cominus congrredi expediat. lucta-
tio quippe aliquando coronas ministravit: ali-
quando vero lucte declinatio improbos fecit.
Sed hæc verbis edoceri possibile non est. neque
enim eisdem omnes, neque eodem modo affi-
cimur: neque qualitas vna omnium est. Vnū spi-
rituum obserua vigilantius. nam & ille te infat-
tigabiliter oppugnat, in statu, in transitu, in ses-
sione, in motu, in accubitu, in oratione, & so-
mno. Plurimi ex his, qui in sanctæ quietis cursu
adsident: eam semper in se ipsis operationem
continent, quam psalmista significauit. Provi-
debam dominum in conspectu meo semper.
Neque enim omnes panes ex cœlesti tritico spi-
ritalis alimenti eiusdem speciei sunt. Alii in eo
se exercent: quod dominus ait. In patientia ve-
stra possidebitis animas vestras. Alii in eo, quod
rursus ait. Vigilate: & orate. Alii iterum in eo,
quod scriptum est. Præpara in exitum tuum
opera tua. Alii in eo, quod dicitur. Humiliatus
sum: & saluauit me. Plerique id semper inspi-
ciunt. Non sunt condignæ passionis huius tem-
poris ad eam gloriam, quæ in nobis reuelan-
da est. Quidam vero illud, nequando rapiat: &
non sit qui eripiat: intensissime cogitant. Omnes
quidem isti currunt: sed vnus ex his brauium
sine labore accipit. Nō solum vigilans, verum
etiam dormiens is, qui iam profecit, operatur.
Vnde nonnulli in ipsis quoque somnis acceden-
tes ad

tes ad se dæmones ignominis, & contumeliis
 afficiunt: impudicas q; mulierculas de castita-
 te admonent. Ne sis expectatione aduentiu
 sollicitus: neq; te ad id antea p̄pares. Simplex
 enim totus, ac omni nexu liber est quietis sta-
 tus. Nullus, qui turrim, vel cellam quietis ædi-
 ficare velit: id ante conatur: q̄ sedens per ora-
 tionem computat an habeat proprietates per-
 fectionis necessarias: ne forte postq̄ fundamen-
 ta iecerit: risum inimicis suis faciat, operantiis q;
 reliquis impedimentum. Inspice diligentius
 aduentem in te suauitatem: ne forte ab ama-
 ris medicis, immo vero insidiatoribus subdo-
 le tibi preparata sit. Noctu quidem plurimum
 orationi insiste: psalmodiæ parum: die vero
 rursus pro tuis viribus te parare satage.
 Solet lectio non mediocriter illuminare, atq;
 colligere mentem. Verba enim sunt sancti Spi-
 ritus: accedentes q; ad se omnino dirigunt, &
 moderantur. Sit tibi operanti lectio, quæ in-
 formet actionem. nam si adsit operatio: super-
 flua iam erit lectio. laboribus potius, q̄ libris
 salubritatis verba intelligere satage. Noli an-
 teq̄ virtute speciali p̄deditus sis, eos libros le-
 gere, qui menti nocere possint. Nam cum ver-
 ba re ueta tenebrosa sint: imbecillioribus tene-
 bras obducunt. Vnus saepe calix vini gustum
 dedit: vnus q; sermo solitarii iis, qui gustare
 possunt: omnem illius interiorem actionem,
 statum q;

statum q; patefecit. Immotum animæ oculum
 aduersus elationem cōstanter tene. Nihil q̄
 pe inter spiritualia furta hac permissius inue-
 nies. Cum processeris: parito linguæ. pluri-
 mos enim labores hæc subito spargere, & disti-
 pare nouit. In eo te statu exerce, qui curiosita-
 tem nesciat. Nihil enim ita quietem inquina-
 re potest, vt curiositas. Iis, qui ad te cōueniunt:
 necessaria, atq; vtilia propone: corpori scilicet,
 & spiritui. Et si quidem illi sapientiores sint:
 silentio philosophiam indicemus nostram. Si
 autem fratres fuerint: eiusdem q; nobiscū sta-
 tus: moderate ianuā aperiamus. præstat tamen
 omnes superiores nobis existimare. Cū vellē
 iis, qui iuniores adhuc sunt: corporis opus in-
 collectis omnino interdiceret: cōtinuit me, qui
 in ora pallii harenam tota nocte ferebat. Sicut
 rationi aduersantur dogmatis sanctæ & increa-
 tæ & adorandæ Trinitatis, quæ de dispensatio-
 ne carnis vnus ex tribus personis eiusdem lau-
 datissime Trinitatis legimus: (nam quæ ibi plu-
 ralia, in hoc sunt singularia: & quæ illic singu-
 laria, hic pluralia sunt) ita & alia solitudinis
 quieti, alia obedientiæ & subiectioni studia cō-
 ueniunt. Quis agnouit sensum domini, ait di-
 nus Apostolus: Ego autem dico. quis agnouit
 sensum hominis & corpore, & spiritu quieti
 solitudinis dediti?

CLII 01
DE SACRA ET VIRTUTVM MA-
tre beata oratione vt q; in ea intellectualiter
ac sensibilibiter assistatur. Gr. XXVII.

Ratio secundum qualitatem quidem
suam coniunctio atque vnio est ho-
minum & dei: secundum actionem ve-
ro constantia mundi: Reconciliatio dei: Laci-
marum mater, earum q; item filia: Peccatoru
propitiatio: Tentationum pons: Tribulationu
interpositus paries: Bellorum contractio: An-
gelorum opus: incorporeatum omnium vir-
tutum cibus: futura letitia: infinita operatio:
virtutum fons: gratiarum ministra: profectus
inuisibilis: nutrimentum animæ: mentis illu-
minatio: desperationis amputatio: fidei demō-
stratio: tristitię solutio: monachorum diuitiæ:
solitiorum thesaurus: irę imminutio: specu-
lum profectus: mensurarum inditium: status
insinuatio: futurorum reuelatio: flentibus cle-
mentia significatio. Oratio eis, qui recte orāt:
curia, & iudicium, & tribunal domini ante fu-
turum tribunal est. Exurgentes audiamus sa-
ctam hanc virtutum reginam excelsa ad nos
voce clamantem ac dicentem. Venite ad me
omnes, qui laboratis: & onerati estis: & ego
vos reficiam. Tollite iugum meum super vos:
& inuenietis requiē animabus vestris, plagis q;
vestris medicinam. iugum enim meum suauē
est: &

IO SCHOL 166
est: & peccata sanat maxima. Quicūq; regi no-
stro, & deo assistere, & colloqui proficiscimur:
non imparati cursum hunc faciamus: ne forte
nos absq; armis, & stola regio digna conspe-
ctui longanimis ille conspiciens, ministris &
famulis iubeat, vt vinctos nos a facie sua in exi-
liū mittant: negligentes q;, & interruptas ora-
tiones nostras in faciē nobis exprobrent. Cū
vultui domini aditare proficisceris: sit tibi tu-
nica animę filo amnificatiæ, id est, obliuionis
iniuriarum omnino cōfuta: alioquin nihil ex
oratione ipsa lucraberis. Sit tibi totus oratio-
nis textus vnus: neq; vlla varietate maculatus.
Vno enim verbo & publicanus ille ex euange-
lio, & prodigus filius deum sibi reconciliaue-
runt. Vnus quidem est orantium status. sed is
ingentem sane varietatem, ac differentiam pos-
sidet. Alii nāq; vt amico, & domino illi fami-
liari assistunt, pro aliorum iam, nō pro suo ad-
iutorio vel preces illi vel laudes offerētes. Alii
diuitias, & gloriam, & confidentiam amplio-
rem sibi dari quærunt. Alii ab aduersario suo
omnino liberari exposcunt. Nonnulli vt di-
gnitatem accipiant, precantur. quidam vero
perfectam debiti securitatem. Alii custodiæ li-
berationem. Alii criminum solutionem con-
sequi exoptāt. Ante omnia in orationis no-
stræ chirographo gratiarū actionē sincerā sta-
tuamus. in secundo autem versu cōfessionem,
& contri-

I O C L I I O I

& contritionem animi ex intimo affectu prodeuntem: atq; ita demum regi nostro postulationem indicemus nostram. Optimus hic, quę prædixi, orationis modus est: sicut cuidam ex fratribus ab angelo dei demonstratum est. Si vnq; visibili iudici obnoxius fuisti: nō tibi alia forma iam opus erit, quā imitari debeas, dum orationi insistis. quod si neq; ipse reus astitisti: neq; alios examinari perspexisti: vel ex infirmorū precibus, quas medicis, dum secandi, vel vrendi fundūt: huiusmodi aliqd addisce. Noli verbis excultioribus in oratione tua uti. sæpe enim infantium simplicia & pura, & balbutientia verba patrem suum, qui est in cœlis, placauerūt. Noli conari multum loqui: ne mens tua ad inquisitionem verborum distendatur. Vnus publicani sermo placauit deum: vnūq; fidele verbum saluauit latronem. Multum in oratione loqui, mentem sæpe imaginibus illulsi: atq; interionem dissoluit. parum autem, aut vnum etiam verbum in oratione loqui, colligere mentem consuevit. Cum in orationis verbo vel dulcedine perfundi, vel compungi te sentis: in ipso persiste. Tunc quippe custos noster nobiscum orat. Noli considerare quantalibet munditia polleas: sed sūma potius humilitate ad orationem accede: tuncq; ampliorē confidentiam accipies. Etiam si totā virtutum scalam conscendisti: tamen pro remissione

I O S C H O L 167

sione peccatorum ora, audiens de peccatoribus clamātem Paulum. Quorum primus ego sum. Condire obsonia oleū solet, & sal. Orationem vero in sublime leuare, pudicitia, & lacrimæ. Si omnem mansuetudinem, & irę vacuitatem te indueris: non multum laborabis, vt eruas de captiuitate mētem tuam. Quousq; orationem certam, fixamq; non possidemus: iis, qui infantes ad incedendū initio exercent: similes sumus. Contende vt ad superna feras, immo vero vt excludas intelligentiam in orationis verbis. q; si debilitata per infantiam ceciderit: rursus illam introducere cura. Est quippe proprium mētis instabilitas. Dei vero propriū sistere omnia posse. Si infatigabiliter certes: adueniet in te penitus, qui mentis mari terminū per gyrum posuit: dicitq; illi. Hucusq; venies: & non transgredieris. Possibile non est spiritum ligare: sed vbi cōditor spirituum est: omnia obtemperant. Si Solē vnq; sicut oportet, inspexisti: poteris illi quoq; deceter colloqui, sin autem: quomodo eum, quē non vidiisti, veraciter interpellare poteris? Orationis quidem initium est: fluctus animo aduenientes solo & tacito mentis imperio ex ipsis initiis fugare. Medium vero, cum in iis, quę dicuntur, vel cogitantur: mens tota est. finis aut, raptus ad dominum. Alia lætitia est, quem in oratione contingit in congregatione degeneribus:

tibus: & alia, quę in solitudine orantibus pro-
uenit. Illa nāq; fortasse phantasiis luditur: hæc
autem humilitate tota plena est. Si te semper
exerceas vt mens tua nunq; longius vagetur:
etiam in ipsa mensę appositione prope te erit.
Sin autem effrenem libere vagari patiaris: nūq;
tecum permanere poterit. Magnus quidē ma-
gnā & perfectę orationis operarius, volo, ait,
quinq; verba mēti meę dicere: & reliqua. Sed
hoc a pueris, & iunioribus alienum est. idcir-
co & nos cum qualitate, etiā quātitatis multi-
tudine vt imperfecti indigemus, per hoc enim
postremum ad primum illud peruenitur. Qui
dat, inquit, orationem mundam impigre oran-
ti & fordide, & cum labore. Aliud est orationis
sordes: aliud exterminatio: aliud furtum: &
aliud macula. Sordes est, deo assistere: & ini-
quas cogitationes in animo versare. Extermi-
natio est, ad curas inutiles captiuum pertrahi.
Furtum est: dum latenter, & sine nostro sensu
mens aliquo strepitu agitatur intrinsecus. Ma-
cula est, qualiscunq; impetus tunc nobis appro-
prians, quoties soli eo tempore non sumus,
quo ad orationē assistimus: formemus intrin-
secus orationis habitum. sin vero non adsunt
laudum ministri: etiam exteriorem habitum
ad preces componamus. Nam in iis, qui hæte-
nus sunt imperfecti: mens corpori sepe confi-
guratur. Omnes quidē, sed ii longe amplius,
qui

qui debiti remissionem accipere a rege cu-
piunt: ingenti contritione indigent. Si in car-
cere sumus: adhuc audiamus dicentem Petro.
Accingere obedientię lintheo, & excalcia te vo-
luntates tuas, atq; his nudus, & liber accede ad
dominū, in oratione tua solius eius voluntatē
implorans: tunc q; suscipies deum animæ tuę
tenentem gubernacula, ea q; tuto regentem, sur-
gens ab amore seculi, & voluptatū labe, piice
curas: exue intelligentias: abnega corpus. Ni-
hil. n. est aliud oratio, nisi mundi visibilis atq;
inuisibilis alienatio. Quid. n. mihi est in cœlo?
nihil. Et a te quid volui super terrā: nihil, nisi
semper tibi in oratione absq; vlla distractione
adherere. Nōnullis quidem opes in desiderio
sunt: aliis gloria: quibusdam mortaliū quarū-
libet rerū acquisitio. Mihi autē adherere deo
bonum est, atq; desiderabile: & ponere in eo
spem tranquillitatis meę. fides orationis pen-
na est: qua sine in cœlum euolare nō potest.
Quicunq; perturbationibus variis obnoxii su-
mus: oremus instāter dominū. Omnes enim,
qui eiusmodi fuerint: ex perturbationū tempe-
state in beatam trāquillitatem profecerūt. Etsi
non deum vt deū metuit iudex: tamē quia sibi
molesta sit anima, quę per peccatum & ruinā
viduata fuerat: faciet vltionē eius ex aduersa-
rio illius corpore, suis q; inimicis spiritibus.
Gratos quidem clemēs negociator noster per
celerem

CLII 01
celerem postulationis effectum ad dilectionem suam pertrahit: ingratas vero canum animas per esuriam, petitionisque sitim sibi assidere per orationis studium hortatur. Ingratus enim canis cum panem tulerit ab eo, qui dedit: statim abscedit. Noli, cum in oratione perduras: dicere. Nihil profeci. Iam enim satis perfecisti. Quid enim sublimius esse possit, quam adhaerere domino: atque in hac cum illo unitate iugiter perseverare? Non sic is, qui condemnatus est: poenae suae sententiam metuit: ut qui orationis curam soletius habet: cum ad illam assistit, trepidat. Quocirca qui sapiens, & acutus est: ex hac memoria maledictum omne, & iracundiam, & curam, & occupationem, & vexationem, & saturitatem, & tetrationem, & cogitationem auerfari, & fugere potest. Prepara te antea per sempiternam animae orationem ad assistendum precibus tuis: & cito proficies. Vidi quosdam obedientiae virtute fulgentes, deique memoriam pro viribus non negligentes, propterea ad orationis studium recurrere: mentemque suam cito colligere: lacrimasque fontium in morem profundere. Erant enim preparati per sanctam obedientiam. Psalmodiam quidem cum multitudine captiuationes, & mentis agitationes sequuntur: solitariam vero non ita. Sed hanc quidem accidia oppugnat: illam vero alacritas adiuvat. Charitatem quidem militis ad imperatorem suum indicat bellum monachi

IOSCHOL 169
nachi vero charitas ad deum maxime, quo tempore orationi adstat, deprehenditur. Statum tuum oratio tua manifestabit tibi. hanc enim monachi esse speculum, theologi rectissime tradunt. Qui quodlibet opus incipit: & orationis tempore adueniente adhuc in illo moratur: a demonibus illuditur. Intentio namque furibus est horam per horam a nobis furari. Cum ut pro anima aliqua postularis ut ores: noli deuitare: etiam si virtutem orationis non possideas. fides enim petentis etiam cum contritione oranti saepe salutis causa fuit. Noli extolli: cum pro alio orans exaudiris. Illius namque fides operata est: atque preualuit. Solent pueri id, quod a magistro didicerint: ab eodem diebus singulis exigi: ita & mens omnis eam, quam a deo accepit, virtutem in omni oratione iuste exigetur. Quocirca attendendum sollicitate est: cum vigilantius orare coepeteris: citius in iracundiam oppugnaberis. hoc enim subtiliter moliuntur inimici nostri: ut priuemur orationis fructu. Ad omnem quidem virtutem, precipue tamen orationem summum cordis sensu, & affectu semper exerceri debemus. Tunc vero anima sic orat: cum iracundia superior euaserit. Ea, quae plurimis precibus, ac temporibus laboribusque acquiruntur: solida sunt, atque durabilia. Qui dominum possederit: non iam sibi ipsi in oratione intentionem dicabit.

y tunc

tunc enī spiritus pro eo apud seipsum interpel-
lat gemitibus ineffabilibus. Omne sensibili
lem phātasiam noli in oratione suscipere: ne
forte stuporem, atq; a mentia incurras. Omnis
petitionis nostrae q̄ suscepta fuerit, certum in-
ditium maxime in oratione percipimus. Por-
ro id in ditium ambiguitatis liberatio est, in-
certe q̄ rei certissima atq; immobilis insinua-
tio. Misericors esto vehementer: si oratio re-
uera tibi cordi est. In ipsa quidem centuplum
accipient monachi: & quod sequitur in futu-
ro. Ignis quidem adueniens in cor orationē
excitauit. ea vero excitata, atq; in cœlū assum-
pta ignis in cœnaculū animę descēdit. Aiunt
quidam meliorem esse orationem, q̄ memo-
riam mortis. Ego vnus substantiæ duas essen-
tias collaudo. Equus probatus, quāto vltra p̄-
greditur: feruere magis, & cursui adiicere so-
let. Cursum hymnorū cātum intelligo: equū
vero virilem animū. Huiusmodi vero de lon-
ge odoratur bellum: & preparatus iam ad oīa
insuperabilis permanet. Dirum quidem est,
aquā ex sitientis ore diripere. sed longe est di-
rius, animam summo affectu compunctionis
orantem, priusq̄ perfecte consumetur oratio,
seipsam priuare iucundissimo isto, nimium q̄
desiderabili statu. Noli ab oratione desilire,
quoad videas ignem, & aquam diuina dispen-
satione cessauisse. Neq; enim huiusmodi tem-
pus

pus remissioni peccatorum aptissimum fortal-
sis vltra in omni vita tua inuenies. Qui oratio-
nis gustum cepit: vno sæpe verbo incautius
emisso, inquinauit mentem: atq; in oratione
assistēs, quem cupiebat nequāq; vt solebat, in-
uenit. Aliud est crebrius corde speculari: aliud
ipsum cor inspectare mentis officio principis
ac pontificis in morem rationales hostias
C H R I S T O offerentis. Nōnullos quidem
(vt ait quidam theologiæ appellatus cogno-
mine) sanctus atq; cœlestis ignis adueniens
comburit, eo q̄ satis adhuc purgati non sint:
alios rursus per mensuram perfectionis illumi-
nat. Idem enim & ignis consumens, & lux il-
luminans dicitur. Vnde & quidam ab oratio-
ne exeuntes veluti ex fornace ignis egredian-
tur, sordis cuiusdam ac materiæ leuamen sen-
tientes. Alii vero, velut a luce illustrati, atq; du-
plici humilitatis & exultationis amicti ve-
ste inde procedūt. Qui vero absq; his duobus
effectibus ab oratione exeunt: corpore, non
spiritu (iudaice dixerim) orant. Si corpus per
tactum appropinquans corpori immutatur
actione: quomodo non immutabitur qui dei
corpori manibus innocentibus propinquatē
Possumus ad terreni regis similitudinem no-
strum quoq; cœlestem, & clemētissimum re-
gem aliquādo per nos ipsos inspicere: aliquā-
do per amicos: aliquando per seruos: nōnunq̄
y 2 vero

VERO ETIAM INCOGNITO modo militibus suis do-
natiua largientem: iam vero etiam pro quali-
tate tunice eius, que in nobis fuerit, humilita-
tis. Quemadmodum terreno regi execrabilis
est is, qui illi adstat: & domini sui inimicos al-
loquitur: ita eum quoque dominus abhominat-
ur: qui in oratione assistens, immundas cogi-
tationes recipit. Accedentem canem armis in-
sequere: & si impudentius latret, non ei cesseris.
Pete per lucrum: per obedientiam quare:
pulsam per longanimitatem. Nam qui sic petit,
accipit: qui sic querit, inuenit: & sic pulsanti
aperietur. Obserua cautius, vt non temere ac-
leuiter pro foemina in oratione tua ores: ne a
dextris fortasse te praedator inuadat. Noli cor-
poris actus vt sunt, distincte & per partes in
oratione deo confiteri: ne tibi ipsi insidiator
fias. Noli illud orationi tempus deputare: quo
tibi curis necessariis, siue spiritualibus negociis
instandum est, alioquin id, quod praestantius
est, tibi furille eripuit. Qui baculum orationis
iugiter tenet: non offendet: sed etsi offendere
eum contigerit: non penitus cadet. Quippe ora-
tio pie deo vim infert. Eius utilitatem ex iis,
quae synaxis tempore contingunt: demonum
impedimentis colligere possumus. Eius item
fructum ex inimici profligatione cognoscimus.
In hoc enim cognoui, quoniam voluisti
me: quoniam non gaudebit inimicus meus
super

super me. Belli tempore clamaui, inquit psal-
mista, in toto corde meo: videlicet corpore,
& animo, & spiritu. Vbi enim sunt duo postre-
mi congregati: illic deus est in medio eorum.
neque corporalia, neque spiritualia omnia omni-
bus eodem modo insunt. Quibusdam enim
celerius, quibusdam vero morosius psallere
profuit: dum hi aduersus captiuationem, illi
aduersus imperitiam pugnare se dicunt. Si con-
tra inimicos tuos regem iugiter interpellaueris:
cum ad te accedunt: confide: non laborabis.
Ipsi quippe sua sponte abs te discedent.
Neque enim impuri, & contaminati spiritus pa-
tiuntur, dum coronam ex illorum impugna-
tione suscipis. Praeterea velut ab orationis igne
verberati diffugiunt. Fortissimo semper sis ani-
mo: deumque magistrum habebis orationis tuae.
Non possumus verbis discere aspicerem naturam
enim id sequitur. Neque orationis pulchritudi-
nem per alterius doctrinam addiscere poterimus.
Ipsa enim in se ipsa deum habet magis-
trum: qui docet hominem scientiam: datque
orationem oranti: & benedicit iustorum annos.

DE TERRESTRI COELO BEATA
tranquillitate, & perfectione & resurrectione aie
ante eam resurrectionem. Gr. XXIX.

Ecce nos quoque, qui in profundissimo
ignorantiae lacu, tenebrosisque pertur-
bationibus

IOSEPH OI
bationibus, & umbra mortis huius corporis
constituti sumus: summa improbitate & au-
dacia de terrestri coelo philosophari incipi-
mus. Habet firmamentum hoc stellarum pul-
chritudinē. beata vero tranquillitas virtutum
ornamentum. Nihil enim aliud eiusmodi tra-
quillitatē esse reor, nisi mentis intimū coelum
versutias dæmonum ludibria iam aestimans.
Ille igitur proprie tranquillus & est, & intelli-
gitur: qui carnem quidem omni corruptionis
labe purgavit: mentem vero supra creaturam
omnem eleuans, omnes illi subiecit sensus:
atq; vultus domini animam sistens supra vi-
rium suarum modum in illum se semper ex-
tendit. Quidam rursus beatam hanc tranquil-
litate esse definiunt animæ resurrectionem
ante resurrectionem corporis. Alii perfectam
cognitionem dei, ab angelis secundam esse
aiunt. Hæc itaq; perfectorum perfecta, & in-
finita perfectio, sicut mihi quidam, qui illius
gustum ceperat, aperuit: ita iam sanctificat:
atq; a terrenis omnibus rapit: vt plurimā iam
carnalis vitæ partem, postq̄ coelestem hunc
portum occupauerit: veluti in coelo per excel-
sum mentis ad speculationem attollatur. De
quo bene is, qui fuerat expertus, quodā in lo-
co ait. Quoniam dei fortes terræ vehementer
eleuati sunt. Huiusmodi fuisse ægyptium illū
nouimus: qui quoties cum aliquibus orabat:
manus

IO SCHOL 173
manus suas diutius in oratione extensas non
dimittebat. Est inter huiusmodi beatos alius
alio tranquillior. Alius enim fortiter auerfa-
tur, atq; odit iniquitatem. alius inexplebiliter
virtutibus ditatur. Etiam & castitas tranquil-
litas dicitur. & merito sane. principium enim
est cōmunis resurrectionis, atq; corruptibiliū
incorruptionis. Tranquillitatem ostendit, qui
ait. Sensum domini possideo. Hanc autē qui
insinuauit ægyptius, qui se ait non timere do-
minum: eam item ille ostendit, qui vt ad se p-
turbationes, & tentamenta redirent, orauit.
Quis ante futuram claritatem ita vt Syrus iste
sacra hac tranquillitate dignus habitus est ē
Nempe celeberrimus inter prophetas Dauid,
Remitte mihi, inquit ad dominum, vt refrige-
retur. Hic autem dei athleta, Remitte, ait, flu-
ctus gratiæ tuæ. Tranquillitatem habet anima,
quæ ita in virtutum qualitatem, atq; habitum,
sicuti vitiosi in voluptatum traducta est. Si hic
finis est gastrimargiæ, se ipsum etiam nō ap-
petentem auide ad cibum interpellere: hic p-
fecto finis erit continentię, etiam esurientem
se cōtinere, natura iam libera, atq; nulli rei pe-
nitus obnoxia. Si hic finis est libidinis: in ipsa
muta animalia, resq; inanimatas insanire: iste
perfecto castitatis finis erit: in omnibus, veluti
ea sint sine anima, sensus innocuos seruare. Si
finis iste auaritię est: nunq̄ cōgregare desine.
re, vel

re, vel satiari: hic profecto finis nuditatis erit: neq; proprio corpori parcere. Si is accidia est finis: quātalibet in requie carere patientia: hic erit patientie finis: vt quis in tribulatione quis sit, requiem tamen se habere arbitretur. Si hoc est inanis gloriæ culmen: etiam, cum nullus adsit, qui laudare possit: fingere simulationis opera: hæc profecto contrariæ rei species erit: si nunq̄ etiam in conspectu laudantiū nostræ intentioni ab inani gloria subripiatur. Si hoc est iracundiæ pelagus: nemine præsentē irritari, atq; efferari: sane istud erit longanimitatis profundum: siue sit præsentis, siue absens, qui maledictis insequitur: eadem animi tranquillitate durare. Si hoc species perditionis, vel superbie est: in vili atq; humili habitu extolli: istud certe erit saluberrimæ humilitatis argumentum: in excelsis conatibus, & recte factis humilem tenere mentem. Si hoc perfectę vitiositatis argumentum est: omnibus, quæ dæmones inferunt, protinus cedere: hoc ego beatissimę tranquillitatis inditium reor: posse efficaciter dicere. Declinante a me maligno, nō cognoscebam, neq; quomodo aduenit: neq; cuius rei gratia: neq; quomodo abcessit: sed omnino ad istiusmodi iam insensibilis fumus, qui totus hoc statu dignus habitus fuerit: adhuc in carne degens ipsum in se inhabitatem deum in omnibus verbis, & operibus, & cogitationibus

tationibus ducem & gubernatorem habet. Vnde & quasi ex diuinę voluntatis adito vocem: quandam per illuminationem interius percipit: atq; omni doctrinā humana celsior factus dicit. Quando veniam: & apparebo ante faciem dei: Neque enim iam fero desiderium, atq; efficaciam: sed quæro quā dedisti mihi ante carnis huius lutum immortalem puritatem. Qui eiusmodi est: ne multa dicam: viuit quidem, non iam ipse: viuit autem in eo CHRISTVS: vt ait qui bonum certamen certauerat: cursumq; consumauerat: & fidem seruauerat. Non constat ex vno pretioso lapide diadema regium: neq; consumatur beata ista tranquillitas: si vel vnā aliquā virtutem negligamus. Tranquillitatem intelliges tu quidem cœlestis regis in cœlis regiā: multas vero mansiones eas, quæ sunt intra ciuitatem istam habitationes. Porro cœlestis huius Hierusalem murum peccatorum remissionē intellige. Curramus fratres rogo, curramus, quatenus ingressu thalami regiæ aula potiri mereamur. q̄ si ex aliquo vel onere, vel antipatione, vel tempore (o calamitatem non ferendam) præoccupati fuerimus: vel mansionē aliquā circa thalamū ipsum occupare studeamus. sin verō adhuc tepefcimus: & remissi sumus: vel intra mœnia ipsa modis omnibus inueniri curemus. Nam qui ante finem vite in
ea non

ea non fuerit ingressus: immo vero illa etiam
 transcenderit: in solitudine dæmonum, ac vi-
 tiorum cōmorabitur. Idcirco etiam quidam
 orabat dicens. In deo meo transgrediar mu-
 rum. Et alius quasi ex persona dei ait. Non ne
 peccata vestra sunt, quæ separant inter me, &
 vos: Perfringamus o amici medium sepis pa-
 rietem: quem male per inobedientiam exadi-
 ficauimus. Accipiamus hinc debiti solutionē
 eo q̄ in inferno desit qui sanare, vel debita di-
 mittere possit. Vacemus ergo fratres, & festi-
 nemus. Ad hoc enim in militiam cœlestis im-
 peratoris ascripti sumus. Non lubricum, non
 tempus, non onus causari possumus. quicumq̄
 enim per regenerationis lauacrum dominum
 receperunt: dedit eis potestatem filios dei fieri,
 dicens. Vacate, & videte, & agnoscite quoniam
 ego sum deus, tranquillitas q̄, & a vitiis redē-
 ptio. Ipsi gloria in sæcula sæculorum Amen.
 Suscitatur quidem a terra mentem inopem:
 atque a stercore vitiorum erigit pauperem
 beata tranquillitas: quæ videlicet liberatio a
 vitiis, cordis q̄ munditia est. laudatissima ue-
 ro, semper q̄ ueneranda charitas collocat cū
 principibus populi domini: & sedere facit cū
 spiritibus angelicis.

De uinculo

DE VINCULO TRIUM PRINCI-
 PALIUM VIRTUTUM FIDEI SPEI & CHARITATIS.

GR XXX

Vnc itaq̄ post prædicta omnia ma-
 nent fides, spes, charitas. Tria hæc, qui-
 bus reliqua omnia coniunguntur:
 atq̄ arctissime colligata continentur. Maior
 autem ex his charitas est. Deus enim rite ap-
 pellatur. Equidem harum virtutum, primam
 radium, secundam lucem, tertiam circulum in-
 telligo: ex quibus omnibus vnus splendor
 atq̄ vna claritas efficitur. Deniq̄ prima face-
 re omnia, & condere potest: sequens dei mise-
 ricordiam circuit, & inconfusam facit: tertia
 vero nunq̄ excidit: neq̄ vnq̄ currere desistit.
 neq̄ eum, qui a beata insania vulneratus fue-
 rit: ultra quiescere iam sinit. qui de charitate
 loqui instituit: de deo profecto loqui nititur.
 Enimvero de deo verba facere, & anceps si-
 mul, & periculosum est iis, qui parum caute
 quid moliantur aduertunt. Sermo de charita-
 te solis angelis notus est: atq̄ illis ipsis per ef-
 ficaciam illuminationis est cognitus. Charita-
 tas deus est. Eius vero finem qui loqui insti-
 tuit: cæcus cum sit: in abyfso metiri harenam
 cupit. Charitas quidem secundum qualitatem
 similitudo dei est, quanta in hominibus fieri
 potest: secundum efficaciam autem ebrietas est
 anime:

anime: secundum proprietatem vero fons est
 fidei: longanimitatis abyssus: altissimū q̄ hu-
 militatis pelagus. Charitas deniq; perfecta cu-
 iusq; aduersæ prauæ q; intentionis, cogitatio-
 nis q; deposito. Charitas enim nō cogitat ma-
 lum. Charitas, & trāquillitas, & filiorum ado-
 ptio solis nominibus distincta sunt. Sicut enim
 lumen, ignis, & flāma in vnam actionem con-
 ueniunt: ita de his quoq; intelligendum est.
 pro defectus, illustrationis q; mensura timor
 inest animæ. Nam qui sine timore est: aut cha-
 ritate plenus, aut in anima mortuus est. Ex per-
 fecta tamen charitate verus & sanctus timor
 domini nascitur: ex quo rursus dei amor pro-
 ficiscitur. Nihil absurdum, vel iniquum facere
 videbimur: si ab humanis rebus desiderii, &
 timoris, & studii, & zeli, seruitutis q; & amo-
 ris dei exempla ceperimus. Beatus qui tali in
 deum feruet amore: quali turpis, atq; vefanus
 amator in eam mulierem, quā diligit, flagrat.
 Beati, qui sic dominum timent, sicut rei, &
 morte multandi iudicem ac torrem metuūt.
 Beatus, qui ita vera sollicitudine sollicitus erga
 deum est: vt sunt prudentes serui erga domi-
 num suum. Beatus, qui eo zelo virtutibus in-
 uigilat: quo zelotypi circa vxores suas. Beat⁹,
 qui sic in oratione domino assistit: quemad-
 modum ministri, qui regi adstant. Beatus q̄
 ita dominum vt homines iugiter placare, atq;
 obsequio

obsequio tueri contendit. Non ita mater la-
 ctētī puero, vt charitatis filius domino adhæ-
 rere semper cōsueuit. Is, qui veraciter eius, quē
 amat, semper sibi proponit faciem: eam q; in-
 tus summa cum voluptate complectitur: nem-
 pe qui eiusmodi est: non iam vel in somnis
 potest conuiescere: sed tunc quoq; eum, quē
 desiderat, videt: atq; cum illo vna imoratur.
 Sic in corporibus, sic i corporeis rebus fieri so-
 let. Hoc iaculo vulneratus quidam dicebat de
 se ipso, id quod admiro equidem. Ego dor-
 mio, propter naturæ necessitatem: & cor meū
 uigilat, per amoris magnitudinem. Id insignū
 tibi erit, o virorum optime: q; cum interierint
 fera belluæ a' ceruo: anima tunc maxime con-
 cupiscit, & deficit ad dominū charitatis igne,
 veluti quodam spiculo percussa. Famis quidē
 efficacia, & causa incerta simul & obscura est.
 Sitis vero aperta atq; manifesta, ardorē q; So-
 lis omnibus significat. Quocirca & is, qui deū
 cupiebat: aiebat. Sitiuit anima mea ad deum
 fontem viuum. Si facies eius, quē diligimus:
 verissime nos totos immutat: serenos q; & læ-
 tos ac sine mærore efficit: quid actura est do-
 mini facies inuisibiliter in animam ab omni
 labe mundatam aduenientis? Timor quidem
 quoties ex intimo cordis prodierit affectu:
 liquefacere, atq; consumere sordes consueuit.
 Confige enim inquit a' timore tuo carnes
 meas.

I O C L I O I
meas. Sancta autem charitas nonnullos qui-
dem vastare, & consumere solita est secundum
eum, qui dixit. Vulnerasti cor nostrum: unline-
rasti cor nostrum. Quosdam uero etiam exul-
tare facit: ac totos irradiat. In ipso enim ait,
sperauit cor meum: & adiutus sum: & refluuit
caro mea: & gestiente corde uirescit facies. Cum
uero iam totus homo diuinæ charitati fuerit
unitus: atque fere (ut ita dixerim) commistus:
tunc etiam exterius in corpore ueluti per spe-
culum quoddam claritatem serenitatemque
animæ ostendit. Eam gloriam consecutus est
Moses ille dei speculator. Atque ii, qui hu-
iusmodi equalē angelis gradum adepti sunt:
sæpe cibi corporalis obliuiscuntur: immo ue-
ro illum rarius appetunt. nec sane mirum. Nam
si sæpe etiam contraria affectio cibi memoriã
exclusit: reor eum, qui hæc incorruptibilia gu-
stauerit: cum supra naturã factus sit: nulla iam
corporis imbecillitate detineri. Id enim ueluti
iam incorruptibile effectum, per castitatis flãm-
mam expiatum est: qua scilicet omnis reliqua
flâma perrupta, atque extincta est: immo uero
ne ipsum quoque sibi oblatum cibum cum uo-
luptate ulla suscipere omnino posse arbitror.
Aqua quidem subterranea uirgulti radicem
irrigat. horum uero animas cœlestis ignis nu-
trire consueuit. Incrementum timoris initium
est charitatis. finis uero castitatis theologiæ
argumentum

argumentum est. Cuius deo perfecte sensus
uniti sunt: hic ab eo uerbis eius in secreto in-
struitur, atque educitur. Nisi enim illi deo copu-
lati fuerint: graue, ac periculosum est de deo
loqui. Substantiale quidem uerbum castitatē
perficit, præsentia sua mortificas mortem. hæc
autem cum mortificata fuerit: protinus theo-
logię discipulus illuminatur. Verbum dei, quod
ex deo est: castum est, permanens in sæculum
sæculi. Qui enim deum non cognouit: schola-
stice loquitur. Castitas discipulum theologum
facit, per se ipsum asserentem trinitatis dogma-
ta. qui diligit dominum: fratrem suum an-
tea dilexit. prioris enim demonstratio secun-
dum est. qui diligit proximum: nunquam aduer-
sus illum obloquentes tollerabit. Qui se
deum dicit diligere: fratremque suo irascitur: simi-
lis ei est, qui in somnis currit. Fortitudo chari-
tatis est spes. per hanc enim mercedem chari-
tatis expectamus. Spes est incertarum diuitia-
rum opulentia. Spes est indubitatus ante the-
saurum thesaurus. hæc laborum requies: hæc
charitatis ianua est: hæc desperationis iugula-
tio: hæc absentium imago est. Spei defectus
exterminatio est charitatis. Simul atque illuxit
spes: charitas apparuit. huic annexi sunt labo-
res: ex hac pendent fatigationes: hanc miseri-
cordia circūdat. Spe subnixus monachus acci-
dię iugulator est, ex illa huius gladio trium-
phans.

I O C L I O I
phans. Spem parit diuinorum munerum ex-
perimentum. nam qui hec expertus non est:
non sine hesitatione perstat. spem soluit ira-
cundia. hæc enim non confundit. uir autem
iracundus unq̄ erit honestus. Charitas p̄-
phetiæ indultrix est. Charitas p̄digia fieri præ-
stat. Charitas illustrationis abyssus est. Char-
tas fons ignis est: qui quanto inundat magis:
tanto sitientem amplius exurendo consumit.
Charitas angelorum status est. profectus q̄ se-
culorum. Annuntia nobis ō decora inter uir-
tutes. ubi pascis oues tuas: ubi moraris in me-
ridie. Illumina nos: irriga nos: deduc nos ora-
mus. iam enim ascendere cupimus ad te. tu
quippe dominaris omnium. nunc autem in
intimis penetralibus uulnerasti animam meã:
nec possum continere flammam tuam. Quo-
cum te laudauero, proficiscar? Tu domina-
ris potestati maris: motum autem fluctuum
eius tu mitigas: atque mortificas. Tu humilias
ut uulneratum superbam cogitationem. in
brachio uirtutis tuę dispersisti inimicos tuos:
inexpugnabiles q̄ facis amatores tuos. quo-
nã uero modo Iacob te scalę innixam uiderit,
addiscere festino. Quęso quęnam sit ascen-
sus istius species auide sciscitanti mihi loque-
re: qui modus, quod compendium illius com-
positionis graduum: quos ueluti ascensiones
in corde suo disposuit amator tuus: quis præ-
terea

I O S C H O L I O 177
terea sit horum numerus scire sitiebam: quan-
tum q̄ cursus illius tēpus sit. Doctores enim
annuntiauit is, qui luctam tuam, uisionem q̄
didicerat. cæterū clarius aliqd noluit, imo ue-
ro non ualuit dicere. Illa uero dicam magis
proprie, ut puto. Ille uero ueluti e' cœlo mihi
uisa regina in auribus animę meę colloquens
ait. Nisi soluaris ista crassitudine ō feruens
amator: speciem meam cuiusmodi sit addisce-
re non potes. Scala uero uirtutum specialem
compositionem te doceat. in ipsius ego uerti-
ce firmata sum: sicut de me magnus ille arca-
norum cognitor aiebat. Nunc uero manent
fides, spes, charitas, tria hæc: maior autem o-
mnibus est charitas.

Is, qui in libro uiræ nomina sua ascri-
bi uoluit: optimam cursus uiam liber
iste apertius ostendit. Hunc enim per-
legentes inueniemus absq̄ errore sequi se vo-
lentes ducere, atq̄ ab omni lapidis offensione
seruare illæfos: scalam q̄ nobis a' terrenis vsq̄
ad sancta sanctorum erectam præferentem,
deum q̄ dilectionis ipsius culmini innixum
indicantem. Quam scalam (ut reor) supplan-
tator ille uitiorum Iacob in cubili exercita-
tionis quiescens uidit. Cæterum ascendamus
quæso prompte, atq̄ fideliter intellectualem
hunc, atq̄ cœlestem ascensum: cuius quidem
initium est terrenorum omnium abrenuntia-
tio:

CLIO SCHOL

tio: finis vero charitatis deus.

a Scendite fratres, ascēdite, ascensiones
in corde prompte disponētes, eiusq;
memores, qui ait. Venite ascendamus
in montem domini, & in domum dei nostri:
qui perfecit pedes nostros sicut cerui: & super
excelsa statuit: vt vincamus in via sua. Currite
obsecro cum illo, qui ait. festinemus, donec
occurramus omnes in vnitatē fidei, & agni-
tionis dei in uirum perfectum, in mensuram
ætatis plenitudinis. CHRISTO: qui per vi-
sibilem ætatem triginta annorum baptizatus
trigesimum gradum in spiritali scala fortitus
est. Quippe charitas deus est. Illi laus, illi im-
perium, illi fortitudo, illi bonorum omnium
causa inest, fuitq;, & erit in infinita sæcu-
la. Amen.

FINIS.

EIVSDEM AD PASTOREM SER-
mo, in quo docetur qualis esse debeat
rationalium ouium pastor.

i N Inferiori quidem libro extremum
ego te omnium o' venerande consti-
tui: in superno aut̄ primum omnium
nostrum fore mihi ipse persuasi. Est enim ve-
rax illa definitio, qua dicitur. Erunt nouissimi
sensus humilitate, primi dignitate. Pastor est
proprie, qui perditas per vitiū rationales oues
per industriam suam, & orationem requirere,
& dirigere potest. Gubernator est, qui a' deo,
propriisq; laboribus speciali virtute percepta,
nō solum ex tēpestate, sed ex ipso quoq; pro-
fundo nauem trahere, atq; illa sam seruare po-
test. Medicus est, qui corpore, & animo sanus
atq; integer nullo horum gratia medicamēto
indiget. Doctor ille re vera est, qui specialem
librum scientiæ digito dei, videlicet illustra-
tionis vi & efficacia conscriptum ab illo per
se ipsum accepit: nullaq; iam librorum cetero-
rum illi necessitas est. Minime doctori-
bus conuenit ex exemplaribus instruere: sicuti
neq; pictoribus ex tabulis veteribus imagines
exprimere. Qui inferiores docere instituit: su-
perne, atq; ex sublimi edoce: & figura atq; ha-
bitu intimo alterum erudi. Noli eius obliui-
sci, qui ait. Non ab hominibus, neq; per homi-
nem

I O S C H O L

nem magisterium accepi, neq; edoctus sum, neq; enim possibile est vt infimi infimam quã curët. Optimus gubernator seruabit nauem: bonus q; pastor viuificabit, atq; morbidas sanabit oues. Quanto oues pastorem indefinenter proficiendo sequuntur: tanto pro eis ille patrifamilias rationem amplius reddet. Lapidet sermonibus pastor eas oues, quæ vel per desidiam, vel per gula concupiscentiam retro remanent. Est enim & hoc boni pastoris argumentum: Quoties oues ex ardore, vel adustione Solis, immo vero corporis dormitare cœperint: tunc ad cœlum intuens pastor, vehementius pro ipsis, ac super eas inuigilet. Illo enim maxime incendii tempore plurimæ luporum moribus patere solët. Verum & si ipse, vt in ouibus visibilibus fieri solitum est: illius adustionis tempore caput anime infra in terram inclinent: habemus eum, qui dixit. Cor contritum, & humiliatum deus nõ spernet. Cum vero perturbationum tenebrę, & nox gregem apprehenderit: statue immobiliter canem: qui ad dominum latret in nocturna custodia. Neq; enim inconueniens est canem animum tuum intelligere belluarum interfectorem. Et hæc quippe naturæ proprietatem bonus dominus noster esse voluit: vt, cum medicum viderit infirmus: latetur: etiam si nihil ab eo fortassis commodi capiat. Sint tibi

DE OFFICIO PASTORIS 179
 tibi quoq; o' Venerande mihi, emplastra, nouacule, collyria, potiões, spõgiæ, vel penicilla, phlebothomia, idest emissoria sanguinis, cauteria, vnctiones, medicamina somnum inducentia, gladius, ligaturę, & ea, quæ anautia dicitur, videlicet nauis priuatio. Nam si his omnibus indigeamus: non video quomodo artem ostendere possimus. neq; enim verbis, sed rebus merces redditur. Emplastrũ est medicina passionũ visibilium, siue corporalium. Potio intestinũ morbis medetur: fordes q; inuisibiles euacuat. Nouacula est mordēs ignominia: qua elationis extergitur putredo. Collyrium est acerba quidem, atq; aspera, sed quæ post modicum curat, inuectio. phlebothomiũ est celerrima inuisibilis fœtoris exinanitio. Phlebothomiũ proprie est dura prorsus pro salute languentium, atq; actis inuectio. Penicillum est ea, quæ post sanguinis emissionẽ, siue chirurgiã, per placidos gratos blandos q; ac molles medici sermones sequitur cura, & refrigerium. Cauterium est finis, atq; pœna, quæ ad certum tempus in pœnitentiam clementer datur. Vnctio est ea, quæ post cauteriũ siue per sermonem, siue per breuem admonitionẽ languentẽ sequitur consolatio. Somniferum medicamentum est, quod obedientis onus excipere, ac per subiectionem requiem illi, infomnem q; somnum indulgere, sanam q;

tam'q; cecitatem, per qua bona sua non vi-
 deat, inducere solitum est. Vincula, siue ligatu-
 re sunt, quibus ii, qui inani gloria hactenus so-
 luti mollebantur: per tollerantiam vsq; ad
 mortem vincuntur: atq; in sui odium firman-
 tur. Vltimus omnium gladius est, terminus
 scilicet, atq; sententia ad excidendum spirita-
 liter mortificatum corpus, ac putre membru:
 ne reliquis quoq; eius cotagio comunis fiat.
 Beata sane est in medicis nausee priuatio: in
 iis autem, qui praesunt, passionum omnium va-
 catio. Illi enim, si non perturbentur a nausea:
 omnis factoris curatione impigre occurrent.
 hi vero omnem emortuam animam suscitare
 poterunt. Atq; hac vna ex prelati orationi-
 bus sit: qua oret intentius, vt omnibus secun-
 dum singulorum merita affici, atq; conuenire
 possit: ne forte vt Jacob ipse quoq; & dilectu,
 & focios ledat. quod ii pati maxime solent:
 qui nondum animae sensus exercitatos perfe-
 cte habent ad discretionem boni, medii, ac ma-
 li. Summa sane prelato confusio est, id vt di-
 scipulo donetur orare, quod nondum ipse pos-
 sideat. Sicut qui faciem regis aspiciunt: eiusq;
 sibi amicitias conciliauerunt: possunt iam mi-
 nistros eius omnes fortasse, & ignotos, siue
 etiam inimicos, si velint, reconciliare regi:
 suęq; gloriae participes facere: ita velim & in
 sanctis intelligas. Summos quippe, & veros
 amicos

amicos reuerentur amici: eisq; obtemperant:
 fortassis vero coguntur ab eis. conuenit sane;
 multumq; necesse est amicos habere intelle-
 ctuales amicos. Nemo enim aequę vt illi, no-
 bis ad virtutem conferre, atq; opulari potest.
 Narrauit mihi quidam famulus, atq; amicus
 dei: q; semper quidem, maxime tamen in so-
 lennitatibus dominicis annuis deus famulos
 suos gratis, ac muneribus donat. Medicus p-
 fecte debet esse integer, ac vitii liber: vt certo
 tempore possit maxime iracundum se fingere.
 nisi enim fuerit huiusmodi perturbationibus
 penitus liber: non poterit rursus absq; pertur-
 batione ista simulare. Vidi equum adhuc pa-
 rum exercitatum: qui, cum freno actus quietus
 incederet: relaxato modice freno, domino
 suo repete insidiatus est. In duobus spiritibus
 vt plurimum hoc problema consuevit acci-
 dere. qui inquirere hoc voluit: cum labore in-
 quirant. tunc maxime ea, quę medico data est
 a deo, sapientia cognoscitur: cum eos mor-
 bos, qui plurimis insanabiles fuerunt: ipse cu-
 rare potuerit. Non ille magister admirandus
 est, qui ingeniosos, ac peritos pueros sapien-
 tes facit: sed is, qui imperitos, atq; insipientes,
 & eruditos & sapientes efficit. Tunc etiam mi-
 litum laudatur ingenuitas: omnibusq; con-
 spicua sit: cum in equis parum idoneis uice-
 rint: equosq; seruauerint. Si accepisti a deo
 gratia

21 IO SCHOLIO 30
gratiam tempestates præuidendi: prædic illis
apertius, q̄ in nauī sunt. alioquin tu naufragii
causa illis eris: qui gubernationem tibi præ
omnibus creditam negligis: securus'q; obdor
mis. Vidi medicos, qui, cum infirmis morbo
rum causas non patefecissent: & sibi ipsis, & il
lis maximi laboris, & erumnæ causa fuerunt.
quanto is, qui præst subditorum, atq; eorum
etiam, qui & extranei, & sibi crediti non sunt:
maiores erga se fidem, ac deuotionem vide
rit: tanto debet seipsum omni studio seruare
cautius in omnibus, quæ vel agit, vel loquitur:
sciens, omnes in se, veluti in propositum ex
plar intueri: ea'q; omnia, quæ ab eo vel fiunt,
vel dicuntur: diffinitâ aliquâ legem, quâ præ
teriri non liceat, putare. Vtum pastorem cha
ritas indicat. propter enim charitatem pastor
ille supremus crucifixus est. Bona omnia, quæ
in aliis videris: tua facere contende per imita
tionis studium: nec tibi iam a' cõfusione me
tues. Non te pigeat imbecillitatem verbis con
tristare ad tempus: ne per tuum execrabile si
lentium infirmus longo tempore egrotet: vel
moriatur. Multi, cum ex gubernatoris silentio
prosperè se nauigare arbitrarentur: impege
runt repente in faxa, & scopulos. Audiamus
quid Paulus ad Timotheum dicat. Insta, in
quit, opportune, importune. Opportune ego di
ci arbitror: cum ii, qui arguuntur: increpatio
nem

DE OFFICIO PASTORIS 181
nem libenter sustinent. Importune vero, cum
increpationibus arguuntur, qui corripuntur.
Nam & nemine sæpe sitiente fontes emanant
aquas. Solent, qui præsumunt: plerumq; ex humi
litate vitare reuerentiam: vtilia'q; discipulis
tepidius dicere: vel etiâ omnino reticere. Sed
non debent in erudiendis formandis'q; disci
pulis magistri officium, atq; auctoritatem de
clinare: verû quid fieri debeat, præcepta'q; do
minica ex diuinis literis docere. Audiamus
diuinam scripturam dicentem de quibusdam.
Abscinde eam: vt quid etiam terram occupat.
Et. Auferte malum ex vobis ipsis. Et rursus.
Noli orare pro populo isto. Et pro Saule Sa
muel orare prohibetur. Hæc omnia cognosce
re pastorem decet. In quibus, quando, & quo
modo fieri debeant. deo quippe nihil verius
est. Siquis seorsum reprehensus non confun
ditur, neq; erubescit: hic, si coram multitudine
corripatur: impudentior fiet: ac sponte salutē
suâ execrabitur. Et illud sollicitè reuolue, quod
a' multis infirmis prudētibus fieri vidi. qui cū
suam infirmitatem non ignotarent: medicos
vltro deprecati sunt vt se ligarent: & vi volun
taria curarent: eo q̄ spiritus quidem præoptus
esset, propter futuram spem: caro autem infir
ma, propter inueteratam cõsuetudinem. Ego
itaq; hæc videns, medicos, vt eis acquiescerēt,
orauī. neq; vero vniuersis aduenientibus dux
angustā,

angustam, & artam viam semper prædicere:
sed ne suaue quidem iugū, & onus leue omni-
bus polliceri debet: sed excogitare magis, atq;
miscere debet antidota. & illis quidē, qui pec-
catorum mollibus oppressi faciles, ac proni in
desperationem sunt: secundum antidotum cō-
uenit. eis vero, qui ad elationē, suiq; inanem
existimationem procliuiiores sunt: primum il-
lud vtile erit. Quidam iter longum profecturi,
cum viam ignorarent: sciscitando rectum cur-
sum tenuerunt: & absq; periculo reuersi sunt.
Alii, cum viam se scire putauissent: securi pro-
fecti circa itineris medium oberrauerunt: aut
perierunt: vel reuersi imparati ad tribulatio-
nes inuenti sunt. Vt ii felices sunt, qui peritum
ducem nacti fuerint: ita contra intelligendum
de iis, quibus contra euenit. Vbi amor dei cor
tetigit: ibi verborum metus ultra non praua-
let. Vbi gehennę timor illuxit: ibi laborum
omnium tollerantia floruit. Vbi regni species
insinuatur: ibi inferiorum omnium firmatur
despectio. Debet bonus & probus magister
militum singulorū, qui sub ditione sua sunt:
stationem, atq; ordinem nosse. Forte enim in-
ter eos sunt singulares pugnatores: qui ultra
cōmiliones suos honorari debeant: & cum
illo pariter sedere. Non potest gubernator so-
lus absq; nautarū ministerio seruare nauem:
neq; medicus infirmum curare, nisi prius ab
eo exoratus

DE OFFICIO PASTORIS 182
eo exoratus fuerit: ac prodendo vulnus tota
fide ad illum infirmus conuertatur. Qui eru-
bescunt medicos: vulnera putrescere fecerunt.
Dum pascuntur oues: non desinat pastor ser-
monis instrumento vti: atq; id maxime, cum
obdormire cœperint. Nihil enī ita lupo me-
tuit: vt pastoralis instrumenti concentum. Is,
qui præest: neq; semper seipsum irrationabi-
liter humiliare, neq; rursus insipienter debet
extollere. Cum Paulum videat in vtraq; re cau-
tissime pergentem. Plerunq; dominus subdi-
torum oculos, ne quosdam ducis sui defectus
aspiciant, claudit: quos ipse aperiens infideli-
tem genuit. Vidi eum, qui præerat: sua ex hu-
militate propriis filiis consulere. Vidi itē aliū,
qui, cum insipientem suam sapientiam per sū-
mam elationem manifestare vellet: eis maxi-
me nocuit. Raro quidem, casu tamen aliquo
vidi vitiosos, cum ab omni labe puris præfuis-
sent: paulatim subditos vereri cœpisse: pro-
priaq; vitia circuncidisse. Hoc autem (vt reor)
eorum merita, qui sub eis saluabantur, egerūt:
factusq; est eis vitiosus conatus deponendi
vitia occasio. Attendendum cautius nequādo
ea, quæ in portu collegimus, dispergamus in
pelago. Horum, quod dictum est ii, qui ad ex-
teriores tumultus nondū exercitati sunt. Ma-
gnū quidem re vera, & admirabile est, egua-
numiter, & fortiter solitudinis incendium, trā-
quillitatēq;

quillitatem'q; & curarum omnium deposi-
 tionem tollerate: neq; extra cellulę nauiculā
 leues processus, & consolatiunculas quærere:
 ut faciunt negligentiores nautę, quos trāquil-
 litatis tempore in undis natate delectat. Ma-
 ius uero incomparabiliter, atq; mirabilius, ne
 tumultus quidem trepidare, sed inter illorum
 crepitus imperterritum, & immobilem corde
 persistere, cum hominibus quidem extra, in-
 tus uero cum deo immorando. Sit tibi o' ad-
 mirabilis exteriorum iudiciorum habitus, &
 status nostrorum argumentum. Accedit alius
 in nostrum terribile, uerax'q; iudicium reus:
 Alius item insons: Ambo ad dei opus atq; ser-
 uitiū properant. Contrarius omnino est
 utriusq; accessus: propria'q; ambo indigēt in-
 stitutiōe. Interrogetur ante omnia is, qui reus
 aduenit: seorsum tamen: quānā illius per sin-
 gulas species fuere opera: fiet id utiliter duarū
 rerum causa: ut scilicet ex hac confessionis ve-
 recundia semper compungatur: & nunquā fi-
 duciam sumat: Et præterea ut sciens nos vul-
 nerum suorum conscios, qualia'q; apud nos
 peccata deposuerit, ad diligendum ardentius
 excitetur. Ne istud quidem te lateat o' uene-
 rande, sicut neq; latet (absit id penitus) debere
 scilicet considerari & loca, & respicientias, &
 habitus reorum apud deum. Est enim earum
 rerum summa uarietas, atq; differentia. sæpe
 enim

enim is, qui fuerit infirmior: humilior esse
 corde inuenitur. Quocirca leuius quoq; puni-
 ri a spiritualibus iudicibus debet. Quid autem
 contrarium sit, liquet. Aequum non est ut leo
 oues pascat. ita nec tutum est, ut qui adhuc vi-
 tiosus est, vitiosis præsit. Turpe spectaculum
 est, iter aues vulpes. sed sane' nihil turpius ira-
 cundo pastore. Illa enim aues, hic rationales
 animas perturbat, & perimit. Caue ne sis ni-
 mium scrupulosus minimorum inquisitor.
 iam enim non eris dei imitator. Habeas ipse
 quoq; deum moderatorem, ac ducē tuorum
 omnium interiorum, & exteriorum ueluti gu-
 bernatorem quendam optimum: ac per illum
 uoluntatem tuam abscidens eris tu quoq; se-
 curior nutu illius, & solo actu. Et hoc tibi, atq;
 omnibus quærendum est: ne forte ex acceden-
 tium fide, & non ex nostra purgatione gratia
 diuina plurima per nos operari disposuerit.
 Nam & pleriq; vitiosi. eo modo, quo prædi-
 ximus, mirabilia fecerunt. Si multi, inquit, di-
 cent mihi in die illa: Domine, domine, nō ne
 in tuo nomine prophetauimus? & quę sequū-
 tur: incredibile non est id, quod prædiximus,
 capitulum. Qui deum sibi proprie, & germane
 placuit: & propitium fecit: is fatigatis qui-
 busq; clam, & sine ullo sensu hominum ferre
 opem ualet: duo'q; maxima lucrabitur: q; se
 ipsum ab inani gloria, ueluti ab ea, quę dicitur
 erugo

I O S C H O L

erugo, seruabit ille sum: & eos, quibus miseretur, soli deo gratias agere parabit. Eis quidem, qui cursu iuuenili robore atq; nimium strenue maxima via spatia præteruolant: præstantiores semper, atq; excellentiores cibos præpara. eis vero, qui retro vel sententia, vel moribus eunt: lac velut infantibus præbe. habet enim tempus suum queq; consolatio. Eadem esca quibusdam alacritatis, aliis defectio nis causa plerunq; fuit. Ad seminum susceptionem præsentibus attendendum est in tempore, persona, qualitate, & quantitate. Quidam, cum regiminis officium, ac iudiciū nihil æstimaret: animas sine ratione regere conati sunt: & certe, cum multas antea diuitias haberent: vacuis inde manibus profecti sunt: aliisq; ex assumpto regimine illas distribuerunt. Sicuti sunt proprii, & legitimi filii: sunt item alii ex bigamia, atq; ex ancillulis: alii pgeniti: aliiq; proiecti: ita & huiusmodi assumptionum plurima consona esse noscuntur. Est igitur assumptio regiminis proprie animā pro fratris anima per omnia ponere. Est item præcedentium solum delictorum, & est sequentium solum, & est præceptorum priorum solum onus per spiritualis virtutis indigentiam, atq; tranquillitatis inopiā subire. Et in ipsa quoq; prima ac pfecta susceptione regiminis onus etiā ferimus per amputationem propriæ voluntatis.

DE OFFICIO PASTORIS 184

tis. Charus, ac legitimus filius in absentia maxime patris agnoscitur. Inspiciat diligenter is, qui præst: & summa cura denotet, qui sibi ex grege suo contradicant, & reluctentur: eosq; coram aliquibus maioribus natu grauissimis obiurgationibus increpet: vt aliis incutiat metum: etiam si grauiter illi per has ignominias angantur. Est enim perutile, & necessarium ita vnū ledi: vt plurimi ex ea læsione corrigantur. Sunt nonnulli, qui speciali charitate induti ultra vires suas onera aliorum susceperunt, illius memores, qui ait. Maiorem hac dilectionem nemo habet: & que sequuntur. Sunt item alii, qui, cum vires ad id onus suscipiendum a deo fortassis acceperint: non se libèter fraternalis salutis gratia oneribus subiiciunt. Sed hos ego vt charitatis expertes miserrimos duxi. de illis autem prioribus quodam in loco dictum inueni. Si separaueris pretiosum ab indigno: quasi os meum eris: & quemadmodum fecisti, fiet tibi. Et illud que so sollicitè inspicere. Sepe fit vt prælati peccatum sola cogitatione admissum deterius ac perniciosius iudicetur: quā quod subditus actu etiam admiserit. Si quidem & leuius est militis peccatum, q̄ ducis pessimum consilium. Admone subiectos vt corporalia quidem, atq; lasciuiora, non per species singula confiteantur: reliqua uero oīa per species nocte ac die mente sollicita reuoluant

uant delicta. Simples quidem omnino esse adiuuicem eos, qui tibi subiecti sunt, iube: atq; in hoc eos maxime exerce: te ipsum illis exemplum ac formam ad imitandum præbens: prudentes autem valde aduersus demones. Non te ouium tuarum in suis affectibus lateat intentio. Student enim lupi sollicitos quosq; negligentiorum exemplo dissoluere. Non pigeat, cum requireris, etiam pro omnino negligentibus orare: non id orans ut misericordia consequatur (hoc enim interim possibile non est, nisi illi cooperentur) sed ut a deo excitentur ad studium, postulans. Infirmi quidem in fide cum hereticis non comedant: sicut patrum regulis sancitum est. Qui vero in domino potentes, atq; in fide sunt solidi: si ab infidelibus orentur: & pergere volunt: pergant ad gloriam domini. Noli ignorantiam obtendere. nam qui nesciens digna plagis fecerit: ideo, quia non didicit, vapulabit. Confusio pastori est, mortem metuere: quando quidem obedientia, mortis contemptus esse definitur. Inquire sollicitus o' beatissime, quæ virtus est, sine qua nemo vi debet deum: atq; illam præ omnibus filiis tuis conciliare stude, molli omni ac foeminea facie omnino abs te reiecta. Erunt itaq; omnibus, qui sub nobis degunt: instituta, atq; habitatio nes pro corpore ætatis uarietate differentes. Neq; enim quispiam reici a' portu debet ante
 secularē

DE OFFICIO PASTORIS 185
 secularē legitimam: q; prudentiam. manus cito nulli imponamus: ne forte oues aliquæ in ætate discretionis ignara abductæ, cū postmodum scire iam, atq; intelligere cœperint: onus, atq; æstum ferre non possint: atq; ita deuoluantur ad sæculum. quod eis, qui obtulerunt: neq; tutum erit, neq; integrum. quis ergo huiusmodi ex deo dispensator est: qui suis ultra fontibus, laboribusq; non indigens, eis iam pro purgatione aliorum assatum utatur ad deum? Nunq; desinas sorditas animas, & corpora maxime extergere, ac diluere: ut non solum propriarum, sed alienarum quoq; animarum coronas ab agonithera nostro publice requiras. Vidi infirmum infirmi alterius morbum ex fide mundasse, improbitate laudabili ad deum pro illo orantem: animamq; suam pro illius anima in humilitate tamen ponentem: ac sic per illius curam seipsum quoq; curauisse. Vidi item, qui ex elatione similiter faceret, audisse cum increpatione dicentem. Medice cura te ipsum. Potest id, quod bonum est, maioris boni causa deuitari: ut fecit qui martirium non formidinis causa, sed ob eorum, qui ab se seruabantur, utilitatem declinauit. Est item, qui se ipsum ob honorem aliorum ignominie exponat: qui tamen a' plerisq; uoluptati deditus existimetur: tamē ut seductor, & verax persistit. Si is, qui sermonem utilitatis habet

21 IO SCHOL 186
tis habet: eum'q; vbertim non cōmunicat: im-
punitus non erit. quanto illi se periculo expo-
nunt, o' amicum caput, qui cum possint ex ipso
etiam operum studio afflictis opem ferre, &
conlaborare: facere id tenuunt. Libera, qui a'
deo liberatus es: salua, qui saluatus es. eos, qui
ducuntur ad mortem: neq; parcas eos eruere,
qui a' dæmonibus iam iam necādi erant. hoc
enim maximi est apud deum meriti: omnē'q;
siue actionem, siue contemplationem morta-
lium excedit. Se enim re uera veluti adiutorē
incorporarū, intellectualium'q; virtutū indi-
cat: qui per iuduliam sibi a' deo munditiam
aliorum detergit fordes: atq; de maculatis im-
maculata deo munera offert. hoc enim & fo-
lum diuinorum ministrorū semper opus est.
Omnes quippe, qui sunt in circuitu eius: offe-
rent munera, & animas. Nihil deniq; ita con-
ditoris nostri bonitatem, summam'q; clemen-
tiam indicat: vt nonaginta ouium in deserto
derelictio, & vnus, quē aberrauerat, studiosa
inquisitio. Attende igitur & tu, o' admirabilis:
& omne studium tuum, omnem'q; charitatē,
& diligentiam, feruorem'q; & ad deum sup-
plicem postulationem super eum, qui valde
aberrauerat, & contritus fuerat, ostende. Nam
vbi maiores morbi, & vulnera deteriora sunt:
inde proculdubio maior merces acquiritur.
Inspiciamus, obseruemus, faciamus. Nō enim
semper

DE OFFICIO PASTORIS 186
semper iustitiam p̄ferre p̄elatus debet, pro-
pter imbecillitatem scilicet. Vidi ego duos
apud sapientissimum iudicem iudicari: qui
iniustum quidem veluti leuiorē iustificauit:
iustum vero tanquā iniustum: quia fortem, ac
magnanimum sciebat, condemnauit: ne iusti-
tię scissura fieret maior. Seorsum tamen, ac se-
cretius singulis postmodum proprie, & vere
locutus est: & ei maxime qui morbo animæ
tenebatur. Herbidus campus, & virens omni-
bus ouibus aptus est. doctrina vero, mortis'q;
admonitio, rationalibus omnibus accomoda-
tissima est: ex qua scabies omnis sanari potest.
Explora magnanimos: eos'q; frustra coram
infirmioribus fratribus ignominii affice: vt
per alterius medicinam vulnus alterius cures:
molliores'q; patientes fieri doceas. Nunquā
auditam confessionem deus publicasse cerni-
tur: ne confitentes per hanc vulgationem fran-
geret: iam'q; illos insanabiliter egrotare face-
ret. Et si p̄scientiē participes simus: nunquā
nos lapsis errata sua antedecere icipiamus: sed
magis per signa aliqua eos ad confitendum
prouocemus. Non enim mediocris venia illis
ex hac ad nos confessione promittitur. Post
confessionem vero maiori illos confidentia,
q̄ antea habuerint ad nos, maiori'q; cura & di-
ligentia dignemur. Ex hoc enim eximie in fi-
de nostra & dilectione proficiunt. Summæ
& p̄terea

præterea humilitatis formam illis ostendere debemus: atq; vt ad nos timorem habeât, instruere. In omnibus patientissimû te esse oportet: præterq; in eorum, quæ iusseris, inobedientia. Caue ne tua vltra debitum humilitas carbonis ignis supra filiorum tuorû caput exagget. Explora sollicitus, si forte videas in agro tuo arbores terram occupantes: quæ in altero agro fructum fortasse ferre possint. Eas vero per charitatis euulsionem cõsilio nostro trãsse ferre non euitemus. Interdum is, qui præest, tuto videlicet frequentioribus, & voluptatiproximis in locis in propriis virtutem operatur. Igitur in pecorum susceptione diligenter inspiciat. neq; enim omnis transgressio, & simulata auersio nobis a deo interdicitur. Siquidẽ adfit spiritali medico intima quies animi: nõ vsque adeo corporali indiget ad ægrotatium curam. At si prioris expertus est: vtatur secûda. Nullum a nobis munus deus gratius suscipit: q̃ cum illi rationales animas per poenitentia offerimus. Mundus totus dignus non est, qui cum anima vna conferatur. Ille enim transit: hæc immortalis & permanet, & est. non itaq; eos beatos dicas: qui pecunias offerunt, virose optime: sed qui rationales oues CHRISTO domino litãt. Immaculatum fac holocaustû. nihil enim terrenum, ac mortale deo gratum est: sicut illud intelligẽdum est. Oportet quidem

dem tradi filium hominis. ve autem homini, per quem tradetur. Ita mihi econtra intellige. multos quidem saluari oportet: omnes penitus, qui saluari cupiunt. merces vero illis reddetur, qui post dominum salutis causa illis facti sunt. Ante omnia spiritali nobis virtute opus est, o amantissime: vt quos in sancta sanctorum inducere nitimur: & quibus CHRISTVM in mystica, & secreta mensa recumbentem ostendere conamur: cum a turba impeditæ volentium affligi, atq; angustari viderimus: in ipsis maxime ingressionis ianuis apprehensa illorum veluti infantium manu, eos a cogitationum turbis liberemus. Quod si paruuli adhuc, & nimis imbecilles sunt: super humeros nostros eos tollere: & quousq; ianuam ingressionis veræ angustam pertranseant, portare necesse est. Illic enim maxime omnis offocatio, omnisq; angustatio fieri solet. Quocirca de illa quidã aiebat. Hoc labor est ante me, donec intrem in sanctuarium dei. Dictum quidem iam a nobis est, o patrum pater, etiam in prioribus de illo patre patrum, & doctore doctorum: cuiusmodi fuerit, superna sapientia totus amictus, absque simulatione reprehensor diligens, pudicus, pius misericors, animo lætus, & splendidus: & quod mirabilius est, quoscunq; saluari cupientes vidisset, eos excellentiori quadam diligentia erudiebat.

bat. quos item voluntatem aliquam propriam, vel affectionem habere sensisset: ita illos ista priuabat: vt iam omnes caute obseruarent, ne vlla prorsus in re voluntatem se habere vllam propriam ostenderent. Habebat autem id in ore iugiter venerandus ille: melius esse aliquem ex monasterio expellere: q̄ voluntatem propriam hunc implere permittere. Sæpe enim is, qui expulit, sic fugatum humiliorem fecit: suæq; iam voluntatis inimicum constituit. Qui vero quasi sub clementiâ, & misericordiæ obtentu talibus indulget: facit vt exitus sui tempore se illi miserabiliter, vt qui magis fefellerint, q̄ profuerint, execrentur. Erat igitur dulce spectaculum, expletis vespertinis orationibus videre magnum illum, veluti regem in folio sedentem, extrinsecus quidem ex lignis fabricato, intrinsecus vero spiritalibus gratiis ornato: quod circumstabat veluti sapientes apes decorus ille cœtus, & congregatio: eiusq; sermones tanq̄ dei verba auscultabant. & vnus quidem. L. alius. xxx. alius. C. psalmos ante somnum memoriter dicere: alius toties genua flectere: alius vero sedendo somnum capere videbantur. Hic definitam legendi horam, ille similiter ad orationem standi acceperat. Constituerat ad hoc duos fratrum inspectores: qui die quidem congressus, & colloquia, & ociositatem solícite inspicerent: & prohibe-

rent:

rent: nocte vero intempestiuas euigilationes, & quæ scripturæ tradere fas non est, arcerent. Non solum autem in hoc, sed in sumendo cibo magnus ille suum cuiq; ordinem distribuera. neq; enim vnus erat omnium viuendi genus, neq; simile: sed singulis pro status sui qualitate diuisum. Aliis enim austeriore, aliis remissiore victum præclarus dispensator decernebat. Et quod mirum sit: ita absq; murmure singuli quod sibi videbatur, percipiebant: quasi id ex dei ore percepissent. Erat præterea huic venerabili subiecta & laura: in qua ex monasterio eos, qui ad solitudinem essent idonei, constituerebat is, qui in omnibus perfectus erat. Noli obsecro simpliciores quosq; versutius cogitationum astutos, ac varios facere. immo vero, si fieri potest, varios quoslibet ad simplicitatem transfer: quod erit profecto mirabile. Is, qui ad summum munditiæ peruenit: ex tranquillitate summa, vt diuinus iudex summa etiam diligetia vtetur. Defectus enim eiusmodi tranquillitatis cor iudicis percutit: nec sinit secundum merita punire, atq; purgare. Ante omnia fidei inuiolabilis, piorumq; dogmatum hæreditatem filiis relinque: vt nõ solum filios, sed & totam futuram progeniẽ ad dominum perueniam recte fidei perducas. Sanos, & vegeto corpore iuuenes mortificare atq; laboribus edomare ne desinas: neq; illis

& 4 vt misericors

IO. SCHOL. DE OFFICIO PAST.
ut misericors parcas. Laudabunt enim, & gratias tibi referent exitus sui tempore. Magnus ille Moses & hoc quoque tibi forma sit: qui qualibet obediens Israelitas non prius a Pharaone, & Aegypto liberare potuit: quam cum lactucis agrestibus azyma comederent. Azyma est anima uoluntatis propriae anticipatione, ex qua inflari atque extolli possit, destituta. Azyma enim semper pressior, atque humilior fit. Lactucas agrestes duritiam, & frigiditatem intelligimus: quae subditis aliquando coniungitur. Amariudinem uero ieiunii afflictionem, & laborem.

Go itaque patrum pater eximie, cum ista ad te scriberem: timui ne dicentem audirem. Qui alium doces: te ipsum quare non doces? Iam uero finiendus est orationis cursus: cum hoc solum addidero. Anima, quae per munditiam unita deo est: alterius uerbo & doctrina non indigebit: cum sempiternum uerbum in se ipsa felicissime ferat: a quo secretis mysteriis imbuatur: & a quo deductione sua beata est.

FINIS.

Comendatio

COMENDATIO EIVSDEM IO-
annis Scholastici libri quae se aediti a
Ioanne Abbate Raithensis monasterii, ubi liber fere totus
breuissime ac mystice
exponitur laudaturque scribens.

VALEM me esse oportere scripsisti: ralem esse profecto tutum sanctissimum, & mitissimum & splendidissimum verticem didici. Didici autem non uerbo exili: sed opere, & experimento castissimam uoluntatem tuam, atque institutum reliquis quidem uirtutibus, praecipue tamen humilitate belluarum perditrice, ac mansuetudine coruscare penitus agnoscens illius maximi legiferi in morem, cui patientissime atque per ordinem ueraciter inherens, semperque ad altiora progrediens illum fere etiam diuitius superasti, per continentiae scilicet, castitatisque gloriosa certamina: per quae melius, atque excellentius quam per caetera appropinquare deo possumus: mundissimo scilicet, uirtutisque, & supremae tranquillitatis indultori, & adiutori: & per eas uirtutes a terra in caelum eos transferenti: qui adhuc in caelis versantur: & mare hoc procellosissimum nauigant. Quibus profecto tu super igneum cursum,

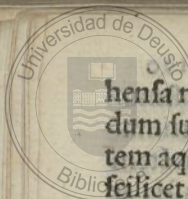

IO RAITH EPIST

rum, vt ille castissimus Helias ascendens, apparuit: factus q̄ diuini chori ductor inuigilantiæ pedibus ociositate reiecta, non solum occidisti Ægyptium: atq; in humilitatis sabulo triumphum operuisti: sed ad montis excelsa cucurristi: deum q̄ per rubrum, & dumosam, ac beluis inuiam, & inaccessam cōuersionem vidisti: diuinam q̄ vocem, & luminis fulgorem superne suscepisti: calciamentum quoq; mortalia scilicet velamenta omnia soluisti: & caudam, hoc est finem eius, qui ex angelo in draconem cōuersus est: apprehendisti: eum q̄ veluti in fouea sūa, & in lacu inferiore in Ægypto, & tenebris vinciens, in caliginis æternæ confusionem tradidisti: sublimem q̄ & superbū Pharaonem superasti: Ægyptios quoq; plagis percussisti: & quod maius omnibus est, illoꝝ primogenita triumphans occidisti. Atq; ideo tibi dominus fratrum principatum credidit: vt te duce illi dirigerentur, quos a Pharaone, & sordida luti, & laterum operatione liberaueras: ipsis q̄ diuini ignis ac nubis, castitatis scilicet flāmas omnes vitiorum extinguentis visionem affatim exhibuisti. Neq; vero id solum: sed & rubrum, & flammeum mare, in quo plurimi periclitari soliti sumus: diuisti: tua q̄ virga, & pastorali scientia victores, ac triumphatores Israelitas eos omnes, qui se persequebantur: in finem sommergere fecisti.

AD IO SCHOL 190

fecisti. non solum autem hos, sed & postmodum superbū Amalech, postq̄ in mari triumphauerant, victoribus cum armis occurrētem manuum ostensione pugnans debellasti: ac pro populo tibi credito, atq; a deo illuminato medius inter actionem, & contemplationē stans vicisti gentes: & in supernæ, ac felicissimæ tranquillitatis altissimum montem eos, qui tecum sunt, induxisti: sacerdotes q̄ constituens, circumcisionem tradidisti: per quam qui mundati non fuerint: videre deum non poterunt. In altitudinem supernam ascendisti: nebulam omnem, & caliginem, & procellā, nebulosas scilicet ignorantia, & insipientia tenebras propulsans, atq; discutiens. Appropinquasti luci longe reuerentiori, venerabiliori, atq; clariori: q̄ fuerat olim illa lux rubi. Dignus effectus es voce: dignus speculatione: dignus propheta. Vidisti fere' adhuc in terris degens quæ multo post futura sunt: futuram scilicet post hoc sæculum nouissimam scientiæ illuminationem. demum per vocem audisti quæ non videbit homo. Quocirca & in profundissimam humilitatis vallem ex dei inspectione deuenisti: faciem q̄ & corporis & animæ glorificatam præferens, attulisti insuper & tabulas secretæ spiritualis q̄ ascensionis. Ve simulachro formati uituli. meæ enim cōgregationis hoc est. Ve tabularum cōfractioni. Deinde apprehensa

IO RAITH EPISTA

hensa manu populi desertum peruadasti: quidum sui ignis flāma aestuaret: aliquando fontem aquæ lacrimarum per lignū, crucifixionē scilicet carnis cum uitiis & concupiscentiis pduxisti: expugnans obuias gentes, atq; igne domini consumens eas. Venisti ad Iordanem (nihil enim me prohibet historiam paululū progredi.) Diuisti populum: ueluti Iesus. Priores deniq; aquas defluere in mare saluginis, & amaritudinis præcepisti. Charitatis uero sublimes aquas in oculis tuorum omniū spiritalium Israelitarum sursum erectas stare fecisti. Lapidēs postea, xii. portari iubes: siue apostolicę perfectionis culmen eis subinferēs, & superēdificans: siue octo gētium, uel uitorum uictoriam, & quatuor maxime generaliu uirtutum assumptionem laudans. Mare demū mortuum, ac sterile retrorsum omnino conuertisti. Ad urbem inimicorum ueniens, tuba q; orationis personans, septeno hoc humane uite circuitu eandem diruisti, & uicisti: ita ut iam lætus contra spiritalē pugnatōrē, inuisibilem q; inimicum decātes. Inimici mei defecerūt frameę in finem: & uitorum meorum ciuitates destruxisti. Loquar ex animo, atq; ex sententia id, quod omnibus & singularius & potius est. Ascendisti in Hierusalem, uisionem scilicet perfectę pacis animarum.

CHRISTVM uides pacis deum. conlabo-

ras ut

IOHANNIS SCHOLIA 121

ras ut bonus, ac præclarus miles: conrucifixus es carne, uitiis, & concupiscentiis. & merito sane. Quippe qui & ipse Pharaonis, totiusq; aduersę eius potestatis deus effectus es. Consepeliris iam: atq; una ad infernum descendis: theologię scilicet, atq; secretissimorum mysteriorum immensam altitudinem. Vnguentis postmodum, & odoribus perfunderis a cognatis, & amicis mulieribus, siue uirtutibus. Quid enim me prohibet & istud dicere: quādoquidem etiam in cœlo ad dexteram sedēs consistis? Ouulgatum furtū. Resurgis & ipse die tertia post uictoriam trium tyrannorum: siue forte (ut germanius loquar) post uictoriā corporis & animæ, & spiritus: aut etiam post purgationē tripartitę animę, affectus scilicet, iracundię, & rationis. In montem oliuarum uenisti. Oportet enim circuncidere sermonē: nec plura loqui, q̄ satis sit: cum potissime scribamus ad te, totius sapientię plenum, & scientia omnes, qui ante nos fuerunt, excedentem. De quo monte (ut reor) cursor quidam optimus aiebat. Montes excelsi ceruis, animabus scilicet serpentes necātibus. Huc igitur & ipse cursu sequens, atq; vna currens ad mōtis ascēsum peruenisti: atpicens q; in cœlum (ut cœlestis uerbi formam ad sermonis nostri rationem reducam) & nos discipulos tuos benedicens. Vidisti præparatam, firmatamq; uirtutum

IO. RAITH. EPIST. AD IO. SCHOL.
tutum scalam: cuius tu secundum tibi datam
a' deo gratiam, yt sapiens architectus funda-
mentum posuisti: immo vero & ipsam perfe-
cisti: quis tu a' nobis brutis, atq; insensatis ex
humilitate fordidum os nostrum extollens, te
ista mutuasse asseras: atq; ita videri velis. Nec
mirum. Solitum est enim & Mosi, secundum
historiæ propositam formam, se ipsum exilis
vocis, impeditioris'q; linguæ appellare. Sed
ille quidē optimo ministro fruebatur Aaron:
cui quid dici uellet iniungeret. At tu o' arca-
norum cognitor, nescio vnde iduci potueris,
vt ad fontem sine aqua ægyptiis ranis, immo
uero carbonibus plenum aduenires. Quoniã
uero minime cōuenit orationis de te cursum
imperfectum relinquendo perire, o' cœlestis
curfor: tuæ rursus pulchritudinis breuem nar-
rationem subtexentes, ita dicimus. Appropin-
quasti item sancto monti: intētis'q; in cœlum
luminibus, atq; in ascensu pedem ponens, &
cucurristi: & recurristi: & exultatus es: & ascē-
disti super cherubin uirtutū: & uolasti: & ascē-
disti in iubilatione: uersis in fugam inimicis:
uiã'q; præuius ipse fecisti: & præcessisti: immo
uero nūc quoq; ducis: & præcedis nos oēs ad
ipsum sanctę scalę recurrens verticē, unitus'q;
charitati. Charitas autē deus est. Amen.

Finis.

Venetiis per Io. Antonium, & fratres
de Sabio. M D X X X I.

